Statuti no. 12
Frammento no. 1
34 fogli
Statuto del Commune
1285

12.11.97
G.B.

1

1285

In nomine domini nostri yhesu xpi. amen. Cum reddi-
bus sacris legibus. In principio vel compo-
sit cuiuslibet in nomine domini inchoandum. Et no-
luerit omnino nullum legum tenorem sinam
recto tramite iustitie ambulare univer-
sitas perusina. Igitur ad dignitatem ipsi oportetur
dei inchoans ad laudem et reverentiam ipsius
et sue matris sancte marie virginis gloriose.
et beatorum apostolorum petri et pauli. et gloriossi-
morum martirum laurentii. et herculani. sanctorum confes-
sorum francisci et dominici. et omnium sanctorum et sanctarum dei
et ad honorem et reverentiam sancte romane ecclesie et
summi pontificis suorumque fratrum dominorum cardina-
lium. et almae urbis et comitis. et populi romani et dominorum
potestatis et capitanei communis et populi perusii. Et ad pacem veram
et concordiam unitatem omnium et singulorum sterum
civitatis perusii. et tocius civitatis. et comitatus eiusdem
totius communis et populi perusii.

Rubrica que incipit statutum. et quantum durare de-
bet.

1 Hoc est statutum communis perusii factum in generali et speciali consi-
lio civitatis perusii et populi perusii per pri(ores) consilium et capita-
neorum communis voce preconia congregatum in palatio communis
non per alios quam ex forma statutorum et ordinamentorum
communis et populi perusii ad ea debent qui fuerint ad dictum con-
silium more solito congregatum in quo consilio affirmatum
1285 fuit presens statutum. sub anno domini. m. cc. lxxx
viij. tempore domini honorii. pape. iiii. et tempore potestarie nobilis
viri domini campagese de garitis potestatis civitatis perusii
et capitanei nobilis viri domini guilielmi burti capitanei communis
et populi perusii. et inceptum die xj mensis novembris. et finitum compl(etum)
et clausum die [illegible] [illegible] a kalendis maij proxime venturi.
usque ad alias kalendas maij proxime subsequentes. et deinceps donec
fuerit immutatum.

Rubrica de electione notariorum qui debent scribere statu-
tum communis.

1 Post capitaneus intra tertiam diem postquam statutum presens completum et
clausum fuit faciat fieri scrutinium et notarios communis perusii et
guare et consilio specialium camerarii faciat in actis pro scribendis [illegible]
[illegible] notarius pro porta qualibet quos duo fecerit et [illegible] in universitate
civitatis reperiri meliores in quibus notarius habens fidem potestatis
et capitanei consules artium cum illis sapientibus quos habere voluerit
[illegible] eligat de predictis. [illegible] notarios tres notarios capitaneus
[illegible] notarios meliores qui debeant tria statuta communis perusii fa-
[illegible] ordine infrascripto. Qualiter autem opus
statutum communis perusii fiat et de officio et salario notariorum qui debent
facere.

1 T[illegible] capitaneus [illegible] die [illegible] clauso statu-
to populi speciale consilium generale potestas et capitaneus facere [illegible]
et consules mulierum artium et consiliorum rectores iudices et
notarios rectores artium et iudices civitatis [illegible] bonos homines
electos pro porta quolibet pro consilium speciale potestatis et capitanei.
In quo consilio faciat artibus et notarios electis super lege statuti
communis perusii singulariter quilibet capitulum si placuit et consilio et
in qualibet capitula dicti consilii et ordinantur vel due partes ipsi
consilii illa capitula scribi debeat alii et firmiter debeat observari.
Qui notarii expensis eorum manibus tria statuta facere debeant. scilicet qui-
libet eorum notariorum unum statutum et pro eorum remuneratione et
salario habere debeat a communi perusii. xxx. libras denariorum. scilicet quilibet eorum
x. libras denariorum. et non ultra. Et debeant ipsa tria statuta scribere
ascultare rubricare corrigere [illegible] et sua minia
et facere eorum expensis tam cum cartis atramento et tabulas
communis perusii. Et si propriis eorum manibus non scripserit et si alius
commiserit scribendi ipsa statuta. x. libras nomine pene communi
perusii solvere teneatur. Dicti notarii debeant ipsa statuta corrigere
cum veriori et meliori statuto quod invenerint et ascultare
et si non fecerint nullum salarium habere debeant a communi. Et
ipsa statuta aptentur et perficiantur ab ipsis notariis qui aliter dictorum
notariorum in statuto quod scripserit in fine ipsius statuti scribere
debeat et rubricas possit invenire et scire capitula in
quaterno et in quo folio seu carta capitula scripta erunt. Et ipsa
statuta autenticare debeant suo signo. scilicet quilibet sicut
qui scripserit. Unum eorum statutorum unum habere potestas aliud capitaneus
populi. tertium ponatur in palatio communis perusii ligatum et ad fixum
cum una catena ut melius continentur in debitis potestatis
et capitanei ita quod non possit aliquid deportari nec contra fa-
[illegible] [illegible] statutum incipiat [illegible] tertia die [illegible]
[illegible] statuto populi perficiat de dicto mense
[illegible] [illegible] [illegible] de examinatore
officialium illi qui fuerint [illegible] examinari
debeant non debent [illegible]. Et adiungentes capitulo
[illegible] quod [illegible] tria statuta potestas et capitaneus [illegible]
teneantur debeant in fine ipsius regiminis potestatis
[illegible] in uno volumine facere colligari et ipsa
sic legata [illegible] artium quae tempore fuerit eas
[illegible] ad [illegible] consules ipsa statuta
[illegible] [illegible] [illegible] diligenter faciat
custodiri non [illegible] [illegible] copia [illegible]
[illegible] de quibus sic agendis potestas [illegible] debeat reddere
rationem ad penam. c. librarum [illegible] potestatem et capitaneum
[illegible] [illegible]. Quando tractatur de electi-
one potestatis futurae. Rubrica. IIII.

1 Statuimus quod potestas [illegible] die post statutum communis
perusii clausum fuerit completum faciat speciale et genera-
lem consilium congregare [illegible] bonos homines electos per portam
consules militum [illegible] [illegible] rectores iudicum
notariorum capitanei populi [illegible] consilium et rectores artium
in consilio potestas et capitaneus faciat [illegible] statutum perusii quod
alius [illegible] [illegible] [illegible] seu
due eligendo [illegible] modum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de civitate vel comitatu

hoc velet et alii nullus audeat vocare aliquem vel
nominare in potestatem ad vocem. Et si aliquis contra fecerit .c. lib.
den. communi Pisis solvere teneatur nomine pene et banni et si dominus ka
mi solvere non poterit descendat gradatim usque in .cc. lib.
den. et si .cc. lib. den. solvere non poterit, potestas et capitaneus ei lin
guam faciat amputari. **Qualiter potestas futura eligatur**

Statuimus quod consules per anno futuro in potestatem communis
Pisis eligerent si de civitate et comitatu Pisis non
fuerit cum tota sua familia esse debeat aliunde et sit
omnino amator et fidelis communis et de parte communis. Et si esset vel
fuisset de parte olim regis Manfredi seu de parte con
radini seu Palavicini seu Conradini vel eorum hered
vel eorum sequacium et civitas de qua esset electus vel in tota
contrata cum civitas vel publica fama electo deo facta
per sindicum communis Pisis non valeat nec teneat ullo modo
et nullius sit momenti et valoris et talis electus ad dictum
regimen seu potestariam venire non debeat. Et si venerit
nichil nomine salarii et pro salario habere debeat et pro potestate
nullatenus habeatur. Et exnunc protestatur commune Pisis quod
non vult teneri pro salario nec pro aliquibus expensis et electio
facto modo facta et sindicatus exnunc revocat et irritat
atque cassat. Et hoc statutum de verbo ad verbum ponatur in li
teris que pro potestate mictentur per sindicos vel ambaxiatores
apertas communis mictendis. Et de hoc potestas et capitaneus qui erunt pro tempore
faciant inquisitionem. ¶ Et si vero ille qui electus fuerit in po
testatem civitatis et districtus Pisis venerit amator et fidelis communis
et de parte communis debeat venire ad dictum regimen seu po
testariam ad salarium duorum milium lib. den. pis. minut.
ut nunc modo solvendorum scilicet in principio sui regiminis de mense
maii habeat et recipiat potestas .cc.l. lib. den. pro pannis
ribus cere et aliis luminaribus et pro toto fornimento et tin
ne sonecorum compensarum et aliarum omnium massaritiarum et quod
aliquid a communi recipere non possit nec debeat. Excepto quod pos
sit habere certam pro licteris sigillandis et anolibus alio mense usque
ad completum temporis sui regiminis .c. lxviii. lib. den. recipiat
usque ad completum salarium. Et si deficerit intra tempus futuro non
fiat ei solutio nec ea habere possit nec per tempus quod finierit et sin
gulis mensibus sibi solutio fiat ut supra est notatum et non aliter
ullo modo et hoc significetur potestati in licteris que pro eo mictentur.
¶ Potestas vero secum ducat et habeat et habere debeat unum socium
tres bonos iudices et legales et .v. bonos et legales et expertos
notarios qui non fuerint in civitate Pisis in officio a .x. annis citra de
dicto suo salario pro se et tota sua familia sit contemptus. Et morari
debeat cum dictis iudicibus et notariis in palatio communis Pisis toto tempore
sui regiminis nec exire debeat aliquis predictorum suorum de civitate
officio extra civitatem et burgis sine licentia maioris consilii ci
vitatis. Et si non contra fecerit pro aliquem predictorum teneatur potestas de suo salario
solvere .l. lib. den. pro quolibet. ¶ Et si aliquis suorum iud.
et notariorum decederet vel recederet a civitate Pisis invito potestate potestas in
tra unum mensem alium loco illius debeat subrogare suis sala
riis et expensis et si contra fecerit solvat pene nomine communi Pisis .c. lib. den.
¶ Si autem dominus papa veniret ad civitatem Pisis non teneatur sta
re potestas in palatio communis Pisis sed habitet cum sua familia in hos
pitio quod sibi fuerit assignatum. ¶ Si autem potestas eligetur de civi
tate Pisis vel districtu Pisis pro suo salario .cc. lib. den. pis. seu

certorum minutorum habeat et non ultra petere vel exigere possit aut
habere per se vel alium ullo modo vel aliquis de sua familia. ¶ Solutio
autem salarii potestatis sibi fiat per camerarium seu massarium communis Pisis
ut est declaratum et non ultra aliter ullo modo contrarietate autem officium
et tempus regiminis potestas a kalendis madii proximo venientis usque
ad alias kalendas madii proxime postea subsequentes. Ex
autem potestas terre in exercitum cum Pisis et pro die qualibet
v. lib. den. habere debeat et non ultra scilicet dum steterit eundo et re
deundo. ¶ Si non ibit per comitatum seu districtum Pisis occasione
alicuius ambaxiate possit recipere vel habere a communi Pisis
et si contra fecerit .c. lib. den. nomine pene solvere teneatur. ¶ Ad
dendum est huic capitulo statuendo quod potestas non possit exire extra
civitatem et districtum Pisis faciendo dum in parlamentis ipsius
nec alia de causa ad terram suam ire non debeat nec valeat ullo
modo. ¶ Item nota quod alia familia potestatis et capitanei possit ire
per comitatum Pisis pro facto communis et pro maleficiis et quicquid dictum notarius sc
ripserit et fecerint cum iudicibus valeat et teneat et eandem habeat
firmitatem hac si fuisset ibi presens iudex cum eo ubi erit.

Quot equos habere debeat potestas tempore pacis et guerre.

Habeat et habere debeat potestas tempore pacis et guerre et secun
dum quod teneatur in potestaria et continuo tenere durante
officio potestatis .viii. equos in civitate Pisis. Qui equi et singuli
artium cum .v. bonis hominibus et uno marescalco videatur
eo tempore quo debet poni in salvo communis et eos sibi faciat et in sal
vo communis poni dum in potestate de equis qui non erunt in salvo po
siti salvum seu mendum habere non possit nec de equis qui non de
facto communis Pisis moreretur. De equis tamen qui erunt in salvo positi
habere debeat salarium seu mendum secundum extimationem in sal
vo posita. Dum tamen ut dictum est de equis qui non erunt in salvo
positi. Ac de equis qui non in facto communis Pisis morerentur salvum
seu mendum habere non debeat ullo modo. Et hoc capitulum sic
scriptum est fuit conditum sub annis domini .m. cc. lxxxvii.
indict. xi. tempore domini Manni .pp. iiii. kalendas madii
proxime venturis in camera [illegible] et dominus [illegible]
fuit [illegible].

Qualiter et quibus potestas et capitaneus possit accipere equos ad vecturam et a quibus non accipiat in prestantia equum nec canem.

Statuimus quod potestas et capitaneus seu aliquis eorum fami
lius non possit nec debeat accipere aliquem equum in
prestantia seu sub accomodatione ab aliquibus civibus Pisis
occasione alicuius ambaxiate nec occasione eundi extra seu ad aliquem
locum vel alia quacumque causa toto tempore eorum regiminis nisi
ab illis personis qui equos consueverunt dare ad vecturam. Ita
tamen quod si aliquis equos accipiet ipsos accipiat et accipere
debeat ad vecturam. Possit recipere palafrenos communis
Pisis faciendis. Aliter autem nullus ipsorum equum seu
aliqua arma in prestantia recipiat. Et si aliquis eorum
contra fecerit pene nomine communis Pisis pro vice qualibet
xl. lib. den. solvere teneatur et quod non possit ipsi nec alter eorum
nec debeat recipere in prestantia ab aliquo pisano nec de
districtu nec [illegible] nec [illegible] equum nec canem ulla
de causa nec ipsi nec alter eorum accomodare debeat cuilibet
pisani aliquid ex rebus communis supradictis sub
dicta pena. **Qualiter et quando potestas et capitaneus faciant**

Si inuenerit aliquem super sodomitis.

viij Statuimus quod potestas et capitaneus eorum officio inquisitionem facere super sodomitis omni mense et si aliquem inuenerit culpabilem per ueritatem uel famam publicam ipsum comburi facere teneatur.

Qualiter potestas et capitaneus non ualeat exercere potestariam aliam infra durante officio suorum regiminum. R.

viiij Potestas et capitaneus comunis Perusii durante ipsorum officio non possit nec debeat exercere dominatum seu potestariam alicuius ciuitatis uel castri nec contra tempus sue examinationis. Recipere tamen possit dominatum uel potestariam ciuitatis regimen non admittat nec ad regimen in quo eligetur ... intrare possit eorum durante officio et contra tempus sue examinationis. Et continuo in regimine comunitatis Perusii debeat permanere. Et si contrafecerit de suo salario .cccc. lib. den. comuni Perusii soluere teneatur. Et potestas et capitaneus ab hoc capitulo absolui non possit per consilium arengam seu parlamentum. Et si quis aliquid dicere attentauerit contra hoc capitulum uel quod potestas uel capitaneus ab hoc capitulo absoluatur seu quod sindicus in consilio ... absoluatur uel arengatores qui hoc dicerent soluat quilibet comuni Perusii pro eorum nomine pene .c. lib. de qua pena potestas et capitaneus eius uel eorum auferre teneatur. Et hec notoria fiat potestati et capitaneo antequam intret ... Capitaneus uero possit et debeat potestatem et facere condempnare ipsum super ... uiolata. Et ipsa sibi auferre teneatur. Et de predictis potestas et ... sindicus comunis Perusii se nullatenus intromittat. Et si intromiserit soluat comuni Perusii quilibet eorum pene nomine .c. lib. den. Et nichilominus ualeat condempnatio facienda. Et hoc capitulum sit precisum ita quod mutari non ualeat nec corrumpi per consilium uel arengam nec in parlamento uel aliquo modo ualeat ullo modo.

Qualiter puniatur illi qui inuenerit per potestatem si aliquem eligerit contra formam statuti. R.

7 Statuimus quod illi qui ibunt pro potestate teneantur et debeant ipsum eligere bona fide sine fraude. Et si non aliquis contrafecerit teneatur soluere comuni Perusii pene nomine et banni .ccc. lib. den. et similiter soluere comuni Perusii pene nomine et banni .ccc. lib. den. et si ... Et potestas et capitaneus eius capud computari facere teneatur. Et postea soluere duas penas potestas et capitaneus. Et hoc capitulum sit precisum qualiter preuia quod pena moueatur. Et hoc capitulum sit precisum ita quod mutari non debeat neque plus ... addicere ... Et si potestas et capitaneus hoc fecerint obseruari soluat quilibet de suo salario .c. lib. den. et sindici comunis Perusii de ipsis condempnatio nibus faciendis contra predictos electores se nullatenus intromittere debeant. Et si se intromiserint contra hoc ... soluat quilibet eorum nomine pene et banni .cc. lib. den. Et nichilominus ualeat lata sententia contra eos per executores per potestatem et capitaneum debeat demandari. ¶ Hunc capitulo adiungimus statuentes quod pro potestate firmita ire debeat religiosi uiri et non alii ire debeant ullo modo. Et si uiri religiosi hii non poterunt quod pro potestate uadant dicimus quod homines layci ire debeant et possint. ¶ Volumus insuper et mandamus quod quicumque pro ipsa predicta ... ire ... aliquid quod capitulis ipsa firmita pro potestate aliquid ire non debeat aliquatenus nec possit.

Qualiter potestas suum faciat iuramentum. R.

71 Ego potestas comunis Perusii iuro corporaliter ad sancta dei euangelia a toto posse saluare defendere et manutenere in pace unitate et bono statu totum comune ciuitatis et comitatus Perusii et omnes et singulos ecclesias et domos dei comunis ecclesias hospitalia loca religiosa et eorum bona et iura. Omnia statuta et ordinamenta et reformationes consiliorum comunis Perusii et tantum dei comunis secundum puram intellectum et reformationes maioris consilii ciuitatis laudum seu preceptum factum et prouisiones pro domino ... olim capitaneo comunis Perusii et postea seu rectore hospitalis pro ... in carmines ex una parte et ... uniuersitatem uille plani exportari ex altera mecte et obseruari facere. Et omnia et singula ordinamenta facta et conuentiones inita et facta inter comune Perusii ex una parte et homines comunitatis castri ... exaltera obseruare. Et omnes querimonias in omnibus causis ciuilibus proponendis post litem contestatam per me uel meos iudices uel alium legatum diebus feriatis detractis. Infra .xl. dies nisi per partes steterit terminare et explanare comunis Perusii per maleficiis et proditores capi faciam et eos captiuos faciam detineri donec condempnati et ceteri fuerint soluentes. Et maleficia secundum statuta et ordinamenta comunis et populi Perusii punire nec alicui studiose nocere per me et familiam meam opera dabo et concordia faciendam nisi per partes non ... per partes steterit. De ciuitate Perusii non discedam sine licentia maioris consilii. Vel meum salarium non petam nec accipiam. Et promitto per ... iii. dies manifestabo in consilio ciuitatis. Et stabo finito meo officio in ciuitate Perusii cum tota mea familia per .xv. dies ad reddendam rationem omnibus conquerentibus de me uel de mea familia. ¶ Additum est huic capitulo quod si infra .viij. dies postquam datus fuerit generalis libellus a sindico comunis Perusii non fuerit datus uel porrectus aliquis alius libellus ab aliquo aliqua persona contra dictos sindicos et dominum potestatem et eius familiam quod abinde anno deinceps potestas cum sua familia tota ad domum suam reuerti possit sine pena non obstante aliquo capitulo. Domini uero potestas et Perusii ab eo sindico comunis Perusii absoluatur. Et non faciam me absolui nec aliquem de mea familia officio meo durante. Parentelam seu compatriam cum aliquo ciue uel comitatensi Perusino non faciam nec alicui mee familiari concedam et hanc concessionem. Hereticos contra fidem catholicam errantes nisi parati fuerint ad fidem redire de ciuitate et comitatu Perusii expellam secundum tenorem eorum banni comunis Perusii publicando. Latrones falsarios assassinatores et oppinatores capi faciam et de ciuitate expellam postquam mihi clarebit. ¶ Iudeos qui nunc sunt et qui per tempora uenerint in ciuitatem et comitatum Perusii expellam et dabo operam quod ulterius non ueniant moraturi. Et predicta omnia faciam cum acceptatore. Statuta comunis et populi et reformationes artium factas et qualibet commoda mecum ad custodiam ciuitatis et uete in ... meum uel iudicum allius mandum per te uenturis ad alias ... mandum ... subsequentes. Omnia et singula supradicta firmiter adimplebo. Et laudum factum inter nobiles de monte ubiano ex una parte et homines dicte terre exaltera sit firmum et faciam ipsum inter partes predictas facere firmiter obseruari. ¶ Additum fuit huic capitulo quod cum potestas ad examinationem et rationem reddendam de suo sindicatu cum totius sue familie non possit nec debeat ducere secum nisi quatuor homines de ciuitate Perusii tempore non plures ad penam et bannum .x. lib. den. comunis. Et si contrafecerit teneatur soluere nomine pene comunis Perusii pro aliquibus quod secum duxerit .x. lib. den. comunis. Possit tamen et ei liceat ducere secum etiam et iudices et notarios et totam suam familiam sine pena. Item additum fuit huic capitulo et capitulum quod loquitur de iudeis expellendis suspendatur ad presens.

Rubrica de officio potestatis et suorum iudicum et notariorum.

Potestas teneatur facere et mittere omnes honores auctoritate ... comunis et comitatus Perusii et utilitate comunis habitantium in ecclesiis ... querimoniis propositis apud eum uel suos iudices in scriptis uel sine scriptis ius reddere et facere a mane de mane usque ad tertiam et a nona usque ad uesperas ad ius reddendum. Et facere debeat stare hostia aperta palatii excepto superiori ... comuniter uenire uolentium claudendo. Et contra si fecerit seu hostia clausa stare fecerit contra formam huius statuti de suo salario .c. s. den. soluere teneatur. Et statuta et ordinamenta

Respice ... non fuit ... in die ... nisi habet ...

.xv.

com communis capituli obseruantur et consuetudines approbate. Et quilibet dicto-
rum facere proprie et suos iudices ut alii cum commissa fuerint infra .xl. dies
de tractis diebus feriatis non propter secretum iuris et in ordine
obseruato. Et tractare inter partes concordiam faciendam si de partium
fuerit uoluntate remoto hodio amore pretio et precibus per que ius
alteri tolli possit. ¶ Et iudicibus potestatis unus sit qui esse debeat
super maleficiis. Alius esse debeat super extraordinariis causis et dap-
nis datis a .c. solidis supra. Qui iudex secum habeat et habere debeat
duos notarios de ciuitate perusii. qui notarii ad breuia eligantur ante alii
gentes alii offitiales in maiori consilio ciuitatis. Quorum notariorum quilibet
habeat a communi perusii pro suo salario .xv. libras denariorum sicut habent alii notarii
iudicum communis perusii. ¶ Tertius autem iudex debeat super esse
inter paniccoculis et pizicarellis et super fontibus reactandis et con-
ueniendis murandis et remeliorandis ubi fuerit opportunum.
Debeat insuper ipse iudex et sui notarii super esse porcis qui aduenit ad
statum per ciuitatem et burgos et pallotatibus et balistariis et de-
beat eorum offitio ingerere accedere et condempnare possit contra facientes
in predictis et quolibet predictorum teneatur insuper dictus iudex reactari fa-
cere expensis communis perusii omnes et singulos mattonatos uiarum ubicumque
per ciuitatem deuastarentur in primo facta fuerit infra .viii. dies
postquam destructi fuerint. ¶ Debeat et teneatur dictus iudex
et notarii recendere et rimari semel in edomoda qualibet omnes et singulas
portas ciuitatis et burgorum ne in plateis ipsarum portarum uel circa
ipsas portas turpitudinem aliquam seu inmunditiam debeat et pos-
sit eorum offitio ingerere et polluentes et deturpantes seu proicientes et
condempnare pro uice qualibet in .c. solidis denariorum communi perusii et de ipsis et depre-
tiationibus sindici communis perusii se intromittere non ualeat nec debeat
ullo modo. Teneatur insuper et debeat dictus iudex et notarii rima-
re omnes et singulas stratas et uias mercatas et alias uias
omnes publicas et tolli et remoueri facere omnes scalas la-
tas et sedilias lapides seu ligna et omnia alia inposita in
ipsis stratis et uiis posita extra muros domorum facta propter
diffinitatem seu fininatatem inter eos et habentes speciales qui habent
nec exeunt aliquid ex murum. ¶ Debeat insuper predictus iudex
et notarii ire ac rimari usque ad fontes existentes circa perusii
ciuitatem et burgos ipsius ex quibus fontibus aque currant
nec non ire debeat ac rimari usque ad incastella exi-
stentia circa ciuitatem et burgos perusii et usque ad ipsos fon-
tes et incastella in supradicta faciat et facere debeat actari
et explanari et exoccupari uias sicut alias ciuitatis et
burgorum perusii et ipsas uias esse de bonis lapidibus expen-
sis communis perusii silicari facere debeat. Volumus tamen licere cuili-
bet sine pena eo quod domum est super non obstante habere ante
domum suam unum bancum de longo amplum et altum ad plus
uno pede ad pedem communis perusii. Et hoc posse fieri intelligatur in ul-
tis uiis dum tamen in ne adeo latis extra ample .viii.
pedibus remaneant ad pedem super notatum. In aliis non
nisi articulis bancum facere alicui uolumus non licere.
¶ Item predicti duo sint cum iudice maleficiorum qui omnes et si-
ngulas scripturas ad eorum offitium permanentes integre
in libris communis perusii scribere teneantur. Et parti seu partibus pe-
tentibus uel petenti exemplare et autenticare eorum manu si-
ne alio pretio reddant ac restituent quam citius poterint
quod si facere non possent debeant dare libros cuilibet uolen-
ti suas scripturas facere exemplari. ¶ Et alii notarii
ipsas scripturas ualeant exemplare. dummodo exempla-

nis condempnationibus maleficiorum fiat secundum additionem capituli et secundum quod in
statuto capituli continetur. ¶ Tertius uero notarius esse debeat ad purgationes
fori et platee communis perusii faciendas et ad mundandum omnes uias publicas
et uicinales ciuitatis et burgorum ne fiat ante domum alicuius
inmunditia seu aliqua turpitudo. Ille autem ante cuius domum
inuenta fuerit turpitudo uel inmunditia teneatur soluere pro uice qualibet
.c. solidos denariorum. Et ipsas inmunditias et turpitudines lapides et materias
et alia quecumque inpedimenta remoueri fiat de uiis publicis et uici-
nalibus et plateis et uolta palatii communis perusii. Et palatium communis perusii sic
plateam et forum communis remundari et purgari de putredine ac in-
mundicia facere teneatur. ¶ Item dictus notarius ire debeat et teneatur semel
in qualibet edomoda ad uidendum et si facienda omnia et singula super
dicta sicut in hoc capitulo continetur. ¶ Debeat quotiens et quotiens opus fuerit
facere magistros acconmetarum qui sunt circa forum et plateam communis perusii
de turpitudine que fieret in dicto foro et platea et inuenerit cul-
pabilem aliquem de predictis debeat teneatur ille qui inuentus fuerit culpabilis
pro uice qualibet communi perusii .x. libras denariorum. Et insuper dictus notarius esse debe-
at super pizicarellis furnariis paniccoculis et salaiolis qui exigant
eos et melius eorum cum arte bona ac fideliter exercere secundum tenorem
et formam capituli constituti de arte ipsorum. Debeat insuper dictus notarius
super uiis a uno miliare intus muros ciuitatis sicut in statuto ma-
teria plenarie continetur. Et si dictus notarius ad predicta facienda negligens fuerit
.c. solidos denariorum de suo salario communi perusii soluere teneatur. Quartus uero notarius esse de-
beat in potestate et scribere omnia consilia et dicta consiliorum in libro consiliorum et re-
formationes ipsorum et ipsas reformationes legere antequam consilium discedat
de palatio et petentibus copiam consiliorum dare infra tres dies postquam sibi pe-
tita fuerit. Et quelibet quaternum reformationum consiliorum notarius
domini capitanei capituli manu sua infra dies duos. et si non fecerit soluat
communi perusii de suo salario .c. solidos denariorum. Quintus autem notarius debeat esse
cum iudice qui erit super uiis a duobus miliaribus intus muros ciuitatis
et super fontibus et paniccoculis tabernariis et pizicarellis et scribere de-
beat omnia que fuerint ad dictum offitium opportuna. ¶ Volumus in-
super quod iudex maleficiorum non debeat se intromittere in aliis questi-
onibus nisi in maleficiis tantum. ¶ Adiungentes quod potestas presentis
et futura seu aliquis ipsorum teneatur et possit facere capi omnes fatores eun-
tes ad statum per ciuitatem et burgos perusii et [illegible]. ¶ Hoc
presenti statuto decernimus statuentes et ordinamus quod potestas et capitaneus teneatur
et debeat uinculo iuramenti sic facere reparari quandam cloacam que
incipit ab angulo domus liguorii domini rigonis usque ad angulum do-
mini iacobi marci per stratam maioris porte solis cum dicta cloaca
que olim ibi fuit et sic destructa et deuastata et destruatur et pro-
ducatur enorme preter puteo qui est ante domum domini [illegible] de
monte sperello et turpitudo intret in dictum puteum occasione destru-
ctionis et deuastationis dicte cloace. Dicta cloaca debeat deri-
uari et muniri per locum et loca et [illegible] ubi melius et ualentius duci po-
terit ad murum ciuitatis perusii et extra ciuitatem. Et hoc fiat expensis hominum
habentium domos circa dictam cloacam et iuxta dictam cloacam et aliorum homi-
num turpitudo quorum intrat et mictitur in dictam cloacam et maxime
durat etiam dictum puteus fiat expensis communis perusii distribuendum super sta-
tis uel superstitutis eligendorum ad dictum opus sic faciendum. ¶ Item de men-
sis iunii et iulii predicta teneatur facere remundari usque ad fundum dictos pu-
teos expensis hominum porte solis. et hominum habitantium apportantium cum
putredo dicte cloace intret in dictum puteum per illum superstantem et
unum notarium eligendum per consules artium ad predicta facienda opera sic et
prosequenda. Et dicti superstites et notarius quilibet habere debeat pro eorum
salario et remuneratione eorum laboris .iii. libras denariorum pro eorum quo

Semel in [illegible]

liber de anere comunis Perusii. Rubrica. De iuramento iudicum potestatis.

xiii Nos iudices potestatis iuramus ad sancta dei evangelia tacta exercere officia nobis commissa et adimplere bona fide sine fraude omnia que expectant ad nostrum offitium sine aliqua exceptione secundum leges statuta et ordinamenta comunis Perusii et consuetudines approbatas remoto hodio amore pretio vel precibus aliquibus et non exire de districtu Perusii toto tempore nostri offitii sine licentia maioris consilii civitatis. et non stare in civitate predicta in partialitate nec aliqua parentela. De iuramento notariorum potestatis. Rubrica.

xiiii Nos notarii potestatis comunis Perusii iuramus ad sancta dei evangelia bona fide sine fraude dare operam consilium et auxilium potestati et capitaneo ad conservandum omnia capitula constituti et nos observare in tanto offitio et ad conservandum bonum comune et omnes singulares personas ipsius comunis in bono statu pace et unitate. Et ad honorem dare et non credere si tractati essent aliquid contra honorem potestatis et capitanei et non furtum facere de rebus comunibus nec facienti consentire et si sciverimus aliquid contra facientem potestati et capitaneo quam citius poterimus manifestare et omnes libellos accusationes et acta causarum si fuerimus cum iudice ad offitium deputati inquantum comunis publicare. et omnes sententias nobis commissas a potestate vel capitaneo vel iudice sub quo erimus et non vitare easdem et ipsas sententias autenticas dare infra .viii. dies postquam a nobis fuerint petite sine pretio. Et si predicti notarii commode non habuerint exemplandi dent et prebeant sententias parti vel partibus petentibus et contineant ad eorum petitionem cuicumque notario vellent pro exemplandum. Et si predicti notarii recusaverint prima facie vice quibus eorum notarius illi cui notaret. c. s. d. solvere teneantur. Et denuntiatores sacramento teneantur ad tres dies ante finitum nostrum offitium in consilio speciali et generali potestati futuro omnes libros et sententias assignabimus et ea observabimus que in statuto de nostro offitio continentur. Et statuta facta comunis et populi observabimus si fuerimus cum iudice ad offitium deputati et omnia ea stabimus sine fraude ad nostrum offitium expectandum. Omnes credentias nobis imposita a potestate et capitaneo iudicibus seu consilio vel ab alio cum quo erimus in offitio secretas tenebimus et eas nulli manifestabimus donec erunt publicate. Et testes interrogabimus cum eos recipiemus et quam testis recedat a nobis legemus eisdem vulgariter dictum suum ita quod ipsum bene intelligere possit. Et aliquid non petemus per nos vel alium ultra id quod nobis concessum fuit per statutum nec emenius vel emi faciemus aliquid fraudolenter. Et hec omnia et singula observare iuramus a kalendas maii preterite usque ad alias kalendas maii proxime postea subsequentes. remoto hodio amore pretio vel precibus speciali lucro vel dampno. Et breve nostri sequenti omni mense legemus ut predicta presentius memorie comendare. Iubemus firmiter statuentes quod si notarius potestatis vel capitanei fecerit aliquid instrumentum seu aliquid contractum emptionis vel permutationis vel sindicatus vel alterius rei seu alterius contractus teneatur ille notarius qui tale scripserit vel fecerit instrumentum seu contractum infra .xv. dies postquam fecerit ipsum massario comunis pro comuni restituere publicatum et consignare. Et si non fecerit teneatur solvere nomine pene .c. sol. den. Quam penam potestas et capitaneus qui erunt pro tempore a notariis contrafacientibus peteret exigere teneantur. Hoc idem intelligatur in aliis notariis statuentes quod si notarius civitatis Perusii tale scripserit vel fecerit instrumentum vel contractum teneatur et debeat subdere pene predicte infra dictum tempus .xv. dierum postquam fecerit aliquid instrumentum comunis et ipsum massario pro comuni restituere publicatum. Et si non fecerit potestas et capitaneus ei decem penam

exigere teneantur. Quod istud locum vel dictum ut statuta restituto vel restitutis per eum vel dictos notarios civitatis potestas et capitaneus cum consulibus artium civitatis Perusii tali notario de suo salario providere debeant prout eis videbitur et ista talia contractus sive instrumenta postmodum debeant mitti in quaterno et ponantur registra et in libris comunis Perusii. Qualiter potestas et capitaneus debeant manutenere ad libertatem sancte romane ecclesie et comunitatis. Rubrica.

xvi Potestas et capitaneus teneantur et manutenere in nostro communi Perusii ad libertatem sancte romane ecclesie et comunitatis romane omnes civitates comitatus et districtus Perusii teneantur. Et si inveniretur aliquis faciens aliquid contra libertatem predictorum vel civitatis comitatus et districtus Perusii capite puniri facere teneantur. et hoc ei comunis Perusii publicare et iudicari facere et strictum in actis ecclesie et utilitate comunis Perusii civitatis. Et hoc statutum intelligatur loqui tam in illis personis qui hodie talia commisissent quam in illis qui acceptabunt ea committere in futurum. Qualiter potestas et capitaneus non possit inducere ferias sine licentia maioris consilii civitatis. Rubrica.

xvii Dominum et ordinamus quod potestas et capitaneus non possit inducere ferias nec ferias imponere debeat divitate et opposito sine licentia et voluntate maioris consilii civitatis. Qualiter modus turrium teneatur. Rubrica.

xviii Debeat potestas et capitaneus facere modum turrium observare et illas que de novo fieret videri faciat et si aliquas invenerit altiores superfluum dirrui facere teneatur. Qualiter in curia romana ordinetur sindicus. Rubrica.

Potestas et capitaneus debeat pro toto mense maii cum voluntate primitus consilii civitatis ordinare et ordinari facere qui pro comuni Perusii pro toto tempore eorum ad salarium competens unus bonus et ydoneus sindicus et procurator in romana curia constituatur. Qui sindicus et procurator debeat offitium procuratoris dicti comunis parare et exercere et aliorum specialium hominum civitatis Perusii. quam procurationem idem procurator et sindicus expensis comunis Perusii facere debeat et exercere. Qualiter potestas et capitaneus cogant cives et comitatenses facere servitia comunis Perusii. Rubrica.

xviiii Potestas et capitaneus omnes layces personas de civitate et comitatu et districtu Perusii cogere teneatur ad faciendum facere et servitia obsequia et expensas et ad muniendum et custodiendum civitatis et castra prout comuni Perusii placuerit aliqua consuetudine contraria non obstante et quod arma eis imposita habere debeat. Et comitatenses sint. s. den. pro focularia sicut tenentur et soluti sunt solvere teneatur. Qualiter potestas et capitaneus et iudices dent tutores et curatores pupillis et adultis. Rubrica.

xx Cuilibet pupillo vel adulto vel alicui pro minori vel pro minoribus possint tutorem vel curatorem potestas et capitaneus et eorum iudices dare possit et debeat iuris ordine observato. ¶ Et volumus in tantum quod furiosis prodigis mente captis et aliis personis quibus de iure providetur potestas et capitaneus et eorum iudices et omnes iudices habentes offitium a comuni Perusii dent et dare possint tutores vel curatores. Qualiter potestas et capitaneus non interferant in iniuria personis vita sua amica sui cord esse. Rubrica.

xxi Si quis accesserit coram potestate et capitaneo iudice et notariis vel aliis offitialibus comunis Perusii ad procedendum forum suum vel arma sua in consilio vel alio loco dum in illud forum non sit et comunis Perusii potestas et capitaneus aut alii offitiales

comunis non possit si debeat aliqua verecundia vel gravamen aliquod sibi inferre vel ei prohibere ne suum ius petat vel proponat vel amicis suis vel amicorum suorum. Et si fecerit potestas vel alios offitiales comunis Pisarum teneatur ille qui fecerit vel quam intulerit ei cui esset illata verecundia vel gravamen reficere dampnum et expensas quas occasione illius gravaminis sustinueret, et .C. libr. den. comuni Pisarum pene nomine solvere teneatur. Et potestas et capitaneus quemlibet tam aliquem debeat et audire de suo iure sine aliquo amicis ad penam supra notatam. Qualiter potestas et capitaneus et alii offitiales non prohibeant alicui notario scribere protestationem. R.

xxii Et potestas et capitaneus vel alius offitialis comunis Pisarum alicui notario non queat prohibere quod non scribat protestationes quas aliquis vellet facere coram eis vel aliquo eorum. Et si non faciet, L. libr. den. nomine pene comuni Pisarum solvere teneatur. Dum tamen in tali protestatione non fiat inproperium comuni Pisarum vel ipsi eorum possit fundamentum gravare. Qualiter de condempnationibus fiant tres libri. R.

xxiii De condempnationibus tres libros unum quorum habeat potestas, alium capitaneus et tertium consules artium. Potestas et capitaneus sic facere teneantur. Et cum fiet solutio alicuius condempnationum scribatur ipsa solutio in ipsis tribus libris et condempnatio cancelletur. Qualiter potestas et capitaneus faciant recolligi pignora data massario comunis. R.

xxiiii Pignora omnia data et assignata camerario seu massario comunis Pisarum finito eorum officio potestas et capitaneus recolligi faciant ab illis qui ea obligaverint pro quantitate pro qua fuerit camerario sive massario predicto obligata. Qualiter potestas in consilio de canonicatione sancta benignitatis. R.

xxv Consilium maius comunis Pisarum et populi de misericordia maiori potestas et capitaneus teneatur facere congregari de canonicatione sancta benignitate ac sicut ipsi potestas vel alteri eorum in ipso consilio proponatur. Iubemus insuper huic capitulo adiungentes quod potestas et capitaneus priorum misericordie maioris teneatur scire et inquirere et scrutari vel scrutari facere si ad ecclesiam non debet esse corpus et reliquie dicte sancte benignitatis. Ostare debeat et inquirere diligenter si dicta sancta corpus et reliquie sint in dicta ecclesia vel non. Qualiter intelligatur sindicus episcopatus in curia Pisana. R.

xxvi Post potestas et capitaneus et alii offitiales comunis Pisarum non aliter audiant et intelligant sindicum episcopatus conquerentem de aliquibus qui dederint dampnum in bonis et rebus episcopatus si sic audiunt et intelligunt alii aliquas singulares personas civitatis et comitatus Pisarum qui dampnum eis dari debeant de episcopatu sicut alii personis singularibus eis dantes. Et idem sindicus audiatur et intelligatur ut maiorum dominorum audiatur super dampnis illius qui postulat emendam. Qualiter potestas et capitaneus non faciant aliquem exbannitum vel pena maleficii. R.

xxvii Non faciat potestas et capitaneus aliquem exbannitum vel condempnari ultra quantitatem pene maleficii cuius occasione exbanniretur vel condempnaretur. Et cum aliquis de banno exierit eadem que fuit in banno ponitur exprimatur. Et si foret aliquis exbannitus vel condempnatus ultra formam statuti condempnatio et exbannimentum non valeat supereminentis irritetur. Qualiter potestas faciat scribi reformationes consiliorum et dicta consiliorum. R.

xxviii Omnem consilium quod proponeretur et dicta consiliorum potestas scribi faciat. Et quando consilium discedat reformationes dicti consilii potestas et capitaneus suo notario legi facere teneatur. Et aliquis notarius tam potestatis quam capitanei alicui persone tam forensi quam pergamino clericos seu layeos inpendium comunis Pisarum ipsarum copiam consiliorum seu reformationum non debeat impertiri. Qualiter potestas et capitaneus et eorum iudices recipiant cautiones ab illis personis de quibus habetur suspicio quod nollet respondere contra comunem Pisarum. R.

Post potestas et capitaneus recipiant ydoneam cautionem, iudices et offitiales ab illis personis de quibus aliquis habetur suspicio quod nollent respondere et stare sub eorum examinatione et iudicio. Si aberrare nollent et de aliquibus conquerentes quod si a voluntate potatur potestas et capitaneus sufficientem et ydoneam cautionem nollet eos de aliis conquerentes non intelligat ullo modo in hiis talibus et ea . . . vel cives benefitium debeat denegare. Hoc autem intelligatur statutum et hoc habeat tam in forensibus quam in civibus Pisanis et toto districtu Pisarum. Ita tamen quod hoc statutum cum statuto populi debeat concordare. Qualiter capitaneus cum suis iudicibus et notariis sive potestas et iudices qui fient condempnationes maleficii. xxix

xxx Cum fient condempnationes maleficiorum potestas eorum. R. Consiliis iudex potestatis et capitanei cum eorum iudicibus et notariis cum eis intersit et nullus de civitate Pisarum cum eis debeat intrare in eo solere super ipsis. Sed ipse potestas consiliis iudex condempnationes et absolutiones maleficiorum et dampnorum datorum complete facere teneatur intra unum mensem postquam fuerint contumaces postquam duraverint in contumatia. Nec possit prorogari vel procedi in usque ad illas personas subsequentes post ipsum mensem que valeat presentibus et absentibus citatis et non citatis. Et ad hoc sinda non valeat a sindicis revocari. Dum in predicto consilio in maleficiis ex civitate Pisarum non intrat. Que condempnationes si debeant in maiori consilio civitatis. Et potestas consiliis iudex teneatur dari facere a suo notario capitanei vel suo iudice vel suo notario infra .xv. dies copiam omnium condempnationum postquam petierit. Quod si potestas non fecerit, L. libr. den. comuni Pisarum de suo salario puniatur qualibet dare et solvere teneatur. Iubemus et statuentes quod omni anno tempore examinationis sindicatus potestas et capitaneus examinet et revideat et examinari et revideri debeat condempnationes potestatis et capitanei cum copia et libro condempnationum consulum artium. Et si aliqua condempnatio subtracta vel remota debeat vel esset inventa inter ipsas condempnationes et si aliqua condempnatio inveniretur abolita subtracta remota vel cancellata et reperiretur vel sciretur ille qui hoc fecerit puniatur hoc modo. Si condempnatio erit a C. libr. supra in illa summa quantacumque erit condempnatio a comuni Pisarum debeat condempnari. Si autem erit condempnatio a C. libr. et abinde infra, puniatur C. libr. den. comuni Pisarum solvere teneatur. Solutum in super mandantes quod notarii maleficiorum potestatis dare debeant copiam condempnationum notario dominorum capitaneorum secundum tenorem statuti populi. Item iubemus quod qui fient condempnationes potestatis et capitanei aliquas propositiones in consilio facere non possint nec debeant ullo modo. Qualiter pulsetur campana pro iure reddendo. R.

xxxi Post potestas et capitaneus illis diebus quibus ius reddit in civitate Pisarum faciat pulsari campanam que stat in palatio comunis ad sonum cuius omnes offitiales comunis sedere debeant ad ius reddendum, et tam diu sedeant donec alia vice campana pulsabitur. Et dicti offitiales se debeant elevare. Et quicumque offitialis positus ad ius reddendum non sederit ad primum sonum campane et se non elevaverit ad secundum sonum, potestas et capitaneus auferat et tractaverit .xx. s. den.

pene nomine in officiali usum impedimentum habet et potestas et capitulum debeat facere inquisitionem et si non invenerit vel sedere supradictum bannum accipiat non sedentem seu sedere supradictum bannum accipiat non sedentem seu illi quem invenerit non sedisse. Et si potestas et capitanei ad predicta facienda fuerint negligentes de suo salario communis perusii .xxv. librarum denariorum solvere teneantur. ¶ Volumus huic capitulo adiungentes eo quod devotum et supplex de levando non obstante quod iudices communis perusii et eorum notarii possint sedere ad iura reddendum post sonum dicte campane que pulsatur ad elevandum sed quod de eorum sententiis eis placet sit voluntate. Qualiter diffiniatur et cesset hospitalis de colle de rebus communis. R[ubrica].

xxxij Post et capitanei de mense maii facere diffiniri debeant communantiam communis et cessare hospitale de colle ab aliis communantiis communis perusii. Et hoc capitulum in capitulum statuti ipsius loquentis de ac materia debeat obtinere. Qualiter potestas et capitaneus teneantur facere laborari communantias communis perusii. R[ubrica].

xxxiij Potestas teneatur communantias communis perusii et capitaneus laborari facere teneantur ab illis personis que eas laborare consueverunt. Et ille persone qui laborabunt eas pro fructu communi perusii vel alium personam reddere debeat consuetum. Dum modo infra silvas communis aliqua non laboret si ne sui terra laborentia sine scissa. Et siquis intra silvas communis laboraverit vel incipit silvas seu fecerit laborari solvat pene nomine communi perusii pro qualibet vice .xxv. libras denariorum et totum laboritium deveniat in communem. Et si aliqua singularis persona locaverit seu locaverit sed ipsa res locata cum aliis communantiis communis deveniat in communem vel ad illos quibus fructus eorum [illegible]. ¶ Iubemus insuper statuentes quod potestas clausulas que continent predicta teneatur sua auctoritate capitulum statutum ipsius que loquitur de dampno dato in silvis clusii et omnia capitula legi facere teneatur coram omnibus in publica concione. ¶ Additum fuit huic capitulo quod unusquisque possit accusare illum vel illos qui laboraverit vel laborare intra terminos dictarum silvarum de clusio et medietas banni sit accusatoris et medietas sit communis perusii. ¶ Item adiungentes quod dicte communantie communis perusii que antiquitus consuete sunt laborari non laborentur termino intra expleto eorum temporis quo tempore plenum habent et emerunt. Qualiter potestas et capitaneus faciant compleri opera data ad coptimum pro communi perusii. R[ubrica].

xxxiiij Quecumque opera communis perusii propter aliquem vel aliquibus ad coptimum data ad faciendum de quibus soluta pecunia est secundum promissionem factam potestas et capitaneus a coptimatoribus sine diminutione aliqua faciat compleri pro toto mense iulii ab illis personis que predicta opera ad faciendum receperunt et si faciunt expensis illorum qui ad faciendum opera receperunt omnia alia cottimina potestas et capitaneus compleri facere teneantur per suum iudicem maleficiorum pecunia que soluta fuit. Et si predicta compleri non fecerit vel fuerit negligens de eorum salario quilibet eorum communi perusii .c. libras denariorum solvere teneatur. ¶ Precipimus insuper statuentes quod nemini ab aliquo officiale communis possit aliquid restitutio fieri de aliquo cottimo communis qui fieret in maiori consilio civitatis perusii et si aliter fieret talis restitutio sit irrita et inanis. ¶ Item quod potestas et capitaneus perusii pro petitione alicuius coptimatoris ut predicta compleret et debeat quod facere teneantur et non fecerit. Et cum non sibi dato potestas et capitaneus possint accipere illi cui receptum fuit pro quolibet pene nomine pro .x. libras denariorum.

Volumus insuper quod nullus debeat computare aliquid ius quod fuit firmatum vel non firmatum pro eo neque eam dare nec vendere alicui. Et siquis contrafecerit potestas et capitaneus teneantur ei auferre pene nomine pro .x. libras denariorum. Et in hebdomada sic predicta observare et adimplere penitus teneantur. ¶ Additum fuit huic capitulo quod si quis acceperit cottimum aliquod a communi perusii de quo ei vel alii pecunia soluta est solutum et non fecerit dictum cottimum ad terminum sibi datum teneatur solvere communi perusii nomine pene duplum pecunie quantitatis occasione promisse pro opere cottimo faciendo. ¶ Item additum fuit huic capitulo quod nulla restitutio de aliquo cottimo communis perusii alicui fiat nisi ad sit consules artium vel maiori parte eorum et si aliter fieret non valeat et sit alicuius valoris talis restitutio. De iuramento securitatis potestatis. R[ubrica].

xxxv Officiales communis perusii qui iurabunt eorum officium et dicti consiliarii teneantur iurare sequimentum domini potestatis. Volumus insuper quod boni homines conducti qui iurare faciat per partes homines civitatis sequimentum domini potestatis quod habeat quilibet eorum a communi pro eorum salario .x. solidos denariorum. Sed hanc illi qui faciunt iurare sequimentum domini capitanei sicut continetur ipsius. Qualiter potestas et capitaneus teneantur quibus vadat ad castrum quod fortis et alia et [illegible]. R[ubrica].

xxxvj Presenti capitulo duximus ordinandum quod potestas et capitaneus pro tempore mense maii ad eorum expensas eligere debeant .xx. bonos homines .s. quatuor de porta qualibet civitatis cum quibus de dicto mense ad castrum quod fortis debeat personaliter et videre et tractare de complemento ipsius castri turrium et murorum ipsius castri et de faciendo curia ipsius et de aliis ipsius castri utilitatibus. Et que pro eorum fuerit ordinatum potestas et capitaneus illud fieri facere teneantur et ipsum castrum quod fortis debeat noiari. Siquis autem ipsum castrum aliter noiaverit .xx. solidos pene nomine communi perusii solvere teneatur. ¶ Item quod potestas et capitaneus perusii debeant teneantur de mense maii et iunii facere cavari fossa dicti castri circa ipsorum fossatorum portari faciat terrenum castrum ita quod faciat compleri ipsum castrum in ea quantitate et planitie cum terreno quod est in pede turris existentis in dicto castro. Insuper potestas et capitaneus murum castri quod fortis predicti teneantur et debeant facere reactari. Et turrem in dicto castro alta super murum ipsius castri .xx. pedibus ad petitionem communis perusii fieri facere teneantur. ¶ Item diffinitiones possessionum circumcirca dicti castri existentium fiant et debeant inter ipsa castra et castrum bitonii tosciani et civitatis assisii. Et si predicta vel aliquid predictorum fieri facienda fuerint negligentes solvat quilibet eorum communi perusii de suo salario .c. libras denariorum. Et homines ipsius loci constringantur laborare terras pertinentes hominum habitantium eas in eorum territoriis illis qui voluerint terras dare ad laborandum. Et quicumque laborare recusaverit et non laboraverit dictas terras .c. solidos denariorum nomine pene solvere teneantur. ¶ Iubemus et insuper statuentes quod potestas et capitaneus facere sub dicta pena

teneatur et debeat ita facere et omnes foculares et homines et personae habitantes
et habitare ... predictum castrum ... quadam habitat et faciat
domos in dicto castro et continuam moram contrahant et faciant
in eodem, et hoc possit ab eis fieri faciat per totum mense maii junii
iulii et augusti et predicta omnia sint precisa que non possint mutari
nec corrigi in parte in consilio aliquo. Et de hoc potestas et capitaneus
non debeat nec possit recipere ... solutionem nec ... pro ga-
tione ... consilium comunis ... nec ... artium in aliquo predictorum
consiliorum ... faciat nec ... qui integre faciat et com-
pellat omnia supradicta. Et si ad predicta vel aliquid predictorum fuerit
negligens quilibet eorum de suo salario l. lib. d. comuni pro
pena solvere teneatur. ¶ Volumus et ordinamus quod potestas et capitaneus te-
neatur tenere omni anno dictum castrum ... castrum ...
... castrum ... et castrum ... cum ...
... hominibus. Et facere inquisitionem de omnibus hominibus qui facere tenentur
et debent aliquid ... et illud ab eis ... duos menses faciat
perfecte compleri. Qualiter potestas et capitaneus possit facere condempnationes
maleficiis commissis tempore suorum predecessorum. Rubrica.

xxxvii Potestas futurus a kalendis maii in antea presit
... super accusationibus factis et maleficiis co-
missis tempore domini Capagnosi ... potestas facere condemp-
nationes quas debuissent facere et omisissent, facere tempore potestatis
si per eum non fuerit facta et ipsius secundum formam statuti. Et simpliciter ...
esse possit ... potestatem ... fuerit permissum. ¶ Idem intelligatur
de accusationibus factis et maleficiis commissis tempore capitanie domini
Guglielmi Bussi
~~Ugolini domini Jacomini ...~~ capitanie ... si ... capitaneo
fuit aliquid permissum. ... quo ... de male-
ficiis et accusationibus commissis tempore dicti potestatis et capitanei predicta intelligatur
posse cognoscere et condempnare futuros potestates et capitaneos solum de il-
lis que coram dictis potestate et capitaneo ... incepta ... quibus
incepissent procedere et non aliis ullo modo que non essent incepta
coram eis. Salvo capitulo quod loquitur de maleficiis commissis vel
... potestatis et capitanei qui sic iacet ita firmiter observetur.
Qualiter potestas et capitaneus faciat requiri comune Fabriani parte.

xxxviii Ad hoc quod comune Fabriani dicere nequeat se esse in possessione arcem
Arcis Apiranum ad dicere possit ipsa arce ... spatium temporis pos- [arcem ... Rubrica]
sedisse. Dicimus et ordinamus quod potestas et capitaneus ... ad effectum ... mense
februarii seu martii requirere seu requiri facere comune Fabriani ...
... comunis ... in arce Apirani comuni ... restituat ... comuni
... plenum iure. ¶ Item dicimus quod ... de
... alii volentes capere et reprehendere de bonis et rebus hominum
Fabriani ... rebus ubicumque ... potue-
rit libere capere et reprehendere valeat sine pena ... ipsum
comune et homines Fabriani ... comunis ... . Et
totum id quod reprehenderit vel ceperit sibi habere debeat et illud
assignare comuni ... non cogatur aliquo precedenti vel sequenti
capitulo non obstante nec teneatur. Et quicumque dictam arcem comuni ...
dederit ... lib. d. a comuni ... habere debeat. Et potestas et capitaneus
dictam arcem dari vel dantibus comuni ... statim dictam pecuniam de
... solvi facere teneatur. ¶ Item dicimus quod ...
hominibus de Gualdo ... defossato ... sigillo ... hominibus
aliis de comitatu quod homines castri Fabriani non receptent
nec ... in ... aliquid alicui ...
... vel ... Et quod contrafecerit ... lib. d. nomine pene
comuni ... qualibet solvere teneatur. Si fuerit castrum si ...
fuerit villa ... lib. d. Si autem ... lib. d. quod pot-

estas et capitaneus contrafacienti vel contrafacientibus dictam penam exigere teneatur. ¶ Item
si aliquis ... fecerit vel impedimentum prestiterit capientibus vel
reprehendentibus vel capere vel reprendere volentibus de bonis et rebus
comunis et hominum Fabriani ... vel rebus l. lib. d. nomine
pene comuni ... solvere teneatur. Et hoc capitulum valeat et valere debeat
et valuisse intelligatur a ... dicti ... CCLXXXIII ...
... die xi ... tempore pote-
starie domini Ubertini de ... olim potestatis et capitanei
domini ... de ... capitanei ... Item dicimus
quod nemo de civitate et comitatu et districtu ... ad castrum
Fabriani debeat ire aliquid ... vel ... contrafecerit l.
lib. d. nomine pene comuni ... solvere teneatur. ¶ Item castrum vel
villa quod vel que daret impedimentum aliquod de comitatu vel sint
... quin ... ad faciendum guerram hominibus de Fa-
briano et arcis Apirani ... lib. d. solvere teneatur. ¶ Item
quod ... mense maii potestas et capitaneus ... faciat ...
in quo ... guerra facienda dictis hominibus de Fabriano et
... placuerit ita firmiter debeat operari
observare. De aptatione castri ... et per quos
fieri debet. Rubrica.

Super aptatione et melioratione castri ... illi sapientes quod xxxix
debent videre super ... et melioratione castri ...
debeat ... super melioratione et aptatione ipsius castri ...
... alelli et aliorum castrorum comunis ... Qualiter re-
ficiatur muri castri Agelli et aliorum castrorum. Rubrica.

Statuimus et ordinamus pro comodo maiori et utilitate ho- xl.
minum et universitatis castri Agelli et omnium et singulorum
castrorum comitatus ... quod potestas et capitaneus in principio
sui regiminis cogat et constringere debeat homines et universita-
tem castri Agelli reficere muros ipsius castri qui ceciderunt ...
... ad ... reficere ... expensis ...
... opus dictum muri ... homines de Agello ...
omnibus refectum et reparatum. Et si predicta factum non fuerit ...
... potestas et capitaneus ... lib. d. comuni pro pene nomine
solvere teneatur ... de ... et singulis castris aliis comitatus
et districtus ... Que quidem omnia et singula potestas et capitaneus
reficere et reparari faciat ab hominibus ipsorum castrorum ...
... et destructa hominibus eorum expensis sub pena
supra notata. ¶ Huic capitulo addimus quod potestas et
capitaneus ... faciat dictum castrum Agelli ...
plenum ... sicut in hoc capitulo ... quod si ... non
... et facere teneatur ... sicut castrum Agelli
... et ... facere potestas et capitaneus debeat ita ... teneatur
... facere omnia et singula alia castra comitatus et di-
strictus ... Et si completa non fuerit aut ... refec-
tione et reparatione ... faciat ... refici et re-
parari ... supra notato. ¶ De castro ... quod ... dudum
... statuerunt quod ... ad ...
... castri ... illorum ... potestas et
capitaneus ... ipsarum ... ca-
... et aliarum ... except
... pedagio dicti castri ... facere teneatur ... annos.
... fuit acceptum excepto pedagio ...
... debeat ... constructione et
... dicti castri. ... homines et universitas dicti ca-
stri pro ipsius castri ... reparatione et factione ...

contrarium eorum expensis in pede muri dicti castri dare et
ponere teneantur. Et predicta facienda ipsos homines communi-
tates potestas et capitaneus cogere teneantur. Pro una quaque factore
reparatione et constructione ipsius castri potestas et capitaneus una
cum consilio civitatis faciat eligi sicut alii officiales
eliguntur. Unum bonum et ydoneum hominem de civitate Pistorii
et unum notarium qui sint superstantes operi supradicto. ¶ Volu-
mus insuper quod [illegible] de castro Masciani aut de cas-
tello [illegible] districtu. xl. lib. den. quas habent et de
eorum communantiis habuerint debeant conservare et tene-
re nec eas expendere debeant ullo modo sine illorum [illegible] manda-
to et sine speciali licentia dominorum potestatis et capitanei et consilii
antiqui civitatis Pistorii. ¶ Iubemus preterea statuen-
tes quod communantie castri Montis Opoli debeant
universitati dicti castri et hominibus dicti castri restitui sicut il-
li qui illas communantias habent tenent voluerint
facere et solvere hominibus dicti castri et universitati. Et prout se-
rint compulsi teneantur facere potestas et capitaneus ad predicta et singu-
la facienda que in hoc capitulo continentur fuerint negli-
gentes utrumque eorum de suo salario pene nomine solvere
teneatur. c. lib. den. Qualiter pacta facta inter commune Pistorii
et commune Cortone debeant observari. R.

xlj. Statuimus et ordinamus quod potestas et capitaneus de mense madii faci-
at inveniri omnes illos qui [illegible] ad compu-
tum [illegible] castri Castilionis Clusini et illud quod
remansit ad faciendum faciat perfici. Et illud
idem intelligatur de omnibus aliis cortinis datis
per commune Pistorii ubicumque. ¶ Volumus insuper et mandamus quod
illa porta dicti castri Castilionis Clusini que vocatur
porta Imperialis vocari debeat porta Pistoriensis et por-
ta que vocatur porta Artina debeat vocari porta
Iacobiana et nulla persona aliter ipsas debeat nominare
et si contrafecerit communi Pistorii pro vice qualibet. xx. s. den. solvere
teneatur. ¶ Precipimus et mandamus insuper quod habent
omnes familiam in Clusio Pistorii statim habitantes teneantur
et debeat quilibet eorum facere unam domum bonam regulis coper-
tam in dicto castro Castilionis Clusini. Et potestas et capitaneus teneantur
et debeant omnes compellere quod faciant domos faciendas ad
kalendas madii usque ad festum omnium sanctorum. Et qui non fecerit
prout sibi fuit preceptum in dicto termino. xxv. lib. den. communi
Pistorii solvere teneatur. Quod non predicta intelligatur et locum non habeat
in pauperibus hominibus quibus si facere non possent sed in divi-
tibus et illis hominibus possunt facere predicta. ¶ Iubemus insuper
quod omnes cortinatores qui receperunt aliquid a communi quibus solu-
tum est teneantur et debeant facere cortinam quod facere promise-
runt per totum mensem madii et si non fecerint duplicem quanti-
tatem quam a communi receperunt communi Pistorii solvere teneantur. Qualiter
potestas habitatores terre pacta conventiones inter communem Cortone et
communem Pistorii

xlij. Volumus et ordinamus quod potestas et capitaneus teneantur observare et observa-
ri facere pacta promissiones obligationes et conve-
ntiones factas inter dominum Cortone et sindicum communis
Pistorii et dominum pro parte sindicum olim communis Pistorii Cortone scrip-
ta et scriptas manu ser [illegible] notarii et Benevenuti
notarii et si ad predicta fienda fuerint negligentes dicti potestas
et capitaneus solvat communi Pistorii pene nomine. c. lib. den.

Statuimus et ordinamus quod potestas firmat Qualiter potestas [illegible] tenetur
teneatur hec ratas et firmas et faciat firmas firmas reformationes
et ratas habeat cum hominibus civitatis et comitatus et districtus Pistorii omnes facte per consilium dicte
reformationes consilii generalis communis et populi Pistorii que fuerunt tempore dominorum
Iacobi gonfalonerii. Iacomini de Congia et domini Pelegrini
de Guido[illegible] et domini Galvagni [illegible] et domini [illegible] de
Monticulo capitanei eiusdem communis Pistorii et populi. Et reformationes facte
tempore domini [illegible] de [illegible] potestatis olim communis Pistorii et domini
[illegible] de Lanellolongo olim capitanei Pistorii et tempore domini Corradi de
Buscoctis olim potestatis et domini Anselmi de Agate capitanei et domini Ma-
thei de Congia potestatis. Et domini Ermanni de Saxo Ferrato capitanei
et domini Federici de Archidiaconis potestatis et domini Federici de [illegible]
capitanei. Et dominorum potestatis et capitanei presentium scilicet domini Orladini
de Carmisio potestatis et domini Oddonis de Burago legum doctoris capitanei xliij.
communis et populi Pistorii sine aliqua diminutione non obstantibus aliquibus
statutis vel ordinamentis populi et reformationibus consilii factis et
faciendis vel que fieri possent. Et si dictus potestas vel sua familia vel
aliquis ex eis non observaverint teneatur de suo salario communi
Pistorii nomine pene. c. lib. den. Et dictus capitaneus ipsum in dicta quantitate
valeat condempnare. Et camerarii seu massarii communis ad man-
datum domini capitanei illam condempnationem de suo salario retinere debe-
at penitus. Et hoc capitulum sit precisum in qualibet parte sui ita quod mu-
tari corrigi emendari vel ex eo interpretatio fieri non valeat possi-
bili vel arrogari vel alio quocumque modo sed inviolabiliter observetur.
Et salvo quod dictus vel qui fuerit loco sui cum consilio generali populi. ¶ Per
sit reformationes populi facta que fierent in futurum consimili valeant
mutare emendare et addere et minuere eos corrigere sicut pla-
cuerit ipsi consilio generali populi et si aliquis ipsarum reformatio
num in aliquo inter se repugnet stetur sicut ultimo seu se-
quentibus ut supra in eo quod videntur inter se posteriores prioribus dero-
gent. ¶ Item consilium populi possit reformationes tam populi quam con-
silii generalis communis Pistorii removere et ipsas corrigere et emendare prout
ipsi consilio placuerit. ¶ Item potestas et capitaneus una cum maiori
consilio communis Pistorii possit removere reformationes consiliorum communis
Pistorii et ipsas corrigere et emendare prout ipsi consilio maiori vide-
bitur expedire. De pena surgentium in consilio antequam fiant propositiones
arrengantium [illegible] consiliantium post preceptum factum. R.

xliiij. Si aliquis consiliarius surrexerit in consilio ad consulendum antequam
potestas et capitaneus faciat propositiones et prout quod voluerit et se-
deat propositiones legantur per notarium potestatis vel capitanei. v. s. den. pe-
ne nomine solvere teneatur. Et si aliquis dixerit super aliquo quod super
eo quod propositum fuit pena simili puniatur. Et postquam aliquis surre-
xerit ad consulendum vel contionandum laudare potestatem vel capitaneum
seu eius bladum aliquatenus non presumat. Quod facientem ne-
ro potestas et capitaneus in illo consilio in quo contra fecerit in v. s. den.
teneatur pro vice qualibet condempnare. De quibus condempnationibus sindi-
ci seu sindicatores intromictant. ¶ Item quicumque fuerit locutus
in consilio post preceptum seu prohibitionem factam per potestatem et capitaneum
usque in quantitate. vii. den. pro vice qualibet solvere teneatur
ad voluntatem potestatis et capitanei predictorum vel alterius eorum. ¶ Iu-
bemus insuper quod potestas non debeat nec possit plures. iiij. propo-
sitionibus in consilio proponere nullo modo. ¶ Item si potestas et capitaneus
iudex vel notarius eorum preceperit alicui vel aliquibus qui esset in consilio
ut inde discedere debeat cum fieret consilium et steterit in scala
palatii et preceptum fuit eis et omnibus aliis qui starent in scala cum

fieret consiliu ut discedere debeat et sca[l] ?no discederet pot. et capt. tenat auferre cuilibet i scal existeti post preceptu factu pena qualibet pecc. v. s. den. Et
uni bannitus coïs sep cu fiet consiliu in pede scala i ii coïs stare debeat ne aliqs stet pet inibitio facta fuit preceptu. Ite qucuq; i consilio tei pugnaret aliq co
tianatore pot. et capt. tenat ei auferre noie banni p
coi pena qualib; v. s. den. Ite si aliqs surrexit ad dicendu
post alt arengator de loco aregarie se elenauit ad aliq.
pena minime tenat. Ite postq duo erut qui surrexe
rit a consulendu i consilio, nul affirmauit se dequ pro
ipsu eu aliis qui prius dixerit et tunc aregatores surrexit
et re noua no dixit pot. et capt. tenat ei auferre nolo
pene pecc. v. s. den. Saluo si aliqs uellet reducere ali
qd ad memoria pleno uoluntate coïs pus. liberu pos
sit dicere sine pena. **Qualit pot et cap restitui**
faciat istrm. sup coe coet. x. militi l'ali inpositu.

xlv. Si pot. et capt. inuenerit aliq ul' aliquos hr istrm
aliqs sup aliq mo ciue ul' coïtate se ul' sup coi pus
acere decem lui. lib. den. cogat illu ul' illos ad restituend
ipsi istrm sine decimo salario i psu istrm fuit cessa.
Ite dicim malus qui hnt sup aliq tar. sine loco
de pectt aliq i strmt. **Quod nemo debeat sede**
in loco in quo stat contianatores. l4.

xlvj. Iolum q nemo i consilio maiori civitatis sede aude
at ul psumat ul stare contianotores addicedu qui p
fecit. v. s. den. coi pus solue teneat. Item uolum i sup
q dni capt. ueniat ad consiliu du campane ad consiliu pul
sant et si no uenerit cu campane pulsant soluat coi pus
de suo salario. v. s. den. Ite uolum q sit licitu tam
cuiq; uoleti dicere et ronari i consilio coïs surge ad consu
ledu i ipso consilio hns medo modo et no ult ul qui fieret
et ordinaret statutu coïs pus. et q pfecit. solue debeat
coi pus pena qlib; pene noie. xx. s. den. qua pena pot. et
capt. a pfaciebus exige tenat pecc. et si ad pena facieda fuit
ut negligetes ut eox de suo salario coïs pus. x. lib. den.
solue tenat. **Qualit pot et capt faciat inttiscet na**

xlvij. Pot tenat i pncipio sui regiminis face **ues hres i locis**
pnocati coi et singulis psor salaycales q doicales **consuetis.**
iuisitates hntes naues i locis et suetis et face cu quo
tollat ul tolli faciat aqbz pus ciui b; lxcouabesib; aliq
pedagiu ul aliqd coe trasitu eo rde. et qui taces p sunt et coi
tateses tradsire seu passare et retransire tenat cu aque
eis pposs trasire uoletes fuit postulatu cu reb; oib; co
rude quas seou uoluint deportare. Eoda iuisitates seu
naues hntes bona fide sine fraude face tenat. Pre
terea naues et alia uasa et suetu debeat retine et locis
et suetis stare faciat cu bo' funiculis pnt melius et
potut et peda face et pellat. Forensib; tu possut accipe
pedatiu. s. si fuit eqs. ii den. si fuit pedes. i. den. et no plus
exceptis romanis qbus pedagiu no tollat. et; trasear seu
passent pnt alii ciues pisiui et si aliq uniuersitas seu
singlaris p ot fecit pene noie coi pus. x. lib. den. solue
tenat. Ite dicim q pda hoies olia ul uniuersitates dnt
naues hntes no possit ul debeat ni ipsi nauib; pecia
ex dnae cat pus the' ul portare exorais ul' portari fa
ce. Et si qs cotrafecit tenat coi pus solue pnace qualiter
pena et cta i statuto ppli loqtu de grm sca eu consors di
strictu pus de portata. Volum i sup statuetes q
pot et capt expte coïs pus rogari faciat coe et hoies
assisu quat pote ut flumine clasu pont pre illa
briga fieri faciat et reacari. **Hic icipiut xj. capla**
forsa et pmu e qlz; exercur inuita colleta fiat ab; no.

xlviij. Istrascripta. xj. capla sut forsa. Quoru primu e q
collecta et inuita gnalis seu data no pont nec fiat
nec et det in ciuitate pus ul' ei burgis. ni quatuor de cas
videlicet pro ira guerra qua hret coe pus. pro dnu pp.
dnu i peratoris et pro romanoru. Et si fieret palia de
pont collecta inuita seu data p libra ul' debeat mo ulti
ca inextimatoe libre mat no debeat eres palana sut com
ul et unni pane arma eq pani de lecto ul dedorso nec alio
massarie cet ul libri legales iudicu et not. Iadditu e q
expmacio eet colleora fieret fiat p libra de uoluntate csilu
Et hoc capitlm de statuto instantu pdat et sep maneat
illibatu. **Qualit fiat colleta inuita siue da**
ta. l4.

xlix. Cum collecta inuita siue data fieri oportebit pot
et capt ipam fieri faciat i hunc modu uidelicz q faci
at eligi p consiliu spale. iiij. bonos hoies ad qua porta
lib; porta ciuitatis. duos not et ex ecutores de meliorib;
et legaliorib; ciuitatis. et in uidelic q consiliaru uni porte
eligat offitiales i alia porta. Qui officiales debeat pro
uenire et inde istra eptionu seru ab oib; sue porte. a
xl. anis eit et iris uinceris aliis possessioib; ciuitatis coi
tats et distric pus. et illas possessiods pone i libra fm extima
tioe; sine preiu i istra eptiois ita tam extimet res q epte
fuerint illi no q pa istra no representauerint cu effectu de
suis possessioib; ad tmmu seu spale ul' gnalit exdiat
ipsos i istrumetos q modo careat ita q de istmtis no obste
sit nullu et ciuitas hre possit ul possit sibi ul eox hrede
aut hus qui aberit eam hrent ul hnerit pdse i indi
tio ul' exa ul' aliq admicti in posse in istra peda
In aliis no possessioib; ex qb; no appareat i istra eptionu
pcedat dei officiales ad extimatoe; de similib; ad similia
facie do et gratoe; pru hui de possessioib; et erit quas inue
nerit ups tetas optas seca et partice ipoz possessionu
bonitatis deteriorationes et meliorationes et maioris ualoris.
Et si aliqs comisit fraude ni asingado. s. q no assinga
uit ut dom e sit ipso iure coïs pus q assingatu ul
erit. Et si aliqs denuntiauit ul assigatione hat modie
tate rei no assingate et sit soeiu. Ite si aliqs offi
tialiu comisit fraude i suo offitio faciedo. c. lib. den.
coi pus solue tenat. Et si dea pena solue no poterit
to trancat dnec soluit dcam pena. Si tam aliqs
ur ciuis hre aliq castru i coitate pus q eet suu
pp'u cu uiltates et pringnes ineum da castri extima
tioe; ipsi face tenat. Ite sup reb; nobilib; pot.
et capt pro totu ipse mais banni face tenat p ciuitate
et burgos qlibet de ciuitate et coitatu pus ad eosu

terminum debeat assignari per omnia sua bona mobilia et pro sua denariorum quantitate debitorum de tractis domibus et aliis que in statuto continetur. Et si aliquis fraudem commiserit non assignando per cartas res mobiles que non assignabuntur sint pleno iure communis Perusii. Et si aliquis assignaverit non assignate vel accusaverit habeat medietatem rei non assignate et alia sit communis Perusii et secretum de accusatore per potestatem et capitaneum teneatur. ¶ Item si aliquis dederit dotem alicui post factam libram minuatur tantum de libra dantis et addatur accipienti dotem pro parte lecti et ornamenta mulieris que dos dabitur et fiat liber memorialis in quo faciat quilibet scribi id quod de sua libra diminuitur intra mensem a tempore dotis date. Et si non fecerit ad quod datum fuit in dote in libra dantis computetur sicut erat ante dationem ipsius dotis. ¶ In omnibus mobilibus mercatorum et campsorum talis forma servetur. scilicet quod ultra debitorum mutuum observetur teneatur et similiter in libro ponere sicut in superiori capitulo continetur. ¶ In aliis non fiat ingressio librorum rationum secundum sortem capitalis que de societate inventum erit positum fuisse. ¶ Et infra scripta inter campsores et mercatores et contra socios et fratres computantur ipsorum quilibet habet mobile cum eis vel corpore aliquo computamento sociorum qui similem habent in monium et pannos. ¶ Et quod procuratores vel exercentes alienum in uetu [illegible] quilibet eorum mercatorum et aliorum procuratorum habere vel habere potuisset pro ipsis in sua libra scribi debeat atque poni. ¶ Quod per omnia eorum debita que sunt possit et sine singula in libra posita et si plura vel maior inveniatur quam summa posita in libro eorum non obstante capitulo superiori quod loquitur de libra facienda. ¶ Qui libram autem procuratorum notarius pro suo salario .xx. solidos denariorum habere debeat a communi. ¶ Et quilibet aliorum hominum .xv. solidos denariorum et suis expensis vadat sine damno communitatis et si fuerint negligentes facere dictum officium. Et ipsi a kalendis maii usque ad festum sancti petri de mense iunii non perfecerint quilibet eorum communi Perusii .l. solidos denariorum nomine pene solvere teneatur nisi iusto impedimento eo rationabiliter excusatur. ¶ Dicti officiales eligantur per dominum consilium de mense aprilis. Et potestas et capitaneus hoc facere teneatur. Item si aliquis in cuius habet aliqua bona extra comitatum Perusii et propterea non allibraverit commune Perusii illa bona defendere minime teneatur. Et idem dicimus de forensibus habentibus aliqua bona in civitate et burgis et comitatu Perusii. Et de aliis habentibus possessiones et mobilia in civitate Perusii et in comitatu. dicimus quod fiat eorum libra ut superius dictum est de aliis civibus et comitatensibus. Et potestas et capitaneus omnibus habentibus aliquid recipere in communi Perusii vel ab ipso communi eorum potestas et capitaneus solvi et satisfacere teneatur in tota quod nullum debitum tempore sui regiminis sciant remaneat ad solvendum. ¶ Statuimus quod quicumque habet aliqua bona in castro plebis vel olevia quod alliberavit in comitatu Perusii et solvere ibidem pro illis bonis collectas in castro plebis solvere collectas minime teneatur nec compellatur. ¶ Item statuimus quod in comitatu Perusii non ponatur aliqua collecta nisi sicut in civitate salvo capitulo quod loquitur de salario potestatis et capitanei ad quod salarium solvendum teneantur homines comitatus. ¶ Item statuimus quod aliquis non cogatur nec solvendum teneatur aliquam collectam sive datam pro aliquo perdere mortuo vel destructo. Et homines illius partis extra et qua est libra illius potestatis mortuus vel destructi ad solvendum aliquam collectam sive datam occasione ipsius potestatis mortui vel destructi aliquatenus non teneantur. ¶ Statuimus quod quicumque comitatensis venerit ad habitandum de comitatu in civitate Perusii a .x. annis citra pro illarum habitatorum collectam in comitatu nichilominus solvere teneatur et alia servitia teneantur que alii comitatenses faciunt. Et ubi habitor consistet et redeat cum sua familia ad habitandum ut debeat ire per totum mensem maii et si non redderet consistet. potestas et capitaneus accipiat et faciet pene nomine .c. solidos denariorum communi Perusii persolvendos. ¶ Item potestas et capitaneus faciat inquisitorem per homines locorum unius cuiusque illius qui venerit ad habitandum in civitate Perusii a .x. annis citra et steterit testificatione duorum massariorum loci predicti. Additum est quod quando fiet aliqua collecta seu data debeat fieri secundum libram novam et nova libra penitus irritetur. Et si libra nova non esset completa per totum mensem maii potestas et capitaneus ipsam faciat per compleri. ¶ Additum est huic capitulo quod potestate que imponatur per unum comitatum et districtum per immunitatem secularium dividatur et sortiatur sicut salarium potestatis et capitanei inter comitatenses ita quod divitior .x. solidos denariorum solvat ad plus et pauperior ita quod qui plus habet plus solvat usque ad quantitatem predictam. libra non communis Perusii et terra in civitate et comitatu Perusii lata permaneat ita quod comes libra generalis fieret per civitatem et comitatum distribuatur et colligatur per eandem libram et non aliter et hoc capitulum sit precisum. Qualiter guerra possit incipi et qualiter treugua et sic incipit qualiter finiatur.

Nulla guerra generalis possit incipi a communi Perusii sine voluntate specialis et generalis consilii civitatis Perusii centum electorum pro porta qualibet consulum militum capitaneorum domicellorum capitanei communis Perusii et consilii rectorum artium. Et secundum quod laudatum fuerit consilium memoratum. Et guerra incipiatur ut dictum est non possit extra fieri aliqua sine voluntate consilii supradicti. dummodo guerra non incipiatur nisi trium consiliorum decreto fuerit facienda. Qualiter societas nulla fieri possit sine voluntate sive consilii generalis. R[ubrica]. C.

Societas vel compagnia aliqua non possit fieri a communi Perusii vel firmari cum civitate aliqua sive castro sine voluntate specialis et generalis consilii. centum virorum electorum per portam rectorum iudicum notariorum. capitanei et consilio rectorum artium civitatis et burgorum. Qualiter in statuto ponatur capitulum fortbannitorum filiorum domini andree iacobi. R[ubrica]. Cj.

Statuimus quod ponatur in hoc statuto capitulum factum tempore domini [illegible] contra filios domini andree iacobi de [illegible] ad ultimo tum cassatum esse capitulum seu capitula que essent contra huic capitulo quod capitulum hoc est. ¶ Cum dominus [illegible] andree iacobi extiterit. dei et romane ecclesie atque communis Perusii proditores et iam nobis [illegible] ad [illegible] dando et submittendo inimicis inimicorum dei et ecclesie romane et civitatis et districtus Perusii [illegible] tum in comitatu Perusii et districtu fornitum [illegible] fornimentis ecclesie ipsius communis Perusii magnum esset nocumentum volentes communis Perusii considerantes predicte proditiones [illegible] fuerint per dominum [illegible] et paulum [illegible] et falconerium de fracta abgnatores Cij.

comunis Perusii quod ad nos accedent nisi precepta mandatis complerent et precepte
viri cum multe porta in consilio speciali comunis Perusii et eorum pueros
et donas mictent ad hanc terram. Et contra hoc fuerunt pluribus licteris
et nuntiis requisiti atque citati sub pena et banno quem eis auferre
nolentes et venire contempnentes eorum donas et pueros. Castrum predictum
domini dicti domino Ranaldo, Paulo et Paltonerio postulantibus
pro comuni Perusii reddere negaverunt. Nec eos dictum castrum pro
comuni Perusii tenere. Et lapides de dicto castro Perusium fecerunt.
Nos vulnerantur post vulneratum ex arbitrio nobis concesso in
consilio speciali et generali et vocatorum per portas rectorum artium et
baiulorum solempniter in palatio comunis Perusii campanarum sonitu
et voce preconia more solito congregato ab hominibus dicti consilii sub
die Veneris .xxi. mensis maii ex tenore capituli constituti la
quantis de proditoribus puniendis predictos dominum Ranerium, Andream
et Victorium in banno perpetuo ponimus comunis Perusii et districtus
et bona omnibus eorum in comuni Perusii publicamus tam mobilia quam
cum ad manus comunis Perusii pervenerit vel specialiter. Et potestas predictus et turricula
constructa parte que sunt in castro Peregli et Compignani cum omnibus suis
curtis et possessionibus et iuribus et omnia eorum bona tam mobilia quam stabi
lia et iura et actiones familiarum suarum et pertinentia. Et comune Perusii preterea
debeat franchitate ac libertate hominibus eorum et quolibet eorum
defendere teneatur in perpetuum. Et quod domos eorum et turres destrui de
beat et nemo lapides illos debeat portare aliquatenus preterquam Perusium.
Sed volumus et precipimus quod lapidibus illis fiat murus civitatis
de sancto Petro vel in alio loco ubi fuerit oportunum. ¶ Si quis autem
predictos vel aliquem predictorum offenderit in persona et rebus, nullatenus teneatur.
Et si capi poterunt ipsi vel aliquis eorum amputentur eis capita ita quod mo
riantur. ¶ Item precipimus et ordinamus atque statuimus quod omnes talium non pos
sint nec debeat de cetero cives Perusii nec habitatores sibi et eorum
...tates eos in mobilibus predictis condempnari. ¶ Item statuimus et ordinamus atque
precipimus quod nemo cum predictis vel aliquo predictorum loqui vel licitum esse
fiat nec aliquod tractamentum faciat cum eisdem publice vel priva
te vel eis seu alicui eorum aliquid aut consilium exhibeat vel fauto
re vel eos sive eorum bona defendat. Et si aliquis contravenerit et venire
presumpserit in avere ac persona in nostro et successorum arbitrio puniatur.
¶ Item cum dominus Bucarellus nepos domini Farulfi et Tenerius
de Luto eorum milites qui ad mortem nostrorum et nostros trasbulerint
simul cum predictis et predictis nobis iam inceperunt ad iusticiam
ponimus eos in perpetuo banno civitatis comitatus et districtus Perusii de
quo exire non possint alicui vel aliquo consilio nisi in publico pla
nito. Et si capi poterunt capitali sententia puniantur et supradicte
omnia eorum bona comuni Perusii publicentur. Que statuta et ordinamenta omnia
et banna potestas qui pro tempore erit de anno in annum in libro statutorum pot
facere teneatur. Et ipse potestas teneatur omnia et singula tenere et observare et facere
plenarie observari. Nec possit remitti ab aliquo aliquid de predictis
aliter vel aliquorum auxilio nisi in publico planito a bonis hominibus pla
niti. Die .xviij. maii. campanarum sonitu et voce preconia in platea
comunis Perusii more solito congregato. Sub anno domini .m.cc.lxvij. indic
tione .x. tempore domini Innocentii pape .iiij. coram domino Thomasso de Maneca
po potestate Assisii. Gerardo de Morte Urbiano. Ranaldo Tadoli.
domino Ugone Mafei agente. Benedicto Poli. Deotesalve Ma
sarie. Guidalocto Iudice. Orlandino notario et Albertus de Pla
nito. ¶ Et insuper Andreas Negragrell(i) baiulorum publicus
comunis Perusii recitavit ibidem omnia predicta in arengo(?) posita(?) comunis
omnium aliorum Perusii et civitatis comitatus et districtus Perusii cor

pondent nomini predicto in tamen quod alias omnia et singula in perpetuo
firmabit non in toto vel in parte elidet, prout omnia et singula supra sunt
notata. ¶ Statuimus addendo supradicto capitulo quod si aliquis accepta
taret vel presumeret dicere in consilio planito vel alio
loco predictum capitulum debere removeri vel absolui in toto vel in
parte potestas et capitaneus teneatur illum vel illos contrafacientes condempnare in
.C. libris denariorum. Quod si facere neglexerint sindicus comunis teneatur potestatem et
capitaneum in .C. libris denariorum de suo salario condempnare. Et sequens potestas
et capitaneus non recuperaret dictam condempnationem cadat in dictam penam.
Et hoc capitulum sit in numero precisorum preciosorum capitulorum quod
omnibus sit .xj. ¶ Item si potestas et capitaneus ponerent in consilio vel pla
nito vel peterent vel permicterent quod aliquo poneretur vel peteret
predictum capitulum in toto vel in parte lederet vel immutaret predictam penam
.C. libras denariorum de suo fondo comuni Perusii solvere teneatur. Et camerarius
seu massarius comunis Perusii de suo salario dictam penam retineat
predictam. Et sindicus comunis Perusii nullatenus debeat intelligere si se in
tromictere ullo modo. Et si quis non possit solvere dictam penam quod predictam
facere accusatores manu ... ad imitatem. Et potestas et capitaneus teneatur
ipsam manum complanari facere teneatur. Et hoc capitulum preciosum de statu
to in statutum et potestas et capitaneus facere potestas facere teneatur. Et si aliquis ca
pitulum vel aliqua capitula huic capitulo et banno derogaret illa sint
cassa et nullius valoris ac momenti. Et predictum capitulum semper
habeat et teneatur robur firmitatis in omnibus et per omnia sit precisum. Ca

Pitulum factum contra Nicole domini Ruspidi. R. .lxij.

Presenti statuimus capitulo inviolabiliter valituro quod Nicola
domini Ruspidi sit perpetuo exbannitus comunis Perusii tam de civitate
quam districtu Perusii tamquam comunis Perusii proditor et rebellis. Et omnia et singula
eius bona sint comunis Perusii perpetuo publicata eo quod fuit legitime pro
batum contra eum quod ipse cum quadam acepta invaserat ante domum
suam nobilem virum dominum Petrum Iohannis Aldrebandini amatorem
dei et ecclesie romane et rei publice comunis Perusii. Que domus est sibi tutissi
mum refugium esse debuit de quo banno exire non possit to
to tempore vite sue esse alicui consilio vel planito publico vel
privato. Et quod eius domos et turres fundens diruantur. Et eorum
lapides et tium .iij. domorum ad capud pluris de portet perpe
tuo dimicte debeat permanere. Et si aliquo tempore ad manus comunis
Perusii pervenerit potestas et capitaneus qui pro tempore fuerint facere teneatur ei cap
facere amputari ita quod moriatur. Et eciam potestas et capitaneus teneatur mic
tere ad omnes civitates et communitates cum civitate Perusii confi
nantes expensis comunis Perusii et expensis Perusii sollempnes ambaxiatores
et dare operam cum effectu quod dictum Nicolam in simili banno ponant
amore comunis Perusii. Et quod de dictis civitatibus communitatibus et
eorum districtibus expellatur. Et nullus debeat accepture
dicere vel presumat in consilio vel planito vel alio loco quod dictum
capitulum seu statutum vel ordinamentum in totum vel in aliqua parte
sui seu ledatur vel minuatur vel mutetur sub pena .C. librarum denariorum
puniatur vice. Quam penam si solvere non poterit manus
dextra sibi debeat amputari. Et eciam nisi si potestas vel capitaneus
vel aliquis de eorum familiis ponerent in consilio vel planito vel
alio loco quod dictum capitulum statutum seu ordinamentum debeat
ledi vel mutari vel minui in toto vel in parte penalibus vice
... capitulis ... vel aliqualiter opponere solvat nomine pe
ne ... quilibet eorum pro vice qualibet comuni Perusii .C. libras
denariorum. Et nichilominus dictum statutum capitulum seu ordinamentum
in sua permaneat firmitate. Et camerarius seu mas

sarius comunis perusii teneatur de suo salario pro pena perusii retinere teneatur. Et sindici comunis perusii de predictis nullatenus debeant intelligere nec se intromictere ullo modo. Et si se intromiserint vel intellexerint libellum seu petitionem receperint solvat quilibet eorum pro vice qualibet nomine pene comuni perusii .c. libr. den. Et hoc capitulum seu statutum vel ordinamentum in statuto comunis perusii de statuto in statuto ponatur. Et potestas et capitaneus facere possit teneatur de illo ad verbum in statuto comunis perusii. Et si aliquod statutum vel statuta vel capitula vel capitulum vel ordinamenta vel ordinamentum huic capitulo statuto vel ordinamento contrario in aliquo derogaret illa sint cassa et irrita penitus et nullius valoris vel momenti. Et presens capitulum et statutum tantum vel ordinamentum semper robur obtineat firmitatis. Et totum sit precisum et precise et sit in numero precisorum aliorum capitulorum et eandem habeat firmitatem et [illegible]tate. Et capitaneus vel potestas vel aliquis eorum non recuperaret et condempnationibus dictam penam ipsi eam de suo solvere teneantur. Et siquis dictum [illegible] offenderit ad penam nullatenus teneatur. Item cum predicto nemo loquatur nec ei litteras dirigat vel tractatum aliquod habeat in eodem publicum vel privatum vel ei aliquod auxilium exhibeat vel favorem. Et siquis contra fecerit potestas et capitaneus condempnet eum in .C. libr. den. ¶ Item statuimus et ordinamus quod dominus Ruspidus domini [illegible] subiaceat [illegible] omnibus [illegible] in perpetuo debeat subiacere pro eo quod [illegible] et ordinavit cum predicto Nicola filio suo [illegible] pluram confessionem de morte [illegible] domini Petri et istud tantum statutum et ordinamentum in omnibus et per omnia valeat et teneatur. Et dictum dominum Ruspidum [illegible] valet et filium suum Nicolam ita quod omnia que sunt contra ipsum expressa intelligantur contra patrem eius dominum Ruspidum tacite repetita. **Qualiter pax et concordia observetur inter se facientes et inpenitentes ea puniantur.**

Fine pace atque concordia osculo pacis facta vel facienda inter aliquos de civitate et districtu perusii potestas et capitaneus faciant perpetuo inviolabiliter observari. Et si quem vel si quos frangere vel frangentes pacem invenerit eum vel eos in perpetuo banno ponat et ipso iure sit perpetuo forbannitus. De quo aliquo eam non possit seu aliquo modo extrahi. Et universa eius bona [illegible] diocius destruantur. Et que ad restitutionem remanserit comuni perusii publicentur. ¶ Et non alienationem aliquam fraudulentam ex bonis eius fecisset post pacem fractam vel [illegible] fecerit in totum vel in parte vel contra alibi fecisse ante pacis fractionem talis alienatio contractus penitus sit inanis et nullius valoris. Et nichilominus ipsa bona destruantur et publicentur comuni ut est supra declaratum. Et siquis offenderit [illegible] pacem [illegible] accusatoribus penam nullatenus patiatur. Et siqua concordia fieret cum illo qui pacem fregerit de ipsa pace fracta vel rupta .viii. dies post pacem fractam non valeat nec teneat. Et hoc locum habeat [illegible] seu in quacumque parte rumpit pacem de qua pace appareat publicum instrumentum seu offitio coram iudice seu potestate vel capitaneo facta. ¶ Item quecumque paces preterite facte et facte de tempore potestarie domini Thomasii olim potestatis et domini [illegible] olim capitanei [illegible] perusii [illegible] predicto anno redigantur in uno libro [illegible] habeat locum presens statutum sive ex pacibus facta fuerint publicum instrumentum sive non. Et hoc capitulum sit precisum et inmutabile ita quod non possit mutari nec ledi nec minui vel variari per statutarios consilium vel conditores vel aliquo modo vel ingenio potestas et capitaneus teneatur ipsum precise [illegible] facere in collibet statuto et semper de statuto in statuto ponatur non obstante huic capitulo aliquo capitulo constituto. **Qualiter puniatur potestas et capitaneus si proposuerit in consilio de avere comunis alicui dare et qualiter pu-**

Potestas et capitaneus teneatur facere non mictere seu micti **[illegible]** facere nec permictere quod mictatur in consilio proponatur **[illegible]** quod de avere comunis aliquid in toto tempore sui regiminis alicui vel aliquibus donetur [illegible] vel prestetur vel depositum detur vel alias aliqua [illegible] detur excepto pro elemosinis dandis locis religiosis. Si autem potestas vel capitaneus vel aliquis eorum fecerint contra [illegible] vel permiserint pro vice qualibet teneatur solvere comuni perusii de suo salario .l. libr. den. Quos camerarius seu massarius teneantur de eorum salario debeat [illegible]. ¶ Si autem aliquis [illegible] donando daret vel [illegible] vel permutaret [illegible] seu mutuaret aut in depositum seu aliqua alia [illegible] daret potestas et capitaneus pro vice qualibet ei auferre debeat .l. libr. den. Et hoc locum habeat omni tempore [illegible] ordinationis statuti nec hoc possit remicti ad dominos priores ad absolvendum nec absolutio peti possit. Et hoc [illegible] in sindicatu comunis perusii qui debet examinare potestatem possit et debeat [illegible] quantitate [illegible] pro comuni perusii exigere. Dum tamen ex hac repetitione comuni perusii nullum preiudicium generetur. ¶ Additum est quod potestas et capitaneus possit tamen expendere de avere comunis [illegible] aliis [illegible] de voluntate maioris consilii civitatis usque in quantitatem .xx. s. den. perusinorum [illegible] valendo .vii. den. [illegible]. **Qualiter puniatur potestas et capitaneus quod debeant facere apilastrari lacum circumcirca.**

Statuimus quod potestas et capitaneus facere teneatur facere **circa et cum quibus de** apilastrari de bonis lapidibus et de bona calcina **lacum** circumcirca lacum cum toto territorio [illegible] lacum **etc. R.** [illegible] cum tota eius [illegible] et districtu [illegible] comunis perusii [illegible] possit. Et super hoc potestas et capitaneus eligere debeat .ii. bonos homines [illegible] qualibet cum quibus potestas et capitaneus debeat [illegible] ad predicta omnia facienda que capitulum sit precisum. **Qualiter potestas et capitaneus observet predicta.**

Omnia et singula supradicta .xl. capitula **capitaneus observet predicta** et statuta potestas et capitaneus integre et firmiter **.xl. capitula precisa et** [illegible] observare et observari facere **ea faciant firmiter observari. R.** teneantur. Nec ipsi nec aliquis eorum in totum vel in parte ledere vel minuere valeant nec aliquo vel ingenio vel [illegible] consilio generali et speciali. Et singula ad [illegible] intellectum [illegible] ut dicta sunt firmiter observari. **Qualiter .xii. quibus potestas et capitaneus debeat reficere muros civitatis et burgorum et de acceptatione ipsorum murorum. R.**

Potestas et capitaneus [illegible] [illegible] cum duobus bonis magistris et cum duobus bonis hominibus de quolibet porta [illegible] muros civitatis et burgorum debeat [illegible] quibus [illegible] si aliquos invenerit refectione vel [illegible] indigentes vel [illegible] proponere debeat in maiori consilio civitatis et similiter proponat de [illegible] murorum omnium portarum et possessionum totius civitatis [illegible]. Et secundum quod dictum consilium decreverit teneatur cum effectu demandare. ¶ Item [illegible] madium [illegible] debeat facere [illegible] et [illegible] civitatis [illegible] post [illegible] sancti Nicolai porte sancte Susanne [illegible] sancti Iacobi vigilantes et ragione [illegible] palmerium [illegible] de [illegible] sancti Martini de [illegible]. [illegible] alios muros civitatis et burgorum ruinam minantes et refectione seu reparatione aliqua indigentes. Dum [illegible] ... [illegible] ipsos muros. [illegible] videlicet quod [illegible] ipsis [illegible] ipsum

.lx. no. quod non ponatur in consilio de dando alicui de avere comunis

.lxij.

.lxiij.

.lxiiij.

de muris madii

de muris mag. et iunii

murum expediat de suis bonis in reactatione ipsius muri xxv. lib. den. Si vero dominus tempore dicti muri erit necessarium terrenum superfluum de ipso muro exspendendo de aliene com fiat. Et cum quod dictum est xxv. lib. expendat in illo muro qui refectione seu reactatione indiguerit potestas et capitaneus debeant hinc illum qui habuerint domum iuxta murum que refectione seu reactatione debet secure alto si vult expendere in predicto muro dictam quantitatem xxv. lib. de suis den. qui si expendere noluerit dictam den. non possit habere aliquam utilitatem nec aliquod comodum de ipso muro. Et potestas et capitaneus expensis communis ipsum refici faciat seu reactari. ¶ Item debeat facere reactari et recalcari de ipsis militibus murum qui est iuxta ecclesiam sancti donati porte sancti petri faciendo ibi murum calcine de bonis lapidibus et calce prout necesse fuerit ita quod murus ulterius non minuetur ruina. Et faciat recalcare voltas iuxta murum novum extra batalle prout ipsi muro fuerit oportunum de mense madii et iunii expensis communis pisani. Et potestas et capitaneus predicta teneantur facere per iur. Et si predicta vel aliqua predictorum facere neglexerint quilibet eorum c. lib. den. de suo salario communi pisano solvere teneantur. Et de predictis non possint peti absolutionem seu terminum prorogatione a consilio seu contradictione set penitus compelli predicta facere fieri compleri teneantur de dictis duobus mensibus madii et iunii. Et circa alios muros civitatis et burgorum … alia … calcari … predicta … muros et faciat in ea altitudine in qua fuit murus … debetur. ¶ Item dicimus quod de mense augusti … faciat tubicen … sancti dominici tres clusas in … modis qui poterit expensis communis pisani pro bono et comodo dicti loci sancti dominici. ¶ Insuper potestas et capitaneus nulli permittat facere aliquam foveam circa muros civitatis et burgorum a xl. pedibus iuxta ipsos. Et si fuerit ipsos muros ex aliqua parte ipsam … nec ibi fovea sine contradictione ipsam repleri facere teneantur. Et illo cui preceptum fuerit repleat illam foveam … cavatam et non repleverit termino sibi dato per potestatem vel capitaneum vel aliquem suorum officialium c. sol. den. communi pisano pene nomine puniatur quilibet solvere teneatur. Et nulli liceat mittere vel mitti facere … murum civitatis et burgorum lignum aliquod vel bertescone ex parte exteriori muri super aliqua domo que esset in foris et si posita esset faciat elevari et removeri. ¶ Item quod nullus ledat murum nec calcem civitatis vel burgorum seu capita batalie seu fortia seu aqueductus montis pagani … murum esset nec audeat aliquis de ipsis muris nec de platea vel foro esset nec aliquod aliud tollere vel removere sine mandato potestatis et capitanei nec audeat tollere vel tolli facere tiburtina vel aliquos lapides seu materiem nec aliquod aliud … infixum seu positum in eorumque loco per communi pisano x. lib. den. pene nomine solvere teneatur quotiens fecerit. Et quicumque lapides et tiburtina vel aliquod aliud de ipsis locis acceptum fuerit seu remotum in eis accipientes vel removentes predicte pene compellatur. ¶ Item quod nullus audeat claudere vel aliquid mittere in … fossa … set debeat esse libera et expedita … et singula … circa muros civitatis et burgorum ita quod sine impedimento aliquo quicumque transire voluerit ire possit et redire. Et si aliquid esset impedimentum vel detentum aliquod seu occupatum in ipsa … de potestate et capitaneus expediri et disoccupari facere teneantur. Et illi qui non fecerint termino eis dato … sibi preceptum fuerit de expeditione et disoccupatione predicta solvat communi pisano … quilibet pene nomine

c. sol. den. Et predicta expeditione et disoccupatione … compellat. Et hec potestas et capitaneus facere … teneantur. Et si ad predicta fuerint negligentes x. lib. den. de suo salario solvere teneantur. Exceptis locis sancti … loco sancti augustini sancte marie de oliveto. quibus locis hoc statutum non preiudicet in aliquo presenti. ¶ Item dicimus quod omnes habentes supra murum civitatis et burgorum domos vel casalinum seu casalina qui murus sit devastatus vel minetur ruinam si vellent ipsum reficere vel recalcare vel meliorare eorum expensis possint libere facere et si voluerint accipere de lapidibus quibus ceciderunt de muro civitatis pro ipso muro reactando possint. … et si fuit de alio tereno. Et quilibet predictorum possit facere impune sine contradictione alicuius habentis terenum sub dicto muro reficiendo vel reactando sine contradictione alicuius alibi. ¶ Item dicimus quod quicumque habet domum vel casalinum iuxta murum civitatis vel burgorum mediante via inter domum et murum vel casalinum possit murare et hedificare et comodum suum facere super ipso muro sine contradictione alterius non obstante aliquo capitulo vel statuto alicui volenti murare aliquam tenutam ab aliquo habita … legis consuetudine. Salvo et plenius reservato quod in muro civitatis super caput batalie ab ecclesia sancti donati de porta sancti petri ad ecclesiam sancti andree de porta solis. Nullus in muro civitatis possit murare nec aliquod edificium facere medio. Nullus tamen possit nec debeat facere aliqua … in dictis muris civitatis vel burgorum nec domus vel via esset inter dictos muros. Et qui contrafecerit solvat nomine pene communi pisano c. sol. den. Aliis non locis ubi domus vel via non esset … muros et valeant … sine predicta … qui habent facere in dictis muris ut supradictum est. ¶ Item quod potestas … facere iuxta muros civitatis debeat facere … expensis … mensibus madii et iunii in ipso muro … Et si neglexerit facere predicta … vel capitaneus … solvat communi pisano … c. sol. den. … predicta facere compellat. ¶ Item potestas et capitaneus quolibet mense duos ex suis … ad … muros civitatis … batalie mittere teneantur. … ut supradictum est predicta … potestas et capitaneus … facere teneantur.
Item murus civitatis qui est iuxta murum … sancte marie de valle possit … ruinam … decursus … aque civitatis … per ipsum murum … fossatum … clusas … in ipso fossato … consueverunt … communi pisano … lib. den. … clusas … debeant … expensis communis … muri civitatis … sub … Et potestas et capitaneus … mensibus madii iunii et iulii predicta … facere teneantur. Et si ad predicta … neglegentes … quilibet eorum de suo … salario communi pisano c. lib. den. ¶ Addimus huic capitulo quod … statuto … aqueductus … pagani sit firmum … et hoc statuto cum statuto … tenor talis. ¶ Statuimus … quod nemo accipiat vel removeat … vel … de opere laborerii aqueductus montis pagani … dare … qui … fecerit c. lib. den. communi pisano solvere teneatur. Et si

c. den. solvere non potest. et capitaneus manu dextra abscisio fi
at destruenti. Quicumque autem dictum conductum devastaverit adeo
quod rursus atque in perpetuum quod venire non possit secundo modo mu
rum aut devastando cancellos vel cancellum pluribus pena su
bstineat capitale ita quod moriatur et iudicia de predictis se
mullatem intromittat vel intromittere possit ubi aude
at non aliquis contradicere habeant potestas perficio dictam, pedis et bannum
de .l. lib. den. solvere teneatur dum tamen filius habeat .iiii. annos
ad minus. et potestas et capitaneus quilibet eorum teneatur in capite de
predictis et inquisitionem facere secreta. Et quilibet possit accu
sare quod habeat medietatem denariorum. c. lib. et alia sit com
munis. ¶ Teneantur predicta potestas et capitaneus predictum opus
remittere totum quolibet mense cum duobus bonis hominibus; pro
porta. dum in predicta bona homines penali intrare
habeant accedat. Et si predicta potestas et capitaneus fuerint negligentes
remittere dictum opus. c. lib. den. pro quolibet solvere te
neatur. Et predicta inquisitionem facere debeat et teneatur non
obstante capitulo preterito vel contrario. Item volumus quod fiat
pectorale in porta sancti Petri undique et in muro civi
tatis usque dictam portam. et in porta expensis communis Perusii
et in muro expensis hominum habentium ibi domos a por
ta usque ad domum domini superiorum. ¶ Item quod restaura
ri murus vel domum domini Oddonis et ortum et domo bo
navelli que sunt in parte sancti Nicolay de porta sancti Su
sanne et fiat expensis communis Perusii. Item quod terra non debeat
prohiberi portam infossari communis Perusii nec usque portas
civitatis vel burgorum Perusii aliquo pretio vel contrafecerit .c. sol.
den. pro vice quilibet communis Perusii solvere teneatur. Et nichilominus
potestas et capitaneus cogat illum qui contrafecerit ipsam terram inde ele
vare sub dicta pena quam debeat solvere si non elona
verit post preceptum sibi factum. ¶ Item teneatur potestas
et capitaneus in griee signi facere a suis officialibus pro illis.
convicinos extracte primores dictarum portarum et
fovearum ut assignent precipientes dictam terram in
dictis locis et si non assignaverit quilibet eorum com
munis Perusii .x. lib. den. solvere teneatur. ¶ Item quod potestas teneatur
videri facere a suis officialibus vel aliquis eorum mu
ros civitatis et burgorum Perusii et invenerit aliquam
canavam seu foveam usque murum ut supra continetur
teneatur ipsam facere repleri et recipi ab illo qui ipsam
fecerit sive in preterito sive in presenti tempore fecerit et si
ne quod fiat in futurum itaque intelligatur ad tempus pre
teritum presens et futurum ita quod quocumque tempore facta erit
vel in futurum fieret repleri debeat ut dictum
est quod ipsam non repleverit termino sibi dato ab
officialibus potestatis. .xxv. lib. den. communis Perusii nomine
pene solvere teneatur. ¶ Iubemus in super quod potestas et
capitaneus in potestate curie pectoralia facere facere teneatur
. Volumus preterea statuentes quod potestas et capitaneus mi
nari faciat murum capite bataliee ita et tamen
quod dicet murus exteriori debeat altitudine
cum pectoralia in dicto capite exte cum muro dicte To
rricelle altiori. et sic fiat in dicto muro ad dictam por
tecella usque ad domos de burgo sancti Petri.
¶ Item ad hoc ut cotumia data per eccle bevegnate
superstitem opere aque ducis fontis Pagani et plateae
communis valeat per compleri. dicimus statuentes quod potestas
et capitaneus in initio eorum consilio civitatis sorte brevium
eligi facere teneatur duos bonos homines. et communi nos
qui debeat recipere omnia cotumia locata per dominum fra
trem Bevegnatem de muro faciendo et canavas quas
dicit predicti. Et ipsa cotumia ab illis qui ea acceperunt
et facere promiserunt faciat fieri et compleri sicut promi
serunt facere teneatur. Qualiter potestas et capitaneus faciat legi
duos molendinorum et portatores blado ad molendina. R.
Infra .viii. dies post initium regiminis potestatis
et capitanei. potestas et capitaneus teneatur facere legi duos moledi
norum et duos sive homines de rosciano habentes molendina
in confinibus et molendinariorum et tractores ut veni
at coram eis et debeat cavere non ex eorum molendinarum
neque alia qualibet extraordinaria debeat districtu communis Perusii
eorum opere aliquam granasciam extrahant. Et nulli de civitate
vel comitatu Perusii favore dabunt vel bladum portari ad eorum
molendina portet. et alias pro toto posse studebunt
quod in districtu Perusii reducat et reportet farinam ex
ipso blado sed et fraude inhibent seu eorum aliquis non commit
tent. Scilicet si quis inventus contrafacere potestas et capitaneus quam melius
poterint assignabunt officialibus communis Perusii et pro eo an
nualiter dabunt de consiliario totum illud quod super granascia eu
stodienda ordinatum fuerit consilio speciali vel amatorum co
silio civitatis cum hiis securitatibus habitis et receptis.
Cives et comitatenses communis Perusii possint ire ad macinandum
ad eorum molendina quilibet sine pena ad molendina non
non venientium coram potestate et capitaneo in cautionem in predicto nu
llius de civitate et comitatu ad maciandum ire presumat
et qui contrafecerit solvat communi Perusii pro vice qualibet. c. sol. den.
et perdat salarium atque sanctum. Et easdem securitates ac
cipiat a ca stacte et ullis comitatus Perusii eis prescriptis sub
pena predicta quod nullus eorum teneatur ad molendina que
erit in confinibus aliquod bladum portet sine scripto quod dominus
capitaneus faciat sibi dari et scripta dicitur fiat manu notarii
nostri in notitia fuit aliud scriptum solvat pene nomine
.xxv. lib. den. ¶ nec cum extraneis possint ire ad eorum molendina
et farinam reportare ex blado quod detulerit in prelibatis civitatibus;
licet possint ire ad macinandum ad molendina ma
nomatiarum habens scriptum et farina ex blado quod appor
tavit reducendo et si quis contrafecerit substineat dictam
penam. ¶ Item quod nullus de civitate audeat aportare
bladum farinam neque aliquam granasciam extra districtum Perusii nec
ulli extraneo vel forensi extra districtum Perusii dare vel
vendere. Et si quis contrafecerit substineat dictam penam. Et quod
venerit id quod emerit et pretium quod dederit perdat et teneatur
in recte reddere super hiis et quilibet alius et fines inveniret
aliquis potestas et capitaneus debeat assignare comunarium et sau
ma accipere si poterint et ducere coram eis. Et si non assign
averit solvat communi Perusii pro vice quilibet communi Perusii. c. sol.

denariorum. ¶ Item si quis de civitate et districtu perusii inventus fuerit ad portandum bladum vel farinam extra districtum perusii solvat comuni perusii .c. libras denariorum. et habeat ubi habitet ubicumque esset in ventus sive haberet possessiones ibi sive habitaret ipse forensis vel ubi emisset illud ubi conduceret. ¶ Et si aliquis [illegible] in terra forensi habuit possessiones de fructibus in partibus [illegible] eundis et reportandis ad terram suam sit in prudentia potestatis et capitanei. Item illi qui non dederint auxilium officialibus perusii ad hoc constitutis solvat pro qualibet vice qua contra fecerit comuni perusii .xl. denarios. ¶ Insuper potestas et capitaneus teneantur preconizari facere mense maii et iunii civitatis et comitatus quod cum nostra civitas firmiter statuit ut nullus de comitatu ad civitatem et districtum perusii veniat cum equis causa emendi bladum vel farinam vel aliquid grasciam et annonam. Et si inventus fuerit in aliquo loco nostri districtus auferetur ei somarius atque sauma et nichilominus donec solverit comuni perusii .c. solidos denariorum. teneantur potestas et capitaneus itemque tollere faciant. Et omnium denariorum bannorum medietas sit comunis et alia habeat accusator. salvo quod hoc statutum non preiudicet omnibus qui bladum farinam vel aliquid comestibilia deferentibus ad loca religiosa et ad religiosas personas [illegible] in civitate maioris [illegible]. Et salvis omnibus ordinamentis que habent dominus capitaneus de facto grascie. que firma et illibata debeat observari. Qualiter potestas et capitaneus vendat baliam et qualiter bailitores exerceant offitium bailie. R[ubrica].

.lx. r

Potestas et capitaneus teneantur vendere baliam bailitoribus comuni perusii [illegible] .xl. libras denariorum in ordine [illegible] quod potestas faciat bailitores [illegible] ad tempus [illegible] voluerit recipere baliam a comuni perusii [illegible] dando comuni perusii .iii. libras denariorum. a [illegible] mensis [illegible] ad [illegible] mensis [illegible]. salvo [illegible] medietate [illegible] salvo [illegible] usque ad [illegible] debeat. ¶ Potestas novo anno [illegible] recipiat bailitores teneatur [illegible] qualibet porta [illegible] sit [illegible] debeat esse cum potestate vel [illegible] bailitores [illegible] fideiussores [illegible] recipiet ut boni et noti recipiantur. [illegible] bailitores recipere non possit nisi habitet et habitaverit in civitate [illegible] perusii cum maiori parte sue familie [illegible] ad [illegible] habitaret et [illegible] debeat [illegible] illius [illegible] seu parrochie [illegible] illo qui baliam recipere vellet. ¶ Item bailitores [illegible] debeat [illegible] solvendo [illegible] comuni perusii .iii. libras denariorum. Et si bailitor [illegible] non possit [illegible] debeat ad consilium [illegible] sit firmum. Et omnes [illegible] bailitores [illegible] debeat [illegible] offitiale [illegible]. Et si contra fecerit solvat qualibet vice [illegible] comuni perusii .xx. solidos denariorum. ¶ [illegible] ex bailitoribus moriatur infra tempus bailie teneatur [illegible] nullus bailitor [illegible] .iii. libras [illegible] loco sui [illegible] bailitores debeant esse [illegible] porta [illegible] ut dictum est [illegible] in capitulo [illegible] si aliqua porta esset [illegible] non possit bailitorum numerus compleri [illegible] bailitores de aliis portis [illegible] bailitor solvat comuni perusii [illegible] ¶ [illegible]

lb statutum cum statuto [illegible] debeat concordare. Qualiter bailitores dare debeant fideiussores. et qualiter eorum nomina et prenomina scribantur. R[ubrica]. .lxi.

r Statuimus et ordinamus quod quilibet bailitor dare debeat et teneatur bonum et ydoneum fideiussorem .xxv. librarum denariorum. potestas et capitaneus [illegible] formam statuti. Et eorum bailitorum nomina et prenomina et locum unde fuerint potestas et capitaneus scribi faciant in libro comunis perusii ut possint [illegible] memorie commendare. ¶ Item quilibet bailitor portare debeat [illegible] cum [illegible] in capite omnibus diebus, [illegible] dominicis et festivis [illegible]. Et contra facientes solvat pro qualibet vice .v. solidos. [illegible] accusatione [illegible] potestatis et capitanei et iudex quilibet alius officialis comunis perusii [illegible] in capite aliquem viderit bailitorem [illegible] .v. solidos denariorum [illegible] comuni perusii teneatur. Et hoc possit facere quilibet officialis sine accusatione [illegible] alicuius seu aliorum. Et quilibet bailitor [illegible] debeat [illegible] potestas et capitaneus quilibet bailitorum cogere teneatur. Et bailitores non faciant nec facere possint aliquam accusationem de aliquo cive vel [illegible] perusii [illegible] aliqua [illegible] si fecerit [illegible] tali accusatione [illegible] valeat nec [illegible] debeat [illegible] alicui bailitori [illegible] non possit [illegible]. ¶ Nullus [illegible] bailitor debeat accipere pignus [illegible] bailitore [illegible] ad [illegible] comuni perusii [illegible] fecerit [illegible] .xx. solidos. debeat [illegible] .xx. [illegible] in aliqua [illegible] potestatis vel capitanei [illegible] omnibus officialibus [illegible] comuni perusii [illegible]. Et illam [illegible] facere teneatur. ¶ Item quod bailitores [illegible] nullo modo aliquis baiulus pro aliqua [illegible] aliquid solvere debeat [illegible] subtrahere vel celare debeat [illegible] aliquis [illegible] bannorum [illegible] ambaxiatarum [illegible] aliquid excomputare [illegible] debeat vel compensare [illegible] integra [illegible] sine aliqua diminutione solvere teneatur. Et si aliquis contra fecerit [illegible] vel aliquid [illegible] pro qualibet potestas et capitaneus contrafacienti .xx. solidos denariorum auferat [illegible] diminutio [illegible] supradicti. Salvo [illegible] bailitores [illegible] civitatis [illegible] perusii [illegible] districtum perusii [illegible] habere debeat pro qualibet die [illegible] .ii. solidos. ¶ Et pignora que recipiet bailitor [illegible] deponere debeat in domo alicuius [illegible] pignorati que domus non distet a domo pignorati ultra tres domos [illegible] in civitate et burgis [illegible] quilibet bailitor notum faciat illi [illegible] cuius domo pignus seu pignora acceperit [illegible] bailitor [illegible] discedat apud quem [illegible] seu in qua domo pignus est depositum quod accepit [illegible] bailitor non fecerit. potestas et capitaneus vel iudex seu alicui officialis quod bailitorem [illegible] teneatur ei accipere [illegible] pro qualibet .v. solidos. quorum medietas sit comunis et alia habeat accusator [illegible] accusatione quos fecerit [illegible] potestas seu capitaneus. Et [illegible] pignus [illegible] infra [illegible] ille cuius fuerit pignus sua voluntate ipsum non recolligerit baiulus possit accipere postea pignus et portare sua voluntate.

F [illegible] mady [illegible]

[illegible]

albitrio suo pena. ¶ Item dicimus quod baiulus si negaverit pignus per eum acceptum, quamvis de eo ille cuius erit debebit restitui dicendo se dominum pignoris non habere vel ei diffitendo pene nomine x solidorum denariorum. Et credatur sacramento accusantis qui fecit de se pignus [illegible] et nichilominus pignus restituere teneatur. ¶ Ambaxiatas quas fecerint baiulatores referre debeant illi vel illis ad quem vel ad quos missus fuerit uno vel pluribus, sicut eis responsum fuerit ab illo vel illis ad quos vel ad quem fecerint baiulatores vel ad eos vel minimum eis qui fecerint vel sibi responsum fuerit et qui contra fecerit solvat pene nomine x solidos denariorum, cuius pene medietas sit communis et alia habeat accusator. ¶ Item aliquam ambaxiatam quam baiulus fecerint pro malefactis seu in maleficiis seu contra maleficiorum [illegible] non debeat nisi preceptum sibi fuerit [illegible] publicum [illegible]. ¶ Si autem aliquis baiulus missus fuerit pro preda accipienda vel alia de causa facienda non debeat secum ducere aliquem alium baiulum set ipse solus predam accipere teneatur et predam quam acceperit restituere non debeat illi cui accepit nec alicui pro eo nec ipsam alicui recommendet set ipsam predam vel [illegible] eius [illegible] facienti per consules [illegible] pena nomine pro qualibet v solidorum denariorum, cuius medietas sit communis et alia habeat accusator. ¶ Item nullus baiulus recusare debeat aliquam ambaxiatam vel ambaxiatas sibi impositas vel iniungendas a potestate vel consulibus vel eorum mandato aliquem vel ab aliquo officiali communis Pisarum et quilibet baiulus sine fraude [illegible] facere teneatur sicut ei vel eis fuerit iniunctum. ¶ Item si preceptum fuerit alicui baiulorum quod vadat expensis alicuius [illegible] seu ambaxiatam vel requisitionem facere recusare possit v solidorum pro qualibet solvere teneatur. ¶ Baiulus autem pro eorum [illegible] salario recipere debeat pro [illegible] et burgensium [illegible] ab illo [illegible] fuerit. Et si creditor solverit aliquid denariorum alicui baiulorum causa requirendi debitorem vel ei aliquid [illegible] debitor [illegible] denarios, cum alius [illegible] expensas creditori restituere teneatur. ¶ Item [illegible] autem et districtus Pisarum baiulorum [illegible] anno [illegible] denarios accipere possit et non ultra in aliquo [illegible]. Et quicumque contra fecerit solvat communi Pisarum pene nomine xx solidos denariorum. ¶ Item [illegible] anno aut magis sine precepto [illegible] debeat baiulus expensis [illegible] non [illegible] seu pluribus item debeat expensis illius seu illorum ad quem vel quos [illegible] requirendum. Et si aliquis baiulus [illegible] fuerit ab aliquo [illegible] vel plures fuerint requisiti vel citati [illegible] seu citare debeat [illegible] baiulus expensis illius [illegible] nullus baiulus ipsam requisitionem seu citationem debeat recusare facere [illegible] facienda non per consules [illegible] quilibet alius officialis [illegible] xx solidos denariorum pene nomine pro qualibet solvere teneatur. Et [illegible] accusationes. Et quilibet officialis communis Pisarum valeat [illegible] contra facientes condempnare et cogere ad solvendum. ¶ Item quando consilium [illegible] in palatio communis fuerit congregatum nullus baiulus in ipso consilio possit vel debeat [illegible] pede scalarum dicti palatii debeat commorari nisi aliquis

nisi aliquis forensis audire valeat que in dicto consilio proponuntur. Item nullus baiulus possit esse procurator alicuius specialis vel generalis nisi pro alicuius universitatis [illegible] alicuius [illegible] contra non faciet pro qualibet vice [illegible] denariorum solvere teneatur et talis procurator [illegible] non valeat nisi [illegible] nullo modo. ¶ [illegible] et districtu Pisarum nullus baiulus accipere audeat vel presumat alicuius palacii [illegible] bono vel [illegible] [illegible] caput [illegible] si aliquid aliud quod ad laborerium pertineat [illegible] faciendi per consules auferatur ei pro quolibet x solidorum denariorum. Salvo [illegible] alicui [illegible] qui [illegible] palatii [illegible] accipere valeat sine pena. Et nullus baiulus [illegible] ad aliquem [illegible] ad lectum alicuius mulieris accedere non [illegible] contra fecerit solvat pene nomine v solidos denariorum. Et nullus baiulus accipere debeat pannos lecti [illegible] alicuius [illegible] contra fecerit solvat communi Pisarum xx solidos denariorum et nichilominus pannos vel [illegible] accepta eum [illegible] restituere compellatur. ¶ Per consules et alios officiales [illegible] possit expensis baiulorum [illegible] quod eis [illegible] quolibet [illegible] dummodo nullus [illegible] baiulus [illegible] debeat [illegible] Pisarum [illegible] maleficiis cum aliquo seu aliquibus officialibus communis [illegible] semel in anno [illegible] fecerit pro qualibet pene nomine x solidorum denariorum solvere teneatur. [illegible] baiulatores [illegible] pulsabit [illegible] debeat ad curiam [illegible] faciendas x solidorum denariorum pro quolibet solvere teneatur. ¶ Addictum est quod massarius communis debeat facere [illegible] expensis communis [illegible] [illegible] baiulatores [illegible] debeat [illegible] baiulatori [illegible] massario solvere teneatur illam pecuniam [illegible] quam ipse massarius [illegible] solvisse [illegible]. [illegible] massarius [illegible] facere teneatur. [illegible] sic [illegible] debeat [illegible] baiulus alia [illegible] debeat nisi illam que sibi data fuerit a massario supradicto. Et ipsi baiuli [illegible] capite portare debeat [illegible] singulis diebus [illegible] qua aliis [illegible] qui contra fecerit solvat pene nomine pro qualibet xx solidos denariorum accusationes [illegible] debeat [illegible]. ¶ Item dicimus quod quilibet baiulus qui erit [illegible] malefitii debeat [illegible] ii solidos denariorum [illegible] aliud [illegible] debeat si aliquid aliud [illegible] qui contra fecerit solvat pene nomine v solidos denariorum [illegible] xii denariorum [illegible] debeat [illegible] plus qui contra fecerit solvere debeat [illegible] plures baiuli [illegible] sit x i denariorum [illegible] debeat [illegible] plures. Cum autem [illegible] burgensia [illegible] ii denariorum [illegible] baiulatores. ¶ Item si alicui baiulo fuerit [illegible] per consules vel eorum seu alicui ex officialibus vel officiale vel palacii [illegible] Pisarum aliquem hominem debeat custodire et tenere sub sua custodia teneat ipsum hominem et debeat custodire. Et quilibet baiulus pro custodia pro die [illegible] solidos denariorum et non plus. Si aliquid aliud [illegible] possit [illegible] debeat nullo modo. Et si contra fecerit [illegible] pene nomine solvere teneatur. ¶ Item quod possit debitor [illegible] creditor possit [illegible] baiulos [illegible]. ¶ Item [illegible] nullus

baiulus presit esse de consilio civitatis pisarum nec admonere
debeat sub pena .xx. sol. quam qui fecerit solvere teneatur et credatur
iuramento accusatoris. ¶ Teneantur baiuloribus omnes officia-
les comunis pisarum obedire et si quis fecerit contrafaciet comuni pisarum
.c. sol. den. solvere teneatur. ¶ Item volumus quod hoc capitulum baiulorum
cum statuto presentis debeat concordare. Qualiter baiulitores

lxij I[urare] debeant et eorum singuli baiulitores comunis
pisarum obedire mandatis potestatis et capitanei iurent. Iuret.
Iurent officialium comunis pisarum facere officium baiulie et que ad
dictum officium pertinent facere et complere legaliter et bona fide
sine fraude que in superiori capitulo continentur tam in maiores quam
in minores remoto odio amore pretio vel precibus aliis. Qua-
liter potestas [debeat] faciat bannum ea que continentur in isto et officio

lxiij P[otest]atis et capitanei bannum facere teneantur bis quolibet mense et ipsum baiulorum
divulgare de die sabbati precones omnia et singula que continentur
in capitulo constituti de officio baiulorum et ea que eorum officio facere tenentur
ut sit omnibus manifestum. De electione illorum qui debent
super officio baiulorum cum capitaneis sint iudicibus.

lxiiij C[apitanei] qui nunc sunt et qui erunt debeant super baiulionibus eorum
examinare et corrigere. Teneantur intelligere et singula-
res querelas de ipsis baiulionibus vel de aliquo ipsorum querimoniam
ponentur coram eis vel alio eorum. ¶ Item ad maiorem cau-
telam duo boni homines quorum unus sit notarius cum aliis officialibus
sorte brevium eligantur qui esse debeant super officio baiulorum presentis et
in tantum quo anno debeant sedere ad rationem reddendam quemlibet
querimoniam volentibus de eisdem sicut sedent alii officiales ad rationem redde-
ndam et ... debeant et ... eorum de omnibus et singulis capitulis que
continentur in superiori capitulo de officio baiulorum condempnare sine forma
decem statutis et ad modum dicti capituli et possint facere possessores et habeant
dicti officiales pro eorum salario medietatem denariorum bannorum que a dictis
baiulis auferent et alia medietas sit comunis. Et si dicti officia-
les commiserint fraudem in dicto officio puniatur quilibet quolibet eorum libras
comuni pisarum .xxv. lib. den. solvere teneatur. De preconibus et eorum of-

lxv V[olumus] quod preconi comunis pisarum ... vendidit ... Vinciguerra de Sabrato

Eligantur officiales

vendidit ... ... et bandolus ... pace domi-
ni. ... legerem sit ... precones comunis pisarum dicti
preconie habeant pro suo salario .l. lib. den. si fuerit cum eo
quolibet aliorum preconum ... cum eo fuerit .xxx. lib. den. pro suo
salario habeat computato in predicto salario preconum et
solutio que continetur in aliquo statuto presenti vel comuni vel in aliquo re-
formatione consilium sed ... cum dicti preconibus vel aliquo
eorum aliquid solvi deberet. Et teneantur dicti precones facere omnia
bannimenta que eis dederit sive precepit. Et bannimenta debeant
facere in locis et vicis ... porta sancti ... de burgo sancti
... porta burgi sancti petri in loco quo est ipsius sancti
... sancti petri. Dicti tamen dicti precones in scala comunis
pisarum et scala palatii ipsius bannimenta que debent minime fa-
cere teneantur. Et quicumque preco contrafecerit in dictis .xx. sol. den.
pro vice qualibet solvere teneatur. Item capitanei cogere debeant
... et quilibet eorum valeat accusare et habeat medietatem
que debeat accusatoris. Volumus etiam quod preconie pre-
dicte ... pro ... debeant facere bannimenta
¶ Et teneantur dicti precones omnia facere bannimenta ... pro
... et in porta ... a capitaneo vel aliquo precone et
potestate seu iudicibus comunis pisarum sine aliquo pretio ...

facere recusare non debeant. ¶ Item facere teneantur omnia
bannimenta que imponentur eis vel alicui eorum a rectoribus
artium et consulibus et rectoribus iudicum et notariorum pro utilitate
et negotiis suorum artium que fuerint requisita a potestate et
capitaneo ... ... eis que dicti faciant bannimenta
et si non fecerint .x. lib. den. quilibet eorum pro vice quali-
bet solvere teneatur. ¶ Volumus insuper quod nullus dictorum preconum
mariscottus? vel si sit preco predictus sicut accusatus ex-
stiterit quod bona fide sine fraude debeat facere ban-
nimenta et studeat quam melius poterit quod voces eorum au-
diantur et intelligantur diligenter. Et habeant dicti mariscotti?
et habeat quilibet eorum pro eorum salario .x. lib. den. et nullus alius ut con-
venire debeat prout fuit oportunum. ¶ Omnibus et singulis
dictis preconibus solvatur dictorum salariorum prout est superius de-
claratum de mense maii. capitaneus facere teneatur. ¶ Possit enim
dicti precones recipere pro aliquibus ex bannimento in contrada .iiij. den.
et non ultra et qui contrafecerit solvat pro vice qualibet .x. sol.
den. ¶ In super dicti precones bannire debeant et in dul-
gentias et ... et locis et ... religio-
sis et habeat pro bannimento cuilibet in dulgentie cum
una tuba faciendo .xii. den. et cum duobus tubis .v. sol.
den. et qui contrafecerit teneatur pene nomine .x. lib. den. et capitaneus
eos ad faciendum predicta compellere teneatur. ¶ Et teneantur facere
bannimenta pro civitate et burgis ita et taliter quod a omni-
bus efficaciter audiatur et qui contrafecerit solvat pene nomine
.c. sol. den. ¶ Teneantur et predicti precones extra civitatem et burgos
non ire cum tuba sine ulla licentia potestatis et capitanei et ipsi
precones sine tuba habeant accedere. Et quicumque preconum
invenietur preconisasse pro eo contra quemcumque .ij. sol. habeat pro suo sa-
lario pro die quolibet et non ultra. Et si quis ultra recipiet .xx. sol.
den. nomine pene solvere teneatur. ¶ Teneantur et precones et
festivas que a fugentur vel suum ... et bannire ad ...
... potestas. Et quicumque invenerit aliquam bestiam affugi-
ente vel simul ... alicui dictorum preconum debeant assi-
gnare. Et ille preco cui fuerit assignata bannire debeat
ut domino et habeat pro bannimento .iiij. den. pro ... bannimento.
¶ Et quando fuerit tempore ... quod et singuli precones ba-
nnimenta ... ad missam sive festo cuiuslibet facere te-
neantur ... fuerit rogatus. Et qui non fecerit solvat pro vice
qualibet .x. sol. den. Cum autem dicti precones ex bannimenta
et rebannimenta fecerint primo in scala palatii comunis pisarum
seu in scala palatii ubi morantur domini capitanei faciant et aliis
ipsa facere non debeant nec accipere. ¶ Teneantur dicti precones
equos habere precones pisarum et ipsi equi pro potestate et capitaneo existunt ac-
commodare que equos dicti precones omnino retinere teneantur.
Et si aliquis eorum non habuerit equum teneatur solvere pro
vice qualibet pene nomine .xx. sol. den. quam capitaneus faciendo
capitaneus pisarum exigere teneatur. Et quilibet possit accusare et medie-
tatem banni habeat accusator. ¶ Et dicti precones vel aliquis eorum non
debeat aliquem equum prestare ad vecturam et qui contrafecerit
pro vice qualibet .c. sol. den. pene nomine solvere teneatur. ¶ Iuret
insuper dicti precones continere debeant omnia et singula que con-
tinentur in hoc capitulo plene observare et potestas et capitaneus eos facere
teneatur. ¶ Item nullus preco debeat in venire et ille qui sic in
venerit et habeat illud salarium accipiat pisarum qui habet seu

habebit dominus decenne. ¶ Volumus et supra statuentes quod hoc capitulum cum statuto populi debeat concordare.
Quod potestas et capitaneus non debeant represalias concedere nisi quibus civitas possit cogere.

lxv Potestas et capitaneus teneantur non concedere represalias alicui super aliqua terra vel speciali persona contra aliquem contra iniuriam vel invetitura vel alterius obligationis quod illi qui fecerunt cum aliqua civitate vel comitatense vel districtuali communis Perusii seu de aliquo Perusino cum aliquo seu alicuius alterius in iudicatus fecerit aliquo terra esset et contra represalia petentes. Et si aliquis Perusinus esset spoliatus rebus suis quas secum habet vel erit seu esset spoliatus seu privatus possessionibus seu ipsis rebus quas habet in aliena terra seu districtu. potestas et capitaneus teneantur sine pretio esse illis terre in qua seu districtu cuius erit aliquis spoliatus vel possessionibus suorum seu ipsis rebus privatus ad petitionem spoliati et possessionibus suarum rerum privati quotiens totiens potestas et capitaneus eum debeant expedire. Et totum predictum requisitione potestas et capitaneus teneantur debeant recipere probationes de expoliatione seu privatione factam ab illo qui postulationem fecerit coram eis et si invenerint probationes legitimas vel. seu publica fama spoliati vel derobati et alias probationes legitimas. tunc potestas et capitaneus super illa terra contra homines ipsius represalias concedere teneantur. et aliter non concedant. Et quod de contractibus et promissionibus contra homines comunitatis non procedant represalie intelligimus in contractibus et promissionibus que contra fierent de ipsis que fore foret vel fuissent a tempore quo fuit presens capitulum ordinatum. scilicet nono die exeunte mensis novembris currentibus annis domini. m. cc. lxxvi. indictione. iiii. tempore domini Iohannis pape xxi. Presalias autem iam concessas et affirmatas revocari non oporteat nisi appellatione confirmari. Et si de represalie ut concesse sunt rate et firme debeant permanere. si non aliquis ad civitatem Perusii venerit ad faciendum sibi mediocritatem respondere non valeat. excepto Fabrianensibus et aliis comunis Perusii extra contra quos venire non liceat ullo modo. ¶ Possit tamen venire aliquibus represaliatus pro ad civitatem Perusii ad hoc et concessum. ut tamen quod venerit

Conquest. hoc capitulum teneantur potestas et capitaneus semel et pluries petentibus Perusii bannum faciat ut cives Perusii a quibus promissionibus recipiendis et faciendis cum represaliatis sibi valeat preterea et proponere ignorantiam et in posterum nullatenus allegare. Insuper potestas et capitaneus recipere faciant ut nullus de suis fortiis cum inimicis et hostibus et talibus tenere contractum seu promissionum non ab illo cum quo habet cautionem sibi sufficientem recipere de solvendo. Illa promissione comunitas pro alio speciali sive terra nemini vult teneri. ¶ Illi autem qui habent represalias vel habebunt contra districtum Perusii represaliare non audeant nisi accepterit represaliato seu derobato suo semper in manifesto. ¶ Addimus et huic capitulo fiat et fuerit ut statuto populi contra et statuto populi concordet quod idem capitulum represaliarum consules artium cum rectoribus artium possint revidere et examinare. **De electione arbitrorum coram iudicibus et notariis. R.**

lxvii Quando inter inimicatus vel aliquorum seu cum alia terra arbitri fuerint eligendi. potestas et capitaneus consules artium arbitros eligere debeant et iudices et notarios arbitros bonos et utiles prout eis inde melius expedire. Et cum illa terra cum qua fiet arbitrii ordinamenta debeat fieri secundum formam predictam arbitros procedat. ¶ Si tamen aliqua civitas sive terra noluerit facere cum hominibus iustitiam terre ius reddere voluerit dicendo ac fieri summarie iustitiam iuris reddere sine strepitu iudicii in civitatem Perusii hominibus illis civitatis sive terre summarie ac sine strepitu iudicii ius iustitia et fuerit et aliter cum illa civitate sive terra non fiet nisi iustitia summarie ac sine strepitu iudicii inter cives et alios qui aliquis debeat ut supra est notatum. ¶ Volumus tamen quod hoc capitulum cum statuto populi debeat concordare. **Qualiter potestas et capitaneus dent operam quod depredatores continguntur tollantur et reconcilientur. R.**

Potestas et capitaneus teneantur dare operam iusta posse quod aliter in regimine depredatores seu aliter non sit inter inimicatias nequaquam sint possit reconciliari et de rapinis concordia fiat ut cum inimicis comitatenses ne stare et reddere cum certis rebus sanis et colunus sine aliqua in perdimento valeant exercere. **Qualiter ambaxatores mictantur pro recuperandis civibus Perusii et aliis ambaxiatis cedentis incedendis.** lxviii

Potestas et capitaneus teneantur mittere expensis comunis ambaxiatores pro habendo et recuperando aliquo cive vel comitatense Perusii captivo vel detento quod absit et ad recuperandum ipsum debeant impendere operam et sollicitudinem opportunam pro posse et si illo Perusinus quo esset captus vel detentus non restitueretur. tunc potestas et capitaneus teneantur de personis et rebus hominum illius terre in qua captus vel detentus esset aliquos Perusii detinere hac facere detineri. ita quod auctoritate potestatis et capitanei in prefata faciant detineri. Et de hiis intelligatur quod aliter in civitatem comitatu Perusii vel districtu morari valuerit et ipsa tamen apareret in libro communis Perusii assignata. ¶ Petitiones non petentibus ambaxiatores vel licentias super expensis potestas et capitaneus esse vel eas dari faciant nisi de consilio primo sciant quare ambaxiatores vel licentias postulant. Et ambaxiatores sine licentia consilii alius non concedat. liceat eis autem concedat petentibus prout eis videbitur expedire. R. lxx

Qualiter vendatur pedagium comunis Perusii.

Potestas et capitaneus teneantur publice bannum facere per civitatem et burgos. xv. dies intrante mense Iunii. et infra xv. dies ad minus totum pedagium quod tunc comunis Perusii contulit et districtus cum pedagio portarum civitatis et cum pedagio castri Fossati et castelli Castellaldi. Et generaliter qui voluerit emere pedagium possit et ei tamen plus offerenti dare debeat. ¶ Tamen autem qui venditione pedagio fiat potestas et capitaneus faciant illam venditionem pedagii maioris consilio civitatis salvis grudiis pedagiis aliorum prout in ceteris capitulis continetur. ¶ Item inducimus quod nemo audeat vel presumat apud castrum Fossatum recolligere seu recolligi facere aliquod pedagium de terra comunis Perusii. vel ille cui comunis Perusii dominium concederit. Et qui fecerit nomine pene. xxv. librarum denariorum comuni Perusii solvere teneantur. **Qualiter potestas et capitaneus non permittant aliquod novum pedagium colligi et quanto nobis** lxxi

21 Nullus civis vel comitatensis seu aliquis alius pedagium tollat. **R.** Potestas et capitaneus permittant aliquod novum pedagium in civitate seu districtu Perusii colligere nisi in eodem iure scripto videlicet apud Castrum novum pro qualibet salma. vi. denarios. ¶ apud Cenagam. vi. denarios. ¶ apud Passignanum. iiii. denarios. ¶ apud Montem rufianum. vii. denarios. ¶ apud Villam plani carpinis. iiii. denarios pro qualibet navi. xii. denarios. ¶ apud Montem Aleronum. vi. denarios. ¶ apud Montem Sancti. vi. denarios. ¶ In pede plagarum. vi. denarios. ¶ apud Castrum Montealbani. vi. denarios. ¶ apud Pratum Agelli. vi. denarios. ¶ apud Castrum Casaline. viii. denarios. ita tamen quod nil recipiatur ponte de Colle de Mezo. ¶ apud Mansianum. vii. denarios. ¶ apud Deruta. vii. denarios. ¶ apud Fractam filiorum Ubertini. vi. denarios. ¶ apud Montem Altum. viii. denarios. Et ultra predictum modum aliquis facere non presumat et qui fecerit nomine pene. x. librarum denariorum comuni Perusii solvere teneantur. ¶ Preterea la non concedat seu barcetia i locus predictis neque contra

lxxii

pedagium auferent sub pena superius notata. ¶ Item aliquis civis
perusinus non debeat ire nec audeat recolligere et tollere pedagium se
non (?) in comitatu aliquo loco in ipse civis perusinus habet castrum seu fortiam aliquam
perusino et qui contra fecerit solvat pene nomine .xxv. lib. den. et nihilominus
pedagium restituere teneatur. Et de pedagio accepto credatur iura
mento illius qui dixerit pedagium sibi fore acceptum. nullus tamen perusinus
summa alterius faciat super quod esse dicat et si quis contra fecerit .xxv. lib.
den. nomine pene solvere teneatur. ¶ Addito huic capitulo quod si quis
cepit vel formam huius capituli contrafecerit et pene nomine duplum rei
accepte et nichilominus cogatur ad restituendum pedagium quod accepit. R. Qualiter
potestas et capitaneus considerent si comunitates facientes colligi pedagium
cogant actari facere stratas vias et pontes intra fines sue iurisdictionis

lxxii Teneatur potestas et capitaneus comunitates a quibus recipiet et tenendo in securitate terrarum districtus eorum
compellere eos speciales seu universitates que faciunt vel faciet
perusii colligi pedagium prout ut assingere debeat designare
fines sue iurisdictionis intra quas faciunt colligi pedagi
um. et infra ipsos fines teneatur facere reactari stratas vias
et pontes. et recipiat ab eis plenam sufficientem securitatem de
satisfaciendo et restituendo integre omnibus personis in eorum
iurisdictione spoliatis vel derobatis seu in aliquo dampni
ficatis quod in sua iurisdictione esset damnum ac et consuando et
omnino perusii indempne ab omni robaria et iniuria que in sua iurisdi
ctione fieret cuicumque facta fuit eidem. Et nullus possit seu
debeat extra de iurisdictione alterius pro pedagio auferendo et non
faciens .c. lib. den. comuni perusii solvere teneatur nomine pene. et etiam
compellatur nichilominus observare. salvo quod si aliquis in sua iurisdictione
pedagium voluerit colligere ad penam nullatenus compellatur.
Qualiter apud portulas et alia castra pedagium non tolla

lxxiii In fortia et districtu comitatus perusii et maxime tur. R.
ad castrum ubi perusini ius habent perusinis et romanis
civibus et nuntiis domini pape et cardinalium nullum pedagium exi
gatur. Et si ab aliquo exigeretur potestas et capitaneus teneatur exigenti nomine
pene auferat .c. lib. den. et eum expellere et dampnum pedagium in
tegre restituat cui expellit. Et quod aliquis sit romanus suo sta
ri debeat iuramento. ¶ Cortonenses aut assisinatibus
spellanis et spoletinis seu alicuius iurisdictioni sit
guida seu pedagium seu silvaticum nullatenus aufe
ratur et in iurisdictione eorum seu alicuius eorum non tollatur
civibus vel comitatensibus perusii. Et potestas et capitaneus in principio
regiminis potestatis et electionis comitatensibus dictas fa
ciat manifestum. Et si responderint quod velint recipere pedagi
um a nostris civibus vel comitatensibus vel accipi facere accipiat
ab eis aliquo capitulo non obstante. ¶ Ita tamen quod aliquis peregrinus non
fundiceret ex predictis pedagium donec tempus eorum comparate firme
bunt. Qualiter de rebus comestibilibus pedagium non tollatur. R.

lxxiiii De rebus comestibilibus quas aliquis deferret perusinus ad ven
dendum non exigatur pedagium neque guida neque de rebus
acconsiatis seu in barsetta portis nisi de pannis perdendum. Et
aliquis quod ab aliquo portaret cuicumque iurisdictioni sit et non faciens
potestas et capitaneus nomine pene .c. s. den. auferre debeat per quam me
dietas sit comunis et alia habeat accusator. si non aliquis alicuius iu
risdictionis sit pedagium accipere aliquid in districtu perusii et aliquid per
dedit .xxv. lib. den. pene nomine comuni perusii solvere teneatur. Et si aliquis ci
vis vel comitatensis perusinus aliquid extraneo cuilibet dederit et pedi
tum sive guidam in districtu perusii colligat vel cui eos perdant
de lucro .c. lib. den. nomine pene comuni perusii solvere teneatur et pro eius
civis accipiente illi cui acceptum est prius restituendo. Qualiter
potestas et capitaneus faciat venire coram se dandos pedagiorum ad assingendum

lxxv (infra xv dies) In principio regiminis potestas in fine quod colligunt pedagium. R.
xv. dies potestas et capitaneus teneatur facere vocari habentes peda

giorum coram se facere presentari a quibus accipiat nomina et pronomina illorum
qui ponunt seu ponent vel ponere voluerint super pedagio colligendo
a quibus assingnatis faciat eos iurare pedagium tollere bona fide
secundum formam statuti et non aliter. et contra facientem .x. lib. den. comuni perusii sol
vere teneatur. Et si aliquis persona non assingnatus vel in fraude deputa
ta ad pedagium colligendum colligeret aliquid pedagium quadru
plum illi cui accepit restituere compellatur et omnes expensas reficere
quas fecerit; ille cui pedagium fuerit acceptum seu quas fa
ceret per eam veniendo eundo stando seu redeundo de quibus stetur suo
iuramento et forma huius statuti factum esset et suo credi debeat
iuramento. Qualiter perusii habentes castrum in alieno distric
tu non auferat perusinis pedagium neque guidam. R. lxxvi

Quicumque de civitate et districtu perusii habet aliquod castrum in districtu
eorum perusii vel alibi non auferat alicui perusino vel alicui de
districtu perusii vel alicui romano pedagium et contra faciens potestas
et capitaneus auferat pro vice qualibet pene nomine .x. lib. et cogat
illum in duplum restituere quod accepit. Et hoc sub pena domini de sassoferrato
et alium in ea cives et comitatenses habentes castrum in iurisdictione
alterius secundum statutum debeat observare quod si non fecerit et contravene
rit pene nomine comuni perusii pro vice qualibet .xxv. lib. den. solvere
teneatur et potestas et capitaneus eos de civitate haberi publice faciat
forbannitos. ¶ Item nemini de civitate et districtu perusii liceat a
vel alterius suum facere sive ea in manu sua salarium pedagium sive
guida per eum durante quod dicitur esset castra in quibus pedagium tollerent. et
non faciens potestas et capitaneus .xxv. lib. den. pene nomine auferat per eam
quorum medietas sit comunis et alia habeat accusator. Et hoc sit licitum cui
libet accusare. ¶ Addimus etiam quod dominus castri de ponticulo et
ipsum castrum tenentes non accipiat pedagium civibus perusinis.
¶ Item nullus forensis stare debeat ad colligendum pedagium
in nostro districtu et contra facientem potestas et capitaneus auferat pro vice qua
libet .c. s. ¶ Solum tamen quod omnia et singula capitula predicta loquen
tia de pedagiis cum statutum super hoc debeat concordare. Qualiter solvat
portantes pisces extra districtum perusii pro decimo. R.

lxxvii Quicumque portaverit pisces extra civitatem et comitatum perusii sive
sit perusinus vel comitatensis vel alius de quocumque loco decimum sive
datium teneatur .c. s. et pro sauma lacerum (?) .iii. s. den. solvere te
neatur non obstante huic capitulo superiori capitulo quod loquitur quod ab aliquo
perusino pedagium non tollatur. ¶ Si quis autem societatem fecerit
vel pactum vel compositionem fecerit cum aliquo vel aliquibus cum quo
fructus lacus vel alicuius terre vel communantiarum comunis perusii in
veneret vel ipse communantie invenerit in dicte vel non
deferet in quantitate quod promissa fuit vel quod non provenerit in eis.
potestas et capitaneus auferat cuilibet talium nomine pene .xxv. lib.
den. tamen non debeat dare aliquid pro datio vel decimo deferentes
pisces ad civitatem perusii causa vendendi eos inde vendiderit
minutatim. ¶ Addendo quod capitulum cum statutum super hoc debeat con
cordare. Et de impositione equorum. R.

lxxviii (dominus magister) Per totum mensem maii vel iunii potestas et capitaneus teneatur proponere
de impositione equorum in maiori consilio civitatis et quod dictum fuerit per
ipsum consilium effectui demandetur. De duobus medicis per

lxxviiii Comune comunantie perusii medicatur indigere perusii acquirendis.
Quod civitate debeat certitudines (?) eorum. dicimus
quod potestas et capitaneus et comune perusii ponere quod melius poterint de duo
bus medicis. sive unus fisicus et alter cirurgicus in civitate
perusii habeatur ac et acquiratur. unus quorum sit et esse debeat si
habere poterit magister angelus de tudertto salarium
quorum sit et esse debeat secundum quod videbitur capitaneus et consulibus
tamen de voluntate consilii super hoc perusii. De festivitate portanda

lxxx Advintandum omnes sancti stefani custodienda. R.
A presbitero et omne a qua nocivia (?) exercitando generaliter

appellatur. Dicimus etiam quod festivitas et octava beatissimi
martiris sancti Stefani de natali a bominibus preter maleficiis
et similibus de civitate et comitatu Perusii cum omni reverentia custo-
diatur ita quod ab omnibus operibus et laboreriis abstineant universi. Et
potestas et capitaneus .x. diebus ante predictum festum singulis diebus sabati publice banniri
faciant ne aliquis tendat tendecum in ponendo pedagia ... cui
liceat delinquenti ... ...
... ... postquam ... ... possit accusare et ... medietatem
banni ... ...
... placeat sibi fratres minores ... ... Perusii sin-
gulis aliis civitatis et comitatus Perusii notificare quod sub dicta
pena ... ... suos parrochianos debeant amonere
quod a predictis operibus et laboreriis universis in dictis diebus festivitatis et oc-
tave sancti Stefani de natali et qui dies octava dicte festivitatis sit
feriata ad honorem dei et pro ipsius martiris gloriosi. Qualiter sindici
et procuratores concessi olim fratribus minoribus de Perusio agere possint non
lxxxj obstante aliqua exceptione. Rubrica.
Dicimus etiam quod presentis capituli ... ...
sanctitate quondam venerabilis pater Alexander papa quartus concessit
fratribus minoribus in conventu Perusii sindicum et procuratorem ad agendum
et defendendum et dictum procuratorem dicatur revocatum esse morte manda-
toris auctoritate presentis capituli. Dicimus et firmamus quod dictus procurator sit
eorum procurator et sindicus et possit pro dictis fratribus agere et ipsos defen-
dere omnia et singula facere que in dicta procuratione continentur et aliquis ne
legitimum procuratorem et sindicum ... negotia ... ...
... possit et opponere vel opponentes exceptiones coram aliquo iudice
civitatis Perusii ... procuratorem ... dicendo quod non teneat vel sit revo-
catum morte mandatoris vel alia qualibet ... audiatur. Sed procedatur
... ... iustitia mediante. Et quod auctoritate presentis statuti ... ...
... ... procurator et sindicus fecit et faciet in futurum
de aliqua re vel rebus cum consensu ... ... in futu-
rum fuit ... loco ... plenam obtineat firmitatem. Sitque pro-
dictus sindicus et procurator auctoritate presentis statuti sindicus et procurator ad
omnia supradicta sicut supra dictum est. Qualiter et quando potestas futurus e-
ligi faciat consiliarios qui eligi faciat in consilio. Rubrica.
lxxxij Post ... ... venerit ad civitatem Perusii futurus vel consi-
lium ... et consilium dominorum ... et rectores artium congregare in quo consilio
eligantur .l. boni homines et idonei. scilicet .x. de qualibet porta qui sint de consilio speciali
et .x. boni homines. scilicet .xx. pro qualibet porta qui sint de consilio generali. Que electio fiat
... videlicet quod ... consiliarium cuiuslibet porte vadat per se ad brevia
et brevia sint tot quot sunt consiliarii cuiuslibet porte. ... porta vadit
per se. et ... brevia cuiuslibet porte sint .xxx. brevia signata singula
... placuit potestati scilicet .x. pro consilio speciali et .xx. pro consilio generali. ... habuerit bre-
ve signatum eligat unum consiliarium et non plus bonum et idoneum secundum formam
... ... sive de consilio speciali sive generali prout in breve signato ... ...
... ... eligendo et pacto ... ... consiliarium
electi cum consilio ipsius et rectoribus artium eligant ... bonos homines et idoneos
de qualibet porta et illi qui fuerint electi de consilio generali et de consilio ... bonos
... porta sint in ipso consilio toto tempore regiminis potestatis Ille non qui electi
fuerint de consilio speciali sint ... debeant in ipso consilio per sex menses et ultra.
Et ille qui fuerit in electorem non eligat se ipsum ... alterum. scilicet in consilio spe-
ciali. ... potestati ... .xxv. libras denariorum ... nomine pene ... Illu-
d ... possit esse de consilio speciali ... de alio consilio ... ... vel
antecessores ... de civitate aut comitatu Perusino et non fuerit habitator
Perusine civitatis vel eius districtus ipse vel eius antecessores per spatium .xxx.
annorum. Item nullus possit esse ... debeat in aliquo consilio qui non habuerit do-
minium ... in civitate vel districtu Perusino ... libras ... ...
... ... libras ... Perusii ... ... sub isto. Pala-
... intelligatur in forensibus qui venerint ... ... de ci-
vitate et comitatu Perusii oriundi et ... ... fecit in
... dies ... potestas et capitaneus possit ... facere ... ... secta
de omnibus ... in hoc capitulo continentur ... ...
... ... notata. Minor autem .xxv. annis de consilio
speciali esse non possit. Et si eligeretur electio eius non valeat et ille qui eum eligeret
potestati .x. libras denariorum solvere teneatur. Et nuntius electus consilium receperit .c. solidos denariorum
nomine pene solvere teneatur. Item quicumque infra .c. mensibus fuerit de consi-
lio speciali et secundis .c. mensibus in maiori consilio civitatis sit et debeat rema-
nere absque aliqua alia electione. Et quod remanserit in ipso consilio non computetur in numero con-
siliariorum .c. bonorum ... ... in numero consilii generalis et duo decade domo
... consiliarius nullatenus eligatur. Preterea nullus civis vel co-
mitatensis Perusii possit esse de consilio aliquo vel in aliquo ... ... in consilio ipsius
porte in qua ... ... fuit libera sua. Item in super quod nullus
... consilium ... ... per portas predictas ... palatium in bre-
via ... intrare audeat vel presumat ... brevia ... non debeat ullo
modo. Et si aliquis contrafecerit ... ... brevia ... in ... aliquid eleger-
it ... ... eligerit sua electio valere non debeat nec teneat. Sint
etiam ... mensibus regiminis potestatis ... debeat consilium
speciale potestatem eligi facere teneatur alios .l. consiliarios speciales prelaminis.
... mensibus ... ... superdicto. Volumus quod si aliquis illorum qui fuerit de
... electi de consilio quod possit esse non obstante eo quod ... ...
... ... Additum est huic capitulo statuendo quod nullus ...
... possit esse vel eligi in consilio ... de consilio aliquo ... Perusii qui non steterit ...
... in civitate Perusii per .xxx. annos. Et si eligeretur electio eius ... eligerit pe-
ne nomine solvere teneatur ... Perusino .x. libras denariorum solvere teneatur. Qualiter
officiali prius salarium statuatur quam eligatur. Rubrica. lxxxiij
Cum tractabitur de electione alicuius officialis ... ... salarium in
consilio statuatur et ... electo ... ... salarium ... of-
ficiali in consilio statuetur eis absque diminutione aliqua persolvatur. Et
aliquis ... potestas et capitaneus vel aliquis eorum officialis ... camerarium vel mas-
sarium communis ... ad aliquid salaria persolvenda solvatur communi Perusii de eorum sala-
rio .xxv. libras denariorum. Sed salaria ordinaria ... potestas ... ... solvat et sol-
vi faciat officialibus de ... communis sicut salaria a maiori consilio civitatis
... fuerint ordinata. Et quicumque officialis ... ... potestas ...
... eorum ... que erunt ei iniuncta pro utilitate communis
Perusii salvo ... ... capitulis constituti et salvo
quod consilium ... ... quod commune possit ordinare et facere quod voluerit
super hoc capitulo ... ... salarium officiali. Et quod
... consilium ordinatum et stabilitum fuerit vel ... ... consilio
sit firmum eo quod superius ... aliquo non obstante. Item quilibet of-
ficialis communis Perusii sorte brevium eligatur ... ... bonu-
... qui officialis sorte brevium nullatenus eligatur. Qualiter et quando
officiales communis Perusii eligantur et quot officia possint habere et de pena lxxxiiij
Omnes et singuli officiales communis contrafacientium. Rubrica.
Perusii per maius consilium civitatis et ipsius sorte brevium eligantur.
In principio regiminis potestatis et capitanei ... officiales ... sin-
gulares ad brevia ... aliter eligere facere teneantur. Et si aliter eligerentur
electio non valeat ... salarium habere debeat a communi salvo superiori
capitulo ... ... in capitulo continetur. Brevia autem sic debeant
... scilicet quod tot fiant brevia quot erunt consiliarii cuiuslibet por-
te. et in eisque tot sint signata lectoribus convenientibus ad officium
... debebunt officiales eligi et erunt officiales eligendi et
... qualibet porta vadat per se ad brevia capienda. Cuilibet brevi-
a dadis sunt fratres minores vel predicatores vel fratres sancti Augu-
stini vel cuiuslibet alterius religionis ... ... appello
debeant ... brevia illis qui fuerint missi ad brevia capien-
da. Et ille qui habuerit breve signatum eligat officialem qui eligere
debebit bonum et idoneum. Et illa brevia recipiant que fratres
dabunt et non alia. Et ... ... consiliarios ad brevia

iuvenes. Sed eos minuere etate non possit ad brevia capienda. Sed
non potestas et capitaneus examinare [illegible] consiliarios ad capiendum bre-
via mictere teneatur. Et siquis habebit electionem eligendi iudicem
comunis, illum eligere debeat qui in legibus studuerit .v. annis. ¶ Si
non esse plures electionarii quam unum officium debeant eligere. Si
quatuor eorum fuerint in concordia, electio eorum valere debeat
contradicente alio non obstante. Et nemo qui fuerit in aliqua
electione possit esse in eodem officio in quo habeat officialem eligere.
Si electio brevibus fiat. Et si aliquis sic eligeretur, vel electa-
ret, valere non debeat nec tenere. ¶ Item nullus possit eligere
patrem suum, filium suum, fratrem carnalem, seu in eadem fami-
lia commorantem, ad aliquod officium comunis faciendum. Et alio in contrarius
dicitur. Et potestas et capitaneus nullum possit facere officialem. Et si fece-
rit, non habeat pro officiali, nec ullum salarium talis officialis
habere debeat a comuni, exceptis [illegible] bailitoribus custodi-
bus noctis, non obstante presenti statuto. Et salvo
quod lege de Bovicello, quod hoc capitulum non preiudicet ad ade-
[illegible] officialium faciendum. ¶ Item dicimus statuen-
tes quod quicumque habuerit aliquod officium a comuni quod sorte brevium
eligatur, sive ex eo salarium habuerit sive salarium non habuerit
a comuni, non possit habere aliud officium in eodem anno in quo esset electus
ad officium faciendum. Si illud primum officium acceptaverit.
Sed illo suo uno officio sit contentus. Et si aliquis officialis
acceptaverit aliud officium in quo eligeretur preter illud unum
officium quod habet, debeat ad minus illud ultimum
officium. Et solvere de suo comuni Perusii .c. libras denariorum, salvo
quod predicta intelligantur in hiis qui eligentur et habent aliquod
officium comitatus et districtus Perusii, et extra civitatem et bur-
gorum Perusii, in quibus predictum capitulum locum non habeat ullo modo.
Sed si aliquis eligeretur in duobus officiis vel pluribus, si
nullum officiale electus aliquod ipsorum officiorum non accep-
taverit, liceat ei acceptare atque recipere unum
ipsorum officiorum quod sibi magis libuerit exercere. ¶ Nullus
in super esse possit in anno presenti habere officium a comuni quod fuerit
anno preterito nondum transacto. Sed aliud officium habere va-
leat [illegible] exceptis officialibus supradictis, quibus hoc capitulum
negat preiudicium generare. Et de hiis omnibus potestas et
capitaneus possit facere inquisitionem secreta. Et si aliquis fecisse
invenerit contra constitutum supra declaratam debeat
condempnare. Debeat in super potestas et capitaneus ponere se
[illegible] esset officialis comunis Perusii ut melius utilitate
officialium comunitatum valeat invenire. ¶ Et si
aliquis ad aliquod officium eligeretur ad quod ad exercendum in
sufficiens seu incompetens videretur, potestas et capitaneus teneatur de ta-
li officiali inquisitionem facere publicam vel secretam, sicut eis
vel alicui eorum fuerit postulatum. Et si aliquis officiale
invenerit insufficientem vel incompetentem ad illud officium
exercendum in quo esset electus, illum officialem debeat de officio
removere, non obstante, si ille officialis exercere officium in-
cepisset. ¶ Item si aliquis officialis fuerit electus ad aliquod
officium exercendum et illud officium noluerit acceptare, ad
[illegible] officium recipiendum minime compellatur, salvo quod hii
[illegible] sibi locum negat indicatum. ¶ Si
aliquis electionarius aliud in aliquo officio [illegible] elegerit, de-
inde ad .x. annos omnibus electionibus privetur et .xxv. libras denariorum
nomine pene solvere teneatur. ¶ Et ille qui dabit pretium pro
[illegible] fecerit, similem penam debeat substinere. Cuius
medietas sit comunis, alia habeat accusator. Et si aliquis eli-
geretur aliquid in aliquo officio in quo esse non possit, ille qui esset electus

de officio debeat removeri. Et electio que vel aliquis
alium eligere non valeat et ad portam de qua esset ta-
lis electionarius, ut illius officialis teneatur electio.
(Addictum est quod officium cuiuslibet officialis durare
tantum anno et non plus, excepto officio Bovicelli quod su-
perius est notatum. De electione iudicum comunis Perusii
per maius consilium civitatis fiat. Rubrica. lxxx[illegible]

Per consilium et capitaneus debeant eligi .v. iudices civitatis
in concordia in [illegible]. Quorum duo iudices sint super
[illegible] et [illegible] ordinamentis. Duo autem sint super [illegible]
Quintus sit super causis appellationum et executionum
[illegible] laudarum et annullationum faciendarum. Septimus
iudex sit super extraordinariis et super universis omnibus
civitatibus et districtus Perusii. Quorum officio durare de-
beat a kalendis aprilis per adaliam [illegible]
proxime subsequentes. Quorum quilibet pro suo salario habeat .xxv.
libras denariorum. Et eorum electio fiat hoc modo, scilicet per qualibet
[illegible] cuiuslibet porte sit .v. brevia signata equaliter,
porta qualibet habebit brevia scripta quilibet eorum eligere
nominare debeat suum iudicem quem eligere habe-
bit et voluit. Dum modo quilibet eligere debeat de sua
porta et non de alia. Et hii quinque iudices electi, scilicet
cuiuslibet porte, per se scribentur in [illegible] capello [illegible]
debeat [illegible] et primo [illegible] sit iudex et quod secundus
est sit iudex [illegible] sic ad ultimum
fiat. Nullus iudex eligatur in officiale nisi de porta
de qua esset electionarius. Et si eligeretur de alia porta, ele-
ctio sit nulla et pro officiali nullatenus habeatur. Et
predicti iudices [illegible] esse .xxv. [illegible]
[illegible] intelligatur [illegible] sic de eorum iu-
[illegible] utilitate. Qualiter officialis non possit ponere [illegible] loco
suo. Rubrica.

Quicumque officialis potestatis fuerit ad aliquod officium faci-
endum pro comuni Perusii non possit nec debeat alium substi-
tuere loco suo nec aliud delegare loco suo, nec aliud
delegare [illegible] officio faciendo in aliquo suum [illegible] to-
to tempore sui officii. Sed [illegible] electio ipsi officiali ad po-
tentiam de qua officialis fuerit teneatur. Dum modo sibi per tantum
tempus satisfiat de tempore quo fuerit. ¶ Addictum
est quod potestas et capitaneus non possit nec debeat ponere seu
mictere in consilio de substitutione vel delegatione
alicuius officialis vel non tali officiali [illegible] ad aliquod lo-
cum pro eo comuni Perusii. Et si potestas et capitaneus contrafecerit,
.c. libras denariorum nomine pene solvere teneatur. Qualiter in-
dices prestent consilium potestati et capitaneo. Rubrica. lxxx[illegible]

Iudices comunis Perusii debeant bona fide sine fraude
iudicare [illegible] consilium potestati et capitaneo, ut observet
omnia statuta et ordinamenta comunis et populi Perusii. Et
non [illegible] iudices ea debeant observare et manutene-
re singulariter [illegible] in concordia [illegible] statuta in
[illegible] comunis [illegible] volenti [illegible]
[illegible] Et si aliquis [illegible] facere invenerit
in consilio debeat propalare. ¶ Et nemo [illegible]
comunis est [illegible] vel aliquod [illegible] debeat nisi in fraude
recusare. Sed [illegible] .xl. dies [illegible] litis contestatione causas debeat diffi-
nire secundum statuta et ordinamenta comunis et populi Perusii, et legem [illegible]
[illegible] [illegible] preter [illegible] diebus feriatis
[illegible] dare opera [illegible] et si falsos testes in-
venerit eos faciat detinere donec cautionem receperit [illegible]
potestas et capitaneus eos [illegible] manibus [illegible] noluerit. Et [illegible]

c.

eis imposita, a potestate et capitaneo in mensa tenebatur. Et debeat at[illegible] ta cum ea tota testium tenore scripta, et nulli parti dominum [illegible] publicata nisi per ipsum capitaneum vel eorum iudicem. Si super ipsis consilium postularet. Et consilium eis data tenore scripta, et nulli parti dominum motum suum ante nisi tabellioni cum sederit cum sedente per similia [illegible] leda. Nec petere nisi petitum facere consilium ab aliquo vel aliquibus iudicibus; ne aliqua partium iudex aliquid scire possit ex eo quod consilium nisi fuit, et illud quod fuit consultum secretum teneat. Donec quod fuit terminata, et examinatores testium liber cum suo notario debeat [illegible] ... ¶ Et si testimonia vel testes falsa receperit ipsa debeat reti[illegible] non ac facere et teneri. Ad testes egritudine impeditum quod [illegible] pare non possit, notarius iudex domum suum ire debeat receptus, et ipse notarius testis [illegible] et iuramentum valeat sicut pro te iudice fieret iuramentum. Si testes egritudine impeditus fuerit in comitatu [illegible] iudices venire non possit tunc ad illum villam testes recipiendi notarius iudex ire debeat expensis petentis vel potestatis. Dum tamen dominus notarius [illegible] recipiat, per septimanas facere [illegible] et nullum alienum recipiat sine domino nisi alique oportunum non recipi faciat ab alio cum suo. ¶ Alii vero iudices quod notario salarium debeat dare [illegible] nunc non petere nec recipere ab aliquo quam domino communitate constitutum. Et per aliquem bonum consilio suspectos non petere ab aliqua partium licet gratium coram eis. Et iudices expensis partis petentis dare debeat sapientem. Qui sapientes que locus fuit sine nos [illegible] et pro ullis partibus de salario sibi dato et consilio petitum defendo. Tunc iudex qui dominus quondam sapiente eligerit possit. Et debeat eis salarium determinare secundum pro ut viderit questionis laborem et negotiorum qualitatem, et iudices constituerit de hac supra et fiet omnia extra terra ad eos officium absque alterius salarium extra exactione. Iudex si sit sa[illegible] eas et x. libr. da[illegible] nomine solvere teneatur. ¶ Et teneatur in dictis dare iudicem civilibus petentium iudicem [illegible] fuit expensis super questionibus de [illegible] debeat dari in [illegible] partibus suspectis debeat removeri. Et si de ceteris reliquis et [illegible] dictis in terminibus singulis officialibus communis parte et remotis suspectis iudices dare debeat potestati. Et si aliquis petentium dicet se habere suspectos et iudices dominum [illegible] teneatur [illegible] vel eligere quod ad eligendum iudicem vel iudices de [illegible] quilibet eligere noluerit sua [illegible] quod [illegible] et iudices in causis maleficiorum non debeat advocare nisi se intromitte. Nec [illegible] pensionem advocare seu aliquas allegationes facere nisi ipse vel pro sue familie. Detractis diebus feriatis igitur iudices in maleficiis valeat advocare. Et si aliquis iudex contra fecerit a suo debeat officio removeri et medietatem sui salarii puniatur. Infra quantum tempus a sententia possit appellari et appellatione sententia terminari.

lxxxviij Si igitur ab aliqua sententia fuit appellatum infra xx dies a tempore appellationis decimam cum pretio ad solvendum teneatur et precedente. Et iudex qui dominus cognoscere debeat ipsam appellationem [illegible] recipere debeat si legitime cognoverit appellationem et ipsam diffinitive terminare infra xx dies post appellationem; de veritate dicere de veritate fuit coram eo alium petendum. [illegible] dicti dies feriatis parti contentus non propter steterit ita quod non procedere tunc quod infra dictum spatium eam debeat terminari. ¶ Si vero appellans si solverit decimam non pingnus infra xx dies supra notatos, et tamen non possit et tunc appellatio sua nullatenus admittatur appellatio audiatur. Iudex appellationis sententia quod fuit appellatum infra xx dies postquam fuit reserviturus sententia fecerit per decimam seu pingnus recipere voluisset. Et ipsi appellanti ipsam appellationem admittere. Si aliter eam tenere non [illegible] admitterendam [illegible] nullas seu eam contra decimam appellationis recipere teneatur si voluerit sibi dari. ¶ Et si aliquis in aliqua [illegible] duabus vicibus appellationem sententia prodest [illegible] ultima vice pro [illegible] suo decimam cuiusque solvere teneatur. Et si locum habet si de [illegible] sententia eam aliquem decimam solvere nullatenus

teneatur. Et iudex qui dominus teneatur [illegible] pre quod decimam voluisset, et restituendum pro sibi [illegible] ad solvendum decimam solui illi parti quod decimam persolvisset, et hac solutione et restitutione iudex qui dominus sit facere teneatur statim cum coram eo fuit postulatum. Si vero tamen pingnus quod nullum quod pro decimam si restituerit post decimo sit solutum. ¶ Iudex autem appellationis determinare debere de ditione in expensis in sententia et fecit [illegible] editione suum [illegible] ab aliquo agere nomine editionis. ¶ Hunc capitulo duximus adiungendum quod ac iudices communis parte [illegible] gesserit in officio iudicatus non eorum [illegible] temporum nisi reddiderit in aliquo ambasiata communis non valeat profi[illegible] cissa. ¶ Volumus insuper hunc capitulo adiungere quod potestas non capitaneus nec alius eorum nec aliquis alius officialis communis parme non possit nec debeat procedere super aliqua sententia vel processu a qua vel quo fuit appellatum pendente causa appellationis teneatur debeat cognoscere et determinare infra x dies post factam appellationem nisi dicta appellatio sit ad mictendum vel non. ¶ Item volumus statuentes quod ille qui appellabit et procedet in causa appellationis si amiserit appellationis sententiam et appellationis causam teneatur satisfacere alteri parti certas expensas quas fecisset in appellatione causa alteram partem. De iuramento iudicum communis parme. R. lxxxix

Hec iudices communis parme iurant ad sancta dei euangelia in corporaliter facere officia ad que facienda eorum deputati erunt [illegible] sine fraude et observare que [illegible] in suis officiis omnia et singula que spectant seu spectare videntur ad ipsum officium secundum leges statuta et ordinamenta iuxta formam statutorum et ordinamentorum que tangunt de ipso [illegible] timore odio amore pretio aliquo. Salvo quod [illegible] non debeant nec teneantur [illegible] iudicium reddendum [illegible] fieret [illegible] consilium civitatis. Infra

Statuimus et ordinamus et [illegible] quantum tempus teneatur debeat in ducere et proponere et inducere et proponere exceptiones. R. lxxxx

volumus in questionibus aliquas exceptiones dilatorias et declinatorias iudicium ante litem contestatam debeat ipsas [illegible] et probare infra tres dies. Et si ipsas non probaverit infra dictum tempus iudex et assessor postquam libellus fuerit porrectus coram eo a tribus diebus postea faciat super libello litem contestari et cogere debeat [illegible] teneatur partes ad litis contestationem et [illegible] facienda et si non fecerit auferatur ei nomine banni pecunia x. librarum de suo salario et nichilominus debeat partes litem contestari facere. Et insuper cogat reum respondere actori seu ipsis questionibus debeat determinare. Qualiter habeatur testes alterius iurisdictionis. R. lxxxxi

Si qua questio ventilabitur in curia parme in qua oporteat aliquem partium inducere testes alterius iurisdictionis, potestas et capitaneus seu iudex coram quo dicta questio ventilabitur debeat suis litteris significare et rogare rectore illius terre de qua erunt testes talis quod inducere vellet ad petitionem illius qui petet testium producere ut cogat illos testes iurare testimonium perhibere super intentionibus producendis. Et hoc intelligatur in civilibus questionibus et in criminalibus. Et ut dicta ipsorum testium remittantur eidem potestate notario publicata ipsi rectori sigillis munitione [illegible]. Et te [illegible] destruatur. Potestas et capitaneus et iudex qui dominus debeat rogare pro ad illam si vellet eum vel mictere ad videndum iurare testes vel producere iura sua. Duo testes [illegible] possint debitum fore solutum. R.

lxxxxii Ad probandum debitum fore solutum a xxv. libr. den. infra usque in x. libr. non minus quam tres testes sufficiant salvo semper si aliter [illegible] in contractu quod aliud debeat observari. Qualiter nullus possit inducere suos homines in testes. lxxxxiii

Nemo possit inducere suos homines in testes pro aliquo testificandum vel [illegible] ipsi homines non admictendur nec recipiantur et si recepti non valeat contra dicta nec eis fides habeatur nisi in causa hominitie tantum [illegible] aliquis in quo [illegible] quemadmodum ex[illegible]

...ad dominum illorum bonum liberorum. Qualiter aduocati stare non debeant cum iudicibus. R.

Lxxxxiiij. Nullus aduocatorum aut dominus aliquis fori ad tribunal liceat prope [illegible] residere uel stare siue ipse [illegible] siue audeat proponere. Qualiter aliquis electionem uel (?) possit et pugnam et de pugilibus eorum precio. R.

Lxxxxv. Testimoniis contra instrumenta que sequentur que fiunt in manibus potestatis uel consulum uel aliorum eorum uel illius seu illorum ad quos pertinet si aliquis contrarium produxit testes qui toto uel in parte per aliquod capitulo uel in parte dixit falsum uel falsitatem. Altera pars uellet testes uel aliquorum reprobare habeat potestatem defendendi se per se uel per pugilem dummodo sit in prudentia potestatis et consulum si sit admittenda pugna uel non. Si non defendere uoluit non habeat locum secundum capitulum in omnibus causis preterquam in exceptis personis. ¶ Si autem inter partes fuit discordia quod una pars dicat quod uellet se defendere per se alteram per pugilem sit in prudentia potestatis uel officialis sub cuius examinatione questio fuit eorum arbitrio quod faciat fieri pugnam per in qualitate personarum si uiderit pugnam esse delendam. Et si forte uel diuersis uoluit per se pugnam in placito uel defendendo pugnam fieri faciat secundum qualitatem personarum si uiderit pugnam esse delendam. Ita quod illi qui debet debent pugnare seu pugnam facere sit in qualitatis siue malitia fraude. Et si aliquis in placito uel defendendo primo assumit pugilem quo sit illius qualitatis cuius est pugil quam alia pars acquisiuit secundum duriorem fortiorem debeat remouere. ¶ Pugna enim possit fieri contra .xxx. libras et ab inde supra si tamen de extimatione sit partes quod ueterem quod res in questione uenientes essent maioris uel minoris ualoris potestas et consules faciat examinari res uel res de qua uel de quibus agitur arbitrio duorum bonorum hominum quos potestas et consules ponere debeant super extimatione sine malitia ita tamen quod non tradentur litigantes [illegible] rem uel rerum super qua uel quibus positi erunt extimatores. Dum fiet extimatio supradicta. ¶ Et cum pugna fiet super extimatione .xxx. librarum debeant partes conuenire pugilem uel pugiles qui sint maiores .xx. annis. Pugiles non minores tempore non eadem etate. ¶ Pretium non pugilum sic diffiniatur si quid est .c. librarum et ab inde supra usque ad .D. libras debeat unus quisque pugil si ad recredutam uenerit .xxx. libras et .v. Infra .c. libras in foro habeat pugil .xx. libras et minus ad mandata potestatis et consulum. Habeat pugil in omnibus salarium supradictum et si pugil non uenerit ad recredutam salarium sit in arbitrio potestatis et consulum quibus salarius et pugiles non [illegible] sint remedium. Tamen seu magis contra partes accipiat uel pugnandi abutrique parte quarum inter pugiles [illegible] dimidiam [illegible] potestas et consules inuenire faciat sine fraude. ¶ Si autem fuit contra .c. libras super quolibet per partem habere pugilem uincitur uoluit et illa pars que pugnam perdiderit soluat contra partes .c. solidos. Alia non que obtinuit decimum quod in sua parte uenerit soluere teneatur. ¶ Si autem ad staggam uenerit pugiles et postea fiat compositio inter partes habeant contra aliquod [illegible] abutraque parte .l. solidos. Potestas autem et consules si inuenerit aliquem pugilem fecisse aliquod contractum uel pactum aliquod inter se non pugnando tamen faciat qualiter eorum soluere nomine pene .xx. libras et ad si inter se illud pactum uel contractum non remiserit et pugiles in duello faciendo non possint se tangere non habent contra non pugnando. ¶ Statuimus quod aliqua pugna non debeat fieri de aliquo damno dato a .c. solidis infra de qualitate non dampni dati a .c. solidis supra in prudentia potestatis et consulum debeat remanere. ¶ Item dicimus quod aliqua pugna non fiat in ciuitate sed tamen in campo in quo consuetum est ludere armorum siue armatorum. Et aliquis non descendat in eodem campo nisi steterit ad confinibus intus prout statutum fuit per precedens. Et quicumque post dictum statutum contrafecerit potestas et consules auferat contrafacientibus pro qualibet .x. libras et de pluribus et minus arbitrio eorum prout uidebitur faciendum. Item si aliqua pugna fieri uellet super aliquo contrafaciendo ea uel non semper remaneat in prudentia potestatis et consulum in spectu semper negotia qualitate. ¶ De extrauagantia pugilum remaneat in prudentia potestatis et consulum scilicet tamen quam pugiles ueniant ad staggam et postea ueniant ad staggam prout potestas et consules duxerint statuendum. Infra quantum tempus possit testes de falso redargui. R.

Lxxxxvj. Testes intra .viii. dies post publicationem possit de falso reddere uel ab inde citra redarguti non ualeat quod locum habeat in forma contra falsa. ¶ Volumus insuper quod iudex qui fecit questionem causam uel si quis fecerit de accusatione testium qui de falso redargui uenerint et accusatori contra eo teneatur et debeat ipsam accusationem et questionem de falso terminare et super ipsa sindicare prout iustum fuerit infra unum mensem post litis contestationem factam super ipsa accusatione testium de falso. Si dictam questionem non terminaret infra dictum terminum a termino citra procedi debeat super forma contra debeat ulterius et ad dictum terminum manutenendam firmam non obstante accusatione per dictam diem testium. ¶ Testes autem producti super filiatione et fraternitate et matrimonio reprobari non ualeat nec redargui ullo in parte. De ministeriis notariorum iudicum. R.

Lxxxxvij. Notarii iudicum consulum qui in suo officio tractare sunt statim de omni capitulo constitutis partibus. Et ipsi debent obseruare quilibet in suo officio et manutenere omnes partes et personales personas ipsas contra in pace et concordia et bono statu et honoribus corporis dare non aliquid tractare quod sit contra bonum statum communis partis et rebus communis partis furtum non facere si facerint consentire. Et si sciuerit aliquem facere furtum quam citius poterit manifestare potestati et consulibus et libellos relationes protestationes uel locutorias fecerint sindacare contra acta eius quam in quantum sciuerit et publicare et successores testibus. Et omnes scripturas ad eorum officium pertinentes scienter facere et non in fraude recusare non aliter continere secundum corporibus potentibus siue petere ad publicandum stare in termino ad eorum officio cedere. Et eas scripturas omnes in ponere apud potestates et consules iudices omnibus seu consilio retinere scriptas attestationes testium scripta tenere donec fuerint publicata. Et cum testes recepit ipsos de eo interrogare debeat uel sta formam interrogationum partis auertere et ante quam testes discedant legere uel [illegible] donec sunt ita quod testes bene intelligere ualeant aliquid accipere uel salarium sibi concessum per statutum et faciendo per

vice qualibet .x. s. d. ¶ Et nullus aliquis acceptamentum aliquod ipsorum dare vel promictere vel salarium sibi concessum teneatur ille cui facta fuit promissio in maiori consilio civitatis et cetera potestas teneatur publicare. ¶ Testes vero de civitate et comitatu Pistorii, districtu nemo debeat ad eundum civitatis publicum testimonium mictere expensis producentis vel introducentis inspecta lege a iudice prout computare possit. Et teneantur notarii eadem die qua testes coram eis fuerint assignati iurare facere, et eos recipere quam cito poterunt. Et teneantur contestatione partibus publicatas per quorum testimonium possint recipere dicti notarii aequaliter pro parte unoquoque teste .iiii. d. et non ultra. Et hoc non inputetur in salario nec cum salario dentur notariis concesso per statutum a comuni. ¶ Si autem notarii iudices haberent suspectos ab aliqua parte et suspitio esset evidens possit iudex alium notarium testes committere. Et hoc etiam singula iurare debeat ad sancta dei evangelia observare remoto odio amore pretio vel precibus alicuius. ¶ Volumus quod possit fieri potestatem interrogatorium ipsum et id quod sibi videbitur fore removendum dicti rogatorio possit removere suo arbitrio et voluntate. Item pilogus de suspectione notarii illud idem dicatur et intelligatur de iudice.

xxv lxxx vij.

Qualiter notarii debeant stare ad faciendum artem suam in palatio comunis nec ipsi. R.

Nulli notarii liceat stare ad scribendum et ad artem suam faciendum exercendum in palatio comunis Pistorii nisi in palatio in morantur dicti causa ad penam .x. s. d. et quilibet cum accusare possit. In scalis autem palatii et alicuius alterius pena stare possit dum tamen non stet vice dictum alicuius officialis comunis Pistorii. Et hoc intelligatur quando ad ius reddendum curie commorantur iudices et alii officiales. Aliqui notarii ad eorum discum sedent qui ipsi stent ad ius reddendum aliquatenus non permictant iterum illos notarios qui fuerint ad officium deputati nec ipsis notariis committat aliquas scripturas nisi de propria voluntate. Et facientes officiales quam notarii contrafecerint condictam ultra quam dictum est .x. s. den. pene nomine solvere teneantur. Cuius banni medietas sit comunis et alia habeat accusator. Et de hoc potestas et capitaneus possit facere inquisitionem, omni contradictione cessante valeat fieri. ¶ Possit tamen notarius cum esset vocatus vel ducti ab aliquo causa faciendi aliquas scripturas stare ad scribendum in palatiis supradictis.

xxvij lxxxx viij Condemnatum

De electione notariorum iudicum. R.

Officiales notarii Pistoriensis civitatis sorte brevium eligantur quorum duo sint cum quolibet iudice a .x. libr. supra et duo sint cum quolibet iudice .x. l. et infra et duo sint cum iudice appellationum et alii duo sint cum iudice super cameram et ordinarium et super viis. Et equaliter eligantur in qualibet porta de qua erunt eorum iudices cum quibus erunt ad officium deputati ita quod quilibet iudex suos notarios habeat de sua porta et non de alia. Et habeat et recipere debeat quilibet eorum notarius pro suo notariatu comunis Pistorii .xv. libr. den. Et nullus notarius qui erit cum suo iudice scribat et scribere debeat omnia et singula acta causarum que agitata fuerint coram suo iudice et omnia singula ad officium suum pertinentia ita quod alii notarii non permictant scribenda. Quale vero notarius ipsius iudicis omnia acta scripta per petentem vel partibus petentibus debeat exemplare sine pretio velut eius publicata infra .viij. dies postquam fuerit postulata. Notarius vero contrafacienti et non observanti penam ut dictum est potestas et capitaneus .xxv. libr. den. nomine pene tollere teneantur. Et hoc idem intelligatur ille vel illorum qui suas scripturas per eos postulabunt.

Alt. officialibus

lxxxx x

De electione massarii et suorum notariorum et eorum officio et salario. R.

Massarii comunis Pistorii et duo notarii qui secum habere debeat sorte brevium eligantur qui durent officium per .vi. menses. De illa porta de qua erit massarius et .vi. mensibus non possit esse massarius .vi. mensibus nec postea quousque porte erunt equales in massario habendo, ita quod quelibet porta suum massarium habeat unam vicem. Et post sed sic debeat massarius reddere. Cum massarius habeat quod exigat

Alt. off.

monetas. In qua camera seu in tabula ante dictam cameram recipiat massarius et recipere teneatur omnes introitus comunis et non alibi et in eadem camera seu tabula fiant omnes solutiones et facere teneatur quas debebit facere pecunie et non alibi ullo modo et si massarius contrafecerit .xxv. libr. den. pro vice qualibet solvere teneatur. Et de hiis non possit fieri absolutio per consilium vel alio modo. Et habeat massarius pro se et aliorum duorum bonorum consiliorum [illegible] monetas qui secum habere debeat pro feudo seu salario .xxx. libr. den. Et de salario sibi concesso amplius habere vel recipere non valeat ullo modo. Et quilibet suorum notariorum pro suo salario .xx. libr. den. habeat. Et de salario sibi concesso magis plus recipere non debeat nec habere. Quorum unus notarius scribat omnes introitus comunis et alter scribat omnes expensas et promissiones sive missiones scribat et alias scripturas ad massarii officium pertinentes. Et finitis .vi. mensibus per eorum officium alicuius massarii et aliorum notariorum per alios .vi. mensibus eligantur modo et ordine supradicto.

De iuramento faciendo massario comunis. R.

.C.

In principio sui officii massarius teneatur si consilio placuerit dare .iiii. bonos et idoneos fideiussores de obediendo preceptis potestatis et capitanei et quod fuerit utilitas comunis Pistorii et pecuniam comunis custodiendo et reassignando et restituendo. Cum massarius stare debeat continue in camera comunis Pistorii ad suum officium exercendum non audeat se intromictere in aliquo officio nisi tamen ad recipiendum decima et alios introitus comunis Pistorii et dispendendum illos pro utilitate comunis Pistorii prout sibi iniunctum fuerit a domino cuius mandato et non alterius expendere et expensas facere teneatur.

De monetis recipiendis a massario comunis.

C.I.

Teneatur massarius recipere principaliter in introitu bonos denarios pisanos et aliam monetam et alias monetas quas recipiet solvere debeat officialibus comunis Pistorii et omnibus aliis prout habentibus aliquid recipere a comuni et non alias nulla moneta quam recipiet apud aliquem non debeat habere ut cambium valeat ullo modo. Sed sic ipsa recipiet ita et expendere teneatur peteti non vel acceptati alia moneta potestas et capitaneus teneantur auferre pro vice qualibet pene .x. libr. den. excepto potestate et capitaneo quorum solutio fieri debeat in pisanis.

Qualiter massarius debeat recipere decima et alios introitus comunis.

C.II.

Decima et omnes singulares introitus comunis massarius recipere teneatur et in fraude ullo modo debeat recusare et recipere debeat debitis negotiis quibuslibet pro .vi. den. pro quolibet libra et pro quolibet solidi comitatus Pistorii .iiii. s. recipiat et omnes et dispensationes que fient de hominibus civitatis et comitatus Pistorii et alias introitus scribi faciat magister sine diminutione vel subreptione per notarium qui debebit scribere introitus et postea in consilio debeat assignare cum reddiderit rationem. Et si fuerint negligentes teneantur restituere introitus non assignatos vel non scriptos. Et potestas et capitaneus eum in condemnare teneantur et tollere decem penam. Quam si tollere obmiserit potestas et capitaneus sequentes eis decem penam tollere teneantur. Et omnes et singuli introitus et pingiora coram massario et ... probare et pone debeat ponere super faciat ponere. Et non faciens potestas et capitaneus .xxv. libr. den. pene nomine auferat pro vice. ¶ Et teneatur massarius comunis Pistorii facere omnes expensas presente suo notario qui est ad scribendum expensas cum ipso massario deputatus. Et aliter facere non attentet et prout expedierit scribi faciat et continenti eas ponendo notarius. Et massarius debeat habere copiam omnium officialium civitatis et electores ipsorum in qua dictum quaterno. Et quando massarius facit solutionem alicui officiali de suo salario scribi faciat ponendo notario in pede electionis ipsius quantitate pecunie sive salarium persoluti. Et generaliter postea in aliis quaterni omnes et singulas ambaxiatas comunis et ambaxiatores et spias et nuntios quibus et ambaxiatis autem diebus steterint et siquis non assignaverit ambaxiatas quam fecerit non debeat sibi fieri solutio nisi aliquid a massario exigatur. ¶ Et si massarius preceptum fuerit a capitaneo quod solvat alicui quantitatem pecunie debeat recipere a comunis ...

massarius infra .viii. dies post receptum sibi tempore solvere
teneatur et [illegible] post contractum c. s. den. pro quolibet
libro [illegible] tenetur. dum non contractum vel post id
possit cogi massarium ad expendendum aliquid quod
non pervenisset ad manus massarii supradicti. ¶ Te-
neatur massarius recipere publicum instrumentum de qua-
libet solutione quam fecerit supradictam, et si non fecerit,
xxv. lib. den. pena nomine solvere teneatur. Et si massarius
receperit aliqua pignora pro comuni ea pignora bona recipiat
ita quod comune non fallet. Qualiter conservare debeat mas-
sarius et conservet pignora pecuniam quam vel qua recipiet a condep-
natis. R[ubrica].

C.xii. Massarius teneatur recipere et conservare pignora
et pecuniam quam vel qua pro condempnationibus malefitio-
rum pro comuni quod recepit et ea non expendere. Et si
infra .viii. dies fuerit deposita querimonia de con-
dempnatione ab ipso de eo recepta fuerint pecunia
vel pignora teneatur ea vel eam conservare quousque erit la-
lata sententia a suis curie potestatis. Et si massarius fuerit
absolutus vel sententia vel condempnato pro comuni potestatis sententia
fuerit confirmata possit postea massarius ipsa pi-
gnora vel pecuniam expendere pro comuni sicut aliud lucrum
aliorum introitus comunis. Et si massarius fuerit condempna-
tus ipsa pignora seu pecunia infra .xv. dies post
latam sententiam teneatur restituere illi vel illis cui
vel quibus fuerit massarius condempnatus. ¶ Et suis teneatur
ipsis sententias quam tulerit executioni mandare.

Negatur et castellio [illegible] Et capitulum potestas et capitulum in maiori consilio civitatis
potestas semel et non elige facere teneatur. Qualiter
massarius notificet capitulo pecuniam quam recipiet a conde-
C.xiiii. pnatis.
Cum massarius receperit condempnationes a condempna-
tis in continenti notificare debeat capitulo teneatur
illos a quibus facta est solutio ut post solutionem factam
condempnati nullum sustineant detrimentum et ipsi
bannitores non mictantur ulterius. De ratione re-
ddenda a massario. R[ubrica].

C.x. q Quolibet mense duobus diebus ante kalendas sequentis men-
sis teneatur massarius potestati et capitulo in maiori consilio
civitatis coram consiliariis singulariter introitus et expensas quas fe-
cerit pro comuni curie sui offitii assignare et rationes
rationes de omnibus intelligere quod commisserit fuerit
a iudice scriptas in quaternis per suum notarium sine
diminutione vel subtractione scribi faciat et
de ipsis in eo consilio reddere rationem debeat le-
galem in introitu seu divisum infra summa
rationis constitutione et expensis in consilio assignatas
in uno quaterno vel pluribus per suum notarium scribi
faciat autenticum ut probari non valeat nec
mutare. Tum autem in introitus in consilio reddatur ra-
tionis faciende infra sint tres boni viri et legales
scilicet unus eorum duo [illegible] tribus diebus ante
kalendas sit cum dicto massario ad faciendum rationem
[illegible] sic et [illegible] et si fiat coram
capitulo [illegible] ratio deducatur legaliter in maiori con-
silio civitatis [illegible] [illegible] rationem [illegible] habeat r

unum librum sigillatum sigillo quod voluerit et unum
habeat capitulum [illegible] ne malitia seu fraus ullus possit
committi. Qualibet ipsorum in carta et capitulo quod de ra-
tio fiet, si ipsi ratio incredibilis habet duo. a comuni potestatis.
De iuramento massarii
C.xii. Iuret massarius in maiori consilio civitatis ad sancta dei
evangelia facere et adimplere bona fide sine fraude
omnia et singula que continentur in capitulo de suo offitio
et que ad eius offitium spectant vel expectare videntur re-
moto odio amore pretio vel precibus speciali lucro vel
dampno ipsius massarii vel alterius cuiuscumque. Qualiter
notarius massarii scribat et exerceat suum offitium. R[ubrica].
C.xiii. Quod notarius qui electus debet esse cum massario comunis scribere
teneatur omnes et singulos introitus qui pervenerint ad ma-
nus dicti massarii in quaternis et omnes et singulas ex-
pensas quas dictus massarius fecerit pro comuni scribere et facere. Ad
facere teneatur omnia que ad eius offitium pertinebunt.
Et dictus notarius assidue sedere debeat cum dicto notario ad
suum offitium exercendum et si faceret pene nomine .xx. s.
den. pro qualibet vice comuni potestatis solvere teneatur nisi
iusto impedimento duxerit assignandum. Et dictus ma-
ssarius et notarius eorum salarium sit recepto et plus non
recipiat. Et si receperit pro comuni custodire aliquis
vel alio modo. ¶ Massarius pignora [illegible] quas
receperit in lesa et illesa conservare penitus teneatur.
¶ Item teneatur notarius supradictus facere [illegible] facere [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] actum si voluerit
exemplum omnium singulorum introituum et expensarum
quas ille pervenissent ad manus massarii [illegible]
idem massarius petierit sine aliquo pretio vel salario
et si fecerit negligenter solvat qualibet ex eorum potestatis pro
vice qualibet .c. s. den. Et hec omnia et singula iurare
debeat in principio sui offitii observare bona fide sine
fraude remoto odio amore timore pretio vel precibus
aliquis. Qualiter notarius massarii scribat autenticas
et scripturas ad suum offitium pertinen-
C.xiii. Notarius massarii scribere teneatur per se proprio palam tes. R[ubrica].
notarius omnes scripturas ad eius offitium pertinentes et
autenticas reddere teneatur illi pro quo scripture fa-
cte erunt infra .viii. dies postquam fuerit petitum absque fra-
ude et sine fraude pro quibus scripturis reddendis nichil accipiat a
[illegible] pro speciali et si fecerit per capitulum teneatur eis
auferre pene nomine .c. s. den. Et teneatur dictus notarius
[illegible] et [illegible] restitutionem [illegible] et aliis
[illegible] sine pretio et notarius qui fecerit teneatur solvere dictum
pretium. ¶ Volumus insuper quod omnia et singula dicta capitula
in quibus loquitur de massario et suo notario accidenter cum statutum
habebit. ¶ Item volumus statuentes quod massarius in principio
sui offitii teneatur facere inventarium de omnibus huius que
ad eum pervenerint occasione sui offitii et faciat scribi in re-
gistro comunis et post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut potestas negaret non ad [illegible]. Et ad predicta
[illegible] pro potestate et capitulo debeat massarius appellare. Qualiter
massarius iudicet alios offitiales prudentes vel inutiles eorum
C.xiiii. scripturis.
Si massarius viderit alios offitiales vel eorum notarios

fuerit in ea aliquis in mutare vel prorere eorum [illegible] antetenorat vel suum officium fraudaliter per [illegible] fuerint invictam vel puniatur [illegible] pene [illegible] .c. lib. [illegible] et cuilibet dapnum pa-tienti [illegible] pecias mutatas vel usas debeat emendare consilio [illegible] quale [illegible] potuerit debeat cum publicare [illegible] condepnationibus [illegible] facere [illegible] nullatenus [illegible] debeat ille in. **De electione officialium positorum super dapnis datis. R.**

C. x.

Sex officiales dapnorum datorum a .c. solidis infra [illegible] eligantur ad brevia [illegible] alii officiales eorum [illegible] eligatur .c. homines [illegible] penitus [illegible] eorum officium [illegible] ad .c. [illegible] palius .c. [illegible] .x. dies ante quam eorum officium finiatur in eodem officio [illegible] eligatur .c. [illegible] homines [illegible] penitus [illegible] ordine [illegible] officiales elegantur eorum officium non [illegible] fraude [illegible] assingandis [illegible] expel-li [illegible] arbitrio puniri [illegible] eorum totidem ordinare [illegible] officiales [illegible] consilio cum massario [illegible] assingare [illegible] eorum [illegible] eorum officium quocumque modo [illegible] assingabit dare massario [illegible] retinere. Et dicti officiales seu aliquis eorum [illegible] non debeant esse sui officii, sed [illegible] debeat [illegible] receperint. ¶ [illegible] dicti dapnorum da-torum stare debeant [illegible] primo [illegible] .c. [illegible] non debeant ad molendina. **Qualiter dapna debeant emendari. Qualiter puniri debeant dapna dantes. R.**

C. xi.

Si probatum fuerit dapnum datum esse per duos testes ille qui dapnum dedit vel dederit si dapnum fuerit .a. .c. solidis infra dapnum patienti in triplum debeat emendare et [illegible] nomine pene ipsis officialibus [illegible] solvere [illegible] si non [illegible] ut dictum est [illegible] qui dapnum passus est ita quod maior domus iurare debeat. Et si maior domus iurare noluerit tunc [illegible] sui iuramento maioris domus [illegible] dapnum [illegible] et totidem dicti offi-ciales [illegible] ab accusato seu ab illo qui dapnum dedit vel dederit auferre teneantur. Et si aliquis de pluribus [illegible] voluit [illegible] maior domus noluerit iu-rare ut dictum est teneatur [illegible] facere iura-mentum. ¶ [illegible] si accusator noluit iurare [illegible] non teneatur. Sed possit iurare [illegible] noluit. [illegible] maior domus noluit se excusare [illegible] ita sit [illegible] non [illegible] ad iurandum non cogatur sed [illegible] maior domus qui fuit in domo in-[illegible] si iurare noluit. ¶ [illegible] aut [illegible] patum fuit non possit eundem qui iuravit [illegible] super [illegible] iurare [illegible] ad [illegible] illum [illegible] ¶ Additum est quod si laborator, colonus seu familiaris seu

familia vel alia [illegible] alicuius domini seu aliquorum dominorum si fuit maior .xxx. annis. Et [illegible] aliquis vel aliqui dapnum facientes vel facientes [illegible] iurare [illegible] vel [illegible] debeat [illegible] ab officialibus dapnorum datorum et illi [illegible] condepnentur [illegible] illi [illegible] res in qua dapnum datum est [illegible] condepnatio [illegible] debeat [illegible] corrigere debeat si revocatur [illegible] aliquis [illegible] **Qualiter in-cipientes iuris actiones in de dapno dato non audiantur. R.**

C. xij

Percipientes iuris actiones de dapno ab aliquo vel aliquibus nulla-tenus audiantur. Sed tamen ille cuius res fuit audiatur. Tutores pupillorum [illegible] adultorum [illegible] colonorum fa-muli [illegible] famulo [illegible] familiares similiter audiantur [illegible] intelligatur [illegible] dicti officiales tali tempore [illegible] non intelligatur aliquis [illegible] Ita tamen quod [illegible] non [illegible] puniantur qua-[illegible] .xx. solidis pene nomine solvere teneantur. **Qualiter officiales dapnorum datorum respiciant [illegible] accusantium. R.**

Officiales dapnorum datorum [illegible] dapni [illegible] debeant di-ligere [illegible] sit [illegible] aut [illegible] defensori [illegible] debeant observare remoto [illegible] amore timore precio vel spe-ciali [illegible] vel dapno [illegible] capitulo [illegible] Salvo eo quod [illegible] debetur. Et dicti officiales [illegible] condepnandos absolvendos eorum officium [illegible] alias condepnare et absolvere [illegible] facere teneantur. Et de [illegible] condepnationibus dapnorum datorum teneantur dare massario [illegible] consilio [illegible] separatim [illegible] ¶ Additum est quod [illegible] de civitate seu de comitatu fuit ab aliquo accusatus [illegible] dapni datoribus [illegible] facere [illegible] vel illos qui sibi [illegible] dapnum [illegible] [illegible] dapnorum datorum a .c. solidis infra [illegible] debeat [illegible] facere [illegible] illum qui dapnum [illegible] Et si ille [illegible] dicti dapnorum datorum [illegible] debeat [illegible] condepnare [illegible] modum condepnaret illum vel illos [illegible] Si non iuravit [illegible] assingnavit seu [illegible] aliquem vel aliquos dapnum dedisse dicti dapnorum datorum illum vel illos debeat condepnare [illegible] dapnum [illegible] .c. solidis [illegible] condepnatos. **Qualiter puniantur dapna dantes cum bestiis. R.**

C. xiij.

Quicumque dapnum dabit cum aliqua bestia [illegible] vel sepibus vel [illegible] bestias [illegible] teneatur [illegible] nomine pene pro qualibet .x. solidis si erit de nocte. Si non de die .v. solidis. Exceptis pecudibus [illegible] solvat pro qualibet .vi. denarios. Et pro [illegible] pullo [illegible] seu ansere pro qualibet .vi. denarios [illegible] domino rei seu laboratori [illegible] seu alicui familiari eiusdem. **Qualiter puniatur intrantes res alterius sine li-**

C. xiiij.

Si quis intraverit vineam, ortum vel [illegible] **centia domini rei. R.** silvam vel rem aliam quamcumque alicuius sine licentia domini rei si erit de die .xl. solidis. Si erit de nocte [illegible] pene nomine sol-vere teneatur si erit in [illegible] querimonia [illegible] iuramento accu-satur. ¶ Et si quis miserit equum ad [illegible] vel [illegible] vel [illegible] dapnum fecerit si erit in die pro qualibet .xl. solidis [illegible] si erit in nocte [illegible] pro qualiter solvere teneatur [illegible] dapnum patienti in quadruplum emendare. A [illegible] si [illegible] aliquis [illegible] alicui vel aliis assingare teneatur [illegible] facere [illegible] publico [illegible] semel [illegible] sabati [illegible] vel aliquis alicui [illegible] aliquid.

R. R. R.



ell' of. sup dapnis da.

dare dampnum sibi vel domino rei debeat assignare. ¶ Item statuimus quod si aliquis denuntiabit aliquem de aliquo dampno seu villa de dampno dato in eius territorio non habuit [illegible] vel aliquid laboritium solvat pro vice qualibet pene nomine x. s. den.

Qualiter puniantur dampna dantes de nocte et de die et dantes auxilium dampna dantibus. R.

C. xxv. Si quis dederit dampnum alicui iniuriose de die vel de nocte comburendo ei domum vel domos, paleas vel metas bladi, molendinum seu guallerias, ligamen [illegible] seu incidendo domum aut incidendo vineas sive vineas seu arbores fructiferas, scilicet olivas, malos, ficos, nuces, cerasos et alias arbores fructiferas et non fructiferas, scilicet populos et salces, albanos, quercus, ulmos, cerulos vel quascumque alias arbores in singulari vel plurali numero, vel interficiendo vel vulnerando bestias que non erunt ad stratum, seu faciendo furtum de blado in area vel in meta seu capanna, seu dando dampnum in ortis, sepibus et similibus, et dampnum fuerit a c. s. supra, potestas et capitaneus teneatur malefactori auferre nomine pene l. lib. den. et dampnum patienti teneatur in quadruplum a malefactore facere emendare. ¶ Si vero dampnum fuerit a c. s. inferius usque in xx. s., potestas et capitaneus auferat ei pene nomine x. lib. den., et si dictas x. lib. auferre non poterit auferat ei quantum plus poterit. Et insuper stare debeat in captivitate comunis donec solverit dictum bannum. Et si fuerit a xx. s. inferius usque in c. s., auferat ei pene nomine c. s. den. et dampnum emendari faciat patienti. Et si dampnum fuerit a c. s. inferius usque in xii. den., auferat ei pene nomine c. s. Et si malefactor solvere non poterit dictam penam, potestas et capitaneus eum ligari faciat ad catenam et stare debeat quantum ei placuerit in moram [illegible] fuerit licitum sibi fecisse. Et si probatum fuerit testibus vel sua voce convictus defendat se suo sacramento. Et si adversarius dixerit quod sit periurus et probatum fuerit a c. s. supra, teneatur defendat suum iuramentum quod si facere noluerit pro confesso habeatur, et dampnum a malefactore in quadruplum potestas et capitaneus patienti dampnum emendari facere teneatur si quantitatis fuerit a xx. s. inferius. ¶ Et si aliquis de civitate nostra aut de nostro districtu dederit auxilium, consilium vel favorem aut refugium talibus hominibus, substineat eandem penam quam malefactor sustinere debet, et quicumque viderit dicta maleficia vel dampna dare teneatur prohibere ne fiant et ipsum malefactorem capiat si capere poterit in dampnum faciendo. Si vero dampna patienti non poterint emendari a malefactoribus et dampnum datum fuerit ab uno miliario infra circa fines civitatis et non fuerit in aliquo plebatu et fuerit a c. s. supra, comune seu massarius comunis dampnum patienti de avere comunis emendare teneatur si habuerit unde valeat ei satisfacere. Et intelligatur miliarium secundum mensuras que in capitulo continentur in [illegible] qualibet civitatis. Ita tamen quod quantitas dampni declaretur per eius bonos et idoneos viros ubi dampnum datum est cum iuramento et dicant ea que dixerint certa scientia et visu. Et si comune seu massarius non habuerit unde satisfaciat, tunc potestas et capitaneus vel vicarius teneatur ei vel eis quibus dampnum subministrasset accaptare vel saldare et emendare et procedere in hunc modum, scilicet quod fiat patienti dampnum a c. s. supra extimatum supra comunis per eius de quantitate ipsius dampni. Et comune per eius ipsum dampnum ei vel eis emendare ac solvere teneatur sine contradictione tamquam propria pecunia fuerit inventa. ¶ Et si a c. s. inferius erit, dictum dampnum patienti suo iuramento ab hominibus castri vel ville in cuius pertinentiis castri vel ville quo vel que in aliquo plebatu non esset. Si vero dampnum alicui est datum in aliquibus bonis a xx. s. inferius usque in x. s., sufficiat probatio unius testis cum [illegible] quod dampnum dederit condepnetur. ¶ Additum est quod potestas et capitaneus et quilibet eorum seu alicuius iudex eorum familiaris de maleficiis dampnorum datorum seu de dampnis datis de nocte seu tempore noctis, et que de nocte dicentur data, penitus inquirere teneatur. Et si de aliquo est publica fama quod dampnum fecerit de nocte, illum valeat torquere pro inveniendo negotii veritate, salvo quod intelligatur si dampnum fuerit a c. s. supra, et a c. s. inferius tormentari in tormentis non valeat ullo modo. ¶ Item volumus quod concordia non valeat de dampnis datis sicut de aliis maleficiis.

Distinctio miliariorum. R.

C. xxvi. Infrascripta sunt miliaria de singulis que mensurata fuerunt per massarios comunitatis electos per potestatem ad faciendum mensurationem miliarium per consules de voluntate maioris consilii civitatis, et fuit de singulis mensuratum miliarium ad mensuram m. cc. lxx. passuum per quolibet miliarium, incipiendo a portis burgorum prendo usque contra civitatem Perusii. Que mensurata fuit tempore domini Aldegerii de Engola potestatis Perusii et domini Pelegrini capitanei comunis Perusii sub anno domini m. cc. lxxvii. inditione prima, tempore domini Gregorii pape x.

Distinctio miliaris porte. R.

C. xxvii. Accepta fuit mensuratio miliaris per massarios [illegible] supradictos qui mensuraverunt miliarium in porta Solis, incipiendo ab angulo domus [illegible] iuxta portam qua itur ad Sanctum Bonaventuram, et procedit et vadit miliarium usque ad angulum vinee [illegible] tornaturum mediante via [illegible]. ¶ Item mensuraverunt miliarium in eadem porta incipiendo ad portam qua itur ad Sanctum Benedictum, et procedit et vadit miliarium ab eadem porta usque ad caput [illegible] domini [illegible] que stat prope vineam magistri [illegible] et desuper tenuit Jacobus [illegible].

Distinctio miliaris porte Sancte Susanne. R.

C. xxviii. In porta Sancte Susanne massarii predicti miliarium mensuraverunt, in qua porta incipit miliare ad portam que stat iuxta Sanctam [illegible] et procedit et vadit usque ad [illegible].

Distinctio miliaris porte Sancti Angeli. R.

C. xxviiii. Predicti massarii mensuraverunt miliarium in porta Sancti Angeli extra portam et procedit et vadit usque ad angulum turris que est in campo domini elemosine Benedicti in qua [illegible]. ¶ Item incipit miliare in eadem.

porta ad domum Nemisolli que stat ante portam et vol
tolis, et procedit et vadit usque ad trivium vie que vadit
ad [illegible] et extra vineam Jacobi de via et ab latere
versus de Cotesalui de sancto Filgino, et ab alio [illegible] usque de Co
tesalue. **Distinctio miliaris porte sancti Petri. R.**

C. xxi In porta sancti Petri mensuravit miliarium dominus Mafe
us in qua porta miliarium incipit ad portam que stat
iuxta sanctum Petrum ubi fiunt [illegible] et procedit et vadit
per viam que vadit ad montem de Cornu usque ad campum q[ui]
olim fuit domini Petri Johannis Aldronadini et domini Dominici Al
[illegible] et de Cotesalue [illegible] de burgo sancti Petri. ¶ Item incipit
miliare in dicta porta ad portam burgi iuxta quam est via qua
itur ad sanctam Trinitatem et procedit et vadit miliarium usque ad [illegible]
sancte Marie montis Luci de supra [illegible] filiorum Milani. ¶ Item
per viam qua itur versus Mascianum procedit miliarium et vadit usque
ad [illegible] filiorum Guidonis [illegible]. **Distinctio mili-
aris porte Eburnee. R.**

C. xxii In porta Eburnea mensuravit miliarium Masseus prefatus
et incipit mensurare miliarium ad portam qua itur ad locum
[illegible] sancte Marie et prope locum dominarum sancti Spiritus ad quam por-
tam incipit miliarium et procedit et vadit usque ad angulum
vinee Stefanelli [illegible] et accipit iter
hospitalis porte sancte Susanne et ab alio latere vineam [illegible]. **Qua-
liter interficiet bestias in rebus suis non teneatur ad penam. R.**

C. xxiii Si quis interfecerit vel vulneraverit porcum vel scrofam capram vel
[illegible] in vinea orto vel segete vel aliqua suo dampno im-
misse. ¶ Statuimus quod emendatio dampni dampni debeat fieri pro
libra [illegible] sicut alia [illegible] pluribus [illegible] sta-
tutum novum de libra [illegible] capitulo [illegible] in suo
robore remanente. ¶ [illegible] querela posuit contra castrum
vel villam vel comitatem de dampno sibi dato emendato et illud dam-
num fecerit sibi emendari [illegible] vel ab aliquo [illegible] et appareat
aliquo tempore [illegible] vel se passum esse [illegible] vel fa-
ctores vel mandatores [illegible] debeat [illegible] qua que-
la deposuit duplum [illegible] seu pecunie quam receperit vel
[illegible] satisfactum [illegible] restitui. [illegible] sit
ipso iure cassum et nichil [illegible] potestas [illegible] auferre pe-
[illegible] nomine [illegible]. Illud idem intelligatur in quolibet alio
homine qui fecerit seu facere vel [illegible] fecerit ac facere dampnum in aliquibus
rebus [illegible] vel alicui [illegible]. Et hoc locum habeat in presenti et se-
quenti capitulo quod incipit tercio dampnum datum fuit in aliquo plebatu et cetera. Et si [illegible]
capitulum habeat locum in quocumque statuto de hac materia di-
citur seu tractatur. ¶ Collegia autem alicuius [illegible] vel [illegible]
[illegible] nec nulla alia persona que alicui [illegible] vel iurisdictioni
[illegible] subiecte [illegible] vel [illegible] voluit [illegible]
de emolumento vel comodo huius statuti vel [illegible] minime
gaudeat nec ipsum emolumentum et comodum sentiat nec
locum habeat in eis de. **Qualiter dampna data in plebatu debeant emen-
dari et qualiter emendetur dampna data in loco qui sunt in plebatu. R.**

C. xxiiii Si dampnum datum fuit in aliquo plebatu [illegible] super
potestas et capitaneus faciat emendari dampnum patienti ab hominibus de
plebatu in quo dampnum datum fuit qualitate super declarata
per tres bonos et ydoneos homines electos per dominum capitaneum et consules
artium. Duo quorum esse debeant de civitate [illegible] de illa porta
in qua dampnum esset datum, et alius [illegible] esse debeat de comitatu
de illa contracta in qua dampnum datum esset. Et si ipsi tres de ex-
stimatione in concordia non fuerint estimationem duorum eorum de

beat haberi iuramento prestito corporali. ¶ Item si dampnum
datum fuerit alicui de civitate seu burgis [illegible] super
in rebus existentibus in comitatu [illegible] illud dampnum datum ex-
timari debeant per tres homines de civitate qui electi erunt per
capitaneum et consules supradictos non obstante hoc capitulo aliquo capitulo
quod loquitur de dandis dampnis prestito iuramento de declaratione dampni
ab illo qui dampnum passus est. ¶ Homines autem plebatus emendent
dampna [illegible] supra [illegible] in terris emendent dampna homines
castri vel ville ubi dampnum datum esset et declaratio super dampno [illegible]
[illegible] illi qui dixerit dampnum substinuisse. ¶ Si non homines
plebatus noluerint concordare cum patiente dampnum possit [illegible]
[illegible]. non obstante si una villa vel due concordent. Et si una pars ple-
batus nollet concordare cum patiente dampnum non preiudicet alii parti
qui possint se defendere. Si non locum esset in confinibus in aliquo dampnum
datum esset vel [illegible] esset in toto [illegible] districtu et non esset in aliquo
plebatu tunc plebatus qui propinquior esset illo loco illud dampnum
emendare teneatur. Non teneantur homines plebatus emendare dampna pa-
tienti [illegible] ingnis missis in stipulas sed tamen ille emendet qui
ingnem immisit in stipulas. ¶ Si non bailitores castrorum et
villarum noluerint aliquid opponere contra patientem dampnum pro dampnum
emendare non debeant nec satisfacere possint opponere quocumque modo
se defendere voluerint. Et si legaliter probaverint talibus vel alio
modo quod emendare ac satisfacere non debeant ad emendationem mini-
me teneantur. Et si voluerint baylitores hominem aliquem qui fuit [illegible] qui
fecisset illud dampnum licentiat eis probare talibus vel pugna [illegible]
domibus aut combustis in aliquo castro vel villa si fuerint tres
vel pauciores domus homines plebatus dampnum emendare teneantur.
¶ Si non domus combuste fuerint ultra tres nec ille tres nec ille
que sunt ultra tres aliquatenus emendentur. Et si equus missus
ad [illegible] vel iumentum de nocte [illegible] nec ille nec illud a
plebatu debeat aliquatenus emendari. Sed ad [illegible] solus
teneri debeat [illegible]. A nolibus plebatus [illegible]
[illegible] teneantur et debeant [illegible] homines plebatus noluerint [illegible]
[illegible] facere sindicum generalem [illegible] ipso plebatu defendendo
contra omnes qui vellent aliquid petere contra ipsum plebatum non obstante
aliquo capitulo constituti. ¶ Item si aliqua vel aliquae domus [illegible]
[illegible] in civitate vel burgis [illegible] vel [illegible] domus alicuius de-
vastaret vel [illegible] vel [illegible] ne ingnis possit ulterius
[illegible] procedere sed extingui lenius possit dampnum illarum do-
morum destructarum patienti vel patientibus dampnum [illegible]
[illegible] debeat eundem in ea quantitate in qua duo boni homines
[illegible] ipsam [illegible] extimandas. Qui extima-
tores eligantur per iudicem coram quo erit [illegible] dampni [illegible]
faciat domos extimari bona fide sine fraude mediantibus
iuramentis. Et si idem acciderit in aliquo castro vel burgis ipsi
seu in aliqua villa comitatus [illegible] dampnum emendet [illegible]
[illegible] vel ville modo et ordine supradicto.
¶ Additum est huic capitulo statuendo quod si aliquis de nocte [illegible]
[illegible] ad ingnem in domo aliqua vel aliquem combure-
rit vel [illegible] [illegible] fuerit vel offensus offensor
debeat condempnari in quadrupla quantitatis in qua pu-
niri deberet et condempnari secundum formam statuti alicuius
criminis vel maleficii. Et si [illegible] dampnum
puniatur in quadrupla quam [illegible] deberet puniri [illegible]
[illegible] dampnum nisi restituerit dampnum datum [illegible]
¶ Item quod quicumque villa non est in plebatu debeat esse in
propinquiori plebatu

¶ Preterea iudex potestatis qui electus fuerit extimato dampnorum datorum . a . c . s . super deputatus debeat [illegible] eligere ii. bonos homines et legales. similiter de qualibet porta qui debeant esse cum dicto iudice ad suo noto ad uidendum dapnum datum quod diceretur plus extimatum fuisse quam debet extimari. et uisis ab eis uidebitur rescindendam extimatio prima facta ipsa extimatio quam conueniens uidebitur per eosdem. ¶ Et tamen a v. bonis hominibus prestito iuramento de dicta extimatione rescindenda et facienda bene et legaliter remoto odio amore precio uel precibus alicuius. et rescissio extimatio quam fecerint rata et firma debeat permanere.

Qualiter bailitores castrorum et uillarum faciant custodes ne damna et malefitia fiant. R.

Cxxviij Bailitores castrorum et uillarum quilibet per suum castrum et uillam in principio sue baile teneantur facere duos custodes qui debeant die noctuque custodire in eorum et per eorum terra ad hoc ut malefitia et dapna data non possint in aliquibus bonis. Et potestas et capitaneus teneantur potestati facere in breui ad quod iurabit dictus bailitor de suo sacramento quod sic facere teneatur tamen ordinamentis dicti capituli semper saluis. ¶ Additum est quod si alicui dapnum datum fuerit de die uel de nocte et nesciatur qui dapnum dedit ab illo qui dapnum substinuit . custodes castri uel uille ubi dapnum datum fuerit et debeant assingnare illum uel illos qui dapnum dedit. quod si non fecerint emendationem dapni de suo facere teneantur. Et ipsi custodes die noctuque debeant taliter custodire quod scire debeant dapna datores. Et si dicti custodes assingnauerint uel denuntiauerint aliquem dapnum dedisse in re alterius dictorum custodum credatur debeat iuramento sed quia si ipsi custodes non assingnabunt dapni datores credatur iuramento patientis dapnum de ipsis dapni extimatoribus et ipsum dapnum de suis bonis propriis emendare ac soluere teneantur. Et si iudex dapnorum datorum . a . c . s . supra constitutus seu potestas illos quos dicti custodes assingnauerint debeat condempnare et ipsos custodes qui ipsos non assingnauerint dapnum datores patienti dapnum in extimatione dapni debeat condempnare ab ipso patienti dapnum de dapni extimatione prestito iuramento. ¶ Adiungimus statuentes quod per [illegible] bailitores castrorum et uillarum quilibet per suum castrum et uillam sicut in superiori capitulo dictos custodes teneantur facere et eligere pro toto mense maii. Et si non fecerint bailitores castri . xl . s. et bailitores uille xx . s. denariorum pene nomine comuni pisano soluere teneantur. Et in eorum dictos custodes facere teneantur. dum modo potestas et capitaneus publicum bannum faciant duabus uicibus et tribus quod predicti dicti bailitores faciant sub pena supernotata.

Qualiter potestas et capitaneus faciant obseruari conuentiones et obligationes factas inter homines castrorum et uillarum. R.

Cxxix Potestas et capitaneus omnia pacta et conuentiones facta et facienda facienda et facienda a bailitoribus castrorum et uillarum alicuius plebereii uel maioris partis [illegible] ab hominibus plebereii pro dapnis emendandis et consuetudinibus et faciant obseruari. saluo tamen quod si homines loca non possint satisfacere uel emendare dapnum patienti ipsum dapnum pro toto plebereium debeat emendare. Et fiat emendatio dapnorum datorum per se et [illegible] ordinamentum dicti capituli saluis et plenius obseruetur.

De electione offitialium qui debent esse super offitio comuni diuidendo. R.

Cxxx Potestas et capitaneus . v . bonos homines et legales. scilicet unum de qualibet porta eligi facere teneantur unus quorum sit iudex et alius notarius. Et tempore offitialium electorum fiat ad breuia sicut aliorum offitialium comunis pisani qui sint super offitio comuni diuidendo. Qui teneantur facere diuisiones et diuisiones inter consortes et comuniones de terris uineis siluis domibus turribus casalinis et aliis possessionibus que solo continentur. Et de omnibus aliis rebus mobilibus et immobilibus. et si aliquis petierit diffinitionem seu diuisionem alicuius rei sic quod sit iuxta rem suam teneantur diuidere et diffinire eam et dare unicuique partem suam a suo latere iuxta rem suam proximam inspecta tamen semper melioratione utriusque partis et ipsa omnia facere teneantur infra unum mensem postquam receperint querimoniam. ¶ Dicti autem offitiales habere debeant pro eorum salario pro unaquaque diuisione in ciuitate et districtu facienda a qualibet parte . xii . denarios. si super una petitione facta fuerit. Et si de pluribus rebus in una hereditate contentis uel in uno podere uel similibus facta diuisio etiam tamen idem habere debeat et non ultra. ¶ Et si petitum erit diuisionem seu diffinitionem fieri super pluribus rebus in una hereditate uel podere contentis uel similibus et res que petitur diuidi uel diffiniri ualebunt plus . c . libris denariorum . a qualibet parte . v . s. accipiant et non plus. Et dicti offitiales dicto salario penitus sint contenti nec aliquid aliud eorum offitio petere uel recipere debeant ultra salarium supradictum. [illegible] extimo . sed expensas habere ualeant a partibus et nec [illegible] non tamen predicta salaria recipiant nisi prius a partibus fuerit litis contestatio celebrata. ¶ Iurent insuper omnes offitiales diuisiones facere diffinire et diuidere intra tempus supranotatum . remoto hodio amore timore precio [illegible] speciali lucro uel dapno suo uel alterius [illegible] aut uel ultra salarium aliquid extorquerint . x . s. denariorum nomine pene potestati et capitaneo [illegible] teneantur et diuisiones diffinitiones que fient a dictis offitialibus super hoc offitio potestas et capitaneus ratas et firmas habere debeant et eas faciant plenius obseruari. ¶ Additum est huic capitulo statuendo quod si aliqua res fuerit indiuidue uel que sine lesione commode diuidi non posset . et diuidi petierit predicti offitiales diuidi debeant ad pecuniam mittendo ad pecuniam inter partes sicut ipsis offitialibus uidebitur expedire.

ell. officiali

¶ Et si duo fratres venerit ad divisionem ser. minor
poss; petere divisionem fi de rebus comunib; similiter male
gessit. non obstante aliqua exceptione. et ipsos possit
fratre maiore. **De electione sindici comunis qui de-**
bet examinare pot. et alios offitiales. R.

C.xxxii Post completo eligi facere teneatur sorte brevium in maiori
consilio civitatis. et ipsi per alios offitiales comunis pis-
tum unum bonum hominem convenientem de civitate pis. qui sit sin
dicus comunis pis. et unum notarium eo qui sit ad examinationem
faciendam. et unum iudicem qui sit assessor. qualiter eligantur.
videlicet quod consiliarius vadat ad brevia. et quilibet po
ta vadat per se et qualibet porta sit unum breve signatum.
et illi ad manus quorum pervenerit brevia singula sint in
electione sindici iudicis et notarii. et tales eligant qui sint ho-
nesti et legales per eos comunis et tales eligant in sindicum qui non ha
buit hostitum de quo debeat examinari. Qui offitiales te
neantur et debeant sindicare et examinare potestatem et fami
liam et debeat sindicus incontinenti post exitum regiminis sor-
tiri eorum offitialium et similiter sine debeat offitium exercere.
Et debeat notarius scribat acta causarum per iudicem supradem super ipsa
examinatione et sindicatione facienda per eos de dicto pot. potestas
et sua familia simul presentes et similiter inferior per ipso sindico seu
et ipsum sindicum per iudicem seu assessorem predictum non valeat ap
pellari. Iudex autem seu assessor predictus faciat sibi licere et potestas
iuramentum de calupnia a potestate et sindico supradicto in tertia die
post exitum regiminis potestatis. ¶ Preterea debeat sindicus
teneatur repperire autem comunis pis. et sindicare et examinare dictam
potestatem et familiam. Et si aliquis eorum reperiet aliquid defraudasse
vel habuisse ultra salarium eis concessum in quadruplum comunis pis. vel
spali persone debeat condempnare. ¶ Debeant autem offitiales teneantur gerere
suum offitium bona fide sine fraude per eos seu spali persone non facere
fortiter et adsidue suum offitium debeant gerere. pro eorum autem salario
quilibet predictorum offitialium habere debeat a comuni [illegible] de quibus sala
riis sit contentus et non possit aliquid accipere vel exigere ab aliqua
spali persone occasione sui offitii vel alia qualibet. ¶ Preterea statui
mus quod si aliquis offenderit potestatem vel capitaneum post exitum eorum re
giminis dum steterit sub examinatione sindici vel iudicis
vel dum redieret ad terram suam. In civitate seu comitatu vel di
strictu pis. teneatur et debeat solvere aliquis pro sanguine. si autem
offenderit aliquid de maleficiis eorum vel alicui eorum penam du
plicem solvere teneatur. quam debet solvere si aliquis offenderit per
sonam. **Qualiter recipiat libellus contra potestatem et eius of-**
fitiales. R.

C.xxxiii Potestas sindicus accipiat libella contra potestatem et offitia
les cum consilio et iudicium comunis pis. qui iudices ipsum tene
antur et ipsi sindici omnibus comperia consulere teneantur. Et iudex qui
erit assessor libellum recipiat contra potestatem et alios offitiales comunis
pis. et potestas nomine unus sit cum dicto assessore ad examinationem
veniret si potestas si potuerit mittere. ¶ Statuimus quod si dictus
sindicus comunis esset negligentes et non mitteret pro offitiali
bus supradictis iudex seu assessor possit mittere ac mitti per
eos faciat respondere. **Qualiter iuret sindicus supradictus**

C.xxxiiii Iurare debeat sindicus supradictus in maiori consilio co-
muniter ad sancta dei evangelia per eorum contra autem
comunis et spalium personarum. et si spales persone non potuerint contra sindi
potestas bona fide sine fraude ab illis qui habuerint de autem
comunis vel alterius pis. in supradicto capitulo continetur. Et sicut il
lud capitulum et alia de successo potestas tam per se fecerit et
ceteros offitiales debeat dicto sindico sub memorati asse
ssoris causa respondere. Et potestas vetus teneatur si potuerit iterare
ad reddituum et reassignationem et ad divisionem totius eorum que
pervenerunt ad manus alicuius sui offitialis vel ad aliquam personam
occasione sui offitii vel alia qualibet occasione. Et si aliquis suorum offi
tialium invenietur fuisse aliquid habuisse vel recepisse a comuni pis.
ab aliqua spali persone occasione sui offitii vel alia qualibet vel donum
et ultra salarium prestatutum sibi concessum aut promissum a comuni
vel tempore sui offitii illud massario comunis pis. per eos resti
tuere teneantur vel illi per quos aliquid receperint. Quod si non fece
rit iudex vel assessor sindici supradicti ad restitutionem dupli
quantitatis accepte condempnare penitus teneantur. Et condempna
tiones et absolutiones facere possit dictus assessor et debeat in
maiori consilio civitatis eo de hiis que dicta sunt super et
vult eo quod sindicus invenerit de expensis et datum ultra
formam statuti et pro utilitate comunis non esse ad usum ¶ Si
si massarii vel camerarii vel aliquis offitialium expendisset
de pecunia comunis et voluntate domini capitanei aut sui iudi
cis si reperiret illud fuisse expensum in utilitate comunis pis.
aut per eos comunis non debeat camerarii seu massarii condep
nari sed potius absolvantur. **De electione sindicorum comunis pis. et de** C.xxx
salario ipsorum et alibi eorum offitium debeat exercere. R.

Ut delinquentes delicti sui penas reportent et nocentibus
iustitie remedium impendatur et omnibus iustitie poscentibus
iustitia non negetur. Dicimus statuimus et ordinamus
quod tempore electionis potestatis sufficientes eligantur et eligi debeant per ma
iorem consilium civitatis pis. et hii boni homines ydonei. scilicet unus
de qualibet porta. unus quorum sit iudex et alter notarius de civitate
pis. et sint tales qui non habuerint offitium sindicorum ipsi vel ali
quis eorum domo scilicet frater carnalis [illegible] vel patruus. a
x. annis citra qui sint sindici seu examinatores comunis pis.
per anno futuro. Quorum dictorum offitium potestas qui co
gnoscendo iudicare habeat de omnibus et singulis
condempnationibus et exbannimentis factis et que fient per
potestatem et capitaneum vel per iudices dampnorum datorum vel per
dominos dampnorum datorum. Et ipsas condempnationes et ex-
bannimenta debeant examinare et prima super
iustis fuerint perviritare et confirmare vel in nulla
pervitiare exceptis condempnationibus et exban
nimentis factis et que fient de homicidio membro debili
tato et pace fracta de qua appareat publicum instru
mentum probatione stare et tradimento et falsitate percussione
et ferita in facie de qua signum vel cicatrix
de appareat et de furto et famoso fure. De
quibus condempnationibus et exbannimentis factis et que fient
de predictis maleficiis spaliter notatis vel de aliquo ipsorum
vel occasione ipsorum vel alicuius ipsorum dicti sindici nulla
vim dicendi nulla cognitionem habeant nec de eis se
de agnoscendo vel examinando intromittere se nulla
tenus intromittant qualitercumque predicte condempnationes
et exbannimenta processerint seu facta fuerint. ¶ De aliis
vero condempnationibus et exbannimentis factis et que
fient super aliis maleficiis vel aliorum maleficiorum
quod dicti sunt supra exceptatis debeant et possint cognoscere
et examinare et perviritare et facere. Dum modo condempna
ti et exbanniti qui voluerint ad sindicos recurrere et
[illegible] eis de condempnationibus et exbannimentis factis coram
eos iustitiam postulare post oblationem libelli in

cum fiat contestatio litis fiendi debeat massario
comunis solvere decimum s. den. pro qualibet libra illius
quantitatis in qua erit condempnatus vel exbannitus. Et sol-
vat et solvere debeat massario comunis prius quam dicti qui
fuerint condempnati in pecunia vel pro ea pignora vel pro
eo ydoneos fideiussores. Ita tamen quod massarius sit
tenere receptionem cum dicta solutio fiat ad litis conte-
stationem nullatenus procedatur. ¶ Postquam non fuerit so-
luta supradicta procedit ad litis contestationem et exbanniad-
dimittit condempnationes et exbannimentis de quibus questio
fuerit coram eis cognoscant comunitet sint acta priu-
movit nec coram eis nove confessiones vel atestationes
iudicum vel si possunt nisi illo atestationes de quibus appa-
reat publicum instrumentum contestationes coram potestate vel capitaneo
vel iudicibus eorum vel alicui eorum facte nec fuerint rece-
pte in primo iudicio quo possit probari coram sindicos per il-
los testes quod fuisse tunc in ipsa protestatione assumpti coram
eis vel alteri eorum. ¶ Et si maleficium pro quo condempnatus
natus vel exbannitus fuit factum vel factum probatum fuit commi-
ssum fuisse atque quod fuit condempnatus vel exbannitus per testes vel con-
fessionem vel plegium vel contumaciam motus talis condemp-
natio exbannimentum per sindicos confirmetur non obstante quod
in processu eius non esset solempnitas iuris servata non obstan-
te aliqua calupniosa seu maliciosa exceptione alle-
gatione obligatione seu cavillatione que sint iuris
solempnitate alegatur exponitur vel alegaretur et oppo-
neretur. Dummodo ut dictum est de maleficio sit probatum
per testes vel confessionem vel per contumaciam iusta. ¶ Et
non possit dicti sindici cognoscere si inciderent habeant
de aliquibus condempnationibus et exbannimentis factis post ela-
psum unum annum vero factam cognoscere possit. Exceptis
specialibus casibus supra notatis in quibus sit infra annum et
post annum de nullatem intromictatur. ¶ Possit in-
super dicti sindici cognoscere intelligatur de condempnati-
onibus et exbannimentis que fient ultra formam sta-
tutorum aliquo capitulo non obstante. ¶ Et a dictis sententiis
sindicorum non valeat appellari. ¶ Et si per sindicos
aliqua sententia fuerit annullata seu si processus fuerit
nullus pronunciatus per dictam potestatem et quibuslibet alius officialis
factam sententiam annullatam cassatam vel dictum processum fecisse
debeat sententias cognoscere et procedere super tali sententia et pro-
cessu et certum debeat pronunciare non obstante annulla-
tione facta per sindicos de tali sententia vel processu. ¶ Et ad
hoc ut cesset et tollatur omnis contrarietas que reperi-
retur in voluminibus statutorum in multis capitulis
in quibus fit mentio de iurisdictione sindicorum colligendi
vel concedendi. Statuimus quod presens capitulum possit
obtineret in aliquibus parte sui contra ipsum de iure et aliis
capitulis statutorum factis contradicentes in quibus specialiter
vel generaliter aliquid in uno capitulo continetur contrarium
diversum salvis capitulis statuti predicti quod si locum
esse inveniretur et debeat ac observari. Et
ipsa capitula firma debeant permanere. Et si per dictos sin-
dicos se intromicteret ad cognoscendum de aliquibus

condempnationibus vel exbannimentis contra formam presentis capituli vel
capitulorum predictorum premissum qualiter eorum in sindicatu contra ipsum ...
... coram predictos debeat condempnari. Et potestas et capitaneus ipsos condempna-
re in decem libris debeat ac continuat si ... predicta fecerit et
ipsam penam eis auferat proposito. ¶ Item statuimus quod dicti
sindici iudices et notarii habeant dicte debeant pro eorum salario et pre-
qualiter et personaliter scilicet .xl. s. den. non plures et per se accipe-
re possit non ultra. Et de hiis debeat esse contenti pro eorum sa-
lario et plus petere non possit nec debeat ab illis personis que
questiones habuerit coram eis de hiis sententiis seu actoribus habe-
ri recipere consuevit vel quod habuerint simile officium supradic-
tum quod accipere nullum aliud salarium habere possit nec debeat nisi eis
sit licitum postulare. ¶ Et quod dicti sindici debeant sententias
diffinire causas coram ipsis agitatas infra .xxx. dies utiles
feriatis diebus minime computatis. Et quando consilium voci
... sindici memorati recipiat consilium in secreto
ita quod partes scire non valeat a quo vel quibus consilium habuerunt
nec possit ipsi sindici a partibus exigere ultra x s. pro ipso consi-
lio pro quolibet sapiente et consilium eius habendum eligatur consilium
receptis primo suspectis a partibus oblatis. ¶ Item statui-
mus quod iudices maleficiorum potestatis et capitanei coram sindicis debeant in-
esse cum cognoscet de condempnationibus et exbannimentis factis ab
ipsis potestate et capitaneo vel eorum antecessoribus. Et iura comunis pro eorum
posse defendere teneantur. Et hoc capitulum comunis in qualibet pre-
sui possit corrigi mutari sive de consilio generali comunis populi
precepto voluntate. Qualiter sindici fuerint contumax habeatur pro confesso. Ro. 14. C. xxxi

Statuimus et ordinamus quod si aliquis super aliquo maleficio
citatus fuerit personaliter vel ad domum in qua habitare consueverit
habeat quelibet citatio spatio duorum dierum si citatus fuerit
de civitate vel burgis. Et trium dierum si fuerit de comitatu
die citationis minime computato legiptime convictus
contumax reputetur. Omnibus habeat licet in tuo nemo
... citatio preter. Talis quia contumax pro legiptimo con-
fesso in iudicio habeatur. Et perinde ac si hore proprio legiptime
confessus fuisset maleficium valeat condempnari. Et hoc
statutum concordet cum statuto populi. ¶ Item statuimus quod
potestas et capitaneus quod dederit copiam condempnationum consulibus artium
... cum ipsis condempnationibus eis dare copiam omnium
citationum factarum de ipsis condempnatis. Qualiter potestas et capitaneus et C. xxxii
alii offitiales iurent coram sindicis. Ro.

Potestas capitaneus et omnes alii offitiales in primo recta-
mine quod debuit factum fuerit coram dictis sindicis iurare
teneantur de calupnia ita quod qualiter ipsorum unum iurami-
ntum tactum sub dictis examinatoribus et omnes plura pro-
cesses facere debeat quod iuramentum per sindicos in
scripturam publicam reduci faciant. Qualiter massarius re-
maneat absolutus quod aliis recepit. Ro. C. xxxiii

Si potestas capitaneus vel massarius aut aliquis alius of-
fitialis comunis prius cessaret sub examinatoribus seu
sindicorum curia respondere pronunciatur potestas capitaneus et alia
de massarius in ... et ceteri offitiales in ... s.
de ... quilibet eorum moriatur fuerit et vetitum. Et nichilominus
qualiter eorum sub dictis examinatoribus seu sindicorum
curia respondere. Qualiter potestas capitaneus non possit petere

C.xl. Quicumque habent molendinum olivarum. Molendinarius debeat iurare
Quicumque habent molendinum olivarum molere debeat iurare
quilibet molendinarius debeat iurare. dei reddat de oleo
molere bona fide sine fraude et reddere per qualibet cofu-
lam olivarum unum mezzolinum olei ad mensuram communis pisani. Quod
mensuras bullatas in molendinis habere teneatur et debeat. Et
habere debeat per qualibet corba .ii. s. den. et non plus. Item vo-
lumus quod domini qui habent dicta molendina quod salsam facere teneantur
omnibus civibus civitatis et burgensibus pisanis et salse cum
oleo puro et non cum alio oleo non possit nec debeat nec audeat in
mittere modo aliquo sine causa. Aqua non morda pro elevatione
miscere teneatur ita quod super maturatum decurrere non va-
leat ullo modo. In fontibus valeat prudentium gradio.
Et si aliquis contra fecerit solvat communi pisani pro vice qualibet
xl. s. den. nomine pene. Qua pena potestas et capitaneus exigere
teneantur. ¶ Item nullus audeat placere facere unum in
muro capitis pontis in platea ipsius et via ab ecclesia sancti donati usque
143 ad ecclesiam sancti andree. Et qui contra fecerit removere debeat ipsam
facere et solvere communi pisani .x. s. Qualiter furnarii iurare

C.xli. Furnarii et furnarie. pane et quot accipiant.
debeat bonum studere quod de pane procedat unum panem de
xxv. panibus habere et accipiat unum panem et non plures et acci-
piat pane et ii. den. aliquis et fuit de voluntate illius qui de-
dare vellet et panem non accipiat ad sua loca si compensa-
bile. Et panem in furno unum mittat sine malitia et fraude
ita quod unius non coquat alium nec admittat aplicet. Et non
faciens pro vice qualibet .x. s. den. solvere teneatur. cuius tamen
medietas sit communis et alia habeat accusator. Et ille vel illa cui
fuerit panis accusare teneatur et debeat furnarium et furnariam
a vel quo fecerit contra predicta vel aliquod predictorum et dicatur sacramento ille
vel illa cuius fuerit panis et similibus alterius familiaris. ¶ Et potestas
et capitaneus furnarios et furnarias et panem cognoscere aliquid
contra facere invenerit totiens cum .x. s. den. debeat condemp-
nare. ¶ Item clibanarii et clibanarie non consentiant fam-
ulis seu famulabus dominorum suorum et dominarum suarum vel pastam
inferant vel farinam seu dampnum aliquod faciat in domibus
seu extra nec ipse familie dampnum faciat suorum dominorum. ¶ Item
quilibet furnarius et furnaria possit in suis domibus
lingna alterius sine pena et non mittat salsam olivarum
in clibanum et non tenuiter pane ad suum furnum. Si ex ipso
quo pane quoquit vel genus pistorum seu multitudinem
habent sine fraude. Et siquis contra fecerit potestas et capitaneus auferat
ei pene nomine .x. s. den. et dicatur iuramento accusatoris. Et potestas
et capitaneus faciat iurare furnarios a [illegible] super ut predicta
omnia debeat observare. ¶ Ad iungentes statuentes quod non possit
a pistis panicoculi et furnarius teneatur et debeat quolibet mense
et furnarios et furnarias pane tamen si observat predicta
omnia que in superiori capitulo continentur. Et quod fuerit inventus contra predicta
facere vel non observare que in eo continentur descriptum in dicta pena
144 pro potestas et capitaneus. Et si dominus nostri ad predicta facienda fuerit negligens
teneatur solvere communi pisani de suo salario pene nomine .c. s. den. pro

C.xlii. quolibet [illegible] Actaminatores actament communi farinem
Actaminatores seu stamingnatores actaminare seu
stamingnare teneantur corbe farine quam actaminabunt ad
duas stamenias. Et ab illis quorum dicta stamenea fuerit ac-
taminata farina per qualibet corba plus recipere .ii. s. den. et ultra
accipere non presumant. Et faciens contra potestas et capitaneus auferat pro vice
qualibet pene nomine potestas .x. s. den. cuius medietas sit communis
et alia habeat accusator et dicatur iuramento accusatoris. Et potestas
et capitaneus teneatur [illegible] mani mittere potestas actaminatores et fa-
ciat eos iurare observare predicta sub pena dicta. Et potestas et capitaneus
vel sue familie vel alicui eorum semel in mense faciat [illegible]

nores qui dicti actaminatores. et si aliquis invenerit non ob-
servare predicta eum condempnare debeat in pena supra nominata.

C.xliii. Qualiter panicoculi et panicocule faciant panem ad
Panicoculi et panicocule qui vel que panem pondus. pro.
fecerit ad vendendum in civitate aut comitatu pisani faciat panem
ad pondus ita quod lucrari debeat de qualibet corba .ii. s. den. et non ultra
et cum ipsum retinuerit ad vendendum coopertum debeat retinere. ¶ Cu-
los aut panis venalis. si uterque panis sic faciendum pro vino et vel
duobus remanet in prudentia potestas et capitaneus. Siquis aut contra fecerit in
aliquo predictorum puniatur in .xx. s. den. et perdat panem et intrantem seu
intrum potestas intret omnia predicta observare. ¶ Item panicoculi
sive panicocule seu aliqui alii qui panem faciunt ad vendendum
non possit nec debeat habere de grano communis plus non palam ea
revendendi vel faciendi facere panem ea revendendi. Et qui contra fecerit
solvat pro vice qualibet et qualibet communi pisani .xx. s. den. Et qualibet
et valeat accusatore et habeat medietatem banni accusatori et credi
debeat iuramento. ¶ Volumus ad iungentes quod si aliquis pa-
nicoculus vel panicocula inventa fuerit ad vendendum panem ma-
ioris ponderis quam esse debebit et panem minoris ponderis duo-
fuerit panicoculus. xx. s. teneatur solvere pro qualibet pane minoris
ponderis sibi invento communi pisani .xii. den. si non omnes inventi fuerit
a .xx. supra et plures panes .xx. panibus minoris ponderis
xx. s. den. communi pisani pene nomine solvere teneatur. et predicti pane pu-
blice [illegible] salvo quod predicta habeat locum de furnariis [illegible]

146 panis que vendunt a dicto furnario esse panicoculi. Nullus
C.xliiii. Nullus tabernarius vel tabernaria tabernarius et pizicarellus
pizicarellus vel pizicarella emat emat comestibilia et pe-
aliqua comestibilia ea revendendi in civitate vel burgis [illegible] na.
pisani die vel de nocte non audeat stare in aliqua strada in
civitate [illegible] aliqua victualia et aliquid aliud in civitate
[illegible] sicuti vellet. ¶ Tabernarii aut possit omnes carnes
et res alias comestibiles ea revendendi in eorum hospitio dum mo-
[illegible] eas revendere teneantur et faciens potestas et capitaneus auferat pro vi-
ce qualibet. Si pizicarellus et tabernario .xx. s. den. cuius tamen medietas
sit communis et alia habeat accusator et credatur iuramento accusatoris. salvo
quod remaneat in prudentia domini capitanei dum civitas romana pisis
remanebit. ¶ Item nullus tabernarius nec aliquis alius qui vi-
num vendere post sonum campane unum vendere audeat et
faciens puniatur pena in modo predicto et credatur iuramento accusatoris
liceat in cellis recolligenti vinum de sua vinea vendere vi-
[illegible] sive nummata sigillata suo arbitrio sine pena. Du-
mmo post sonum campane vendere non audeat sub pena supra-
dicta nec liceat in foro platea communis vel aliis locis [illegible]
[illegible] vendere pane pena eadem. Siquis contra
dicere alicui vobis teneatur solvere .xx. s. den. cuius tamen medietas sit
communis et alia accusatoris. ¶ Nulla etiam femina que ste-
terit ad vendendum predicta vel aliqua predictorum sive alia comestibi-
lia debeat retinere collum seu rocham cum filandi et non debeat
retinere [illegible] neque puerum [illegible] neque puellam [illegible] et si
retinuerit solvat pro vice qualibet .xx. s. den. Et quilibet eam va-
leat accusare cuius tamen medietas sit communis et alia accusatoris et credatur
iuramento accusatoris. ¶ Statuimus quod nullus pizicarellus
vel pizicarella vel aliquis alius audeat emere pullos de galli-
na pervenientes [illegible] sive [illegible] nec
alia victualia [illegible] vel olera nec alia aliqua co-
mestibilia ligna [illegible] neque [illegible] ea revendendi ante
[illegible] ad horam nonam et siquis contra fecerit pro vice
qualibet perdat .xx. s. den. [illegible]
[illegible] possit accusare qualibet cuius tamen medietas sit communis
alia habeat accusator et credatur iuramento accusatoris et fuerit
[illegible] potestas et capitaneus vel alteri eorum. ¶ Statuimus quod

q(uod) nullus tabernarius vel tabernaria n(ec) aliq(ui)s q(ui) vendet vinu(m) seu
alia comestabilia n(ec) alia qualibet n(ec) (con)tra alia q(uam) p(re)sit vel aude
at (con)ceare vel latrones n(ec) aliu(m) malefactore(m) i(n) domo i(n) dic
vel in nocte aliq(ue)m n(on) retine(re) p(ro)ut solit(um) est vel eas ita esse si
aliq(ui)d re rapta vel furata recipiat sc(ien)ter sciente n(ec) aliq(ui)s ruf
fian(us) vel ruffiana audeat (con)meare (con)duc(er)e vel adduc(er)e ad aliq(uam)
p(ar)te(m) civitatis n(ec) (con)retine(re) n(ec) (con)tumare. Et facere pot(estas)
capit(aneus) auferat p(ro) p(en)a qualibet .xl. s(olidos) d(enariorum). quor(um) medietas
sit co(mmun)is (et) alia sit accusator(is) s(ed) d(omi)n(us) domor(um) i(n) q(ui)b(us) p(re)d(ic)ta fieret
d(icto) p(re)mio aliq(ui)s sine pena nullatenus patiat(ur). ¶ Et nullus pig
nor(um) et pullos
ortellus vel pigicatella vel aliq(ui)s aliter audeat em(er)e pullos
farinas seu venatores caseu(m) vel ova. ea revendere i(n)
civitat(e) (con)burg(is) (con)t(ra)fecit pene no(m)i(n)e co(mmun)i P(erusii) .xx. s(olidos) p(ro)
ter qualib(et) solue(re) t(e)n(e)at(ur). (et) sindici n(on) possit se intromictere
d(e) ip(s)is (con)dep(n)atio(n)ib(us) (et) credat(ur) iuram(en)to accusator(is) cui(us)
tam(en) med(ietas) sit accusator(is) (et) alia co(mmun)is. Qualiter puniat(ur) emens ter
terber(?) assides (et) vasa ca(usa) revendendi. R(ubrica).

Statuim(us) q(uod) nemo emat vel em(er)e debeat seu em(er)e
audeat vel p(re)sumat crater(es) vel assides seu alia li
g(n)ea neq(ue) vasa c(aus)a ea revendendi sub pena .xl. s(olidos) d(enariorum).
q(uo)s facientes co(mmun)i P(erusii) solue(re) t(e)n(e)at(ur) cui(us) tam(en) med(ietas) sit co(mmun)is
(et) alia s(i)t accusator(is) iuram(en)to accusator(is) cr(e)dat(ur). possit
tam(en) quilib(et) ulmeta salceta (et) alia arboreta om(n)es i(n)
no pena. De electio(n)e custodu(m) fontiu(m) eor(um) offi(ci)o (et) salario
R(ubrica).

In p(ri)ncipio regiminis potestas duobus ho(m)i(n)es eli
gant idonei de qualib(et) porta q(ui) debeat custodire
fontes q(ui) s(unt) sue porte (et) (con)ti(nue) vacatoria bona fide sine
fraude (et) eos (et) alios eor(um) manutene(re) (et) (con)ludere (et) p(er)ese
bis in anno d(i)c(t)os fontes (et) vacatoria remundare (et)
et d(e) o(mn)ib(us) immu(n)diciis (et) turpitudinib(us) (et) reparari
dictas turpitudines longe a fontib(us) p(ro)hicere eor(um)
exp(e)n(sis) (et) aliq(ui)d c(aus)a remundatione n(on) accip(ia)t. Et talit(er)
custodiat q(uod) c(ausa) eor(um) offi(ci)o nullo modo vel circa
eos fiat aliq(ua) turpitudo. Et quoc(ien)s aliq(ui)s (con)t(ra)fecerit
soluat p(ro) p(en)a qualibet .xl. s(olidos) quor(um) med(ietas) sit co(mmun)is (et)
alia accusator(is) (et) possit eos q(ui)libet accusare. Custodes
p(re)d(ic)ti h(abe)re debeat q(ui)lib(et) eor(um) p(ro) suo salario .xl. s(olidos) d(enariorum).
S(ed) si d(ic)ti custodes no(n) tenuer(int) custoditos et remundatos
ut d(ic)tos fontes (et) vacatoria ut d(ictu)m est soluat q(ui)li
bet eor(um) p(ro) p(en)a qualib(et) co(mmun)i P(erusii) .xx. s(olidos). ¶ Addicim(us)
etia(m) q(uod) q(ua)n(do) iudex d(omi)ni pot(estatis) vel iudex d(omi)ni capit(anei) aut
not(arius) eor(um) aliq(ui)s iuerit ad vide(n)du(m) d(ic)tos fontes (et) aliq(ue)m
inuenerit facie(n)te(m) turpitudine(m) in aliquo facto
(con)dempnetur (et) custodes vel aliquis eor(um) invenerit facie(n)te(m) turpit
udine(m) puniat mo(do) (et) ordine sup(ra)d(ic)to. ¶ Item si d(ic)ti cu
stodes vel al(iquis) eor(um) invenerit aliq(ue)m facie(n)te(m) turpit
udine(m) i(n) d(ic)tis fontib(us) vel aliquo eor(um) se(n)tencia eos
d(ic)tat iuram(en)to custodis vel custodu(m). ¶ Item ordinam(us)
q(uod) nullus audeat extrahe(re) aqua(m) cu(m) barilib(us) de fonte p(ro)
sonelli porte s(an)c(t)e Susane n(ec) de fonte novo porte
solis sub pena (et) sup(ra)d(ic)ta (con)tinet(ur) cui(us) med(ietas) sit co(mmun)is (et) alia
medietate h(abe)at accusator. ¶ Item adiungentes ordinam(us)
q(uo)d fontes ad hoc ut putredo aliqua no(n) valeat intrare fo(n)
tib(us) s(ed) n(on) mediis tecte p(ro)tot(um) m(en)s(e) madii o(mn)ia sp(ir)a
c(u)la d(ic)tor(um) fontiu(m) (con)cavis(?) eor(um) reclusi debeat (et) clausa
a(n)teris debeat de d(ic)to m(en)se omni(um) d(ic)tos fontes exp(e)n(sis) co(mmun)is
P(erusii). pot(estas) (et) capit(aneus) semel te(m)p(o)re (con)mundari facere
t(e)n(e)at(ur) (et) de(m)u(m) d(ic)ti custodes remundare teneat(ur) to
ciens ei(us) i(n)motu(m) d(ic)tos fontes ut d(i)c(tu)m est sup(ra). Et q(uod) p(re)d(i)
ctis fontib(us) q(uo)r(um) .x. pedib(us) longe ad d(ic)tos fonti
b(us) p(ro)hicere t(e)n(e)at(ur). Qualiter pot(estas) (et) capit(aneus) p(ro)cedat i(n) (con)silio d(ic)to (et) h(abe)re
(Ad) m(en)se(m) madii maiore abundantia aq(ue) i(n) (con)silio fontib(us) supplicantes.

Statuim(us) i(n) m(en)s(e) madii (et) ...
potestas (et) capit(aneus) t(e)n(e)at(ur) facere (con)gregari maius (con)siliu(m).

civitatis i(n) quo p(ro)ponat qualit(er) in civitate P(erusii) possit esse
maior habundantia aquar(um) (et) qualit(er) reinveniant(ur) (et) melio
rent(ur) veteres fontes (et) fiat novi (et) putei (et) q(uo)d cum
(con)silio ip(s)um (con)siliu(m) d(e)c(re)verit pot(estas) (et) capit(aneus) t(e)n(e)at(ur) (et) debeat re
vide(re) semel i(n) m(en)s(e) omnes fontes (et) ...ramina civitatis
(et) manutene(re) (et) facere reactari ipsos fontes (et) ...
sic necesse fuerit. ¶ Addicim(us) q(uod) pot(estas) de m(en)s(e) madii
i(n) p(ri)ncipio sui offitii debeat (et) t(e)n(e)at(ur) facere mictere p(er)
bandum vel g(u)ardianam fr(atr)u(m) minor(um) (et) p(er)u(sin)i (con)p(re)p(o)re fr(atru)m Pre
dicator(um) P(erusii) ut det sibi illos fratres q(ui) me
lius cognoscant qualit(er) esse P(erusii) possit habundantia aq(ue) (et)
s(ecundu)m quod (con)siliu(m) p(ro)cedat (et) qualit(er) debeat unde aqua de
fonte qui dicit(ur) de ... P(erusii) venire possit. d(ic)ti pot(estas) (et) capit(aneus) (con)teneat(ur)
s(ecundu)m (con)siliu(m) p(re)d(ic)tor(um) p(ro)cede(re) s(upe)r p(re)d(ic)to op(er)e fieri faciendo (et) si pot(estas)
(et) capit(aneus) ad p(re)d(ic)ta s(un)t facienda fuerint negligentes .C. lib.
d(enariorum) d(e) suo salario co(mmun)i P(erusii) solue(re) t(e)n(e)at(ur). Qualit(er) fiant (et) fontes
(in) q(ua)lib(et) porta unu(s) (et) meliorent(ur) veteres.

Potestas (et) capit(aneus) facere t(e)n(e)at(ur) s(ed) facit d(ic)tis ... i(n)
... fontes s(cilicet) i(n) qualibet porta unu(m) (et) meliorari ve
teres (con)tractari ad volu(n)tate(m) qua(m) melior(um) magistror(um)
poteru(n)t i(n)venir(e). Et pot(estas) (et) capit(aneus) eos facere s(ed) facere
t(e)n(e)at(ur). (et) in fontes o(mn)ib(us) exp(e)n(sis) co(mmun)is P(erusii) fieri debe
at (et) (con)pleri. De actatione fontis de Pelis (con)ver(tendo) [151]
curie. R(ubrica).

Fons de Pelis porte s(an)c(t)e Susane p(er)it(ur) i(n) p(er)de ... [152]
fundatu(m) acte (et) (con)mutet exp(e)n(sis) co(mmun)is P(erusii) de canale
Sinocane us(que) ad c(aput) aq(ue) inveniet(ur) i(de)m fonte (et)
fiat cum a(n)te fonte boni (et) idonea ad volu(n)tate magi
stror(um) (et) acte(n)t(e) (et) ... p(ro)p(ri)a ... ita q(uod) bene i(n)veni
at aqua (et) si dapnu(m) aliq(uo)d pateat(ur) ill(i) quor(um) sunt vineae
(et) ... vidit de ave co(mmun)is P(erusii) ei(us) extimatione co(mmun)is (et) si fuit
necesse fonte mutari mutet(ur) magis c(ommun)iu(m) ad vo
lu(n)tate magistror(um). Et si pot(estas) (et) capit(aneus) ad p(re)d(ic)ta s(un)t fa
cienda fuerint negligentes soluat de eor(um) salario co(mmun)i
P(erusii) .C. lib. d(enariorum). Qualit(er) fieri debeat fons Clunichili(?). R(ubrica). [153]

Fons de Robucco Comichi iuxta porta(m) s(an)c(t)i Angeli fi(eri) de
beat i(n) meliori (et) utili(ori) ... (et) magistris videbit(ur) expe
dire (et) debeat duci aqua p(er) ipso fonte d(e) buttinis(?) i(n) eis me
lius visu(m) fuit. Et si pot(estas) (et) capit(aneus) fuerint negligentes ad
p(re)d(ic)ta s(un)t facienda soluat de eor(um) salario co(mmun)i P(erusii) .C. lib. d(enariorum).
(et) sindicus co(mmun)is P(erusii) ip(s)os d(enarios) petat. Et iudex seu assesso(r)
sindica quelibet eor(um) i(n) .C. lib. d(enariorum) debeat (con)dep(n)are. Et
ip(su)m fonte(m) p(ro)totu(m) m(en)s(e) aug(usti) s(ed) face(re) t(e)n(e)at(ur). Quod fons novus
i(n) porta s(an)c(t)i Angeli de volu(n)tate ho(mi)n(u)m porte qualit(er) fiat. R(ubrica).

Statuim(us) q(uod) fons novus porte s(an)c(t)i Angeli fiat i(n) (con)mode
s(ed) poterit (con)i(un)cti ho(m)i(n)es i(de)m porte erunt (con)cordes. Et pot(estas)
ho(m)i(n)es d(i)c(t)e porte de m(en)s(e) ma(d)ii faciat (con)gregari (et) scire si pla
cet eis vel maiori p(ar)ti eor(um) q(uod) s(ed) debeat fons fieri (con)de
beat ordinari. ¶ Si aut(em) ho(m)i(n)es d(i)c(t)e porte no(n) erunt in
(con)cordia ho(m)i(n)es porte solis possit s(ed) face(re) fonte(m) si eis place
bit exp(e)n(sis) co(mmun)is P(erusii). Et s(ed) n(on) p(ro)fictu(m) a(n)n(u)m no(n) valeat p(ro)
fari. De actatio(n)e fontis Arnni Populi. R(ubrica).

Fons de Arnnopopuli q(ui) sunt quatuor p(ro)totu(m) m(en)s(e) ma(d)ii (et)
iunii pot(estas) (et) capit(aneus) t(e)n(e)at(ur) face(re) reactari (et) meliorari (et) sp(ir)a
c(u)la ip(s)or(um) fontiu(m) (et) vilib(us) eor(um) (et) viniat seu plateas
ip(s)or(um) fontiu(m) (et) vilib(us) eor(um) faciat matonari (et) ...
necesse fuit exp(e)n(sis) co(mmun)is P(erusii) faciat reactari. (et) via qua
itur ad ip(s)os fontes silicet face(re) t(e)n(e)at(ur) de bonis lapidib(us) (et)
clo(a)canas fontiu(m) p(re)d(ic)tor(um) (et) q(ui)libet eor(um) remundari face(re)
t(e)n(e)at(ur) p(ro)ut meli(us) s(ed) poterit exp(e)n(sis) co(mmun)is P(erusii) (et) circa plateas
(con)via faciat fir(m)ari (con)sumire. Et si aliq(ui)s sup(er) p(re)d(ic)tis (con)tra fecerit
de ip(s)is vel aliqua eor(um) illud q(uo)d sup(er)h(ab)ederit debeat tola
re. Et si pot(estas) (et) capit(aneus) h(oc) face(re) fuerint negligentes
.C. lib. d(enariorum) de eor(um) salario co(mmun)i P(erusii) solue(re) t(e)n(e)at(ur). De actatio(n)e

c. liij. Fontis aque juniole. R[ubrica].

Potestas et capitaneus faciat reactari fontem aque juniole ab hominibus
contrate cui sit terra de structe et homines contrate inde hoc non possint quia
sunt homines pauperes. Qualiter castrenses et villani faciant fontes et reaptent.

c. lviij. Potestas et capitaneus teneantur et facere ab hominibus cuiuslibet castri et cuius-
libet ville comitatus Perusii duos fontes vel fontem sub banno decem
libris eos faciant bene reactari in quorum sit ita muratis et apta-
tis quod animalia in eo bibere non possit et aliter sit prohibitum. Et
teneantur potestas baiulos seu sindicos castrorum pena x librarum denariorum.
predicta facere et observare quod si facere neglexerint potestas et capitaneus debeat
predictis ipsis tollere teneantur. Qualiter fiat fons de gilice. R[ubrica].

c. lix. Dicimus et ordinamus quod aqua fontis de gilice usque vineam inu-
naldi teneuematis ducatur ad stratam et fiat ibi unus fons et
conducatur aqua per vineam dicti nunaldi per clocanam murata et fi-
at fons et clocana expensis illorum quorum interest in utilitate tempore mode-
rnum et potestas et capitaneus precium mensis maii et junii hoc facere teneantur.
Et intelligatur unius bonis hominibus de illo loco ad hoc faciendum expensis
bonorum predictorum. Qualiter fons in pertinentiis sancti martini in colle reparetur.

c. lxvij. Potestas et capitaneus Perusii fieri facere teneantur expensis hominum de
contracta unum fontem muratum de bonis lapidibus calce et are-
na iuxta stratam qua itur ad castrum marsciani in pertinentiis sancti
martini in colle in vocabulo cologole. Ducatur ille aqua que venit
de cologniola et illis partibus in dicta strata ubi homines de contrac-
ta concordes fuerint et predicta fieri debeant expensis hominum dicte contracta.
Qualiter in campo battaglie fiat unus fons. R[ubrica].

c. l. vij. Pro sententia ordinatione capituli duximus statuendum quod potestas et capitaneus
precium mensis maii et junii in campo battaglie ex latere porte sancti petri
unum fontem fieri facere teneantur quod fons expensis communis Perusii fieri debeat.
Et ut ipse fons melius fieri valeat et utilius compleatur potestas et capitaneus de-
beat habere consilium cum fratribus quod melius concordant de opere et [illegible] ipsorum fratrum
consilium potestas et capitaneus ad dictum fontem fieri faciendum fuerint negligentes
c. librarum denariorum de suo salario communi Perusii solvere teneantur. Qualiter fiat unus
fons de aqua que est ad cerrnam in pertinentiis ville cellis. R[ubrica].

c. l. viij. Dicimus et ordinamus quod aqua que est ad cerrnam in pertinentiis ville cellis de
truior et ducatur ad stratam que vadit ad castrum marsciani et de ipsa
aqua fiat unus fons et idoneus et bene muratus expensis hominum dicte
contracta quibus videtur expectare utilitas dicti fontis. De aptatione

c. l. viiij. Omnis mensis maii et precium illi fontis novi porte solis. R[ubrica].
Omnis expensis communis Perusii potestas et capitaneus Perusii teneantur facere reactari fontem
novum de porta solis ita quod bone aqua deveniat et aqua bona vel
inveniatur per ut et decens fuerit ipsi fonti. Item potestas et capitaneus
teneantur facere invenire expensis communis Perusii aquas quas poterunt a fonte
de rimari. Qualiter fiat pectorale in fonte ville sancti blasii.

c. l. x. Potestas et capitaneus teneantur de mense maii Perusii fieri facere. R[ubrica].
pectorale in fonte que est in pertinentiis sancti blasii de valle et in via spinte
iuxta ipsum fontem faciat reinnovari et taliter faciat ipsum aptari
quod animalia commode bibere valeant in eodem. Et hoc potestas et capitaneus expensis
hominum ville sancti blasii fieri facere teneantur. Qualiter perducatur
super opere montis pagani. R[ubrica].

c. lxj. Dicimus et ordinamus quod potestas et capitaneus debeat et teneantur non obstante aliquo
capitulo constituti vel ordinamento consilium fecerit vel faciendo fieri facere aque-
ductus montis pagani et opus quod est faciendum prope aqueductus
ut videtur faciendum ad consilium fratris leonardi de spoleto de ordine fra-
trum minorum et expensis singule necessarie pro ipso opere et aqueducti
et fonte et plures que expedientur fieri debeant ad sensum et voluntatem dicti
fratris. Et expense fieri debeant solvi de introitibus suis redditibus et
fructibus aque lacus et pedagiorum et pedagii montis gualandri. Item et si-
ngulis magistri et muratores et acconciatores lapidum et discipuli eorum qui
de lapidibus operantur et sunt soliti operari stare debeant ad dictum aqueductum et
opus montis pagani salario et mercede et expensis communis Perusii ad sensum
et voluntatem fratris supradicti. Et ipsi discipuli et magistri et alii
predicti stare non debeant in opere alio [illegible] prout et [illegible] vel civitatis
Perusii vel in eo [illegible] laborare sine licentia dicti fratris.
Et siquis contra fecerit teneatur solvere communi Perusii pro qualibet vice c. sol. den.

ad bannum medietas sit communis et alia habeat accusator. Et specia-
liter quod opus fieri fecerit sine voluntate dicti fratris facere
dictum nomine pene communi Perusii solvere teneantur. Et similiter alii
magistri cuiuscumque generis fuerint qui fuerint necessarii
ad dictum aqueductum teneantur laborare ibidem et stare ut
dictum est ad sensum dicti fratris. Et compellantur per potestatem et capitaneum ad dictum
opus continue commodari et si potestas et capitaneus predicta ita non fe-
cerit teneantur pene nomine solvere c. librarum denariorum. Non tamen hoc
capitulum sit perditum immo si in eo aliquid dificile seu impos-
sibile est sit remaneat in providentia potestatis et capitanei et maio-
ris consilii civitatis et sit suspensum prout consilium ordina-
bit. Item fiat unum consilium de mense maii in quo provideatur de uno
magistro inveniendo pro opere supradicto et exinde fiat sicut
consilium ordinabit. Qualiter fons de ulmo debeat reactari. R[ubrica]. C. lxij.

Cum fons de ulmo qui stat in strata publica que it ad
sanctam mariam rocenecete sit destructus et aqua que con-
sueta est intrare dictum fontem sit variata cum decurreat per
clocanam per quam deducebatur et intrabat dictum fontem. Sta-
tuimus et ordinamus quod potestas et capitaneus Perusii teneantur et debeant
precium mensis augusti sequentis fieri facere ab hominibus civitatis porte
sancti angeli qui vadunt seu iverint per viam ante ipsum fon-
tem utiliter reactari. Similiter clocana de [illegible] usque
ad [illegible] ita quod aqua consueta et decurrere et
intrare in dictum fontem et dictus fons muretur de bonis lapidi-
bus et bona calce et arena. Et omnia predicta fiant expensis homi-
num predictorum. Et potestas et capitaneus teneantur facere eligi unum bonum et
homines unum notarium expensis dictorum hominum qui predicta omnia et singu-
la fieri facere teneantur. Item huic capitulo adiun-
gimus et ordinamus quod potestas et capitaneus dictum fontem teneantur facere re-
aptari precium mensis maii expensis hominum ville sancti martini
de via plana et homines ville sancte marie rocenecete clo-
canam ipsius fontis debeant invenire et removere ita quod
aqua bene possit decurrere in ipsum fontem et si non fecerit
x. librarum denariorum communi Perusii solvere teneantur. Et si potestas et capitaneus predicta fa-
cere neglexerit de suo salario l. librarum denariorum solvere teneantur.

Potestas et capitaneus teneantur precium mensis maii Qualiter reactetur fons C. lxiij.
et simul facere aptari et munitum facere fontem in donutibus. R[ubrica].
fonte de munitchis iuxta [illegible] de porta solis et at-
tinentium facere expensis communis Perusii ita quod bene sit muratus
aptus et facere exinde commodum habere valeant transeuntes et ani-
malia bibere valeant in eodem. Et si predicta fieri facienda fuerint
negligentes de eorum salario communi Perusii l. librarum denariorum solvere
teneantur. Qualiter offitiales eligantur super fontibus faciendis. R[ubrica]. C. lxiiij.

Statuimus et ordinamus quod de qualibet porta eligatur unus bonus
homo et unus notarius bonus ad salarium quod consilium ordinabit qui sint
officiales super fontibus fieri faciendis. Et qualibet bonus homo et notarius
pro sua porta in civitate et comitatu sue porte fontes
fieri facere teneantur sicut distinguitur per alia statuta.
electio mariorum communis Perusii et notariorum ipsorum et de suo salario. R[ubrica]. C. lxiiij.

Potestas et capitaneus teneantur eligi facere ad brevia v. C. lxv.
bonos homines et legales et v. notarios scilicet unum bonum
hominem et unum notarium de qualibet porta qui sint marii communis Perusii
et quilibet bonus homo cum suo notario expectet offitium sue porte et
quilibet predictorum bonorum hominum qui erunt marii habeat pro suo sa-
lario c. sol. denariorum et quilibet predictorum notariorum pro suo salario c. sol.
denariorum debeat habere. Et predicti marii et notarii expectent sa-
larium sit contenti ita quod nil aliud recipiant ipsi vel
aliquis eorum occasione sui offitii vel inde accidente vel expedi-
ende a aliquo castro vel villa vel speciali persona. Et
marii ad suum offitium faciendum fuerint negligentes
c. sol. denariorum pene nomine solvere teneantur. Et teneantur predicti of-
ficiales omnes vias civitatis et burgorum publicas
vicinales et vicos communis quilibet per suam portam et ne-

sopra mor. madii

+ dum fo madii.

ell. officiales

cesse fuerit ab eis contradicere facere reactari in eodem
de vastate sine malitia. Et occupatas et impeditas
facere exoccupari et expediri ab occupante vel impedi-
enti tam super terram quam subtus terram infra .viii. dies
postquam iudici qui est potestatis super vias fuerit denuntiatum si-
ve quis proponat nomine suo vel nomine comunis Perusii. Et iudex
qui est super vias cognoscere debeat et dicere de occu-
pationibus omnium viarum tam publicarum quam vicinalium si
occupate vel super posite fuerint ab aliquo vel aliquibus tam ex-
tra in civitate et burgis quam in comitatu et districtu
Perusii. summarie sine decimo libelli porrectione et
sine strepitu iudicii. Et siquis non observaverit preceptum
dicti iudicis et viarii solvat pro qualibet vice .x. libras
denariorum. quarum medietas sit comunis et alia habeat accusator. quas
diffinitiones et terminationes potestas et capitaneus teneatur habere
et faciat observari. Item quicumque accepit aliquam viam ad
actandum ad cottimum et non observaverit quod promisit
quadruplum quantitatis accepte pro ipso cottimo
faciendo comuni Perusii restituere teneatur et cottimum perficere.
Et hoc intelligatur ad preterita et futura. ¶ Item termini
ipsarum viarum qui fuerint cooperti vel fuerint aspheti ab a-
liquo cum sepibus arboribus vel aliis rebus, teneatur ipse
viarius discooperiri facere ab occupante infra .viii.
dies postquam ei fuerit denuntiatum. ¶ Vias usque
sunt ab uno miliario infra circa civitatem teneatur
facere fieri lectas et amplas sic melius fieri poterit.
Et faciat ita quod qualibet via publica sit ampla
.x. pedibus, et via vicinalis .viii. pedibus ad pedem
comunis Perusii. salvo si aliqua ipsarum viarum est maior
et amplior. maior et amplior debeat remanere et ipse
terminet primum miliarium per totum inter vias per ipsos
viarios a finibus burgorum civitatis usque ad mili-
arium perplecum. Et hoc perfecte fieri facere teneatur. Et constrin-
gendo homines existentes prope ipsas vias quod ipsas vias
explanent et actent ita quod nullum impedimentum rema-
neat in ipsis viis a terminis et usus via existentes
prope. [illegible] quibus preceptum erit per dictos viarios quod dictas
vias explanent et aptent. si non actaverint termino eis prefi-
xo solvat quilibet pene nomine .x. sol. den. pro qualibet
et nichilominus dictas vias actare teneatur ut dictum est. Et si predicti vi-
arii a predicta facienda fuerint negligentes solvat quilibet eorum
comuni Perusii .x. lib. den. Et in predictis penis et aliis potestas et capitaneus eos
viarios [illegible] condempnare teneatur. Et siquas vias inve-
nerit occupatas sepibus vel aliis rebus ab occupante faciat
expediri cuilibet a suo latere [illegible] fuerit in [illegible]. Et siquis in-
fra .viii. dies non observaverit precepta viariorum solvat pro
vice qualibet .x. lib. den. quarum medietas sit comunis et alia habeat accusator.
¶ Item siquis habuerit terram suam iuxta viam possit cedere viam liberam pro
sua re et mittere [illegible] ad suam voluntatem sine contradictione [illegible]
cuiusquam dummodo [illegible] fiat ad modum et qualitatem [illegible]
[illegible] sine fraude. Similiter [illegible] talis via [illegible] non [illegible]
modum aliquibus [illegible] habentibus servitutem. [illegible] mutari non
possit nisi de voluntate omnium vicinorum qui consueti sunt habere per ipsam
viam [illegible] potestas et capitaneus teneatur compellere omnibus suis sumptibus et
expensis in statum pristinum reducere. Et hoc locum habeat in preterito et
futuro. Et intelligatur hoc tam de viis extra civitatem quam intra
civitatem et intus civitatem. Dummodo intra civitatem sine [illegible] muta-
tio non fiat de voluntate vicinorum et iudicis potestatis qui pre-
erit viis, [illegible] que non possit mutari in civitate Perusii et vicinis
et dicto iudici videbitur melius et pulcrius expedire. ¶ Item
siquis debet habere viam per terram alicuius et ille cuius res fuerit noluerit ei
concedere sine fraude et ille qui debet habere anditum per illum locum non
invenit [illegible] pro alio loco solvat de suo .xl. sol. den. Et hoc potestas
et capitaneus facere teneatur. Et si aliquis viariorum inventus fuerit aliquid ac-
cepisse per se vel alium ultra salarium sibi concessum in quadruplum
restituere teneatur. cuius quadrupli medietas restituatur impe-
dienti et alia massarius recipiat pro comuni. ¶ Volumus ad maiorem
[illegible] quod si viarii non fecerint eorum officium et omnia et singula que in
superiori capitulo continentur de suo officio nichil habeant pro suo salario
[illegible]

De electione offitialium super .c. viis regalibus comitatus. Rubrica.

P [margin guide letter]

Potestas et capitaneus teneatur et debeat
eligi facere in qualibet porta civitatis quando alii officiales
eliguntur. unum bonum hominem ydoneum et unum notarium qui sint offici-
ales super .c. viis regalibus comitatus Perusii. Et quilibet bonus homo una
cum suo notario officium sue porte ita quod in qualibet porta sit debeat
una via sua strata secundum modum et ordinem infrascriptum. ¶ In
porta sancti angeli fiat via de [illegible] qua itur Eugubium a porta
[illegible] usque ad tabernas stantes iuxta flumen Tesene et
aptetur ab ipsa porta usque ad caput pontis [illegible] ad olivella
que est a pede [illegible] Iacobi. Et ab ipso ponte [illegible]
at [illegible] ad [illegible] superiorem existentem in sepe inter ter-
ram [illegible] et [illegible] luce [illegible] ita quod dictus [illegible] remane-
at subtus via [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ita quod dictus [illegible] remaneat subtus. Et [illegible]
[illegible] ad [illegible] existentem [illegible] ita quod dicta via
sit ad dictam [illegible] super. Et [illegible] ad viam veterem ita quod de [illegible]
[illegible] explanet usque ad olivella superiorem
[illegible]. Et de [illegible] Michaelis
explanet usque ad [illegible] signatum. Ita tamen quod potestas et
capitaneus teneatur eam facere viam veterem que remanebit ad dictam
viam novam [illegible] habent possessiones aliquas iuxta eam ita quod quilibet
[illegible] caput [illegible] ipsa via [illegible] appellatur [illegible] qui acceperit
de dicta via veteri in dicta via nova permutationem expediat. Et dicta
via usque ad tabernas Tesene homines comitatus dicte porte sancti angeli
actare ac facere debeant [illegible] actare a porte [illegible] usque ad
portam [illegible] iuxta [illegible] dicte porte [illegible] via qua itur Eugu-
bium [illegible] debeant facere unum bonum [illegible]
[illegible] lapidibus et [illegible] calcina [illegible] cum [illegible] pontis.
[illegible] pontis [illegible] non valeat devastari. ¶ In porta
solis fiat via qua itur ad [illegible] vallis [illegible] a civitate usque
ad castrum [illegible] quam viam facere debeant homines comitatus porte
solis supra nominate. ¶ In porta sancti petri fiat via qua
itur ad castrum [illegible] sancti [illegible] a civitate usque ad
castrum [illegible]. quam viam homines comitatus dicte porte
facere teneantur. ¶ In porta sancte Susanne fiat via qua itur per
planum [illegible] usque ad planum [illegible] a plano [illegible]
usque ad [illegible] via fiat [illegible] debeat per homines

Margin notes: c. [illegible]; ell. offi.

[illegible]

comitatus dicte porte usque ad fontem de columata. Et via a fon
te de colomata usque ad civitatem expensis comunis perusii fiat ac
compleatur. ¶ Item in porta eburnea fiat via qua itur ad ur
bem veterem a civitate usque ad villam spine. Quam viam facere
debeant et aptare homines comitatus dicte porte per se aut invicem
et singule omnium portarum civitatis usque ad loca supra nominata
fiat recto tramite. sicut planius et utilius poterit.
quarum viarum qualibet .xx. pedibus ad pedem comunis perusii debeat esse
ampla a una parte ad aliam. et omnis vie predicte a fornicet homines
et amplius fornicet ita quod qualibet fornia sit ampla .iiii. pedibus
ad minus ad dictum pedem. Et de terra ipsarum fornarum relevetur
et ipse vie scilicet de bonis lapidibus et bona brecia fluminis super
ipsas apponatur prout melius et utilius videbitur offitialibus su
pradictis. Et predicti offitiales et notarii quilibet pro sua porta vie supra po
te debeant supere et eas usque ad festum omnium sanctorum ab hominibus comi
tatus ut dictum est fieri facere teneantur ita quod quodlibet castrum et quelibet
villa ad dictum terminum parte sua habeat perfectam. Et ipsi of
fitiales ad faciendum fieri dictas vias sint acteti et soliciti si
ne fraude et quodcumque castrum et quecumque villa ad dictum terminum
partem suam non habebit completum castrum .x. lib. et villa .c. sol. d.
comuni perusino quilibet .x. lib. den. quibus salarium sint et... Et ut predicte
vie bono statu perpetuo conserventur. huic capitulo duximus adiun
gendum quod unus liber pro qualibet porta fieri debeat predictis in quo libro
ponatur et scribantur et partes dictarum viarum regalium comitatus prout
ipse partes pervenerint ad actandum seu faciendum castris et vil
lis eo tempore quando alia vice aptate seu facte fuerint. Et castra
et ville illas partes quas ex tunc vias ad faciendum eo tempore
habuerunt modo de novo aptare ac facere teneantur prout supra
continetur. Postea non si contingeret aliquo tempore seu aliqua vice
aliquam partem alicuius castri vel ville dedere viis in toto destrui vel
in parte. Illud castrum seu villa illa cuius fuerit illa pars destruc
ta seu cuius parte destructo erit illud quod est destructum quo
tiens destrueretur totiens reactare ac reficere teneantur. Et ut
partes castrorum et villarum ipsarum viarum melius cognoscantur. di
cimus et iubemus quod quodlibet castrum et quelibet villa signare debeat
suam partem ita quod una pars ab altera cognoscatur. Sciatur cuius
fuerit pars destructa et cuius parte destructio que fuerit appa
rebit. ¶ Et si alicui castro vel villarum pars vie fuerit
assingnata. vel terminata parte alicuius vel nunc cuius tempore fuerit assin
gnata alicui laboratori et contradicet laborare solvat comuni perusii
x. lib. d. et si ille laborator predicti contradicente dampni aliquod susti
nuerit ordinem laboratoris totum dampnum reficiat contradicens. Que
omnia supradicta. potestas et capitaneus per se observent et per officiales faciant et plenius
observari. et penam accipiant supradictam. Et si potestas et capitaneus predicta
fieri faciendo fuerint negligentes solvant de eorum salario comuni
perusino .c. lib. d. quam penam sindicus comunis eis teneatur auferre
in fine eorum. Et hoc capitulum potestas et capitaneus nichil precise
... aliquo consilio nec aliqua intelligentia consule ...
... absolvi possit ab aliquo consilio vel arenga. Et de
... predictis penitus et omnibus sindicus comunis se intromit
tere non valeant ullo modo. Et si se intromiserint teneantur
solvere quilibet eorum comuni perusii .c. lib. d. Set ut dicte vie re
gales melius aptentur potestas et capitaneus cum consulibus artium ali
quem debeant et ponere duos fratres religiosos qui consu
lere debeant dictis offitialibus qualiter actari debeant
dicte vie et quarum et quorum consilio ipsi offitiales actari
faciant ipsas vias. ¶ Item dicimus quod coptumatores
quibus est satisfactum a castris vel villis vel aliquo eorum
pro aliqua parte ipsarum viarum seu alicuius earum coptumum
facere teneantur et debeant sicut promiserunt ad quam penam
promissionem continetur in eorum. Item dicimus ad in
gerere. quod dicti offitiales qui erunt super dictis viis ap
tandis teneantur infra .xv. dies post introitum sui offitii
quilibet pro sua porta invenire per suprastantibus qui alias
fuerunt super ipsis viis. et per sindicis universitatum
castrorum et villarum comitatus et districtus perusii qui fuerunt
eo tempore quo fuerunt incepte aptari dicte vie et ab
ipsis debeant inquirere si coptumaverunt ipsas vias vel
aliquam earum vel aliquam partem ipsarum vel alicuius earum quas
facere debeant. Et si ipsi vel aliquis eorum dixerit quod coptu
maverunt debeant nominare eum vel illum vel illos qui coptumum
receperunt. Et ipsi offitiales per coptumatoribus in
continenti teneantur quos coram eis faciant comparere et eos precise
cogant dare bonam et ydoneam securitatem de faciendo toto
opere quod ad coptumum receperunt a castris et villis vel
ab aliquo per se vel aliquo eorum vel earum hinc ad festum omnium
sanctorum proximum venturum. Et si dicti coptumatores non fecerint
et compleverint ad dictum terminum illud quod ad coptumum re
ceperunt teneantur solvere quilibet eorum .xxv. lib. den. pene nomine
comuni perusino. Et potestas et capitaneus eos debeant condempnare si id quod
coptumatum non fuit a dictis castris et villis. Dicti offitia
les quilibet pro sua porta hinc ad dictum terminum hominibus castrorum
et villarum ut dictum est cum consilio dictorum fratrum faciant
compleri. Et si predicti offitiales ad faciendum predicta fu
erint negligentes .xxv. lib. den. pene nomine comuni peru
sino solvere teneantur. ¶ Iubemus etiam quod offitiales pre
dicti qui erunt electi pro porta sancte Susanne debeant et teneantur
facere aptari viam qua itur in clusium hinc ad festum omnium
sanctorum ab hominibus comitatus dicte porte et ipsas faciant taliter ap
tari cum consilio dictorum fratrum quod homines comitatus qui vadunt
pro blado de clusio et portando ire et reddire valeant
predicta sine aliqua lesione. Et si aliquis vel aliqui de ipsa
via aliquid ad coptumum receperint compellant
dicti offitiales ipsos coptumatores ad faciendum
ipsam viam quam receperunt ad coptumum prout compellentur
coptumatores alterius vie supradicte ad faciendum
eam ad terminum supradictum. Et ipsi offitiales pontes et
malos transitus fieri faciant et aptari per ipsam viam
sicut fuerit oportunum. Et hec sic faciant per homines comi
tatus dicte porte sancte Susanne ita quod ad festum omnium sanctorum
ipsa via sit optime completa. Et si dicti offitiales
fuerint negligentes supradictam penam solvere teneantur. Et
si homines castrorum et villarum non habebunt factam et completam dictam
viam ad terminum supradictum penam quam de alia via tenentur
solvere sicut supra legitur de ista via solvere teneantur.
Et quicumque de via supradicta facere tenentur per statutum. de ista
via facere teneantur sicut ipsis offitialibus et fratribus qui ha
bebunt offitialibus consulere videbitur expedire. ¶ Huic
capitulo adiungimus ad hoc ut dicte vie melius et citius va
leant compleri quod dicti offitiales teneantur et debeant an
no quolibet ex dictis viis et qualibet earum. scilicet quilibet eorum pro
sua porta duo miliaria tantum non plus fieri faciant.
et alio anno alia duo miliaria et sic deinceps donec
complete fuerint dicte vie non tamen intelligatur de dictis
duobus miliaribus ille partes dictarum viarum que sunt
coptumate. Set aptentur sicut supra ultra dicta anno
duo miliaria. Et dominus capitaneus non faciant fieri solu
tionem dictis offitialibus eorum salarii quousque dicta duo
miliaria ipsarum viarum dicti offitiales fieri non fecerint
prout in superiori capitulo continetur. et si dominus capitaneus antequam dicta
duo miliaria forent et essent completa fecerit facere solutionem
eorum salarii dictis offitialibus solvere debeat comuni perusii
pene nomine .xxv. lib. den. Qualiter examinare debeat offitiales portarum super viis. R.

C. lxxxiij.

Potestas et capitaneus eligi facere
teneantur unum bonum hominem ydoneum et sufficien
tem qui sit sindicus cum uno notario cum eo eorum quilibet pro suo
salario .x. lib. den. habere debeat etc. Qui sindicus
cum notario debeat et teneatur examinare et sindicare of
fitiales qui erunt portarum super viis regalibus comitatus

Sind. offitialium

supra via qua est in clusum. Et debeat videre dictus sindicus et notarius eius cum mag(istr)is et scire si dicti offitiales [predictum] mandatum fecerint et fecisse contravenerint contraferent eorum offitium sicut in capitulo de ipsorum offitio continetur. Et si non invenerit eos offitiales fecisse et fecisse eorum offitium ut dictum est, eos pro culpis eorum dictus sindicus debeat condempnare ut poterit per potestatem et capitaneum condempnari debet. Ullum offitiale communis Perusii in eorum offitiis delinquentes et ullas condempnationes per potestatem et capitaneum exigatur. Et si dictus sindicus et notarius non erunt eorum offitium nullum salarium habere debeat aliqui. Et idem dicimus in omnibus aliis offitialibus, scilicet si offitiales qui erunt electi ad aliquod offitium salarium aliquod habere non debeat aliqui. ¶ Volumus in super quod dictus sindicus cum suo notario debeat sindicare et examinare dictos offitiales et mariorum qui super viis aliquibus eligentur. Et si aliquem offitialem invenerit suum offitium non fecisse debeat punire sicut offitiales super notatos.

Qualiter potestas et capitaneus vias faciat explanari.

Si potestas et capitaneus postulationem receperint vel audiverint de aliqua via vel communitatis quod oporteat eam actari teneatur facere baiulivis, castrorum et villarum seu locorum in quibus esset via destructa ut ipsam actare debeat sicut videbitur expedire ad terminum eis datum. Et si quod castrum vel villa seu baiulitores eorum neglexerint viam facere actare ad terminos eis datos ad unum mensem castrum c. s. d. et villa l. s. d. pene nomine solvere teneatur. Et cetere vie que sunt a bruno miliario intus civitatem que non sunt actate et non sunt in aliquo pleterio expensis communis Perusii aptentur prout aptatione indigerit, salvo quod eo [...] de [...] viis regalibus que debeat observari.

Qualiter explanetur consilcetur via qua itur ad Fontem Novam.

Potestas et capitaneus teneatur facere consilicari via qua itur ad fontem explanari et bene silicari prout melius videbitur magistris via qua itur ad Fontem Vetum et via qua itur ad sanctum Marianum et Iuncam [...] usque ad pontem [...] comunis fontium dicta civitatis et via qua itur ad sanctum Venegatem expensis communis Perusii. Pretium mensibus augusti et si potestas et capitaneus fieri non fecerit, xxv lib. d. de suo salario solvere teneatur.

Qualiter domus filiorum Reguli emantur.

Potestas et capitaneus pretium mensibus madii debeat et teneatur emere seu emi facere pro communi Perusii domos filiorum Reguli usque ad ecclesiam sancte Anastasie vero extimatorum super qua extimatione dominus capitaneus et potestas una cum consulibus artium et aliis omnibus quos eligere voluerit debeat eligere bonos et legales homines sicut eis videbitur qui dictam pretiam facere debeat bona fide sine fraude iure iurando firmisso dicti extimatores secrete eligantur ita quod ab aliquo sciri non valeat. Pretium autem ipsorum denariorum communis Perusii persolvatur. Item potestas et capitaneus debeat illum vel illos vel quorum sunt domus predicte compellere cum effectu ad venditionem ipsarum domorum faciendam secundum extimationem que fiet per dictos extimatores et hoc capitulum sit precisum.

Qualiter actetur et fiat via et fiat clusa qua itur ad sanctum Sextum.

Post tertium mensis madii convenienti actari via qua itur ad sanctum Sextum precise potestas et capitaneus teneatur aptari facere et siloniri de bona brecia via de porta Eburnea via qua itur ad ecclesiam sancti Sisti in hunc modum videlicet a ponte [...] usque ad clusam rivi per homines contrate ad quos spectat utilitas. Et teneantur fieri facere clusam dicti rivi de bono et [...] muro de bonis lapidibus et calcina. Et facta clusa dicti rivi ab ipsa clusa usque ad civitatem debeat explanari et siliciari et bene aptari expensis communis Perusii. Super qua via actanda et facienda ut dictum est potestas et capitaneus et consules artium eligant duo bonos homines de porta Eburnea unus quorum sit notarius qui precise fieri faciant dictam viam. ¶ Addimus etiam quod iuxta pede cluse supradicte fiat una alia clusa expensis communis Perusii ut dicta clusa fortis permaneat et illesa.

Qualiter aptetur via de ponte [...] Qualiter p(ro)p(ter)ea.

Potestas et capitaneus facere fieri actari et siliciari via qua itur ad fontem de Pilis de porta sancte Susanne usque ad ecclesiam sancte Marie de Vallis fabricie sicut melius fieri poterit. Debeat et ipsam viam a dicto ponte usque ad portam sancti [...] porte sancti Angeli facere actari ita quod homines per viam ipsam comode valeant. Et hec expensis communis Perusii fieri facere teneatur.

Qualiter aptetur via de ponte Oddi. R(ubrica).

Potestas et capitaneus teneatur aptari facere viam de ponte Oddi et siliciari bene et utiliter ita quod homines per ipsam cum bestiis et sine bestiis sine lesione ad impedimento valeant pertransire et fiat ibi unum forticellus prout [...] levare ipse vie fieri oportebit. Et hec potestas et capitaneus expensis communis Perusii fieri facere teneatur.

Qualiter matonetur via a domo domini Beraspeni usque ad ecclesiam sancti Senetii de Monte. R(ubrica).

Potestas et capitaneus precise de mense madii convenienti teneatur facere matonari via a domo domini Beraspene usque ad ecclesiam [...] usque ad ecclesiam sancti Senetii usque ad aliud matonatum iungatur cum alio matonato. Et quilibet habens facere iuxta viam ipsam faciat et matonet sua capite una canna pisana superflui non expensis communis matonentur cetera splanature, canatum et portatum fieri matonari faciat fieri expensis hominum dicte porte. Si non potestas et capitaneus ad predicta fieri facienda fuerint negligentes quilibet eorum l. lib. d. communi Perusii solvere teneatur. Et sindicus communis Perusii dictam penam accipere teneatur. ¶ Addimus in hoc capitulo statuendo quod cetere vie que erunt ad matonandum debeant matonari sicut alie matonate. Et super hiis faciendis potestas eligat ad brevia per maiores consulum civitatis duo bonos homines per porta qualibet unus quorum sit notarius et habeat quilibet pro eorum salario a communi Perusii xl. s. d.

Qualiter permittantur impediri volta palatii communis potestatis et capitanei. R(ubrica).

Volta palatii communis potestatis et capitanei non permittatur per aliquem aliquibus rebus impediri. Et si quis eam impedierit post preceptum factum vel bannitum quod ipsam non debeat impedire per vice qualibet impediens xl. s. d. nomine pene communi Perusii solvere teneatur. Et nichilominus ipsam voltam debeat expedire. ¶ Adiungimus quod cetera quod hoc capitulum cum statuto pretii debeat concordare.

De matonatione vie burgi sancti Petri. R(ubrica).

Ordinamus quod explanetur et matonetur via burgi sancti Petri expensis hominum dicte porte et [...] communis per duabus partibus et tertia parte expensis inhabitantium supradictis.

Qualiter via domini Tancredi et aliorum explanetur.

Potestas et capitaneus teneatur fieri facere et matonari et explanari expensis hominum porte [...] que est ante domum olim domini Tancredi et filiorum [...] inter casalinum [...] iuxta via expensis illorum qui habent domos et casalina circa ipsam viam faciat matonari.

Qualiter vie contribuentes non matonati matonentur. R(ubrica).

Omnes vias contribuentes omnium portarum que exeunt ad vias maiores vel ad forum et platea communis et que non sunt matonate potestas et capitaneus faciat explanari et matonari ad minus c. pedibus ad pedem communis Perusii expensis illorum qui habent facere circa ipsas. Si quod illi qui habent facere circa ipsas teneatur dare matones et fiat commutatio c. pedum ad matonatum bene et postea sequatur minimum c. pedum durantium predicte. ¶ Adiungimus statuentes quod si potestas et capitaneus non fecerit matonari dictas vias contribuentes ut in supradicto capitulo continetur solvat quilibet eorum de suo salario communi Perusii l. lib. d.

Qualiter matonetur Pusterla que sunt in Foro. R(ubrica).

Posterula que sunt in foro communis Perusii et super puteos expensis illorum quorum sunt ipsa posterula potestas et capitaneus teneatur fieri facere et matonari. ¶ Adiungimus quod hoc capitulum cum statuto pretii de quo loquitur de hac materia debeat concordare.

De electione offitialium qui debent facere moveri quod suspensum est et cumulos detorum.

Cum alii offitiales communis Perusii eligentur potestas et capitaneus in principio eorum regiminis potestatis faciat eligi in qualibet porta duos bonos homines ydoneos unus quorum sit notarius et habeat quilibet pro suo salario xl. s. d. Qui offitiales teneantur facere removeri et elevari quidquid est suppositum vel suspensum a muris domorum et cum ipse domos vias. Et potestas et capitaneus teneatur precise facere fieri predicta observari. Et si faciet auferrat nomine pene c. s. d. salvo eo quod dictum in quodam capitulo de tectis lingneis que habent valeant cum domos sicut in illo capitulo continetur. ¶ Eum dicti autem offitialibus eligatur in qualibet porta unus bonus magister

super matonato faciendo, quod habeat pro quolibet die quo laboravit in matonatum .iiij. solidos denariorum. Accordamus quod ad minus sint septem manibus debeant laborare. Et alterius magistro non debeat committere in dies singulis laboraverit sed faciat potestas post ipsi solutionem habere non debeat. Et si tota die non laboravit dictus magister et aliter eorum cum fuerit vel fuerit in eo opere nullum salarium accordamus pro his habere debeat ullo modo pro die vel diebus illo vel illis quo vel quibus non laboraverit. Cum officiales quibus per suam portam teneatur fieri facere matonatum possunt mittere ubicumque matonatum factum non est. Et dictus magister dominum facere debeat matonatum sicut eis melius et utilius videbitur faciendum ita tamen quod homines circa quorum domos fiat matonatum debeat emere et dare matones ad fornaces et explanari facere terram portari expensis hominum porte in qua fiet matonatum. Potestas et capitaneus facere teneatur matones esse ad fornacibus expensis comunis Perusii faciat aptari. Potestas et capitaneus supradicti. ¶ Ubicumque autem matonatum factum est si postea factum est et surgeret devastari. Potestas et capitaneus expensis comunis Perusii teneatur et debeat facere reaptari. ¶ Et si predicti officiales et magistri predicta facere neglexerint .xx. solidos denariorum pro quolibet vice et pro quolibet eorum solvere teneatur. Et si potestas et capitaneus fuerint negligentes ad predicta facienda .xxv. libras denariorum de eorum salario solvere teneatur et nichilominus faciat supradicta. Quicumque autem bustaolum eligendi magistrum debeat ipsum eligere bonum et idoneum qui sciat bene operari et facere matonatum et si eum bonum et idoneum et scientem bene operari et facere matonatum non elegerit talis electio non valeat et talis elector .c. solidos denariorum pene nomine comuni Perusii solvere teneatur. Et si magister qui fuerit electus non fuerit ita bonus ut dictum est et electus recepit pena simili puniatur et debeat de officio removeri. ¶ Et ut inter portas non possit esse discordia, scilicet in qua porta prius non debeat matonari, dicimus quod in primo anno fiat matonatum in porta eburnea et ipsa porta primo debeat matonari. Porta sancte Susanne secundo anno, porta sancti angeli tertio anno, porta sancti petri quarto anno. Et porta solis quinto anno. Et hoc fiat quod inter portas fuit per brevia sic divisum. Qualiter potestas et capitaneus faciat fieri matonatum ubicumque eis peteretur. R[ubrica].

clxxxj In quocumque loco in civitate et burgis petetur potestati et capitaneo fieri matonatum, potestas et capitaneus illum locum faciat matonari expensis comunis Perusii si aliqua specialis persona non habebit aliquid facere inter ipsum locum qui peteretur matonari dare debeat matones de suis bonis magistri qui debeat facere matonatum. Qualiter matonatum et cloace reactentur ubi destruerentur. R[ubrica].

clxxxij Statuimus quod in qualibet porta civitatis eligatur unus bonus magister qui debeat et teneatur quolibet in sua porta matonatum factum et cloacas factas si talia per tempore destruerentur reactare expensis comunis Perusii. Et quilibet dictorum magistrorum suo salario .xx. solidos denariorum habere debeat accordamus si eo officio fuerit operatus. Qualiter fieri debeant cloace. R[ubrica].

Potestas et capitaneus faciat fieri fossas et cloacas ubicumque necesse fuerit ita quod turpitudo civitatis et burgorum exeat extra civitatem et burgos et fieri faciat hoc modo, videlicet quod quilibet habens facere inter mas teneatur expensis cloacarum facere per quod capiet suum terrenum sive domum medietate a suo latere. Et ille qui habet facere ab alia parte teneatur aliam medietatem sui sive erit ibi sua fiat alia singulariter persona. Et si mitterent ipse cloace ad tecta arena et calcina et similiter teneatur ipsam cloacam facere teneatur quousque ducatur extra muros civitatis et burgorum ubi propinquius conduci poterit ita tamen quod non ducatur super domum vel domos vel claustrum ad casalinum vel aliud sed de eo accordamus utilius seu minori dampno et gravamine conduci poterunt. ¶ Et omnes intercasellos et fuagia seu lisatoria facta et qui aliquis vellet facere de novo immitti debeat per cloacas memoratas ita quod exeat nullus fetor exeat in foro seu platea. Alii vero quorum domibus exeunt dicta fuagia seu lisatoria faciant ad expensas cloacarum arbitrio potestatis et capitanei seu illorum qui preerunt ipsi officio faciendo. Et ubicumque sint incepte cloace perficiantur. Et si quis in prefixo sibi termino non fecerit cloacam solvere debeat pro quolibet .x. libras denariorum et nichilominus cloacam facere teneatur. Et supradicta cloacarum opera fiant per portam hoc modo quod potestas et capitaneus in maiori consilio civitatis faciat fieri .v. brevia scilicet unum in qualibet porta et cuiuscumque porta primo habuerit breve primo faciat cloacas et alie porte ad faciendum cloacarum debeat abstinere quousque fiat cloaca in illa porta que primo breve habebit. Salvo quod possit fieri una cloaca a sancto Savino usque ad hospitale porte eburnee expensis hominum dicte contrade si eis placuerit. Salvo quod in quolibet alia cloaca in civitate et burgis possit fieri expensis hominum de contracta si de ipsorum vel maioris partis processerit voluntate. Qualiter puniatur qui proiceret bruttiam vel alia in intercasellis. R[ubrica]. clxxxiiij

Nemo per se vel per alium debeat nec audeat in intercasellas seu latrones aliquid bruttia vel aliquid alia quo currunt cloace seu vie seu casellarum prohiberet impedimentum nec mittere in intercasellis. Quod qui non fecerit potestas et capitaneus auferat pro vice qualibet .xl. solidos cuius banni medietas sit comunis et alia habeat accusator et credatur uni testi cum accusatore. Et potestas et capitaneus percipiat dominus domorum quod per se nec per suos familiares in aliquibus intercasellis bruttia proicere non presumat ad penam supra notatam. Et teneatur potestas et capitaneus removeri facere omnes intercasellas civitatis et burgorum .x. pedibus a terra quod per ipsas intercasellas aliqua turpitudo videri possit ab aliquo transeunte. ¶ Et si non habeat aliquis in muro sue domus aliquod fuagium seu lisatorium seu intercasellis seu spiraculum vel foramen de quibus exeat turpitudo in vias publicas vel vicinales sive sint matonate sive non. Et sive sint ibi facte cloace seu incepte sive non potestas et capitaneus illa vel illas tollere de facere teneatur expensis illius qui habuerit fuagia vel lisatoria spiraculum vel foramen quod ipsis uti non debeat sed ea reducat ut illam turpitudinem immicteret sic per cloacas quod a nemine videatur seu videri possit. Et hoc potestas et capitaneus fieri faciat ad .x. dies postquam fuerit denuntiatum eis et si facere non faciat potestas et capitaneus auferat pro vice qualibet pene nomine .c. solidos denariorum et nichilominus reducere teneatur. Et si potestas et capitaneus predicta fieri facienda fuerint negligentes .xxv. libras comuni Perusii de suo salario solvere teneatur. Qualiter et per quos reactetur murus qui cecidit inter porticellam de cupa quam precedit ipse murus. R[ubrica].

clxxxv Dicimus et ponimus volumus observari quod potestas et capitaneus debeant et teneatur facere reficere et reaptari et bone tornarii expensis comunis Perusii murum novum qui cecidit qui est inter porticellam de cupa porte in porta sancte Susanne et precedat et mutat ipse murus usque ad calcem muri qui est inter domos filiorum ... de cupa. Et ipsum calcem et terrenum quod remanebit in murum novum et vetere civitatis per unam partem ad iustam extimationem extimatorum de avere comunis Perusii emi debeat pro comuni. ¶ Et ut dictus murus aptatio et expeditione melius fiat usque ad ecclesiam sancte mustiole. Dicimus volumus quod dictus murus et dicta via fiat et fieri debeat ad sensum et voluntatem illius fratris qui ... fratrum minorum de Perusio eligendi ad hoc volumus cum omnibus et predicta ut ipse frater viderit expedire. Qualiter dominus capitaneus mictat suum notarium ad in

Statuimus ordinantes quod per totum dedit porte fresenoni. R[ubrica]. Infra mensem dominus capitaneus mittere teneatur unum de suis notariis cum uno bono magistro ad videndum porte de fresenone

et ad deliberandum et ordinandum et scribendum qualiter dictus pons debeat reaptari et qualiter fiat ibi eminens arcus ex parte comunis Perusii ut inde possit bene homines equites et pedites pertransire. Et postquam visum fuerit per dominos consules et magistros et deliberatum et ordinatum et scriptum qualiter dictus pons reaptetur et fiat arcus predictus, statim dictus camerarius illud opus fieri faciat ac etiam [illegible] expensis comunis Perusii. Et illud opus sic faciat perfici quod ad festum [illegible] sit expletum. Et si dictus camerarius non fecerit, solvat omnia supradicta pene nomine comuni Perusii .xxv. libras, et solvere teneatur, et nichilominus teneatur dictum opus perficere. Quod nullus proiciat aliquid in plateis fratrum religiosorum. Rubrica.

clxxxvi c Statuimus quod in platea fratrum Predicatorum sancti Dominici et in platea fratrum Minorum in campo orti et in tota via Cassalina que vadit per ante fratres Minores vel eorum sinicteam a porta nova que est in muro civitatis iuxta domos Iacopelli Ticobaldi et ad locutorium dominarum in [illegible] sunt loco dictorum fratrum. Et in platea sancti Augustini et in platea fratrum Servorum sancte Marie et in platea sancti Francisci [illegible]. Nulla persona cuiuslibet sexus vel etatis proiciat paleas vel fumum vel quascumque inmunditias que consueverunt obicia[illegible] omnibus quibus [illegible]. Item quod nulla persona similiter ut dictum est vadat vel permictat illuc puerum vel puellam famulum vel aliquos alios de familia sua de die vel de nocte ad ponendum ibi feces corporis bestiarum sub pena .xx. solidorum denariorum pro quolibet. Et potestas et capitaneus teneantur ibi ponere custodes ad custodiendum et accusandum transgressores secundum voluntatem fratrum dictarum platearum suarum et quantum ad dictorum bonum et ipsi eligent in custodes. Qui custodes similiter teneantur custodire vias prope ipsas plateas ne in eis fiat aliqua turpitudo. Item statuimus quod custodes sint accusatores ad hanc penam et habeant medietatem banni et si ipsi bene non custodierint et accusaverint transgressores huius statuti pena supradicta potestas ipsi solvere teneantur. Item volumus et firmamus quod istud statutum stet ad dictorum [illegible] sua valeat et vigore optineat firmitatis. De fratribus umiliatis habendis pro draparia exercenda. Rubrica.

clxxxvii Quoniam inter alia quibus civitatis honor acrescit et cuilibet urbium utilitas solita pervenire draparia consuevit quas dignitas privilegio perfulgere decet Perusinam civitatem que multis dignitatibus radiat dignitate draparie exercitu [illegible]. Et uno dicimus et ordinamus et inviolabiliter volumus observari quod potestas et capitaneus teneantur et debeant dare operam efficacem quod fratres humiliati qui faciunt pannos in Lombardia debeant civitatem Perusii pervenire et ipsi fratres drapariam faciant in eadem vel alibi ubi melius draparia poterit exerceri secundum consilium dicti loci ubi sic debeat dirigere ordinandum et si dicti fratres Perusium accesserint. Et cum comune Perusii de draparia facienda fuerint concordes debeant habere ipsi fratres pro draparia exercenda de avere comunis Perusii duo milia libras denariorum Perusinorum parvorum et rationem suam minui si non non possit [illegible] per duos nullibus libras denariorum de dictis fratribus de avere comunis Perusii quatuor milia libras denariorum tali condictione ac pacto quod quandocumque comuni Perusii placuerit pecuniam restitutam per eos tenendam. Et debeat habere dicti fratres pro domibus faciendis .m. libras denariorum et possessionibus emendis pro ipsis

fratribus habere debeant .m. libras denariorum monete [illegible] in ordine infrascripto videlicet quod comune Perusii sindicus statuatur qui possessiones ipsas emere pro comuni Perusii et locum in quo debeat dictas domos pro fratribus supradictis in ipso loco emendo pro ipsis domibus faciendis expendat .m. libras denariorum. Sindicus vero dictas sicut ipsis fratribus expensis fuerit debebit et postea dictus sindicus debeat concedere dictis fratribus possessiones domos supradictas hac condictione pro pactum pleni reservato scilicet si aliquo tempore contingeret quod dicti fratres de civitate Perusii discederent et drapariam non exercerent dicte domos et locum ipsum et possessiones predicte et quod omnino esse pro sindicum comunis de comuni Perusii libere ac pleno iure debeant remanere non obstante si dicti fratres essent de aliqua religione vel subobedientia existerent alicui nec aliquo aliorum [illegible] comuni Perusii vel [illegible] esse. Si autem potestas et capitaneus ad predicta omnia facienda et consilium facienda [illegible] fuerint neglegentes solvat aliter eorum de suo salario comuni Perusii pene nomine .C. libras denariorum. De legum doctore pro comuni inveniendo. Rubrica.

Ut civitas Perusii sapientia valeat elucere et in ea studium habeatur. Dicimus et ordinamus quod potestas et capitaneus teneantur et debeant pro toto meo [illegible] invenire [illegible] melius poterit invenire dominorum famosum dominum legum doctorem et eo invento studeat et dent operam efficacem quod idem legum doctor veniat Perusium et moram continuam faciat in civitate Perusii ad studendum et legere debeat volentibus leges audire. Supradicta electio facienda dicti legum doctoris potestas et capitaneus debeant habere consilium cum guardiano fratrum Minorum de Perusio et cum priore sancti Dominici et eorum lectoribus et cum aliis sapientibus hominibus civitatis Perusii quos habere voluerit et prout consilium predictorum receperit ita fiat et debeat procedere. Et habeat et habere debeat dictus dominus legum doctor de avere comunis Perusii pro suo salario per anno quolibet .ccc. libras denariorum et hec capitulum sit precisum. De remundatione viarum matonatarum et electione officialium qui sint super ipsis.

Potestas et capitaneus teneantur conservare et manutenere. Super potestate. Rubrica. clxxxviii

clxxxix Pro bono statu palatium comunis et domos et plateas fori portas civitatis et omnia loca et vias publicas et vicinales sinuentes et actus et dictas vias totius civitatis quam comitatus et districtus et puteos comunis et omnes fontes et muros civitatis et burgorum et vias fontium murorum. Et facere reaptari et reaptari pilas et spondas pontis vallis cepi et pontis Felcine et pontis Pactoli et ubicumque necesse fuerit et predicta faciat ab eis et [illegible] directa. Item teneatur potestas et capitaneus pro toto mense madii bannum facere per totam civitatem et burgos quod quicumque voluit removere seu remundare carbonarias matonatas cuiuslibet vel alicuius porte veniat coram eis et illi qui primi [illegible] fuerint [illegible]. Et potestas et capitaneus teneantur omnia acceptionare pretium [illegible] carbonarias cuiuslibet porte matonatas per unum annum expensis illorum qui habent domos iuxta vias matonatas ita quod procuratores ipsius faciant remundare via seu vias quam vel quas receperit ad cottumum ad minus semel in ebdomada. Et nec potestas et capitaneus vel aliquis eorum debeat aliquo die dominico per civitatem et burgos [illegible] aliquam turpitudinem vel inmunditias vel aliquid in [illegible] fieri vel proiectum vel in porta talem [illegible]. Potestas et capitaneus illum cottumatorem seu remundatorem illius viae in qua talis fuerit inventa in .x. solidos denariorum comuni Perusii debeat condempnare et condempnatorum accipere debeat penam. Item si aliquis studiose in dicta viis alia eorum posuerit terram vel aliquid aliud seu proiecerit aliquam turpitudinem

67 21

uel inmunditia extimatorum seu remundatorum illius vie ad elevandum et removendum talem inmunditiam vel id quod in ipsa esset positum vel proiectum. Et si ille qui non elevaverit vel removerit ad terminum ei datum predictorum non valeat ... pro vice qualibet solvat c. s. ¶ Item potestas et capitaneus omnes vias et portas et vias malos transitus de comitatu remundari faciat per se vel per alterum eorum. Qui non ducat secum unum bonum hominem de illa porta per quam comitatus ibunt et invenerit malos transitus ipsos faciat reaptari. Et si expedit de novo formas fieri faciat ab hominibus comitatus illius porte per meliorem et utiliorem ipsis viam. Et si invenerit aliquid esse in positum vel edificatum faciat elevari et removeri et a nemine occupari permictat et occupatam faciat expediri et disoccupari. Et omnes vias civitatis et burgorum et omnes vias et vicinales puteorum. Et si non sunt diffinite et terminate faciat diffiniri et terminari potestas et capitaneus. Et potestas et capitaneus perpetue easdem firmas habeat diffinitas et terminatas scribi et in scriptis publicis redigi faciat teneatur. ¶ Item potestas et capitaneus faciat eligi in qualibet porta civitatis duos bonos homines de qualibet ... qui vias faciat expediri et easdem teneri faciat expeditas contra quos fecerit. x. lib. den. nomine pene comuni pistorii solvere teneatur.

¶ Item dicimus quod nullus debeat studiose dimictere porcum suum vel scrofam ita quod vadat per civitatem vel burgos contra facientes solvat pro vice qualibet. x. s. den. cuius banni medietas sit comunis et alia habeat accusator. Ad quam penam non teneatur ille qui iret vel mictet seu nutriret post porcum vel scrofam. Item dicimus statuentes quod potestas et capitaneus in principio regiminis sui eligi faciat in maiori consilio civitatis sexte brevium in unaquaque parochia civitatis et burgorum duos bonos homines. Unus quorum sit notarius qui teneantur debeat et scrutari per suas parochias et quilibet bonus homo cum suo notario per suam partem omnes vias prout in supradicto capitulo continetur. Et si ante domum alicuius inmunditias vel turpitudines vel aliquid in positum invenerit prohibere debeat et precipere illis ante quorum domos invenerit quod eas debeat infra certum terminum quem eis debeat elevare et removere. Et dictum preceptum predicti notarii scribere debeat. Et quicumque non obediet et non observaverit preceptum dictorum officialium vel alterius eorum pro vice qualibet solvat nomine banni comuni pistorii. c. s. den. Et potestas et capitaneus agere faciatis auferri penas et dictas scriptura dictorum notariorum sicut et dicti officiales. Et quilibet eorum per suas parochias teneantur custodiam porcorum et scrofarum qui custodire debeat diligenter per suas parochias ne aliquis porcus vel scrofa ire valeat per eas. Et si aliquis dictorum custodum et officialium in sua parochia porcum vel scrofam errare invenerit potestas et capitaneus debeat assignare et habeant dicti officiales et custodes per eorum salario quilibet eorum a comuni pistorii predicti eorum officiis et custodia facienda et accedendis. Et quilibet dictorum ne xl. s. den. et medietate banni. ¶ Item volumus quod quilibet debeat dicti dictorum custodum et officialium et cuilibet istorum et super supradicta custodia dictorum porcorum et scrofarum aliquam custodes secundum prout consilio placuerit et dare dictorum eorum cuilibet eorum. Et si aliquis dictorum officialium circa suum officium faciendum fuerint negligentes potestas et capitaneus auferre teneatur eis pro vice qualibet. x. s. den. et nec valeat aliquis accusatorum et accusationis credere debeat iuramento. Item vult ... capitaneus una die in qualibet ebdomada singulis ebdomadis vadat per civitatem et burgos et si invenerit aliquem porcum vel scrofam debeat scire in qua parochia illum vel illam invenerit

ipse vel alter eorum. Et potestas et capitaneus custodes illius parochie in qua porcus vel porca vel invenitur fuerit puniendo quod porco invento et qualibet scrofa in. x. s. den. debeat condempnare. Qualiter puniantur impedientes plateas vel forum vel vias comunis civitatis et non amoverint. rubrica. clxxxx

Statuimus quod quicumque civitate mutaliter vias impedivit vel forum vel plateam civitatis. viii. dies post completum mutalium illud extra viam esse impedita debeat removere et qui contrafecerit. c. s. den. pene nomine solvere teneatur cuius pene vel banni medietas sit comunis et alia habeat accusator. Qualiter fons plantatose fieri et aptari debeat. rubrica.

Dicimus et ordinamus quod fons plantatose fieri debeat expensis hominum porte sancti petri et bene actari prout melius actari fieri poterit. Et potestas et capitaneus dictum fontem fieri facere teneatur expensis hominum predictorum. De actatione pontis seleine. rubrica. clxxxxi

Potestas et capitaneus presentium mensis maii debeat eligere illos sapientes quos voluerint et cum eis consulibus ire debeant ad videndum pontem sela… ine et debeant et teneantur facere fieri et erigi arcum ipsius pontis de novo super ponte qui nunc est ibi quem erigi debeat esse de bonis lapidibus et calcina ipse erigi debeat fieri expensis comunis pistorii alias non expensis opor… tunas ad actationem pontis predicti ab hominibus de contracta fieri facere teneantur et fieri faciat illis magistris quos viderit esse conveni… entes et bene cognoscant de opere dicti pontis. Et si dicti magi… stri dixerint potestas et capitaneus fieri et procedere teneatur super actatione pontis supra notati omnibus oportunis. Et si potestas et capitaneus ad predicta fieri facienda fuerint negligentes aliter eorum de suo salario solvat comuni pistorii pene nomine. c. lib. den. De actatione pontis rivi argentis. rubrica.

Item quod pons rivi argentis reaptetur in pede civitatelle et in expensis hominum de contrata quod homines comode ire et redire possint et valeant transire. Et potestas et capitaneus predicta fieri facere teneantur expensis hominum predictorum. Qualiter et quando aptari debeat via de mitiano. rubrica. clxxxxiii

Potestas et capitaneus teneantur fieri facere aptari presentium mensis maii et iunii viam de mitiano a capite pontis seleine et venit pistorium usque ad vineam magistri gentilis et apud silonem explanari et dirigi fa… ciat et formas inmicti si necesse fuerit ita quod bene et comode homines ire et redire hoc facere possint. Et aptatio predicta dicte vie fieri debeat per homines comitatus porte selis. Et unus bonus homo idoneus de dicta porta eligatur ad dictum opus fieri faciendum qui bonus homo sit de illis hominibus qui habent facere in dicta contracta et maxime per dictam viam vadunt. Et ille bonus homo eligatur ab illis hominibus qui habent facere in dicta contrata et ... dicta via ad hoc ut melius fiat opus dicte vie. Et si potestas et capitaneus ad dictum opus dicte vie fieri faciendum fuerint negligentes c. lib. den. nomine pene comuni pistorii solvere teneatur. De expeditione viarum super terram et subtus terram. rubrica. clxxxxiiii

Licet de expeditione et disoccupatione viarum multa loquatur et precedat tamen hoc statutum capitulum inviolabiliter valituro quod volumus observari quod potestas et capitaneus faciat et facere teneatur disoccupari et expediri super terram et subtus terram omnes vias civitatis et burgorum et comitatus ab illis qui impedierint seu occupaverint seu ab illis qui eas detinent impeditas vel occupatas. Et quicumque non expediverit seu disoccupaverit viam vel vias ad terminum quem potestas et capitaneus assignaverit eidem. l. lib. den. nomine pene solvere teneatur. Et potestas et capitaneus teneatur exigere dictam penam et nichilominus vias vel vias expeditas et disoccupatas facere teneatur. Et sindici comunis pistorii de condempnationibus que fient secundum formam huius statuti cognitionem non habeant ullo modo.

27

De expensione domus Orlandini Bottaronis. R.

clxxxxvi Potestas et capitaneus teneatur omnem expensam facere
pro qua domus Orlandini Bottaronis posita in via in
arcion ipsi domui facienda debeat habere sapientes homines quot
et quot voluerint et secundum quod ipsi sapientes homines existi
maverint de ipsa domo sic ea de ipsa extimatione omni fa
cere teneatur. ¶ Adiungimus statuentes quod potestas et capitaneus
teneatur precise in suo malefitio quod ideo capitulo continetur execu
tioni mandare. Quod si fuerint negligentes ad predicta faci
enda solvat quilibet eorum comuni Perusii de suo salario pene
nomine centum libras denariorum. De explanatione viarum quibus itur ad

clxxxxvii Potestas et capitaneus teneatur facere explanari capud batalie.
Cum viae quibus itur de platea seu foro comunis Perusii ad
capud batalie ubicumque fuerit oportunum a platea seu
foro usque ad murum capitis supra notati scilicet via que vadit
et tenet sancti Andrea. Et via que vadit domum filiorum domine Ma
gorane. Et via que vadit domum Pisanorum seu Pisciaroli
et via acta que est iuxta domum olim Regaganese et via que
est iuxta domum Mafutii que dicitur Gegetella. Et iuxta domum
nepotum ... Petri. Et debeat continuare eme seu emi facere
per comunem muros et loca oportunas et oportuna ad explana
tionem dictarum viarum. Et quandocumque fuerit murum vel locum quod pe
dietur pro explanatione dictarum viarum seu alicuius eorum ne
de voluerit ad faciendum necessarium ipsum nullomodo compella
tur. ¶ Huic capitulo duximus adiungendum quod potestas et
capitaneus precise in suo malefitio emere debeat pro comuni Perusii domum
olim Regaganese ad extimationem que fiet per centum bo
nos et legales homines per potestatem et capitaneum et consules artium eligendos.
Et si potestas et capitaneus predicta executioni mandare fuerint neglige
ntes solvat quilibet eorum de suo salario comuni Perusii pene
nomine centum libras denariorum. De ponte et muris faciendis iuxta stra

ta Kapanarium Bagnarie et per quos. R.

clxxxxviii Potestas et capitaneus teneatur et debeat precise in suo malefitio facere fieri
pontem de strata Capanarum Bagnarie de bonis lapidibus
et alios pontes in dicta via. Et si ipse vel aliqui ipsorum aptatione
indigeant faciat reaptari. ¶ Item potestas et capitaneus pe
nitus fieri facere teneatur expensis hominum contrate porte sancte Su
sanne in dicta strata Capanarum Bagnarie a ponte Cai
ne usque ad alium pontem duos muros scilicet unum equali
ter ex parte viae bonas et fortes ad terram calce et arena cum
... ipsa via comode nequeat preterire. ¶ Et ut ipsa via
citius aptetur et muri predicti melius fiant potestas et capitaneus
debeat ... ad octo dies post introitum regiminis
sui potestatis unum bonum hominem qui sit suprastans ad dictam viam ac
tari faciendam et ad muros predictos fieri faciendos et unum
bonum notarium expensis hominum contrate porte sancte Susanne
ad salarium quod tunc consilium ordinabit. Et omnes ex
pensis oportune ad dictam viam et ad muros fieri debendas
per dictam contratam porte supra plubicate. Qualiter debeat re

moveri pergolla et volte super muris euntes et existentia.

clxxxxviiii Potestas et capitaneus teneatur facere elevari et removeri. R.
Omnes voltas et pergolla que stant super muris publicis
que veniunt a portis civitatis et burgorum et civitatis ipsa
platea vel foro comunis Perusii volta vel pergolla distaret altitudinis super
via .xx. pedibus ad pedem comunis Perusii. Et quolibet pergolla
que est in foro vel platea comunis sunt distaret alta .xx. pe
dibus ad dictam pedem omnino faciat elevari et remo
veri. Et predicta de suo malefitio fieri debeat. Et si aliquis non elevaverit

termino sibi dato .x. libras denariorum comuni Perusii solvere teneatur.
Et predicta nichilominus debeat removere et potestas et capitaneus nichilominus
faciat removeri. ¶ Item quicumque habuerit facere expulsa
que parte vie seu viarum publicarum vel vicinalium libere
possit voltam vel pergolam facere super via dummodo ipsa vol
ta vel pergolla per .xv. pedes distet altitudinis ad pedem supra
notatum scilicet in viis publicis et vicinalibus per .x. pedes.
Set si uno sommisso vel uno pede minus altitudinis distaverit
quam dictum est nulla pena aliquis patiatur. Et absque vol
ta vel pergolla non debeat removeri. ¶ Item si aliquis habu
erit facere iuxta viam publicam vel vicinalem libere possit per
gollam facere et tectones in muro et extra usque ad medie
tatem vie in suo ... facere de voluntate illius vel illorum
qui habent facere ex alia parte vie. Et quotiens aliter acceptaverit
vult quis ultra medietatem vie totiens potestas et capitaneus faci
at removeri. Et si aliquis contrafecerit dictam penam .x. libras de
beat sustinere. ¶ Adiungimus huic capitulo statuen
tes quod potestas et capitaneus teneatur facere removeri omnia pergolla
que sunt super forum comunis in pede dicti fori a rebucco do
mus Andree Gualfreducti in ferro quod est ad ca
pud batalie circumcirca fontem novum seu in pede
fori. Et pergolla omnia que sunt circum circa dictum fontem
ad dictum renbucum in ferro elevari faciat annuatim do
morum expensis precise in suo malefitio secundum extimationem duplicatam per centum
bonos homines eligendos per potestatem et capitaneum et consules artium prout
eis videbitur faciendum. ¶ Item dicimus et affirmamus quod nullus
a dicto rebucco in ferro circum circa dictum fontem abbatie via
terrata ... que ad sponsum additio fuit firmata faciat si facere
possit nec debeat ullo modo aliquod pergollum nec aliquis debeat habere si
tenere annuatim domorum expensis circum circa dictum fontem et si aliquis facere
acceperit potestas et capitaneus illud penitus faciat removeri que additio
firmata fuit sub anno domini M.CC.lxxx. indictione viii. die Iovis
xxi. novembris. Qualiter volentes hedificare iuxta vias re
quirant potestatem vel capitaneum et de pena contrafacientium. R.

CC. 1 Quicumque iuxta viam publicam vel vicinalem vel aliam rem comunis edifica
re teneatur requirere potestatem et capitaneum vel eorum iudices vel notarios eorum vel
alicuius eorum et potestas et capitaneus teneatur mictere suorum iudicum vel notarium ad videndum
locum ubi edificari debet et ille qui venerit ad videndum locum predictum
inde fuerit vel mensurare faciat rem privati a re comunis et inde tamen in
fra delinqua edificare volentem et alia secundum ... potestas et capitaneus
precipiendum ut de re comunis aliquis nequeat occupare. Et si aliquis requirere ne
glexerit ut dictum est centum solidos nomine pene comuni Perusii solvere teneatur et totum
id quod edificavit debeat removere. Qualiter potestas et capitaneus pergo

lla et gredarias minantias vel minantes ruinas faciat reapta

CCI Si pergollum vel grodaria ... quod vel que minaretur ruina[m]
et ... super foro vel platea comunis vel super aliqua via potestas et capitaneus
ipsum vel ipsam teneatur facere reaptari et ille qui non reaptaverit termino
sibi dato .x. libras denariorum solvere teneatur. Et si ... medietas sit comunis et
alia habent ... Qualiter ... potestas et capitaneus omnes malos tra

sitos et pontes videat et faciat reaptari. R.

CCII Potestas et capitaneus cum consulibus artium et duobus bonis hominibus de qualibet por
ta xii uno ... precise in suo malefitio debeat videre omnes pontes qui
indigent refectione seu aptatione et malos transitos et pontes
expensis comunis Perusii faciat aptari et refici ad dictum ipsorum bonorum hominum et con
sulum artium et in ad illas ... subsequentes malos aut omnes
... aptari faciat ab hominibus ... et ipsos ita faciat aperi
ri ... volentes ire valeant ... sine aliqua lesione. ¶ Volumus

ad inuigilandum q(uod) pot(estas) (et) cap(itaneus) p(ro)curent n(ost)ri mun(icipii) a [illegible] d(i)c(t)a
ta aptum consilium (et) brigam faciat p(ro)ut melius fi(eri) poterit
ut non e(st) aptata via q(ue) it i(n) clusium a Forcella s(an)c(t)i Ruffini
usq(ue) ad montes Ancaialle. Qualit(er) (et) q(ua)n(do) p(er)inagia pa-
latii co(mmun)is remundentur. R(ubrica).

ccviij Perinagia palatii co(mmun)is Per(usii) o(mn)ib(us) mensib(us) (et) in anno [illegible]
co(mmun)is Per(usii) teneatur (et) remundet (et) aqua palatii (et) platea
co(mmun)is Per(usii) iniectat p(er) uoltam palatii in d(i)c(t)a p(er)inagia ut in(de)
lis remundetur. Et ipsa p(er)terella p(er)inagior(um). S(ed) ubi stat ipse p(er)inagia
aptet(ur) de bonis assidib(us) q(ui)etur ita q(uod) nullus turpitudine(m)
faciat in eis. Et q(ui) in ipsis p(er)inagia turpitudine(m) aliq(ua)m fe-
cerit, xl s(olidos) den(ariorum) no(min)e banni p(ro) vice qualib(et) solue(re) teneat(ur) cui(us) banni
medietas sit co(mmun)is (et) alia h(ab)eat accusator. Et p(re)d(ic)ta o(mn)ia pot(estas) (et) cap(itaneus)
i(n) p(ri)ncipio regi(minis) p(ro)cedat usq(ue) ad illas secte [illegible] seq(ue)ntes [illegible]
fi(eri) face(re) teneat(ur). Et si ad defectu(m) p(re)d(ic)ta neglexerit q(ui)lib(et) eor(um)
de suo salario l lib(ras) den(ariorum) co(mmun)i Per(usii) solue(re) teneat(ur). Q(uod) nullus de-
beat retinere i(n) foro u(e)l platea co(mmun)is an(te) murum sue domus bancu(m) [illegible]

ccviiij Nulli liceat in foro u(e)l platea co(mmun)is h(ab)ere [illegible] tenere ult(ra) q(ua)ntitate(m)
[illegible] ante murum domus ul(tra) [illegible] sue u(e)l alt(eri)us o(cto) somess(arum).
i(n) qua staret aliq(ui)s bancu(m) ultra q(ua)ntitate(m) o(cto) somess(arum) ad somes-
su(m) co(mmun)is (et) nullus in capite barge qua(m) haberet i(n) foro u(e)l platea
h(ab)eat aliq(uo)d p(ar)atu(m) u(e)l aliq(uo)d obstaculu(m) de assidib(us) u(e)l [illegible]
u(e)l bancos maliciosos i(m)ponere. Et si q(ui)s h(ab)eret, pot(estas) (et) cap(itaneus) faciat
remoue(r)i (et) r[e]poni toto t(em)p(o)r(e) eor(um) offitii no(n) p(er)mittant tales [illegible]
das [illegible] i(n) nu(n)dinis o(mn)ium s(an)c(t)or(um). Et si aliq(ui)s [illegible]
ip(s)is nu(n)dinis face(re) uoluerit supbancas aliq(uo)d [illegible] illud
face(re) ualeat. Simili(ter) aliis t(em)p(o)rib(us) [illegible] ipsi faciat ita [illegible]
tu(m) q(uod) no(n) i(m)pediat [illegible] u(e)l [illegible] nec i(m)pediat in [illegible]
[illegible]. Et illi q(ui) h(ab)ent [illegible] bancas nulla(m) faciat
accrementu(m) [illegible] q(uod) maius spatiu(m) [illegible] capiat u(e)l platee aliq(uo)d [illegible]
qua(m) o(cto) somessor(um) spatiu(m) ut d(i)c(tu)m e(st). Et q(ui) (contra) fecerit xx s(olidos) no(min)e
pene solue(re) teneat(ur). Ad [illegible] [illegible] q(uo)d [illegible] cum
capl(o) statuti [illegible] q(ui) [illegible] materia debeat [illegible]. Qua-
lit(er) p(er)mittat(ur) [illegible] puteu(m) u(e)l platea u(e)l scalas palatii u(e)l subt(us) uo(ltas)

ccx Nullus [illegible] puteu(m) [illegible] palatii fimu(m) u(e)l aliquas i(n)mu(n)ditias
u(e)l platea u(e)l [illegible] scalas palatii u(e)l subt(us) uoltas. R(ubrica).
palatii audeat u(e)l p(re)sumat p(ro)hice(re) fimu(m) u(e)l [illegible] u(e)l aliquas her-
bas u(e)l i(m)mu(n)ditias ne(c) i(n)testina p(ro)hice(re) bestiar(um) u(e)l aliqua(m) bestia(m)
ibi occide(re) u(e)l carnes ibi faciat u(e)l macellet u(e)l retine(re) audeat
aliq(ui)s carnes morticinas u(e)l fetidas. Nec [illegible] fontes co(mmun)is no-
uos i(n) platea (et) foro co(mmun)is [illegible] si q(ui)s (contra) fecerit no(min)e pene
xx s(olidos) d(enariorum) p(ro) vice qualibet solue(re) teneat(ur). Saluo q(uod) uendentes [illegible]
[illegible] si detulerint paleas sine malitia cu(m) ipsis comode mo-
rari no(n) possit ad d(i)c(t)am pena(m) minime teneat(ur). Qualit(er) i(n) platea seu
foro co(mmun)is possi(n)t boues trahere assides (et) quedam alie res haberi

209 ccxj Nullus debeat audeat u(e)l p(re)sumat non debeatur. R(ubrica).
i(n) platea seu foro co(mmun)is u(e)l uolta palatii co(mmun)is Per(usii) retine(re) porcos
u(e)l scrofas boues u(e)l [illegible] u(e)l [illegible] u(e)l assides u(e)l [illegible] u(e)l lapides
u(e)l matones arena(m) u(e)l calcina(m) ad uende(n)d(um) u(e)l aliq(uo)d alio modo. S(ed) boues
[illegible] (et) [illegible] ue(n)dat(ur) (et) uendi debeat [illegible] [illegible]. Et
si pot(estas) (et) cap(itaneus) u(e)l aliq(ui)s d(e) ipsor(um) u(e)l alio(rum) familia uideri debeat res u(e)l aliq(ui)d
ea(rum) i(n) locis p(re)d(ic)tis u(e)l aliq(ui)d eor(um) statim p(ro)hici fac(er)e teneat(ur). Et de ipsis
locis penit(us) remoueri. Saluo q(uod) q(ui)cu(m)q(ue) murare uoluerit pos-
sit ibi pone(re) (et) retine(re) lapides (et) matones, arena(m) (et) calcina(m) (et) ligna
(et) alia ad muru(m) necessaria. Et etiam d(e) fundame(n)tis extracta
q(ui)sq(ue) murauerit. Dum tamen o(mn)ia p(re)d(ic)ta an(te) festu(m) o(mn)ium s(an)c(t)or(um) d(e) ipsis locis
q(ui)s p(re)d(ic)ta h(ab)uit debeat remoue(re). (Et) durante ipso festo ibi pone(re) no(n)
p(re)sumat aliq(ui)d p(re)d(ic)tor(um). Et postq(uam) aliq(ui)s suu(m) opus (com)pleuerit stati(m)
p(re)d(ic)ta de ipsis locis debeat remoue(re). Et si pot(estas) (et) cap(itaneus) p(re)d(ic)ta o(mn)ia
no(n) fecerint xxv lib(ras) d(enariorum) no(min)e pene solue(re) teneat(ur). Qualit(er) nul-

ccx Nulli h(ab)enti domu(m) u(e)l camera(m) liceat capere locu(m) u(e)l parte(m) d(i)c(t)i i(n) platea u(e)l 210
i(n) platea u(e)l foro co(mmun)is u(e)l iuxta ip(su)m foro co(mmun)is an(te) domu(m) u(e)l camera(m) ca(usa) dandi
u(e)l ip(su)m liceat locu(m) cape(re) u(e)l [illegible] pone(re) ca(usa) dandi u(e)l uendendi (et) p(re)d(ic)ta (contra)
u(e)l uendendi alicui an(te) sua(m) domu(m) u(e)l camera(m) u(e)l p(ro) [illegible] u(e)l [illegible] cetera
ca(usa) maliciose tene(re) ad h(oc) ut alie p(er)sone an(te) ip(s)as domu(m) u(e)l camera(m)
stare no(n) possi(n)t. Et ille q(ui) domus u(e)l camera(m) h(ab)eat alicui uolenti lo-
cu(m) cape(re) an(te) ip(s)as u(e)l aliq(ui)d ibi pone(re) [illegible] no(n) p(re)sumat. Et q(ui) (contra)
fecerit (contra) p(re)d(ic)ta u(e)l aliq(ui)d p(re)d(ic)tor(um) p(ro) vice qualibet co(mmun)i Per(usii) x lib(ras) [illegible]
solue(re) teneat(ur). Si aut(em) aliq(ui)s p(re)d(ic)to loco que(m) cape(re) an(te) ip(s)as domos
u(e)l cameras u(e)l aliqua ca(usa) [illegible] quasi [illegible] p(re)tiu(m) aliq(uo)d sol-
uerit u(e)l p(ro)miserit alicui xl s(olidos) d(enariorum) p(ro) vice q(ua)lib(et) solue(re) tenea(tur). De
locis no(n) capiendis i(n) festo o(mn)ium s(an)c(t)or(um) (et) i(n) a(l)p(ost)olis

ccxj In festo o(mn)ium s(an)c(t)or(um) (et) i(n) festo ap(osto)lor(um) nulli liceat R(ubrica). 211
i(n) foro u(e)l platea co(mmun)is cape(re) sine uoluntate consilii mercator(um) (et)
rector(um) artium. Et q(ui) (contra) fecerit soluat pene no(min)e co(mmun)i Per(usii) c s(olidos) d(enariorum);
o(mn)ia loca recipiat (et) [illegible] teneat d(i)c(t)is t(em)p(o)rib(us) sicut p(re)d(i)c(t)i consules
(et) rectores fuerint ordinati. Et pot(estas) (et) cap(itaneus) [illegible] uoleres loca (et) [illegible]
h(ab)ere i(n) d(i)c(t)is locis ipsis consulib(us) (et) rectorib(us) faciat obedire. Et p(re)d(ic)ti
consules (et) rectores sic loca (et) [illegible] faciat ordinari (et) [illegible]
i(n)comodu(m) no(n) p(re)stet. Volumus t(ame)n q(uod) pot(estas) (et) cap(itaneus) liceat face(re) ele-
uari (et) [illegible] bancas (et) [illegible] de foro (et) platea q(ua)n(do) uiderit eis i(n)debit(e)
expedire. (Et) bancis aut(em) tenendis i(n) platea (et) foro co(mmun)is q(ua)m ciuium d(omi)ni
[illegible] i(n) ciuitate i(n) p(re)sentia potestatis (et) cap(itanei) (et) alior(um) sapientu(m) q(ui) [illegible]
uoluerint debeat remane(re). Ubi uenda(n)t(ur) pelles (et) coria be-
stiar(um), lardu(m) sepu(m) (et) oleum, (et) de pena. R(ubrica).

ccxij Illi q(ui) uendunt pelles bestiar(um), coria, lardu(m), sepu(m) (et) oleu(m) i(n) pla- 212
tea u(e)l foro co(mmun)is u(e)l i(n) aliq(ua) p(ar)te sui no(n) debeat ad uende(n)du(m) ali-
quatenus comorari. Et si q(ui)s (contra) fecerit soluat p(ro) vice qualib(et) x s(olidos)
d(enariorum). Cui(us) banni medietas sit co(mmun)is (et) alia h(ab)eat accusator. [illegible] [illegible] acc-
tores [illegible] [illegible] p(re)d(ic)tor(um) [illegible] qualitate. Qualit(er) p(ro)hi-
bent(ur) p(ro)hicientes i(n) uia(m) (et) i(n) portas u(e)l ex alto (et) de muro

ccxiij Nullus audeat p(ro)hice(re) ciuitatis turpitudinem. R(ubrica). 213
i(n) uias p(u)bl(ic)as u(e)l uicinal(es) aut an(te) portas ciuitatis
(et) burgor(um) aqua(m) mortua(m) seu molsa(m) pellicia u(e)l cata(rum) seu coria
bestiar(um) u(e)l reptilia seu corpa bestiar(um) mortuar(um) aut feces
aut i(n)testina aut sanguine(m) eor(um) nec i(n) [illegible] tene(re) debeat
ip(su)m sanguine(m) nec (con)p(ro)hiciat in ipsas uias carnes feti-
das. It(em) barberii in ipsis uiis (et) locis no(n) retineat san-
guine(m) u(e)l alibi ext(ra) cameras q(ui)b(us) manet. It(em) no(n) lice-
at alicui d(e) die u(e)l de nocte p(ro)hice(re) i(n) [illegible] uias p(u)bl(ic)as u(e)l uici-
nales nec i(n) [illegible] alicui aliq(ui)d i(n)munditia u(e)l turpitu-
dine(m) nec aqua(m) mortua(m) u(e)l alia(m) turpe(m) aqua(m) u(e)l [illegible] seu la-
pides u(e)l aliq(ui)d p(re)d(ic)tor(um) d(e) p(er)terellis seu fenestris aut de bal-
cone d(e) alto aut de muro [illegible] u(e)l domus stare(n)t i(n) [illegible].
Et q(ui) (contra) fecerit i(n) aliquo p(re)d(ic)tor(um) soluat no(min)e pene banni p(ro)
uice qualibet xl s(olidos) d(enariorum). Cui(us) banni medietas sit co(mmun)is (et) alia
h(ab)eat accusator i(n) [illegible] [illegible] qualitate. It(em) aliq(ui)s de muro
suo u(e)l d(e) domo i(n) qua h(ab)itaret no(n) p(ro)hiciat u(e)l p(ro)hici faciat aliq(ua)m
i(n)munditia(m) u(e)l turpitudine(m) i(n) uia(m) [illegible] [illegible] u(e)l
[illegible] (contra) facie(n)s pot(estas) (et) cap(itaneus) auferat pone(re) no(min)e xl s(olidos) d(enariorum).
[illegible] stare debeat accusatoris. It(em) pot(estas) semel
i(n) qualibet ebdomada ire debeat p(er) ciuitate(m) (et) burgos. Ad in-
uestigandu(m) aliq(ui)d si (contra) p(re)d(ic)ta u(e)l aliq(ui)d p(re)d(ic)tor(um) (et) p(ro) aliquo (con)trauen-
tu(m). Et si aliq(ui)s i(n)uenerit u(e)l aliq(ui)d p(re)d(ic)tor(um) i(n)uenerit delinque(n)tes [illegible]
delinque(n)s i(n) p(re)d(ic)ta pena xl s(olidos) debeat (con)de(m)nari. De elec- 214
tione custodum co(mmun)ia(rum) co(mmun)is Per(usii) (et) de bestiis

Pot(estas) (et) cap(itaneus) olligi face(re) no(n) tenendis p(ro)pe co(mmun)ia(s) (et)
[illegible] in p(ri)ncipio regiminis [illegible] [illegible] co(mmun)ia(s). R(ubrica).
duos bonos homines d(e) qualibet porta q(ui) teneant(ur) bene (et) dili-
genter custodire o(mn)es co(mmun)ia(s) co(mmun)is Per(usii) ita q(uod) nemo

possit vendere, vincere nec capras extrapatare seu mictere capras vel yrcos in ipsis tenimentis. Et siquis in predictis
fecerit vel contra venerit in dictis silvis vel aliqua ipsarum, solvat pene nomine pro vice qualibet .x. sol. den. Et qui capras seu yrcos
in ipsis immiserit pro una quaque capra et unoquoque yrco
.v. sol. den. solvere teneatur. Quarum banorum medietas sit communis et alia
ipsorum custodum. Et nullus qui fuerit custodes fuit accusatus
possit postea eos de aliquo quod esset contra eorum offitium accusare. Et si
accusaret non valeat ullo modo, dummodo custodes nulla concordia fiant cum aliquo offendenti in communantiis supradictis. Et si
facti accusator per capitaneum ei vel eis auferre teneatur pro vice
qualibet duplicem penam, denariorum .x. lib. cuius pene medietas sit
communis et alia sit accusatoris. Et si auferre non posset faciat eum
vel eos in dicta pena extrahi, nichilominus ei vel eis quantum plus poterit tollere teneatur. ¶ Item nullus audeat retinere vel ducere
aut mictere capras vel yrcos ad nobilitates vel[?] infra[?] ipsarum
usus civitatis sub pena .x. sol. pro unaquaque capra et unoquoque
yrco. Salvo quod macellatores conducentes capras et yrcos
quas et quos emerint causa vendendi non teneantur. Set si dampnum
dederint alicui ipse bestie vel aliqua earum teneantur macellatores
cuius bestie fuerint patienti dampnum plenius emendare. ¶ Item
nullus audeat retinere capras vel yrcos prope ad silvas communis
ad unum miliarium, scilicet ad illas silvas que non sunt vendite per
commune. Et siquis contra fecerit pro unaquaque capra et pro unoquoque yrco penam
.x. sol. debeat substinere. Potestas autem et capitaneus banniri facere teneatur
publice quod nemo incidat in communantiis supradictis. Et habitatores circa montem Malbe[?] et circa collem capras et yrcos
non debeat retinere que[?] in dictis communantiis mictere ad penam superius notatam. ¶ Teneantur potestas et capitaneus cum consulibus mercatorum eligere vel elegi facere eorum arbitrio certos custodes qui sollicite debeant custodire predictas silvas quotienscumque eis placuerit,
et per[?] mictere ad custodiam earumdem. Qui custodes debeant
ingredi conveniente ad domos vicinas extra[?] et alia loca
que sunt circa ipsas communantias prope ipsas. Et si invenerint lignamina, palos, fastellos in locis predictis vel alia ligna de silvis
predictis non venditis ille in cuius loco inveneritur penam .x. lib. den.
solvere teneatur, et credatur iuramento duorum predictorum custodum
nisi ille probaret dicta ligna fuisse de aliis silvis vel aliis
locis quam de communantiis supradictis. Et dicti custodibus unius
non transmictatur[?]. Qui custodes nomine[?] debeant predictorum
salario pro die qualibet quo iverint, equites .iii. sol., pedites qualibet
[illegible]. ¶ Item si quod dampnum datum erit in communantiis supradictis
per eos pertinentes alicui castri vel ville teneatur illud castrum vel
villa in cuius pertinentia dampnum repertum solvere nomine pene .xl. sol.
den. communi Perusii pro vice qualibet in quo dampnum esset potius repertum. ¶ Additum est huic capitulo quod nemini sit licitum
occupare vel suppendere de communantiis communis Perusii ubicumque
commune Perusii communantias habet vel terminos seu pelastras[?] fecerit vel faciendas. Et quicumque occupavit vel suppendet de ipsis communantiis vel de dictis terminos[?] vel pelastras[?]
usus[?] communis Perusii debeat solvere pene nomine communi Perusii .xx.
lib. den. Et dimictere totum illud quod esset occupatum vel suppositum.
Et si aliquis esset seu aliquis nomine alicuius esset occupavit
vel supprehenderit de ipsis communantiis vel de dictis terminos vel pelastras[?] [illegible] supprehensum vel occupatum esset ad
[illegible] potestas et capitaneus vel alterius eorum ea cadat ab omni iure [illegible]
neficio communis Perusii. Et nulla persona debeat laborare de communantiis communis Perusii. Et infra[?] vel pelastris infra[?] nec usus[?] communis Perusii
sine licentia communis Perusii vel emptorum communantiarum sub pena predicta. Et liceat communi Perusino illis personis que habent communantias accipere seu vendere de ipsis communantiis sua
auctoritate propria contingente, scilicet illos fructus qui erunt de
iuxta[?] vel pelastris infra usus communis. Item nulla persona
debeat occupare vel supprehendere de iuxta communis Perusii aliquo modo
nec pro parte sibi aliquid de ipso iure, ad penam superius notatam.
¶ Item adiungimus statuentes quod potestas et capitaneus iuncte teneantur
permutare communantias montis Tezii[?] et collis Mioli[?] et alia
loca et eorum sua presentia faciat comparare et omnibus convicinibus
et firmis in vigore[?] et accipientes quod in ipsis communantiis
nichil faciat contra formam et contractum ipsorum emptionum, ad penam
quam in vendictione continetur extimatam. ¶ Item volumus
quod presens statutum communantiarum cum statuto posito quod loquitur
de hac materia debeat concordari. Qualiter potestas et capitaneus emi faciat domos et casalina pro novo palatio posito faciendo
Potestas et capitaneus teneantur pro palatio communis aptando. Rubrica. CCxv
debeant facere emere et emi facere pro toto mense [illegible] ma-
gi domos et casalina que pro eo una fuerint ad novum palatium faciendum quod prope fieri debeat iuxta palatium communis
Perusii. Et illud quod emeret seu emi valet pro ipso novo
palatio faciendo emendo, ad iustam convenientem mensuram extimationis que extimatio fieri debeat per .v. bonos sapientes viros quos potestas et capitaneus et consules mercatorum
diversis eligendos ad extimationem huiusmodi faciendam, quos secreto eligere teneantur. Et illi quorum fuerint illud
quod emeretur seu valuerit predicto palatio faciendo compelle
debeant per eos ad vendendum faciendum per extimationem
predictam, .c. lib. den. solvere teneantur, nichilominus vendictionem
facere compellantur. ¶ Item potestas et capitaneus predicti teneantur facere
actari[?] pro tempore mense iunii palatium communis Perusii,
quod si per communi Perusii conveniret[?] faciendum melioramentum[?]
vel si fuerit opportunum pro amplatione dicti palatii emi
facere teneantur ad iustam convenientem extimationem per
dictos .v. bonos homines faciendam. Et illi quorum erunt
fuerint si ipsum vendere noluerit compelli debeant ad vendendum
per extimationem predictam, qui si per ipsam extimationem vendere
noluerint .c. lib. den. solvere pene nomine compellantur,
nichilominus vendictionem facere teneantur. ¶ Item si potestas et capitaneus
predicti omnia et singula predicta que dicta sunt in emptione domorum et casalinorum pro novo palatio faciendo iuxta palatium ubi moratur dominus capitaneus, que de emptione melioramenti palatii communis ubi moratur dominus capitaneus, potius
de emptione terreni pro amplatione dicti palatii, et ut in dicto
capitulo omnia scripta sunt non fecerint quilibet eorum pene
nomine .cc. lib. den. communi Perusii solvere teneatur. Et preterea que
in ipso capitulo continentur potestas et capitaneus vel aliquis eorum seu alius
vel aliquis ab eis absolvi per generale nequeat
postulare. Et si absolutionem vel pro[?] generale aliquod factum
et erit per ea peteret vel aliquid quod esset ulterius possit
contra hoc capitulum vel contra ipsum capitulum vel id quod possit
esse interpretari possit[?] in aliquo consilio proponeret vel proponi
permicteret, vel si non compleret et observaret omnia
et singula que in hoc capitulo continentur duplicem penam,
scilicet .cccc. lib. den. de rebus suis salariis communi Perusino solvere
teneatur, nichilominus fieri debeat omnia supradicta. De custodia arcis castellionis Clusini et Castri Fossati. Rubrica. CCxvj
Potestas et capitaneus communis Perusii qui in civitate Perusii venerit debeat ponere, et capitaneus cum custodia arcis et
castellionis Clusini illos quod omnes clusium fuerit custodire
clusium teneatur custodire arcem predictam per totum
tempus conventionis. ¶ Item dicimus de arce Castri Fossati

ad plantandum debeat permittere dicto sindico predicti populi
ponere vineas et crescere vel alevare. Et etiam
singulas fructus quos percipiet vel percipere poterit de
ipso consenso et locatione et plantatione vinee ad tempus cele
brati contractus locationis et concessionis a .iiii. annos sibi habere
debeat retinere. Et a dicto tempore quatuor annorum in antea usque
ad complementum temporis locationis concessionis medietatem eam et sin
gulorum fructuum quas percipiet vel habebit per se vel alium ex
ipso terreno sibi locato et vineas quas fecit in ipso terre
no reddet communi perusii vel cui commune perusii duxerit concedendum.

Superdicat autem nec sibi debeat componere in quantum comuni
locatione et concessione et promissione que continentur inter conductores
vel conductorem et sindicum supradictum. ¶ Terrenum
autem predicte plantationes vineas locabitur seu concedet
in vendictione fructuum aque lacus non veniat. Non obstante
eo quod dicatur supra in quadam alio capitulo. scilicet quod terrenum insule ma
ioris et insule pulvensis vendatur cum fructibus aque lacus comperda
tur. Terrenum vero quod non concedetur et locabitur ad vineas plan
das et faciendas ut supra enarratum in vendictione fructuum aque
lacus comperdatur debeat devenire. Et ille qui de tempore coluit
vel laboravit medietatem fructuum ipsius terreni quod laborabit
emptoribus fructuum aque lacus dare penitus teneatur. Et hoc
capitulum absque tempore quod fuit factum conditum sub anno domini .m.cc.lxx
vi. Indictione quarta tempore domini Johannis pape .xxi. die .iij. intrante
mensis novembris ita quod ad faciendum complendum omnia que in hoc capitulo
continentur potestas et capitaneus teneantur. Qualiter puniantur homines
lacus incidentes rectia mangna et parva inter se.

Statuimus ordinamus quod nemo insule maioris. P.
nec aliqua alia persona audeat auferre vel removere
retia hominum insule pulvensis vel aliorum hominum de lacu de
locis in quibus essent dimissa vel starent posita. Et si quis contra fece
rit pacterate vel removere vel incisione retis magni pu
niatur in .c. libris denariorum. Et pro rectia in .l. libris denariorum, pro remangolo
et tude in .xxv. libris denariorum, et pro rectia varia in .c. solidis denariorum. et pro lista
tella altarie in .x. libris denariorum. In quibus penis commune et homines dicte
insule pro potestate et capitaneo puniantur si dicti homines insule assingnaverint
dictum commune perusii malefactorem. Et si aliquod tale maleficium fa
ctum non posset probatum fuisse plane publice fama fu
erit ad penam et qualibet persona. Et dampnum passo patrocin
antis debeat emendari. ¶ Item dicti homines et universitas lacus
puniantur et dampnum in dictis casibus et nolibus et si maleficium
fuit commissum ita quod omnia et singula persona que locum habet
in eodem et habitantes insule maioris locum habent in dictis singulis
aliis casibus et universitatibus et habitantibus lacus in pena quod supra
dictis et aliis supradictis. ¶ Item insidentes alie in
sule seu universitatis in cuius terreno vel pertinentiis lacus
sic fuit tunc auferentur pisces qui essent in tractu aliquo et
illi insule vel universitatis in cuius terreno vel pertinentiis
iurisdictione vel districtu talis acceptio piscium fiet sive
assingnaverint malefactorem dampnum passo patrocinantis
emendare teneantur cum perusii pene nomine .x. libris denariorum solvere teneantur.
Et si aliquis talis piscium acceptio plane non possit plane pu
blice fama approbata sufficiat et nolibus predictis. ¶ Item dicimus
et ordinamus quod si aliquis lacusianus vel aliqua alia specialis persona ire
ad sigillandum aliquod tractum seu nubium in quo essent pisces si
gillati in uno cum patrochianis puniatur qualibet commune perusii.

.x. libris .d. nomine pene solvere teneantur. Et hoc duorum pa
trochianorum qui essent in aliqua posta lacus ubi talia com
missa erunt dicta debeat inveniri. ¶ Item dicimus quod
nemo de iurisdictione lacus seu aliqua alia persona
sine licentia emptorum lacus audeat piscari facere in
aqua communis perusii post prohibitum fuit per eos quod si faciet non
puniatur qualibet nomine pene et banni .xxv. libris denariorum sol
vere teneatur. ¶ Item quod lacusianus insidentes insulis ma
ioris et pulvensis et non plus committat una trium pedum
infra ripas ad serviendum civitati patrochianorum nullum
dantes de pesce sic licitum impedire. Qualiter piscatoli non
faciant dona de piscibus. de pena contra facientium. P.

Piscatori qui piscaioli dicuntur seu venderes pisces non
audeant facere dona neque venticulam nec pactum
cum aliquo nec inter se faciant quod pisces sint nec esse
debeant cariores vel esse possit et si quis inventus fuit contra fa
cientes vel fecisse. Potestas et capitaneus teneantur auferre penam perusii
nomine pene puniatur qualibet .xl. solidis denariorum quorum medietas
sit communis et alia esse debeat accusatoris. Et potestas et capita
neus debeant ipsos cogere ad portandum pisces ad civitatem
perusii sic [illegible] est tempore transacto. Quod si facient potestas et
capitaneus auferat puniatur qualibet pene nomine .xl. solidis denariorum
quorum medietas sit communis et alia sit accusatoris. Qualiter quilibet
possit vendere pisces in civitate perusii ubi voluerit excepta platea

Ut in civitate perusii maior habundantia piscium [illegible]
habeatur. statuimus ordinamus quod quicumque voluerit
vendere pisces. in civitate perusii vendere ipsos valeat in quo
cumque parte civitatis voluerint cum voluntate potestatis et
capitanei de loco salvo quod aliquis talium in platea et foro
communis ad vendendum pisces non debeat commorari. Et
aliquis talium volentium vendere pisces in civitate perusii
ut dictum est ad vendendum pisces in domo petricutellorum
minime compellatur. Nec teneatur iurare si possit ex
ire ad iurandum contra penam vel aliquam personam. scilicet ad alia eo
rumdem piscatorum ordinamenta iurare debeat quod sub
eorum rectoribus sit arte in civitate perusii voluerit operari
continuo. Qualiter pisces emantur per eos ad lacum comportentur perusii et vendantur

Quoniam abundantia piscium faciat ad podus de offitialibus
et alia victualia ubera volumus esse eligendis. P.
in civitate perusii piscium affluentia copiosa et ut hoc
celerius sit et fiat. statuimus similiter ordinamus quod potestas
et capitaneus qui nunc sunt et debeant consilium teneatur eligere fa
cere sorte brevium unum bonum hominem sufficientem
et unum bonum notarium qui debeat ad locum perusii perfecta
debeat emere pisces per eos perusii et admandandum pi
sces per eos emeret ad civitatem perusii a plano toto
hyme debeat commorari. et pisces emptores seu
qui emerint ab eis expensis communis commune perusii ad ci
vitatem perusii mictere teneantur. ¶ Item potestas et capitaneus
teneantur eligere facere unum bonum sufficientem hominem
legalem et unum notarium bonum et legalem in eodem ordine
supradicto qui stent in civitate perusii ad recipiendum pisces
qui predicti homines eorum persone perusii transmic
tere. Et ipsi pisces debeant ponderari sic potestas et capitaneus
consules videbitur expedire qui quos sciatur et corpore
sit per quanto pretio potest dari libra tincharum et grassorum

1276 - 3 ebr.

1276

et comunitatis aliorum piscium et piscis portabuntur ad
sensa et ad compensationem ponderis. dicti offitiales ad mensu-
ram et civitatis pisane constituti dictos pisces pro illo pretio quod
ordinatum fuerit seu ad compensatum ad libram capodini li-
bre teneantur vendi facere per eos. et penam ipsorum piscium de-
veniat in comune. Et hoc capitulum precise et stricte facere volo
et observari et valeat hoc capitulum ab hodie in antea non ob-
stantibus. anno d. m. cc lxx vj. Indictione quarta. tempore domini Iohan-
nis .xxi. die tertio intrante mense novembris quo die fuit hoc capitulum
conditum et firmatum. Ita quod hoc capitulum precise et stricte precise
et omnino sit tempore huius statuti vel capituli conditum observetur et
totum sine diminutione aliqua plenarie compellatur. Et hoc
capitulum sit precisum et precise et stricte ea omnia que in hoc capitulo
continentur debeat teneatur facere executioni mandare quod
si non fecerit vel operam faciendi fuerit negligentes
solvat qualiter eorum de suo salario communis pisani penes
nomine. c. lib. den. Quod bubulcarii clusii auferendis capi-
lastradis. et nullus de terris nobilium debeat laborare. R.

CCxlvij Omnes bubulcarii sive terre de clusio pro comu-
ni pise sive martii capitulis debeat tribulari
in finitam capilastrarum ubi capilastrare non sunt
et maxime iuxta res communis et res ecclesie plebis [illegible]
[illegible] ultra sed prejudicium communis pisani nobilibus necessarias
ita quod pilastre sit alte .v. pedibus super terra [illegible]
de lapidibus et calcina ut bene discernatur. Et premissa
constructa fiant per terram in [illegible] denuntiatur. [illegible] capitaneus teneatur
facere per contratam duas caretterias et [illegible]
dum fuerit ad hoc offitiales communis pisani de [illegible]
sive aliquo salario [illegible] teneantur facere dictas
pilastras sive de [illegible] actorum [illegible]
[illegible] vel alios per eos [illegible] ut melius [illegible] pote-
rit [illegible] fieri [illegible] supra [illegible]
[illegible] capitaneus [illegible] si bene
legaliter et fideliter [illegible] offitium. Et reperti fuerint
fraude commisisse solvat qualiter eorum pro fraude
quam commisisset. c. lib. den. [illegible] capitaneus [illegible]
[illegible] Et si capitaneus ad predicta [illegible] fuerit
negligentes [illegible] faciendi [illegible] lib. den. de suo sala-
rio communis pisani solvere teneatur. ¶ Et nullus de
dictis nobilibus [illegible] pilastras [illegible]
vel [illegible] offitiales possit vel debeat la-
borare vel laborari facere. Et qui contra fecerit solvat
et solvere debeat dictam penam. Et capitaneus teneatur [illegible]
[illegible] facere [illegible] ita [illegible] dictum
laborerium non fiat contra dictam formam. ¶ Et nu-
llus laborator qui laborat de terris communis pisani debeat
bubulcarius dictorum nobilium debeat laborare
nec eis de aliquo laborerio [illegible] respondere. Et
qui contra fecerit .xxv. lib. den. communi pisano pene nomine
teneatur. Et si talis laborator talem penam solvere non
possit, capi debeat et communis pisani carceribus deti-
neri [illegible] in qua sunt dicte tebulca
[illegible] teneatur talem laboratorem capere et [illegible] communi
pisano [illegible] fuit [illegible] vel
sindico dicte ville sub dicta pena .xxv. lib. den.

et hoc capitulum habeat penes se [illegible] clusii
et [illegible] ut [illegible] valeat sub pena predicta. Et capitaneus
communis pisani [illegible] facere observari ab hominibus [illegible] dictis offi-
tialibus per dictos [illegible] martii capitulis. et si predicta non fe-
cerit [illegible] c. lib. den. de suo salario solvere teneatur.
Et dictis capilastraturis [illegible] teneatur [illegible] facere
[illegible] ut dominus [illegible]. Et hoc capitulum sit precisum ita quod
corrigi non possit [illegible] consilium [illegible]. ¶ Et
debeat capilastrari terre silve [illegible] pasture domus [illegible]
salina aque [illegible] et singula que communis pisani habet
[illegible] per [illegible] contratam [illegible]. ¶ Et quod
[illegible] ille qui [illegible] ligna de clusio [illegible]
comitatum pisanum [illegible]. ¶ Et capitaneus cum consi-
libus [illegible] teneatur eligere .x. custodes de pasturis
et pasturis [illegible] in clusio et custodes [illegible]
[illegible] facientes [illegible] forma [illegible]
[illegible] debeat [illegible]
[illegible]. Et teneatur capitaneus cum consulibus [illegible] singu-
lis [illegible] in clusio recipiat
[illegible] facientes per eos custodes [illegible] communis pisani,
et potestas et capitaneus teneatur [illegible] et facientes secundum illorum
[illegible] secundum formam [illegible] statuto co-
[illegible]. Quod nullus debeat expedare aliquam arborem de silva
clusii iuxta lacum et lanes [illegible] domus in clu-
sio. et de fronte spatio. et de laboratoribus terrarum clusii et
de pluribus aliis negotiis clusii.

CCxlviij Nullus debeat expedire
aliquam arborem de silva clusii iuxta lacum et lanes [illegible]
[illegible] communis pisani [illegible] sive [illegible]
aliorum hominum in clusio [illegible] non sit aliquam
arborem in [illegible] vel [illegible] nec aliquam arborem
[illegible] vel [illegible] nec aliquid facere [illegible] arborum [illegible]
[illegible]. Et si quis contra fecerit solvat pene nomine communi pisano .c. lib. den.
et dampnum debeat emendare. Et [illegible]
[illegible] et [illegible] duorum [illegible]
[illegible]. ¶ Et dicta silva custodiatur per [illegible]
[illegible] adiacentium dicte silve [illegible]
[illegible] superiori capitulo nomina-
[illegible] martii [illegible] nulla
custodiat [illegible] assignabuntur [illegible]
[illegible] assignatio fiat [illegible]
[illegible] dictorum [illegible]. ¶ Et [illegible] custo-
diatur dicta silva [illegible] datum [illegible] de
singulis [illegible] nullus [illegible] vel non
solvat [illegible] pro dampnum datum communis pisani
.xx. lib. den. [illegible] .x. lib. den. [illegible]
[illegible] dampnum debeat emendare [illegible] pro dampnum fuit
datum [illegible] pena [illegible] teneatur. Et si capitaneus ne-
gligens fuerit dictam premissa [illegible] penam de suo salario
solvere teneatur. ¶ Et si [illegible] pactum fecerit [illegible]
faciat de non [illegible] dictam penam solvere teneatur. et nullus
audeat nec possit ligna dicte silve portare [illegible]
[illegible] lanes [illegible]
[illegible] testium [illegible]
[illegible] qualiter [illegible] testibus.

accipere, alia medietas sit comunis Perusii. Et hoc fiat non contonensibus (?) et clusinis. Et nullus parrochianus possit dare licentiam ligna di (?) aliquam in dicta silva sub pena .c. sol. den. Et si facta fuerit pena qualibet auferenda. Et commorantes parrochiarum predictarum et dicti homines de parochianis inter se teneantur facere et observare predicta. Et capitaneus de predictis inquisitionem faciat mittere publicam vel secretam bis in anno scilicet in mense de mense augusti et iulii, et alia in mense de mense augusti non obstante aliquo capitulo contrario. Et debeat capitaneus hominibus locorum dictorum adiacentium dicte silve predicte silve predicta notoria facere in ipsos quo certificare ut comunis Perusii dicatur utilitas. Et homines dictarum partium valeat auctoritate, salvo quod si homines locorum dictorum assignaverint dampnum datum et in fortiam comunis Perusii eum miserit ad penam aliquam minime teneatur. Et de premissis omnibus dicti homines communitates concedit et obfirmandis dare debeat capitaneus idoneas cautiones. Et si malefactor solvere non poterit penam .c. lib. den. capitaneus pedem dextrum ei faciat amputari. ¶ Teneatur et capitaneus dictis duobus mensibus iulii et augusti mittere duos bonos homines vel quatuor sine notario ad investigandum si dampnum aliquod est datum in dicta silva cui relationi faciant de predictis. Et si capitaneus negligens fuit ad penam predictam .c. lib. den. de suo salario comuni Perusii solvere teneatur. ¶ Preterea capitaneus comunis Perusii eum facere teneatur totum terrenum quod habet in clusio homines et persone que non sunt de civitate Perusii vel comitatu si de ipsis fuerit voluntate, et si pro dominis que habent ipsum nisi (?) compellantur. Et teneatur quelibet bobulcaria .xx. lib. den., et capitaneus faciat solvi pretium dicti terreni de redditibus ipsius clusii et ipsius terreni emptori. Et pretio (?) huiusmodi duplum teneatur capitaneus observare, salvis omnibus supradictis et infrascriptis. Et de lignamine quam de omnibus aliis partibus facta (?) inter comune Perusii et ecclesie (?) sancti ... vel in suis territoriis non sint inventi et quicumque laboraverit cum tota sua familia inter lacum et clanes debeat teneatur reddere tantum pro omnium fructuum comunis Perusii de fructibus terreni predicti dum cum qualibet familias possit ibi detinere unum par boum et unum unum (?) tantum et unam asinam et pro ipsis debeat habere pasturam sine pretio. Et prestent lesioni et pligamine (?) presentes familias et pligamine suorum domorum faciendarum et aliis predictis aliquid solvere minime teneatur. Sed etiam alia servitia teneatur facere quibus sit debitor. ¶ Et quicumque laboraverit in terris clusii comunis Perusii et responderit alicui aliquid comuni Perusii seu parrochianis in actibus de aliqua parte fructuum .xxv. lib. den. pro vice qualibet solvere teneatur et illo anno cum de iurisdictione comunis teneatur solvere .c. lib. Et qui si solvere noluerit vel non poterit in ipsa quantitate de civitate et comitatu et districtu Perusii debeat exbanniri. Et quicumque abitator clusii non laboraverit de terris comunis Perusii de clusio solvat comuni Perusii .xl. sol. den. ¶ Et nullus debeat laborare aliam terram vel facere laborari nisi terram comunis Perusii. Et si quis contrafecerit .x. lib. den. solvere teneatur comuni Perusii et laborerium devoniat in comune. ¶ Insuper nemo audeat vel presumat seminare vel seminari facere grana tua in terreno comunis quod est in clusio vel aliquem invitare ad seminandum. Et qui contrafecerit solvat comuni Perusii si fuerit seminator vel faciens seminari puniatur in .xxv. lib. den. et laborerium devoniat in comune. Si fuerit autem

ad aptandum puniatur in .xl. sol. den. Et de dictis contradictis et non notificet hec habitis (?) destructa sint premissis debeat in (?) mutate in quarta parte quod ... premissa de mutuare capitaneus faciendis que predicta vel aliquid predictorum. ¶ Et cum quis possidet de terris de clusio laboret et laboratas teneat eas terras quas possidet quicumque in dicto clusio laborare neglexerit dictus contradictus non possit teneatur nominare comuni eis auferre nove comuni laborerium et alteri locare pro comuni et nichilominus qui fecerit solvat et solvere teneatur comuni Perusii .c. lib. Et laborerium devoniat in comune. ¶ Quilibet autem Perusii de civitate et burgis si volet possit ire ad laborandum et laborari faciendum in clusio de terreno comunis Perusii. Dum modo nullus possit excolaborari ultra unam bobulcariam. Et qui contrafecerit solvat comuni Perusii .c. lib. den. Et de predictis capitaneus inquirat et cogere teneatur et delinquentes punire et predictis eis auferre. Et tenentes ad laborandum pro sua parte vel alteri parti de laborerio sicut alii laboratores reddere teneantur scilicet tertiam partem fructuum et bladi comuni Perusii vel emptoribus clusii contingente. ¶ Nullus etiam de comitatu Perusii debeat nec possit pro se vel alium laborare in clusio inter lacum et clanes nec in plano castilionis si faceret pactum cum aliquo vel aliquibus puniatur in .c. lib. den. et laborerium devoniat in comune. Et hanc denuntiationem faciat potestas et capitaneus ubi habitantibus in principio eorum regiminis et publice bandiri facere teneatur. ¶ Tertia itaque parte fructuum frumenti et bladi comunis Perusii contingente potestas et capitaneus teneantur debeat emptoribus clusii vel porte vel parochie sic ordinatum erit. ¶ Preterea capitaneus puniri ab illis civibus et comitatensibus quibus capitaneus placuerit et consulibus artium ad rationem quadraginta (?) lib. pro qualibet bubulcaria et hoc intelligatur de terreno clauiano (?) supra. Et hoc fiat si bubulcaria predictorum pretio haberi poterit, et .x. bubulcarias capitaneus quolibet anno emere teneatur, habere colloquium cum domino episcopo clusino et cum domino abbate de farneta super possessionibus quas habent in clusio et ipsas possessiones pro comuni habere procuret iusto pretio vel permutatione sicut melius poterit vel debebit expedire. ¶ Quicumque autem non permiserit tabulari et appilanari clusium vel inbuccum (?) quod non fecerit ab illis quibus super hoc erit ad faciendum vel devastaret pilastras sicut cadat ab omni suo iure quod habet. ¶ Et quicumque habet aliquid de terreno clusii inter lacum et clanes nisi fuerit sibi concessum per legitimum sindicum comunis Perusii ad illud specialiter constitutum illud deveniat in comune et inmicte (?) teneatur. ¶ Bonimatinus de castro plebis terra quam habet in clusio que eidem bonimatino non debeat in poderium nec eidem auferri vel molestari aliquo tempore vel molestari (?). Sed cum habet concedere (?) possit pro comuni Perusii reddendo annuatim comuni Perusii .c. sol. ut in statuto comunis de hoc plenius continetur. ¶ Item illud terrenum quod filii magistri habent in clusio si non fuerit eis concessum per legitimum sindicum comunis Perusii capitaneus illud eis auferat et inmicte (?) teneatur .c. lib. den. ¶ Preterea cum filii spali agentium (?) et claudi (?) nisi scilicet de pelosolis (?) et prima illius de extranea comunis Perusii et omni tota iam venire (?) in ... et parochianis non debere respondere capitaneus bubulcarias quas habent pretium mensis ianuarii in comune teneantur facere. Et quicumque eas offenderit ad penam nisi

laterius teneatur. dum modo predictam perdicat nec preiudicium
faciat nec uendicet sibi locum in orladutio filii orladi
ni spaliagrani que habet et possideat id quod sibi concessum extitit per
sindicum plebis. ¶ Si autem fiat una domus in clusio cum parietibus
de matonibus et cuperiatur de coppis ut expensis hominum de clusio pro
cameram reponendi possit quod que domus fiat con sunt in portis de
clusio quarum quelibet sit longa .xl. pedibus et ampla .xx. pe
dibus in altitudine. et ipsa domus debeat esse matonata. ¶ Et
una domus fiat similis alius in uilla sancti fatuchi expensis ho
minum de contracta pro servanda blada de clusio nondum. ¶ Et
fiat una domus in colle oliuelle uel alio loco in forma
predicta pro dicto sunt de capitibus consuli artium prout voluntate
tem. ¶ Insuper fiat pons super spine de bonis lapidibus et calce ex
pensis hominum de sancto fatuchio et despodalingho de altari de ca
stelice et casamaiore et fiat per totum mense martii. et plus sub
pena et banno .xx. librarum. qui pons .vii. pedibus debeat esse amplus.
plus. domus autem que uocatur domus Intosami porta in castelice
clusino reparatur muniatur per parrochianos clusii qui tenent
clusii emergit alii que domus fiat sicut consules artium orde
nabunt et fuerit oportunum. ¶ Nullus qui contonesis b[illegible]are
tenuis ubicumque clusinis habitare debeat uel possit in castro
castelicis clusini. ego castellum habitare possit. Et si predicti
aliquis predictorum laboraret in clusio possessionem emat uendere de
beat in comitatu perusii de eo quod in clusio locabuntur. Et de predictis
habitatoribus usque in .xx. cogatur per potestatem pone plantare uel
prato uinea possidebit familia in loco in qua pone capiuntur lo
co quaridere per potestatem clusii ad bin scelos penalibus familia.
Et usque ad .iiii. annos debeat habere alienata uinea. Et de
beat ea uinea penalibus familia de .iiii. status semper ua
rtabit ex quolibet familia de predictis habere debeat habere
per .iiii. annos dictam uineam fructus ipsi penalibus predictis per
cipiat et preipse possit et etiam post fructuum uinee uinearum
sit comunis perusii nec perusii remaneat et contra et ipsum esse ha
bere debeat habere ad .iiii. annos completos esse fructus quod
habere potest de terra in qua uinea prestabit et non alienauit
ea habet ad .iiii. annos perdat de suo .xxv. libras denariorum. et perdimitat
tere fructuum quod comune perusii habere potuisset de terra in qua u
nea prestabit et alienare teneatur. Et perdere .xxv. libras denariorum.
de uenit in comune. Et capitulum de mense febrarii capitulum teneatur
in parte si uinee sint plantate. et si plantate non fuerint
teneatur et deponere illum qui uinea non plantauisset in .xxv. libras
denariorum. ¶ Et quicumque dampnum dederit in predictis uineis et con
tra plantatum seu propagatum uel faciendum eas uel aliquid ex
eis acceperit contra uoluntatem eorum. in .x. libras denariorum. puniatur qua
libet. ¶ Statuimus et ordinamus quod de nouo eligatur et fiat
unus bonus homo qui sit potestas in clusio per comune perusii. et fiat ad breue
scelos secundum consuetudinem aliorum alii qui morari debeat
in castelice clusino et potestas totius clusii. cuius officium duret
.vi. mensibus et non ultra quod resituari in dicto officio non possit
per potestatem et capitaneus uel alios et suo salario cum uno notario .c. librarum denariorum.
habere debeat. Et si potestas et capitaneus resituari permitteret
uel resituaret soluat de suo comuni perusii .xx. libras denariorum. et quod
libet. Et ille qui esset potestas de clusio perusino denarios unum
annum. Et fuerit dampnus quod dederit in eis debeat esse custos
et custodire debeat ne dampna dentur in eis quod si non cu
stodierit uel fecerit custodire debeat. soluere pene
nomine .x. libras denariorum. ¶ Et quicumque cuius perusinus qui habet
uel in castelice clusii non emerit possessiones alibi uel
omnes qua in comitatu perusii debeat reuertere perusii
cum omnibus rebus suis ad habitandum. Aliquin capitaneus non
permittat aplus cum in clusio habitare. Et si capitaneus
fuerit negligentes obseruare et non obseruauerit ea que in
dicta ad dictos continentur quod incipit capitulum perusii et cetera.

soluat pene nomine .xx. libras denariorum. et si ad ultimam ad dic
tos fuit negligentes obseruare soluat pene nomine
.xxv. libras denariorum. Et potestas perusii ea predicta faciat sub dicta pena
teneatur. ¶ Preterea fiat ordinamentum custodes qui si
inuenerunt aliquem cum bubus uel somariis cum lignis
qui uadat cortona uel ad ciuitatem clusinam uel ad ca
strum plebis tesuarum auferat ei tam medietas sit
eorum. ¶ Et si aliquis parrochianus uel camerarius clusii
licentia predicta alicui dederit uel si aliquis affidauit
pene nomine .l. libras denariorum. soluere teneatur. ¶ Item quod silue com
de clusio teneantur et nullus ad terrenum ire laboran
te audeat dein terrenum siluarum et qui fecerit soluat
pene nomine .l. libras denariorum. ¶ Item quod concessio facta marchioni
de ualiana de terreno clusii quam fecit transactione cum
comuni perusii integraliter obseruetur et molestatores ne re
cepit comune perusii de eo eo tempore quod minus comune perusii acq
sunt et sindicus comunis perusii emit a potestate sue nepotis dei
dus andree Jacobi alioquin dicta concessio nullatenus
obseruetur. ¶ Insuper nullus ex illis qui uendiderunt
bubulcariis dictis comunis perusii tempore capitanie dominorum
bresciani de salis alium capitaneum comunis perusii et capitis et
eorum in terreno clusii. sed in laciu et clanes ultra
tresa et clanes possit et debeat laborare uel labora
re facere ipse uel eius filius siue nepos uel generum uel
aliquis de sua plebe uel aliis personis uel aliquo eorum de
terreno comunis perusii posito in clusio inter laciu et clanes
de ultra tresa et clanes uel terrenum alicuius ecclesie uel alius
specialis persone hinc ad .x. annos completos sub pena .xx. librarum
denariorum. quam penam capitaneus contrafacientes teneatur auferre.
Et si non auferret de suo tempore suo contra
netiorum comunis perusii soluere teneatur. ¶ Item nullus de
beat iura emere ab aliquo uel aliquo modo iura accipere
in rebus et de rebus predictis nec aliquis iura alicui dare
si quis inueniatur dicere se habere sub pena supra nominata.
¶ Et dicti cortadus et notarius teneantur facere inquisitionem duab
bus uicibus in anno. scilicet de mense februarii et de mense Julii.
in clusio de omnibus supradictis sub dicta pena. et si inuene
rit aliquem laboratorem de terreno comunis perusii uel
comunitati seu de terreno alicuius ecclesie uel alterius specialis
persone dictum laboratorium et feniere uendere teneatur comuni
perusii. si fuit de terreno comunis et fuit alicuius ecclesie plato
ipsius ecclesie. Et si fuit alicuius specialis persone illi speciali
persone. debeat dare laboratorem quod est una nina
grani seminata. per .x. solidos et spelte pretibus .v. solidos. et si uendere
noluerit dictum dictum terrenum deueniat in ecclesiam. Et
capitaneus qui fuit pro tempore hoc capitulum de uerbo ad uerbum de
statuto in statuta poni faciat ad penam supra nominata.
Et de predictis absolui non possit per consilium uel arengam.
¶ Et camerarii clusii uel aliquis parrochianus non pos
sit alicui nobili uel alteri persone de terris comunis locare
ad coptimum uel aliquo alio modo concedere. et si locauerit
uel concesserit perdat de suo .c. libras denariorum. et ille qui acceperit
.c. libras denariorum. soluere teneatur. Et quod dictum est de nobili intel
ligatur de pleberio plebis sancti martini et de quolibet
de pleberio sancti martini. et de predictis omnibus et singulis
qui in dicto capitulo continentur sindicus comunis se intromittere
non ualeat ullo modo. ¶ Item potestas clusii stare de
beat per medietatem sui temporis ad castelicem clusi
num. et per aliam medietatem sui temporis ad naliana
scilicet tribus mensibus mensibus in unoquoque eorum locorum. ¶ Item
potestas et capitaneus et consules artium teneantur in uenire [illegible]
nes homines uidelicet unum per porta qui debeat omni mense
a mense madii usque ad festum omnium sanctorum reuidere clu

pot. clusij

siu. et debeat custodiri siluam clusii per uillas et de
beat remanere comune et si inuenerit com
bustam aliquam partem seu in eiusdem parte eiusdem fu
erit combustio nulla fiat solutio nomine pene et
banni. C. lib. den. Et de dicto honore sindicia nulla habe
at cognitionem, saluo quod si nullum assignauerit et
receperit et miserit in manibus potestatis uel capitanei malefa
ctorem predictum in quo dapnum fuit datum et com
bustio facta fuit et ille uel illi malefactores
fiant ad dictas penas. C. lib. den. et nulla tunc a dicto
banno pene absoluatur. ¶ Et homines habita
tores in clusio qui sunt consueti accedere laborare de
freno clusii possint perpetuo futuro libere laborare
re sine pena freno predicto. ¶ Potestas autem clusii
que tunc erit homines clusii et ipsa legi faciat in pu
blicis contionibus ut se debeant abstinere predictis cu
stodire. ¶ Debeant et ordinari semel in domo
da fer. s. in die mercurii in quacumque loco uidebitur
consulibus, arctium super dictis sapientibus ad hoc eligendis.
qui consules et sapientes debeant habere addictiones ponere
in capitulo si eis uidebitur apponendum. ¶ Item cum homines
uillarum et castrorum clusii comitatus perusii et uniuersitates
eorum clusii hinc in antea sint grauati et grauantur
de salario potestatis tale eis concessum per comune perusii in
quantitate. CCC. lib. den. Statuimus pleno statu
comunis perusii et dicti clusii quod dicti homines uillarum et cast
rorum et uniuersitatum clusii non grauentur nec gra
uari debeant per potestatem et capitaneum uel aliquo alio offici
ale comunis perusii de alio sindico uel sindicis nec de
aliquo alio salario sindicis uel sindicorum ad mo
dum aliud comitatus nec dictum salarium sindici uel si
ndicorum ab eis exigi nec peti debeat ullo modo
set solum ad salarium dictum. CCC. lib. den. quod dare de
bet potestatibus qui dicti et dabuntur eis a comuni perusii a
nno quolibet penitus cogantur et acredere. ¶ Vo
lumus et quod non liceat parochianis uel rectoribus
qui super erunt de cetero in futurum paleam uel herba
tecum clusii non possit nec debeat aliquid accipere
uel exigere ab habitatoribus de clusio et abitatoribus ibidem
pro alimonie bestiarum nascentium intra annum. s.
pullorum et aliis pro porcellis edis agnis et aliis pec
oris non pascendo eo quod detinentur legati in domibus et
maxime donec procui aliumonia pellorum agnorum
edorum porcellorum et ipse bestie uiuunt de lacte eo
temporibus retractis et ipsis presenti in sit acceptum non
aliquid accipiatur pro alimonie locatibus et nec
accipientibus ab eis; ciuitas aretii. ciuitas clusi
ne et urbisuetereris. ciuitatis florentie et comu
nitas castri cortone. ciuitatis perusii. Et presente
quietus homines habitatores in clusio non debere et de
cetero conductionibus et aliis supradictis salua contestatione
ta eis et cuilibet eorum inmunitate et beneficio eis
concesso et cuilibet ipsorum ex ducto et forma statuti
loquentis de uno pari bouum domatorum et uno in
uito uel asino pro quolibet foculari. De arce facienda

Occasione clusii perusini in podio iuxta portam de cla
... comunis perusii cameram specialem iuxta custodiam clusii.
ipsum munire uolumus ut in eo malefitia R.
committentes fuge presidio negant seruari et in eo fu
ta et rapine nullatenus committantur. Ideoque statuimus et ordi.

quod potestas et capitaneus perusii teneatur facere fieri in podio quod est in clusio
perusii iuxta portam de clanis qui pons dicitur sancte mustiole unam
arcem seu fortilitiam pro honore et utilitate comunis perusii.
Et si potestas et capitaneus hoc non fecerit faciendum fuerit facie
res negligentes quilibet eorum de suo salario pene nomine comunis
perusii soluere teneatur. C. lib. den. De cassero faciendo de podio belo
frum abhermo montis herbalis. Et de castro faciendo in dicto podio.

CCli.

Quia testatur sapientes et clarat per usum usualem quod tempore
pacis se debere ad bella preparare qualiter in suo castra
et fortilitias facere et muniare ut si tempus bellicosum uel guerre
uictifecum superuenerit ualeat se tueri et rebellibus uiolentibus
refragari. Statuimus et ordinamus quod potestas et capitaneus teneatur cipitem
facere a fore et capitulo et uim montis erbis de podio belagu
rum seu prope prouintatur facere cum eisdem de ipso po
dio habere proprio. potestas et capitaneus unum bonum et utile castrum
pro comuni perusii facere non debeat tuende. Qualiter et quando et per
recapitem potentis tiberis in pede castilionis ugolini et de officialibus super
hoc eligendis. R.

CClii.

Potestas et capitaneus perusii teneatur facere aptari et fieri facere
pontem qui est in flumine tiberis in pede castilionis ugo
lini de bono ligamine et pila non completa que est in dicto
ponte faciat pro compleri. Et hec fieri faciat expensis comuni
bus hominum comitatus porte sancti angeli. Ad quod opus fieri faciendum
unus bonus homo et unus notarius sorte breuium eligantur ad sala
rium homini predictorum quod salarium antequam fiat eorum electio
per consilium denatur. Et dicti officiales dicti pontis dictum opus
et omnia supradicta de mense madii junii. julii et augusti fieri faciant
teneantur et potestas et capitaneus perusii predicta fieri facere et compleri de dictis men
sibus teneatur. Et si fuerint negligentes et non fecerint fieri in
dictis mensibus supradicta soluat quilibet eorum de suo salario comunis
perusii nomine pene. C. lib. den. De ponte faciendo in flumi
ne nestoris in pertinentiis compignani. R.

CCliii.

Item facere ad offensam ponendam potestas et capitaneus teneatur unum
pontem in flumine nestoris in pertinentiis compignani de bonis
lapidibus et arena et calce qui pons est in tempore de aliquibus pilis
et fiat ipse pons et omne opus quod necesse fuit in ipso et ipso pon
te faciendo et complendo expensis hominum et uniuersitatum in
frascriptorum castrorum et uillarum quibus magna utilitas no
scitur expectare. uidelicet castri montis ubiani. ui
lle montis acquelle. uille miliani. uille sancti petri in sigi
llo. et uille sancti fortunati. uille noue. uille seccolle.
castri cerqueti. uille compignani. et uille margola
ne. Et si potestas et capitaneus fuerint negligentes quilibet eorum
comunis perusii nomine pene. L. lib. den. comuni perusii soluere teneatur.
Qualiter strata aperiatur iuxta et preter murum capanar bagatrie et
.R.

Statuimus quod potestas et capitaneus teneantur et de electione officialium. R.
penis teneatur pro toto mense maii et junii facere aperi
ri uiam seu stradam que est iuxta capanas bagnarie qua
iter usus castrum plebis et bello ponte qui est prope domi
bus capanarum bagarie usque ad pontem caine nouum. cum
uia sit in et ipsius potest unus destructa et destruatur
amplius si ei aptatione remedium subito prestetur fieri
faciant duos muros. s. unum a quolibet parte uie quod semper
in bono statu permaneat dicta uia. Et sicut potuit ex ipsa
tium in dicta strada ad capanas bagarie usque ad terram domini
poli domini bartolomei aperiantur aliquid indugere illas faciat
reaptari. Et hoc omnino fieri debeat expensis hominum comitatus
porte sancte susanne. Et ut dictum opus melius et complet
potestas et capitaneus unum bonum hominem et unum notarium ad predicta fi
enda faciendam sorte breuium eligi facere teneatur expensis
hominum predictorum. Cum nec salarium ipsorum per soluere

cum eorum electionem per civitatem prius consilium decernatur.

cclv. Dicimus et ordinamus quod homines [qualiter contrate fiat unus pons de strata] Castri Frarii filiorum ubi fiat unum pontem in rivo sicco de [illegible] in rivo sicco de bonis lapidibus et arena et calce. Et potestas et capitaneus illum a predictis hominibus fieri facere teneatur. De ponte completo in contrata Muricelle in flumine Nestoris. Rubrica.

cclvi. Dicimus quod homines Muricelle et alii de contrata faciant et perficiant et expleant pontem inceptum in flumine Nestoris in contrata Muricelle. Et hoc potestas et capitaneus facere fieri facere teneatur. Qualiter et quando fiat unus ponticellus in loco Magamorello in flumine Geneste.

cclvii. Statuimus quod expensis hominum ville Ulmeti et hominum ville Colli Antici et ville Sancti Montani ville Spine et ville Sancti Valentini potestas et capitaneus unum ponticellum fieri facere teneatur in loco qui dicitur Magamorello in flumine Geneste in pertinentiis ville Ulmeti et Sancti Montani scilicet via que venit a via Spine et vadit ad Sanctum Valentinum. Ad ipsum opus fieri faciendum unus bonus homo et iuratus vel forte bienium per consilium eligatur expensis hominum predictorum. Qualiter explanetur via de Rupa que itur ad monasterium Sancte Marie Valmitidis. Rubrica.

cclviii. Cum prima carpe via que itur ad portam [illegible] Sancti Tempi usque ad locum [illegible] dominarum monialium [illegible] valle Vitidis [illegible] et recedi non possit propter arctitudinem ipsius vie. Statuimus fieri ordinatores qui ipsam viam aptent et explent in amplitudine X pedum ad pedem comunis expensis nostre pene C librarum denariorum quod peditibus vias pedites et peditus cum saumis et sine saumis libere et comode transeat. Et terrenum quod receperit hominibus pro explanatione dicte vie emat de avere communis prius ad iustam et convenientem existimationem facienda per duos homines qui ad hoc per potestatem et capitaneum et consules artium eligentur. Et potestas et capitaneus aptationem et explanationem ipsius vie expensis communis prius quam citius poterint fieri facere teneatur. Qualiter nominatores ad habitandum ad pontem Dirute sit exempti per X annos.

cclviiii. Cum pons Dirute eligat custodia diu Rubrica. eterna ut lesionem nullatenus patiatur. Dicimus ac ordinamus quod quicumque qui non sit de civitate contatu et districtu prius venire voluerit ad habitandum ad dictum pontem debeat habere exemptionem hinc ad X annos. Illi qui ad habitandum in dicto loco venire voluerint casalina comunis eum debeat habere. Si vero aliquis illorum qui ad dictum locum ad habitandum accesserit aliquo tempore de ipso loco discederit et non habitaret ibidem casalinum et comunis prius debeat remanere. Qualiter potestas et capitaneus requirat pontem Dirute et ipsum requiri faciat ne ledatur. Rubrica.

cclx. Potestas et capitaneus teneatur personaliter semel in mense requirere opus pontis Dirute in flumine Tiberis edificati si aliquis defectus esset in eo requirat homines de curia molendinorum Dirute et homines de plano [illegible] qui homines bene cognoscant de aqua et videant si aliquis defectum in opere dicti pontis. Et potestas et capitaneus teneatur ex dirute [illegible] Sancti Iohannis et homines de [illegible] compellere ut debeant ponere homines aliquos qui bis vel ter requirant in mense quolibet et videant ipsum pontem [illegible] vel si aliquod pateatur. De diffinitione pontis Sancti Iohannis et platee ipsius et aliorum platearum pontium Tiberis. Rubrica.

cclxi. Plateas pontis Sancti Iohannis et aliorum pontium Tiberis [illegible] pontium ipsorum potestas et capitaneus per se et diffinitores suos comunis prius diffinire vel diffiniri facere teneatur. Et si quid occupatum esset reinveniri faciat et dictos pontes in bono statu faciat retinere ita quod aliquis in non impediat vel occupet. Et via que est a ponte Sancti Iohannis usque ad locum ubi macine sunt solite stare et formas ipsarum in bono statu faciat detinere et si dicta via aptatione aliqua indigeret qualiscumque esset aptationis indigentia ab hominibus dicti loci faciat redactari in continenti quod petierit fruit eorum eius. Qualiter homines ponte eburnee possit frangere murum comunis sub ecclesia Sancti Bartolomei. Rubrica.

Statuimus quod homines ponte eburnee murum qui est in ripa que est subtus abbatiam Sancti Bartholomei frangere valeant sine pena dummodo in ipso muro faciat hostium et serratura bona cum claue ac vecte suis expensis et ipsum hostium suis expensis faciat custodiri. De electione custodum debentium tenere claves portarum. Rubrica. cclxii

Pro qualibet porta regali civitatis et burgorum que sunt [illegible] eligatur unus bonus homo et legalis homo qui habeat domum prope portam ad IIII domos qui debeat retinere clavem sue porte et quolibet sero firmare debeat suam portam ad tertium sonum campane et mane hora matutinali qua pulsatur ad matutinum ad Sanctum Laurentium eam debeat aperire et habeat quilibet pro suo salario XX solidos denariorum et alie non possint stare debeant clause nec eas aliquis audeat aperire. Sed si aliqua parrochia seu mensuratia vellet aliquam ex ipsis posterulis aperire possit homines illius parrochie vel mensuratie illud facere dando tamen domino capitaneo ydoneos fideiussores et securitates de ipsis posterulis bene custodiendis comunis expensis. Qualiter puniatur proiectores turpitudinem prope portas civitatis et burgorum. cclxiii [lett. off.]

Statuimus quod nullus proiciat nec proicere audeat seu debeat inmunditiam terram vel turpitudinem aliquam prope portas civitatis vel burgorum [illegible] vel foris a XX passibus ad passum comunis prius et si quis proiecerit et non elevaverit ad IIII dies postquam sibi in notum fuerit per potestatem vel capitaneum vel aliquem comunis seu alicuius eorum offitialium debeat solvere nomine pene comuni prius C solidos denariorum et ipsam turpitudinem inmunditiam terram vel lutamen removere in mediate teneatur. Et teneantur [illegible] ille seu scienter qui proiecerit predictam vel aliquid predictorum ille qui habitat iuxta portam ubi talia invenirentur ad IIII domos debeat teneatur ad IIII dies postquam ei fuerit intentum predictorum vel aliquod predictorum illam terram turpitudinem lutamen seu inmunditiam elevare quod si non fecerit teneatur solvere decem [illegible] pena. Et ad predicta omnia et singula inquirenda et inveniendam iudex potestatis [illegible] [illegible] debeat specialiter super ea que videntur et quotiens opportunum. De electione custodum super leprosis expellendis. Rubrica. cclxiiii

Super expellendis leprosis de civitate et burgis eligantur [illegible] boni homines scilicet unus de qualibet porta quorum quilibet habeat pro suo salario XX solidos denariorum et dicti officiales non permittant aliquem intrare leprosum intus civitatis civitatis et burgorum vel in affinibus intra civitatis [illegible] videlicet ab ecclesia Sancte Iuliane ab ecclesia Sancti Galgani ab ecclesia Sancte Caterine ab ecclesia Sancti Angeli de Libano ab ecclesia Sancte Trinitatis intra in usus civitatis et burgorum et si aliquis leprosus ad dictos fines intrare presumpserit nullum salarium habere debeat. Et potestas et capitaneus contrafacienti XX solidos denariorum nomine pene pro vice qualibet auferat predictus. Et si non secrete vel aperte denuntiatum fuerit potestati et capitaneo aliquid contra teneatur et quod sit secreta et si aliquis leprosus per inquisitionem invenerit eum de civitate et burgis penitus expellere teneatur et de illo qui diceretur leprosus per potestatem et capitaneum consilium medicorum habeatur. Statuimus etiam quod super leprosum unus de qualibet domo que stat in qualibet contrata qua intrat burgos civitatis prope portas ad IIII domos iuret quod non permittat cclxv [lett. off.]

aliquam [i]psius burgum vel stratam aut domum suam intrare, et teneantur custodire sicut alii custodes sub pena supra nominata. De electione custodum super infirmos et cetera.

CCLXVI Statuimus quod quandocumque eligentur alii officiales salariati communis Perusii, potestas et capitaneus illi facere teneantur electionem quattuor bonos homines, unum de qualibet porta, qui debeant inde per civitatem et burgos, si aliquis infirmaretur ita quod se iuvare non valeat et quod non habet qui custodiat infirmitate et non habet de suo, et si dicti officiales aliquem invenerint ex talibus infirmis, ponant ipsum infirmum vel infirmam in quocumque hospitali eis videbitur, et illum vel illam ibi faciant custodiri expensis illius hospitalis donec reducetur ad pristinam sanitatem. Et potestas et capitaneus cogant hospitalarios dictis officialibus facere obedire ad faciendum ea que eis videbitur facienda. Et habeat quilibet debeat unusquisque predictorum officialium pro suo salario a communi Perusii .xx. solidos denariorum, et illi qui electi fuerint in officio memorato debeant ita facere quod dicti infirmi recipiantur in dictis hospitalibus sicut eis videbitur distribuendum, ita tamen quod dicti officiales dividant pauperes inter hospitalia secundum qualitatem possessionum hospitalium. Et dicti officiales potestati et capitaneo denuntiare debeant hospitale in quo pauperes non recipiuntur. Et si dicti officiales non fecerint que dicta sunt, .xx. solidos denariorum nomine pene de suo salario solvere teneantur. Et si hospitalarii non obedierint, per potestatem et capitaneum et officialium predictorum debeant a beneficiis et protectione communis Perusii fieri, et ab ipsis hospitalibus beneficium communis Perusii penitus segregetur. Qualiter ordinamenta consules militum eligenda.

CCLXVII Potestas et capitaneus primo mense regiminis sui et cetera. De ordinamentis et cetera. potestatis eligi faciant .iii. bonos homines, scilicet unum de qualibet porta, qui sint consules militum civitatis et comitatus Perusii. Et ordinamenta sunt ista. ¶ Infrascripta sunt hec sunt ordinamenta facta per dominos Iohannem archipresbiterum, Iacobum ..., consules militum, et Paulum ... capitaneum domicellorum et consiliatores ipsorum consulum et capitaneum dominum Andream ...

¶ Inprimis quidem dicunt et ordinamus quod omnes milites et domicelli teneantur et debeant augere et defendere civitatem Perusii et eius districtum iuxta posse bona fide. Studium et operam dare ad hoc ut civitas Perusii et eius districtus subiectus in pace debeat permanere, et potestas et capitaneus communis et ipsius Perusii ad honorem et utilitatem communis Perusii eorum effectum valeant perficere. ¶ Item dicimus quod omnes et singuli milites et domicelli debeant dare operam qualiter Perusini cives et comitatenses possint et debeant esse concordare in pace et morari. Si quam per eos vel apparebit in civitate Perusii ipsi per favorem aliquo non parabunt, et aliqua parte vel partibus non utentur, sed penitus eisdem renuntiabunt et eorum contrariabunt. ¶ Item intamina vel conspirationes vel conventicula tacita vel expressa esse per eos seu divisiones non faciant, sed si rumor vel bataglia esset inter aliquos seu rixa non trahent ad potestatem et capitaneum communis Perusii et eius ... obedierint, prout a potestate et capitaneo eis fuerit iniunctum. Et si quis inventus fuerit contra facere vel esse in aliqua parte seu conspiratione tacite vel expresse contra utilitatem et pacificum statum communis Perusii puniatur in persona et rebus, et omnia sua bona communi Perusii publicentur. ¶ Item dicimus quod consules militum et capitaneus domicellorum debeant dare operam et studium pro eorum posse quod si que discordia sit vel in futurum appareret inter milites seu domicellos communis Perusii debeant reduci ad pacem et concordiam per modum ... vel ... non eis videbitur pro pace et utilitate communis Perusii. ¶ Item quod omnes milites obediant suis consulibus, et omnes domicelli suo capitaneo, et omnia precepta eis facta

et facienda pro utilitate pace et concordia communis Perusii et ipsius societatis qualiter debeant observare. Et omnia ... in ... dictis officialibus seu consulibus et capitaneo vel societatis pro bono statu ipsorum et communis Perusii debeant esse firma et rata. Et dicta ... potestatis et capitanei predicti et consiliatoribus exigere teneantur per ... consules militum et capitaneum domicellorum eis fuerit dictum seu denuntiatum. Item quod milites debeant in civitate residere, et domicelli in civitate debeant, et capitaneum supradictum et capitaneum suprascriptum integre observare, et capitula que scribentur et in iure noluerint esse in dicta societate solvant pro ... .xx. .... Et communis Perusii et mechus cogantur observare omnia capitula supradicta. ¶ Ordinamus et statuimus quod unitas et societas supradicta debeat permanere et durare usque ad .xx. annos, et postea de .x. annis ad .x. annos pro ... teneantur consules et capitaneus supradicti qui pro tempore erunt a festo sancte Marie de augusto proximo venturo ad aliud festum sancte Marie de augusto subsequentis in officio debeant permanere. Item dicimus quod consules et capitaneus supradicti quandocumque petitum esset eis quod rogent potestatem et capitaneum quod observent vel faciant rogatu eos teneantur, debeant potestas et capitaneus inviolabiliter observare cum ... penitus teneantur. ¶ Item dicimus quod quandocumque videbitur consulibus et capitaneo supradictis facere ... omnes faciant ea de licentia potestatis et capitanei. Et si ... fuerit sine ... ad hoc fuerit invitatus vel deinde alicui qui non ad consiliarium venire debeat vel ad mandatum faciendum illo venire penitus debeat ad penam que eis ... videbitur. Quam penam ipsi inviolabiliter ... solvere teneantur. Et consules ... teneantur omnia singula capitula supradicta alia facienda pro utilitate et bono statu communis Perusii tenere et observare inviolabiliter, provisum ut ... capitulum potestatis et capitanei ... legi faciant quolibet mense semel ut melius valeat memorie commendari. Qualiter pizicatelli et pizicatelle non sedeant in foro Corrado ... domini ... ad domum domini ... et a domo filiorum Fredonis ad domum domini Vengoli et de pe...

CCLXVIII Dicimus et ... in pleno capitulo ... facientium est dicimus firmiter statuendum quod cum per viam seu stratam maiorem porte sancte Susanne et per viam seu rebuccam que iuxta domum domini Vegoli vadat ... cotidie magna copia hominum et dominarum et ... per impedimentum pizicatellorum et pizicatellarum in foro communis ... transitum per ipsum forum habere non possunt, quod sic mittentur ... forum communis ab angulo domus olim ... directum usque ad angulum domus olim domini ... et ab angulo ... directum usque ad angulum domus domini Vegoli et per stratam seu viam ... que ... domos ... domini Vegoli et domus ... usque ad piscariam nullum fiat impedimentum ... impedimentum aliquod nec aliquis ... loco stare debeat ad vendendum aliqua, salvo die sabati ... stare debeat die sabati secundum formam statuti ipsius Perusii. Et si quis contrafecerit ... pro qualibet vice communi Perusii .xx. solidos denariorum solvere teneatur. Et potestas et capitaneus dictam penam exigere teneantur ... accusatoris ... debeat ... venire. Et super pizicatellos et pizicatellas potestas et capitaneus ... dare ... fideiussores de faciendo et ... secundum formam statuti communis Perusii. ¶ Preterea ut predicta melius observentur, potestas et capitaneus duos bonos homines pro porta qualibet eligere facere teneantur qui sint custodes super dictis ... contra predicta ... vel aliquis ... facere videret ... debeant accusare ... potestatem ... accusaverit ... medietatem ... officialium et custodum super predictis hoc capitulum ... ipsius ... Qualiter domini ...

6 Nov. 26 1276

CCLXVIIII. Dominus potestas paduensis. dominus Beraldinus **Quod domini Nicholaus et Ugolinus fratres medici de civitate Senarum sint cives**

Nicholaus et Ugolinus de Agnese fratres medici de civitate Senarum sint cives et habeantur cives comunis Senarum, cum ipsi eorum familiares cum eorum rebus comodius possint ire, redire et stare salvi et securi, cum in futurum venire voluerint ad eos ad eorum suscipere, nominatim eo tenore non obstantibus aliquibus capitulis in Senis aliquibus statutis vel consiliis refrenantibus, salvis exbannitis comunis Senarum quibus hoc capitulum nullum adminiculum vel patrocinium valeat in aliquo. **Qualiter exbanniti et condempnati accorrum intelligantur, et quantum solvere debeant.**

CCLXX. [tenporalle] Et nemo de civitate Senarum vel non obsequiata sibi iustitia quam capitulum exbannitorum et condempnatorum in septimum modum. Dicimus corrigendum statuimus quod quicumque fuit preteritis temporibus usque modo, scilicet usque ad tempus quo fuit presens capitulum firmatum, exbannitus et condempnatus vel exbannitus vel condempnatus pro maleficio, et exbannimentum et condempnatio vel exbannimentum vel condempnatio fuerit a c. libris supra quantacumque fuerit, exbanniti vel condempnationis vel quantitatis potestas et capitaneus pro c. libris denariorum comuni Senarum solvendorum eum faciat rebanniri. Et ille qui dedit c. libras solvit de dicta condempnatione et exbannimento sit de eo sit ipso iure absolutus. Et si vero in aliquo casu cultellis vel occasione portationis falcastri vel cultelli spontone ensis vel alicuius alterius generis armorum fuerit condempnatus et exbannitus, exbannitus potestas et capitaneus eum pro c. solidis comuni Senarum solvendis faciat rebanniri et ille qui solvit dictam pecuniam exbannimento et condempnatione sit ex eo sit plenarie absolutus, salvo quod ille qui fuerit condempnatus vel exbannitus occasione portationis lorice vel pangerie pro xl. solidis et illum qui fuerit condempnatus vel exbannitus occasione portationis planelle pro xx. solidis solvendis comuni Senarum potestas et capitaneus ab solum rebanniri facere teneantur. Et eo capitulo in carcere comunis Senarum permanentes qui occasione portationis armorum condempnati fuerint absque solutione aliqua relaxentur et absolvantur. Et potestas et capitaneus eos de carceribus faciant relaxari et facere teneantur. Ille autem qui pro alio maleficio fuisset exbannitus et condempnatus vel exbannitus vel condempnatus si probata fuerint maleficia vel confessa fuerint condempnationes vel condempnatio exbannimentum vel exbannimenta a c. libris et supra pro medietate sue condempnationis vel exbannimenti solvenda comuni Senarum absolvi debeat ac rebanniri. Et si autem maleficium non est probatum neque confessum, sed contumacia sola aliquis fuit condempnatus vel exbannitus vel exbannitus et condempnatus, si fuit contumax vera fuit condempnatio vel exbannimentum a c. libris inferius ipsa condempnatio vel exbannimentum ad medietatem condempnationis vel exbannimenti reducatur. Et si fuit condempnatio vel exbannimentum a c. libris supra ad c. libras denariorum exbannimentum seu condempnatio reducatur. Exceptis proditoribus et illis qui homicidium fecissent et falsariis et furibus publicis et famosis qui nullatenus audiantur nec valeant rebanniri, quibus hoc capitulum in aliqua parte sui locum non habeat vel dicere et vacare non valeat aliquod auxilium in aliquo. Super autem alius maleficium predictis sive exbannitus et condempnatus pene voluntaris qualis predicti videlicet pro c. bonis hominibus. Cuius denariis valeat potestas et capitaneus sit iudex et alter notarius sexte legatur eligantur. Qui vero pro maleficio exbannitus et condempnatus quatuor huius consilio intelligantur quilibet. Et si aliquis inveniretur quod fuit exbannitus et condempnatus vel exbannitus vel condempnatus de iure qui condempnatus vel exbannitus fuit, talis pena que continetur in statuto capitulorum maleficiis premissa

[offitiales vel]

solvere teneatur. Salvo quod hoc non intelligatur in illis qui in personis condempnati fuissent in persona aut exbanniti. Et si non aliquis reperietur exbannitus quod fuisset condempnatus vel exbannitus de iure, ille qui taliter exbannitus vel condempnatus fuisset, ab ipsis offitialibus penitus absolvatur. Et ab ipsorum offitialium sententia non valeat appellari. Dicti autem offitiales habeant pro eorum salario ab illis qui petitionem fecerint coram eis de libra qualibet, vi. denarios, et non ultra. Et salarius sint contempti et plus petere vel recipere non audeat et non debeat ullo modo. Duret autem offitium eorum per vi. menses, et elapso tempore completo offitii predictorum loco eorum tantidem alios vi. menses eligantur. Et ... non suspendatur aut aliquis prestetur huius capituli non delinquatur. Dicimus quod hoc capitulum intelligatur in exbannitis et condempnatis qui fuissent condempnati vel exbanniti temporibus preteritis usque ad tempus ordinationis presentis capituli quod fuit conditum et ordinatum sub anno Domini M.CC.LXXVI., Indictione quarta, die VI. intrantis mense novembris, tempore domini Iohannis pape XXI. Et in exbannitis seu condempnatis in futura condictione presentis capituli nullatenus intelligi non valeat nec aliquatenus extendatur. 1276 **De electione notarii super exbannitis eorum salario et scripturis. Rubrica.**

Et illi qui exbanniantur sciant eorum nequitias transire non valeant inpuniti, dicimus statuendum quod potestas et capitaneus in principio sui regiminis potestas in maiori consilio civitatis unum bonum notarium de qualibet sexterio per breve eligi facere teneatur, qui notarius salarium non habeat a comuni, sed ... pro exbannimento cuiuslibet habere debeat ab illo vel illis que exbannimenta fieri faciant ab eorum. Et quilibet predictorum notarius scribat exbannimenta sue porte in quaternis seu libro comunis ita quod omnia exbannimenta et omnes homines exbanniti in scriptura publica reducantur et scribantur infra x. dies post bannum elapsum in quaternis exbannitorum. Salvo quod si aliquis dictorum notariorum non esset in terra vel non possit haberi, notarius alius qui erit ad hoc offitium de alia porta scribere valeat exbannimenta illius porte de qua esset notarius supradictus qui non esset presens, et valeat et teneatur ac si scripserit per notarium sue porte. Et dictus notarius debeat omnes relaxationes facere de exbannimento vel exbannitis omnium que scripserit pro maleficiis. Et exemplare de libris comunis Senarum in quibus dicte relaxationes erunt et ponere in pede exbannitorum in libro quem scripserit, ita quod dicte relaxationes celari nequeant vel mutari. Dicti autem notarii exbannitorum quos scripserint et relaxationes in eis ad x. dies post finitum eorum offitium comuni Senarum restituere ac reddere teneantur. [officiales] **Qualiter potestas et capitaneus non faciant exbanniri vel condempnari ultra penam maleficii. Rubrica.**

CCLXXII. Potestas et capitaneus non debeat aliquem facere exbanniri ultra quantitatem pene maleficii cuius occasione exbanniretur vel condempnaretur. Et si aliquis ultra quantitatem pene maleficii exbannitus vel condempnatus fuit, dictum exbannimentum et condempnatio non valere debeat. Si vero autem aliquis exbannitus de banno exiverit ea quantitate in banno fuerit positus exprimatur. Et ... vel fuit exbannitus pro aliquo debito cum voluerit cum suis creditoribus concor-

CCLXXV.

ex dare possit et debeat relaxari dando et solvendo communi pisarum pro libra qualibet [illegible] s. x. ex ea quantitate in qua fuit positus in banno communis pisarum. Et hoc intelligatur quod possit relaxari an quando sit debitum condempnatus. ¶ Item dicimus quod si ille qui erunt pro maleficiis exbanniti possit eorum bannum relaxare cum voluntate maioris consilii civitatis, dummodo solvat bannum in quo fuerit exbannitus cum remedio statuti quod remedium reservetur potestatis. Et illi qui falsitatem commiserint sic eius non debeat relaxari. Qualiter castrum vel villa receptaverit exbannitos vel specialis persona puniatur.

cclxxiii. Si castrum vel villa aut alia specialis persona [puniatur], receptaverit aliquem exbannitum pro maleficio in [illegible] vel assassinum vel malefactorem vel alium qui crimen publicum commisisset vel eius dederit consilium, potestas et capitaneus teneantur eis auferre si fuerit castrum c. libras, si fuerit villa c. libras, si fuerit ecclesia vel monasterium c. libras, si fuerit miles l. libras, si fuerit pedes xxv. libras, pro vice qualibet solvere teneatur. Et hoc intelligatur post condempnationem factam de predone vel alio predone. Et de ea pena et banna auferre potestas et capitaneus teneantur quorum medietas sit communis et alia medietas sit accusatoris. Et potestas et capitaneus omnia [illegible] faciant [illegible] bannitis receptatoribus exbannitorum vel aliis eorum et aliis predonibus, de quibus capitulum [illegible] in quantum [illegible] expediret. Et si quem [illegible] predonem vel aliquem predonem fecisse vel facere invenerint vel aliquem predonem [illegible] vel [illegible] in quantitatibus supradictis debeat condempnare et condempnationes exigere penitus. Et sicut fuerit receptator vel receptaverit aliquem predonem potestas et capitaneus debeat assingnare. Qualiter potestas et capitaneus [illegible] exbannitos communis et electores [illegible] et receptoris.

cclxxiiii. Potestas et capitaneus teneantur debeat mittere de die et de nocte ad eorum voluntatem spias [illegible] per civitatem et districtum pisarum, et debeat teneantur [illegible] modis omnibus quibus poterunt ubicumque aliquis exbannitus communis pisarum erit vel steterit, et cum studium [illegible] exbanniti veniant in fortiam communis pisarum. ¶ Teneatur et quilibet qui hec non licere eligere secrete [illegible] communis pisarum qui debeat confinare [illegible] de nocte vel de die [illegible] communis [illegible] exbannitos communis pisarum ita de die quam de nocte. Et si quem vel si quis invenerit in civitate vel burgis vel contrata vel districtu pisarum [illegible] supradicta coram potestate et capitaneo debeat assingnare [illegible] teneatur et potestas et capitaneus cum aliis qui hec noluerit eligere. [illegible] non [illegible] pisarum qui eligere noluerint bonos et sufficientes qui teneantur [illegible] exbannitos communis pisarum pro maleficiis qui non sepulti sunt. Quorum unus [illegible] ad aliquem [illegible] alii non quattuor [illegible] cum tabulis debeat permanere. Et quilibet decem [illegible] x. libras pro suo salario [illegible] debeat [illegible]. Qualiter [illegible] exbannitorum [illegible] quattuor [illegible] salaria eorum [illegible] persona [illegible].

cclxxv. Potestas et capitaneus teneantur facere bannum exbannitorum [illegible] aliquis [illegible] super exbannitis [illegible] cum quattuor exbannitorum cum potestate et capitaneo debeat [illegible]. Et [illegible] non [illegible] quattuor exbannitorum non [illegible]

eos non restituerit ad [illegible] sibi [illegible] accipiat [illegible] eorum pene [illegible] x. libras. [illegible] si non aliquis decem [illegible] fuerit subtraxisse aliquid exbannitum [illegible] effectum [illegible] solvat bannum [illegible] exbanniti subtracte. ¶ Capitaneus [illegible] quilibet [illegible] exbanniti [illegible] faciat [illegible] de [illegible] communis pisarum iii. libras et si semel fuerit [illegible] qualibet iii. libras [illegible] sibi dari. Qualiter nullus captivus de carcere extrahatur sine licentia maioris consilii. Rubrica.

cclxxvi. Potestas et capitaneus nullum captivum de carcere communis pisarum extrahere debeat nec extrahi faciat [illegible] quare fuerit captus [illegible] et quare de carcere extrahatur. [illegible] locum [illegible] qui pro maleficio [illegible] et non alius ullo modo. ¶ Item si potestas vel capitaneus fecerit aliquem [illegible] in carcere tenendum [illegible] in [illegible] fecerit [illegible] in [illegible] possit [illegible] mittere. Et si eum invenerit culpabilem [illegible] procedat de iure [illegible] potest. Si autem non invenerit eum culpabilem [illegible] statim eum postea de carcere extrahi faciat [illegible] et si non fecerit de suo salario xxv. libras [illegible] nomine pene quolibet eorum communis pisarum solvere teneatur. Incipit titulus maleficiorum. Qualiter puniatur ille qui fecerit homicidium. Rubrica.

cclxxvii. In nomine domini amen. Ut honor status communis pisarum securus liber et pacificus more solito conservetur et decrescere non valeat sed amplietur et accrescat. Et ad honorem [illegible] dei omnipotentis [illegible] devotionem sancte romane ecclesie presenti capitulo duximus statuendum quod nullus audeat ordinare facere [illegible] non accedere [illegible] nec [illegible] publice vel secrete [illegible] nec expresse dicere [illegible] aliquid [illegible] quod sit vel appareat contra pacem [illegible] civitatis communis pisarum [illegible] honorem status civitatis [illegible] seu [illegible] de [illegible] vel diminutione pacis [illegible] et honoris ac status vel dignitatis ipsius. Et si quis predictorum vel aliquid predictorum fecerit vel commiserit seu facere vel committere ad [illegible] seu facienti [illegible] opera consilium vel auxilium prestiterit de [illegible] publice vel secrete [illegible] vel expresse se [illegible] non restiterit pro posse suo. Potestas et capitaneus civitatis pisarum [illegible] possit [illegible] pro maleficio tali [illegible] et sine [illegible] et eo [illegible] si eis videbitur possit [illegible] detinere et detineri facere. [illegible] confines mittere [illegible] eis videbitur. Et si eum culpabilem [illegible] vel [illegible] aliquid predictorum invenerit possit eum punire et condempnare communi pisarum in ea pecunia quantitate que ipsi videbitur pro tali maleficio imponenda usque [illegible] quantitate [illegible] libras [illegible] consideratis [illegible] delinquentis et qualitate delicti. Et [illegible] condempnationes teneatur [illegible] die vel [illegible] exigere et ponere [illegible] maleficium [illegible] de [illegible] sit [illegible] debeat esse [illegible] pace [illegible] civitatis pisarum vel [illegible] status eiusdem vel [illegible] seu diminutione [illegible] vel aliter eorum vel [illegible] supradicta [illegible] vel [illegible] dominorum potestas et capitaneus [illegible] intellectus pro [illegible] vel [illegible] habeat [illegible] pro [illegible] statui [illegible] confirmari. ¶ Si autem potestas et capitaneus pisarum vel [illegible] fuerint negligentes ad [illegible] ille qui negligentes fuerit ipso facto de suo salario

ar. lib. dn. q. massari cois pus ei nõ soluat s;
apud se d' ipi salario retineat pro quolibet d' tanta
quantitate condempnet psindicum pus tpr sui sindic
atus offi' rationis redde, de condempnationibus, proff
bi q̄ conte fieret pecia cōcd d' certe pecuas seu alic
cos sindicis cois pus se nullatenus intromictat
ad penam .l. lib. dn. pnoli singulos sindicorum in qua pe
na incidat ipso facto si de hiis condempnationibus, pce
ssib; intromiserit. pot cosapt ipa pena exige
teneat uel possit ab hius pcessib; cond condempnati
oib; apellari seu suplicari s; ostoro in rem
trãseat iudicata ita q' nõ possit aliq' apel
latione ul' suplicatione suspendi. Et q' psens capl'm
p consules artium uinicet declaret pot cosapt in
fra .viii. dies post introitum regiminis eorunde. *Qua*

lit puniat q̃ fuit contumax ratione sue contumatie ult'

cclxxviii. Presenti statuto d'cernim;. Et si aliqs *pena pmale*
fuit de aliq' malefitio accusat' ul' fuit *fitio impo*
pena exposito, cum pr ghritiez pcessu cfuit cita *neda. R.*
tus solepnit' s; forma statuti cois, q' ipsi pusinui
q' ueniat, comparcat coram iudice ad se defendend
ul' excusandu ab hiis de q'b; fuit accusatus ul' de
q'b; g eni i q'sitio fiet ond uenerit set post sec
ta citatione, mandatis pot cosapt ul eor iudi
cu cotumax fuit ult' pena pmalefitio d' q' fuit
accusat' l' de q' fuit g eu fugitive pcessu cdepn
et pcoreru judicis p sua cotumatia tote dec
tanquam pro quantitate i qua condepnandus ex
malefitio cuius occasione condepnat' extiterit coi pus p
soluerit ad h ut det oib; materia occasione coparendi
se p ut potint defendendi. *Qualit nõ possit appellare p*

malefitiis condepnati. R.

cclxxviiii. Ut malefitia i ciuitate pus melius efficatius pu
niat, puniantur que fiet fortidat offer
tur, [illegible] oib; offerat cum pad nimis delinquendi
statuimus psens capli pmulgatione sancim'
q' si qs fuit p pot cosapt cois pus ul' paltera
eor p aliq' malefitio condepnat' quecunq' pena
fuit ei p b;l mod' sima; ul' condepnatione i petuu
nõ possit ab ipa condepnatione ssind; apellare nec
appellatione aliqua i te pond. si appella. ut nõ te
neat appellatio nec sortiat appellationis offec
tum. ¶ Q; habeat p nuis p nõ fact si possit prec
stu appellationis huius excusatio condepnationis pra
tioib; pcomicto habeat ita q' nunquid habeat ita
q' nunq' audiat appellar. saluo exprse reseruato
q' offic' sindicor cois pus integrum liberum p
maneat in ipsor offe iurisdictione aliqd pserea
plni i minuat nec oide aliquaten' deroge
tur. *Qualit i fra quatu tpr fiat execucio condepna*

inter pmalefitiis. cont coi ha. R.

cclxxx. Statuim' cord q' si aliqs exbannit' fuit paliq'
malefitio q' ad tal delinquentis distrui de
beat s; in forma alic statuti cois ul' ipsi pus
quacuq' noluit dice se eu consorte ipi d'l uidetis
exbanniti ul' aliq' iuris hre i bois reb; habitis
possessis seu detentis p eu q' ex tali malefitio
i bano ponit possit, debeat steneat ostendere co
ra d' pte qua dixit se hre i dcis bois, de iu
re q' dixerit se hre intra i fra tminu .viii.
dier a pusitione a die dati bani, q' pot cosap
teneat, d'beat et facere destructione bor tal exba
niti, tor p eu possessor d'tetor i fra tcia die
postq' fuit d' tali malefitio condepnat' nõ possit
plus bor d'structio recordari. Et ille q' dice
rit se consorte ul' aliqd iuris habe i bois pdcti ex
banniti possessis ul' hdiut q' docuit de iure
suo. i fra spatiu .viii. dier pdcor nõ alia rati
one q' pdca publice banniat die qua bannu dalu
tur tali delinquenti nec fiat oib; manifestu
Si uo fuit aliqs exbanit' condepnat' p aliq'
malefitio p q' bor destructio fi' uo debet, nõ
soluit condepnatione infra tres dies a die sce
condepnationis teneat, debeat pot cosapt uendica
re p pena bona tal exbanniti. ¶ Infra .viii. dies,
a die late sine coputandis si emptor peneritis d' uo
iuri. Si aut nõ i uenerit emptor psindicu cois
pus teneat, fructus exeuis percipiat ita q' tal' q' tal'
malefactor nullo comod exipere bois possit ac
cipe l' hre. Et si pot cosapt fuerit negligentes
q' pdca faciendi, expediendi soluat q'lib; eor cois
pus de suo salario .c. lib. d. maleat, teneat
a bodie inantea. s. die .viii. i trante junio. Et
massari cois pus de suo salario debeat reti
nere. Et sindici d' pdcti nulla cognitione nõ ha
beat nec se intromictere ualeat, si se intro
micteret. c. lib. d. coi pus soluere teneat. *Qua*

lit puniat q̃ fecerit homicidium. R.

Presentis capli pmulgatione duxim' statuendu q' q' cuius cclxxxi.
de ciuitate ul' comitatu l' districtu pus fecerit ho
cidium excepto ad sui defensione ul' i bello. s. cum hõ
armor fieret i tpo batalie seu i foro ul' platea cois
pus puniat' h mõ. videlicet q' pot cosapt pmo ipi
domus l' domos turri l' turres destrui facere teneat, fundi
tus destrueti. Et similit' uineas. arbores. fructus suos
fruct'. oia alia sua bona que solo cohereat i ciuitate ad
districtu pus destrui facere debeat, penitus deuastari.
Si aut homicida hueri domu aut turri cu pte el
accapite faciat deuastari, destrui ita q' pars ho
cide turris, domor eide homicide turris, domor eide
homicide apte supiori debeat assingnari. ¶ Si uo huit
muru cois cosortis fuit noluit eme pte homicide uendi
faciat, dari suo consorti ad extimatione duor q' ceint sup
diffinitioib; faciendis ul' aliar psonar q'b; pot cosapt du
xerit comictendu qua extimatione facere teneat psente pot
cosapt pstata sup h uiatoria cautione. Alit aut uendi
nõ possit. Q; pars homicide ut dcm est destrui debeat
sine homicida hat d' q' bano soluere ualeat suo no. pro
dn nõ auferat, auferre debeat eide noie pene ba
ni d' suis bois mobilib; stabilib; .quingentas lib. dn.
si fuit d' die. Si uo de nocte .m. lib. d. si huit un' sol
uat. si aut nõ huit d' q' bn soluere ualeat dcam pena. pot
cosapt teneat, debeat ei auferre a .c. lib. infra usq' i .c.
lib. si eit de die. a .cc. lib. i fra usq' i .ccc. lib. si eit de
nocte. quatu plus potit eu expellat d' ciuitate cos
tatu, districtu pus. ppetuo retinit nõ pmictat d' uide ad

xx. annos. scilicet si fuerit de die. Et de nocte inde ad .x. annos. Et si dictam .c. librarum de die. et .cc. de nocte solvere non poterit. et poterit eum capere vel capi facere manum dextram ei faciat detruncari. Et insuper auferatur ei quidem plus potuerit usque in .l. libras den. de die. et de nocte .c. libras. et confinetur vel expellatur de civitate et comitatu et districtu pisano per .xx. annos. et ipsum reverti et redire non permittatur per dictum tempus et penam pro homicidio, quam de avere alicuius solvi non valeat. si de suo homicida non habuerit unde solvat. Et si dictus homicida de suo solvere non possit dictas penas .l. den. de die. et .c. libr. de nocte potestas et consules ei caput faciat amputari ita quod penitus moriatur. Et omnia sua bona ei auferantur per comune.

Iubentes insuper statuentes quod quicumque secundo fecerit homicidium duplicem penam debeat sustinere. Dummodo illa duplicata non excedat tempus .x. annorum de statuto contra ... pisanis ita quod ultra una vice non fiat destructio bonorum homicidii si faceret. Et ille qui ... fecerit homicidium iterum ... fecerit duplicem penam debeat sustinere quam debet solvere homicida. Dummodo aliquis in statuto ultra .x. annos extra civitatem comitatum et districtum pisanum non sicut dictum est supra non debeat condempnari. Quam autem homicida non habet de suis bonis mobilibus in quibus possit solvere dictam penam .c. libr. de die et .cc. de nocte. potestas et consules debeat vendere eum ... maiorum consilio civitatis tam de suis bonis stabilibus si habuerit quod habere auferre valeant dictam penam. et talis venditio valeat. Et ... pisano semper eum defendere teneatur. Et in ... homicida de civitate et comitatu et districtu pisano et ipsum non permittatur ... nec reverti de die ad .xx. annos si fuerit de die. et si fuerit de nocte usque ad .x. annos ut supra dictum est. et ... homicide ... permaneat toto tempore suprascripto et toto tempore non debeat laborari nec fructus aliquis possit percipi ex ... Item si quis fecerit homicidium pretio vel precibus alicuius pretium sibi redimere non valeat pro aliquo banno seu pena solvenda. Sed si capi poterit ei potestas et consules caput faciat detruncari. Cum autem aliquis accusatus fuerit de homicidio in continenti compelli confiteri debeat vel negare. Et si confitebitur adderet quod fecerit seu fecerit ad suam defensionem potestas et consules ... eum separatum a se cogat ipsum assignare et nominare illos testes quos ad probandum illud capitulum scilicet quod fecerit ad suam defensionem vellet inducere. Et si postea vellet alios testes inducere accusatus non admittatur nec recipiatur et si vellet addere in negatione dicendo ego non feci nec credo me fecisse tamen si apparebit dico me fecisse ad meam defensionem talis dictum pro nullo habeatur. sed precise ut dictum est potestas et consules eum faciat respondere. ¶ Item si pater filio vel nepoti aut alicui suo consanguineo fecerit vel fecerit aliquis instrumentum emancipationis vel concessionis et talis emancipatus vel alienatus seu concessor fuerit tale dictum confessus vel de eo convictus ... non liceat ab hoc nec bona ipsa a penis statuti ... maleficium quam ipsa bona quibus uteretur vel frueretur destruatur ut supra enarratum. Bona vero que homicida possideret tempore homicidii perpetrati devastari debeant ut supra enarratum non obstante aliqua emancipatione vel donatione vel concessione quam homicida fecisset ante maleficium perpetratum. Et de pena que auferetur ab homicida due partes deveniant in comune et tertia pars defuncti heredibus perveniat. exceptis lapidibus de domibus et turribus civitatis et burgorum destructis occasione maleficii que comune destructi debeant ad campum battalie ubi plus fieri consueverunt. Et ipsos lapides in muro ipsius campi potestas et consules quam citius poterunt murari facere teneantur ita quod nullo modo ad aliud locum faciat deportari. Et hoc potestas et consules sub pena .l. librarum faciat observari. ¶ Lapides vero domorum et turrium quas dictus homicida in comitatu habent vendantur comunis pisani. Et pretium ipsorum lapidum in suprascripto campi muratione expendatur. ¶ Item potestas et consules teneantur in predicto muratione campi ... mali

materia precise expedire et expediri facere. cc. libr. den. ... comunis. ¶ Insuper si aliquis interfecerit aliquam personam cui extestato succederet ab ipsa successione penitus et a ... penitus sit exclusus.

Item si aliquis erit percussus vel vulneratus ex percussione vel vulnere moriatur nemo post mortem suam aliam personam valeat accusare quam illum vel illos quem vel quos ille qui mortuus fuerit accusaverit seu denuntiaverit de vulnere ex quo mortuus esset. et ille qui alium accusaverit seu accusavit nullatenus audiatur. ¶ Item omnia bona homicidarum debeant laborari et laborari facere potestas et consules teneantur pro comuni pisano. et percipere fructus exeuntes in comune pisanum debeant devenire. Ita tamen quod homicida et eius heredes vel aliquis pro eo exinde in vita aliquam habere non valeat donec homicida bannum solverit et fuerit rebannitus. Qualiter inculpatus de homicidio si non fuerit confessus testibus convictus se possit defendere. R. cclxxxii.

Si quis fuerit accusatus seu inculpatus de dicto maleficio et non fuerit de sua voce confessus vel testibus convictus defendat se suo iuramento. Si tamen adversarius dixerit quod sit ... per potestatem et consules pugna inde sit facienda. et non possit in consilio mitti nec recipere aliquid de libertatibus. Et si videbitur potestati et consulibus quod inde pugna sit facienda cogatur accusatum vel accusatores defendere suum iuramentum per pugnam seu pugilem illo modo qui tenetur in capitulo constituti supradicto de duello faciendo quod incipit In omni causa. Si non constiterit aliquid per suam confessionem vel per testes aut per pugnam fecisse homicidium sustineat penam que supradicta est de maleficio homicidii. Si autem aufugerit homicida potestas et consules dent operam studiosam sine fraude qualiter eum habere possit. Et insuper illum qui maleficium commiserit vel si fecerit et non solverit dictam penam eum faciat exbanniri. Salvo tamen quod teneatur si dictum maleficium fecerit ad sui defensionem vel sui amici cum quo moraretur. Si autem aggressor erit cum aliquo suo amico vel amicus tamen aggressor quod ceteri qui ... essent ut homicida de perpetrato homicidio puniatur. Item dicimus quod potestas et consules possit facere inquisitiones secretas de omnibus maleficiis unde sanguis exiret. De aliis non maleficiis unde sanguis non esset vel exiret facere non debeat neque possit. nisi de his exceptis sit mentio per capitula constituti. De pena manimundoli inficientes aliquem quod fecerit ab eo fieri. R. cclxxxiii.

Quicumque manimundolus vel barattator vel vagabundus interfecerit aliquem de civitate vel comitatu vel districtu pisano capite puniatur ita quod penitus moriatur. Et si aliquem percusserit ita quod sanguis de percussione exeat illi percutienti potestas et consules manum dextram faciat detruncari. Ille autem qui fecerit fieri homicidium vel percussionem vel aliquem talium percussionum predictarum puniatur duplici pena quam deberet solvere aliquis pro se ipso qui fecisset homicidium vel percussionem alicui intulisset. Qualiter qui occiderit aliquem in domo sua vel in qua habitaret puniatur. cclxxxiiii.

Si quis occiderit vel occidi fecerit aliquem in domo illius qui esset occisus vel in domo in qua occisus habitaret si occisor capi poterit vel fecerit ita quod moriatur penam sustineat capitalem. Si autem capi non poterit in perpetuo banno puniatur. et omnia eius bona comunis pisani publicentur et perpetuo remaneant publicata. Qualiter puniatur qui ... occiderit in dominum suum. R. cclxxxv.

Si quis famulus vel ... vel scutifer alicuius occiderit ... vel interfecerit vel vulneraverit vel percusserit dominum suum cum quo moraretur si de vulnere sanguis exierit si capi poterit capite puniatur. Si autem capi non poterit ponatur in perpetuo banno comunis pisani. et omnia eius bona comunis pisani publicentur et remaneant perpetuo publicata. Qualiter puniatur qui commiserit homicidium cclxxxvi.

Quicumque commiserit ... in locis determinatis. R. homicidium in locis determinatis prout in statuto ... de percussionibus. scilicet in locis in quibus per formam statuti ... duplicatur pena. Et potestas et consules teneantur ei auferre duplicem quam esset sicut dictum est de suprascripto maleficio vel homicidio ... sive notatum sit apud potestatem et consules vel suis iudicibus vel iudice

comunis perusii quod uadat cum eo uel aliquo eorum uel ante curiam potestatis. contra aliquis iniuriam fecerit seu offenderit in eundo stando seu redeundo dampnum potestas et capitaneus dupli esse pena ei aufferre pene nomine teneatur. ¶ Item dicimus decernimus quod ciuitas perusii teneatur insuper ad urgentes conditiones statuentes quod siquis occiderit uel interfecerit aliquem coram potestate uel capitaneo uel iudicibus alterius eorum uel coram aliqua curia ciuitatis perusii, consiliario, uel homicida si capi poterit capite puniatur ita quod penitus moriatur. Et si capi non poterit omnia sua bona comunis perusii publicentur et remaneant publicata. Item quicumque esset seu staret cum aliquo qui esset assalitus ab aliquo contra predictum consensit illum uel illos insultum facientes in illum seu illum cum quo ille staret seu esset non debeat inde dampnum aliquod sustinere. Si uero in effectu uel aggrauaret aliquem remaneat arbitrio an sit puniendus uel non in prudentia potestatis et capitanei. Qualiter puniatur dominus occidens suum seruum.

cclxxxvi. Quicumque dominus occiderit uel uulneraverit hominem R.
suum seruum uel acceptitium uel mandauerit eum puniri uolens quod si alium occideret aut uulneraret non liceat ipsi domino eum capere uel capi facere in ciuitate comitatu uel districtu perusii si eum offenderit in persona uel membrum debilitaverit nec exceptis cicatricibus sanguinis habeat in comuni perusii et potestatis et capitanei quaestio sanguinis debeat conueniri. saluo quod dominus possit homicidam eorum capere si reperiretur fuisse absens uel se absentasse uel eos captos in iudicio et dare in manibus potestatis et capitanei comunis perusii. ¶ Item possit dominus capere eorum homines si in aliquo excessu uel aliquem excessum fecerit et duos eorum uel eorum iudices uel quod deteret uel deberent portare penam eam debeat potestas et capitaneus prestare. dummodo nullum malum detrimentum in corpore ei faciat in persona uel alium corporis. Et potestas et capitaneus faciat quod predicti homines sui domini faciant et ipsi domini possint uti de robur ipsorum hominum sicut ante consueuerunt. alii absentibus intelligimus quod eos capere possint si prius inuenerint. Et de hiis omnibus intelligimus quod domini possint uti rebus eorum contra personam qui duos excessum fecerint ut dictum est et de quibus domini fuisset in possessione fructuum per hominum nuntium uel ex fructuum debita. Et si tales domini uel dominus tales suum homines quos ceperit uel capi fecerint non representauerint potestati et capitaneo ut dictum est eadem die uel sequenti qua ceperint uel ceperit uel capi fecerit soluat dominus pro qualibet uice uel pro qualibet die quo non representauerit uel representare non fecerit uel fecerit. c. lib. d. quam penam potestas et capitaneus exigere teneantur. Et uolumus ad iungere quod omnia supradicta capitula loquuntur de homicidiis cum statuto ipsius quod loquitur de hac materia debeant concordari. Qualiter puniatur percutiens aliquem cum armis. R.

Ut maleficia non remaneant impunita. statuimus quod quicumque uulneraverit uel percusserit aliquem cum falcione cultello macza ferrea uel lingua seu stella. securicello acepta. falcella. mannaria plumbarola. lapide uel aliquo alio ferro in platea uel foro comunis perusii uel in palatio uel in aliqua ecclesia uel in platea ante aliquam ecclesiam. uel in palatio consulum uel ipsius aut in quacumque porta uel locis in quibus ius redditur uel in macello uel in piscaria uel in muro campi batalie uel in uia que tenditur ab ecclesia sancte andree usque ad ecclesiam sancti decenti uel in quinque stratis regalibus ciuitatis et burgorum que ueniunt a portis ciuitatis et burgorum que ueniunt ad plateam uel forum comunis perusii uel in talibus rebucciis que ueniunt ad forum certa. xx. passus uel infra plateam uel forum comunis uel in ua que ita ad ecclesiam sancti francisci fratrum minorum. scilicet a platea

comunis perusii usque ad ipsam ecclesiam sancte marie de mercato contra ante domum olim iacomini menagatti usque ad ipsam ecclesiam uel in rebucciis uiarum que ueniunt ad ipsam uiam prope eam per xx. passus. scilicet a platea usque ad ipsam ecclesiam sancti francisci uel in rebucco qui est de strata publica burgi sancti petri producenti ad ecclesiam sancti dominici uel in campo batalie die sabati. Et sanguis exiuerit soluat pene nomine pro qualibet percussione. cc. lib. d. Et si sanguis non exiuerit c. lib. d. quam penam si soluere non poterit descendat gradatim si sanguis exiuerit usque in c. lib. accipiendo ei quantum plus accipi poterit. Et si sanguis non exiuerit descendat gradatim usque in l. lib. accipiendo ei quantum plus poterit et accipi poterit. quas penas qui accipi non poterit et capi poterit stet in carceribus usque quo soluerit dictas penas. Si autem capi non poterit in dicta quantitate debeat exbanniri contra quem non ualeat donec soluerit dictam penam. In aliis uero locis in ciuitate uel burgis uel comitatu perusii si sanguis exiuerit soluat. l. lib. Et si sanguis non exiuerit. xxv. lib. d. Sed si percussio fieret in facie uel in gula cum sanguis exiuerit soluat pro qualibet percussione. c. lib. d. et si sanguis non exiuerit. l. lib. d. soluat sed si ex percussione facta uel que fieret in facie uel in gula signum seu cicatrix euidens remanserit soluat percussor cc. lib. d. et ille qui soluere non poterit dictam penam manum dexteram debeat amputari. ¶ Si aliquis uel aliqui cum rebus a prestito ad nocendum in supradictis uel in forum determinatis percusserit. et si sanguis exiuerit puniatur in. xxv. lib. Si uero sanguis non exiuerit puniatur in. x. lib. d. Et si plures percussiones aliquis alicui fecerit pro qualibet percussione puniatur in pena statuti supra determinati prout in eodem capitulo continetur. Et si maleficium commissum fuerit in locis in quibus pena statuti duplicatur. pena statuti debeat duplicari. Qualiter puniatur ille qui fuit percussus ab aliquo si percussit contra sanguis uel

cclxxxviii Quicumque fuit uel erit percussus uel percussor. R.
uel offensus ab aliquo et contra postea ille percussus uel offensus percusserit uel offenderit uel percuti uel offendi fecerit patrem uel filium uel fratrem carnalem uel consobrinum uel nepotem illius qui eum percussisset uel offendisset soluat quadruplicem penam quam solueret si offenderet illum qui eum offenderat uel percusserat. Et hoc intelligatur si ille qui fuit percussus non percussisset illum qui eum offenderat uel percusserat. Qualiter puniatur malefactor non ualens soluere penam statuti. R. cclxxxx.

Decimus ordinamus quod si malefactor penam soluere non poterit in qua fuit condempnatus potestas et capitaneus aufferat ei quantum plus poterunt et ei manum dexteram faciat detruncari. Et si eum habere non poterunt ipsum faciant exbanniri in perpetuo banno de ciuitate comitatu et districtu perusii. Et reddire non ualeat nisi prius dictam penam soluerit et malefactor penam de uulneribus aut ferit potestas et capitaneus penam ut dictum est accipere teneatur. Quando autem in dolus. scilicet foresius qui uenit aliunde fecerit maleficium homicidii. potestas et capitaneus ut supra in alio capitulo dictum est ei caput faciat detruncari ita quod moriatur. Et hoc locum habeat in hiis qui sunt maiores. xviii. annorum. in minores autem. xiiii. annis minime teneatur. Si uero aliquis extra ciuitatem committeret qui non soluere possit dictam penam. potestas et capitaneus eum exbanniri facere teneatur de ciuitate comitatu et districtu perusii nec eum possit facere rebannire nec eis parabolam concedere reuertendi nisi primo soluerit dictam penam. Sed si finis uel concordia esset facta de aliquo tunc inde a prestito uel affidio contra patrem et filios ipsam concordiam fecissent. uel quicumque alius fecisset finem et concordiam seu pacem de tunc iis post ipsam uenerit potestas et capitaneus teneatur ei aufferre duplicem penam que. Excepto si meretrici uel meretricaria. granea uel iocolatrix uel fantolastia ulterius de. Des



capitaneus et massarius ad tertiam diem post alias politias testium ere debeat si non invenerit culpabiles pena ipsi debet retinere. Et si potestas et capitaneus et massarius ipsa pignora non retinuit, ut dictum est, condempnum quod inde habet ille vel illi ad quorum comitem pignora restitui teneatur. xxv. libr. den. nomine pene. Et singulis vicibus comitis potestas possit et debeat cognoscere et condempnare et eis pecuniam tamen auferat pro comuni. **Qualiter puniantur offendentes aliquem post preceptum**

cccxv. Si potestas et capitaneus imponent offendentes aliquem post preceptum salvi alicui pecunie quod ille cui erit pecunia imposita feneris. **R.** aliquem non offendat faciat ipsam penam eum condempnare teneantur. Et condempnationes exigere pro comuni et debeant sindici seu examinatores comunis pisarum se intromittere non possit nec intelligere ullo modo in specta semper pro potestate et capitaneo qualitatis personarum et negotii. Et semper sit in providentia comitis de condempnatione et de qualitate precepti ipso precepto accipiendo pecuniam pro quantitate offensionis eius videbitur expedire. Hunc capitulo duximus adiungendum quod si aliquis penitus esset et haberet aliquid de aliquo evidente vel apparente suspicionis habere securitatem et fideiussores poterit vellet primo dare illi a quo peteret securitatem et fideiussores et non auferendo eum si dare noluit dictum fideiussorem ut dictum est. potestas et capitaneus teneantur eum expellere de civitate et comitatu pisarum et ipsum reddire sine tempore non permittat. **Qualiter puniantur comptati possint maleficia commissa de nocte. R.**

Maleficia perpetrata de nocte et homicidium et furtis probari possint per pugnam. Et homicidium aliquod sive sit in die sive sit in nocte probari possit per pugnam. Si autem ille qui accusaret seu diceret homicidium fecit esset in potestate faciendi pugnam sive expensas potestas et capitaneus faciant ei fieri pugnam expensis comunis pisarum. In potestate autem iudicis intelligimus quod non habeat bona valentia. c. libr. sed si habet bona valentia. c. libr. debeat facere pugnam de suo proprio homicidio et non de comuni. Facienti autem vel fieri facienti aliquod maleficium de nocte pecuniam duplicem quam si facere in die potestas et capitaneus tollere teneantur. **Qualiter puniantur refutantes aliquem cum iniuria. R.**

cccxiiij. Quicumque refutaverint alicui iniuriam perpetratam seu homicidium personalibus refutantibus quae dicetur nomine pene. xxv. libr. den. Si ex pace constat et confessio coram iudice vel instrumentum vel inscriptura facta in libro comunis quod fecerit de pace vel compromissione pacis. Si in dictam pecuniam solvere non potest potestas et capitaneus cum dicta quantitate faciat exulari. Si dictum maleficium probatum fuit non tamen accusatus suo in tantum se valeat excusare. De aliis vero mineris potestas et capitaneus refutationibus. xl. sol. den. nomine pene tollere teneatur. **De quibus maleficiis potestas et capitaneus non faciat puni(tionem)**

cccxv. De quibus maleficiis potestas non faciat punitionem ex quibus facta fuit concordia infra tria mensis dies post factum et accusationem potestas et capitaneus non debeat facere punitionem excepto homicidio falsitate pace fracta. De percussione facta in facie cum ferro ita quod sanguis fluxerit vel cicatrix in facie remaneat de membro debilitato tollita fractura facto per usionem sponte de quibus concordia fieri non valeat ulla modo per quam dampnum seu pecuniam possit ad inventionem comunitas pisarum. Sed ipsam penam potestas et capitaneus exigere teneantur non obstante concordia unde facta sindici comunis de predictis maleficiis exceptis ad penam .l. libr. den. intelligere non debeat in audire. Inde autem quod de supra concordia facienda intra .iiij. dies post factam accusationem intelligitur quod minorum contumaces fuit accusatus ita quod infra .iiij. dies de predicto contempta se non comparuit de fenso. quod autem contumax non fuit accusatus intelligitur infra .iiij. dies aliter exemptis contestatione. **Qualiter potestas et capitaneus faciat observari paces et concordias**

cccxvj. Potestas et capitaneus teneantur eas paces et concordias factas **R.** acternitur homines civitatis et districtus pisarum de maleficiis tunc potest maleficiorum vel alia qualitate factas et fiunt in posterum hinc et eas faciat inviolabiliter observari. Et similiter potestas et capitaneus teneantur in toto comune homines civitatis et districtus pisarum qui haberent ad invicem discordiam dare consilium et auxilium et favorem attentum studium et operam efficacem qualiter ad concordiam reducantur. non tamen possit discordantes cogere sed de ipsorum processerit voluntate. **Qualiter puniantur falsi testes. R.**

cccxvij. Si testes falsum reddiderint testimonium aut pretium vel aliquid aliud pro sic faciendo receperit aut quod sic non falsum reddiderint testimonium constatum fuit potestas et capitaneus. c. libr. den. nomine pene ei tollere teneantur et si dictam pecuniam solvere non poterit manu alienam sibi faciat amputari ita quod de cetero non loquatur. Ille autem qui testes induxit vel pretium dederit se permisit dictam pecuniam. c. libr. den. potestas et capitaneus accipere teneantur quam si tollere non poterit manum dextram ei faciat detruncari et perdat ipsam inchoatam questionem. Si vero aliquis testis reprobatur per pugnam et ille qui introduxit testem pugnam perdiderit ille testis penam aliquam minime patiatur. Et in condempnationibus quae fient secundum formam huius statuti vel capituli sindici se intromittere non possunt et in plus quolibet nisi duabus vicibus de die sabati potestas et capitaneus faciant ut sit omnibus manifestum. Et adiungimus huic capitulo statuentes quod si quis de falso vel crimine falsitatis condempnatus fuit ad testificandum nullatenus admittatur et testificatio debeat non valere. **Qualiter puniantur notarii falsum facientes instrumentum et qui fieri fecerint. R.**

cccxviij. Notarius qui scienter falsum fecerit instrumentum vel scripturam. ccc. libr. den. solvere debeat. et potestas et capitaneus ipsam pecuniam exigere teneantur. Si vero notarius eam solvere non posset solvat quantum plus poterit usque in. c. libr. den. Sed si c. libr. solvere non valebit manum dextram ei faciat detruncari. Ille autem qui falsum scienter fecerit instrumentum vel composuerit falsum instrumentum fieri fecit si fuerit minor. c. libr. den. si fuit pecuniam. c. libr. den. solvere teneatur. Si pecuniam solvere non poterit potestas et capitaneus auferat ei quantum plus poterit usque in. c. libr. den. et si c. libr. solvere non poterit et pro cetero cum capere manum dextram a brachio ei faciat detruncari. Si autem aliquis fecerit fieri alicui notario aliquod instrumentum quod reperitur falsum et illud instrumentum esse falsum sine conscientia notarii ille qui dictum instrumentum poterit per pecuniam et ultra pecuniam quam debet solvere sue falsitatis seu pro sua falsitate secundum formam statuti teneatur et debeat solvere aliam pecuniam quam debet falsi et solvere notarii qui fecerit seu studiose falsum fecerit instrumentum. Si autem aliquis ad hoc fuit condempnatus de aliqua falsitate vel testificatione falsa vel inductione falsitatis commisit notarius falsitatem in quadrupla condempnetur nec sindici valeant se intromittere de predictis den. et hoc capitulum minuendi quam sit in providentia potestatis et capitanei. Et adiungimus statuentes quod si accidit instrumentum de falso comprobari tale instrumentum fore falsum solvant pecuniam qualiter. xxv. libr. den. comunis pisarum nomine pene. Et volumus insuper quod si aliquis fuit condempnatus de falso vel crimine falsitatis de aliqua falsitate et non fuit absolutus in aliquo consilio comunis pisarum nullatenus eum possit nec possit aliquo officio a comuni pisarum recipere nec habere. **Qualiter puniantur balistrarii et pallectarii et portatores**

cccxviiij. Nullus debeat sagittare in pallectare. **R. 14.** in balistrare in comune, augeri sed non faciendi potestas et capitaneus auferat pecuniam qualibet. xx. sol. den. cum bonum medietas sit comunis et alia habeat accusator. Et potestas et capitaneus in unum bonum homines per quamlibet capellam civitatis eligi facere teneantur secrete qui sint secreti qui sint custodes secreti et possint et debeant

custodire ne talia fiant. et debeat delinquentes consimi
ne[illegible] facientes quilibet pro sua parte habeat medie
tatem banni. ¶ Item potestas et capitaneus teneantur et debeant mi
ttere de eorum familiis ad scrutandum et inveniendum et
inveniendo si aliquis de civitate vel burgis sagittaverit
pallectam vel balistam vel portat pomum vel burgos
et si balista vel pallottas cum balistando vel pallottando
aliquos invenerint pecuniam facere vel portare pecuniam pro inventi
one vel burgis vel aliquis pecora. s. pallottarum vel bali
sta potestas et capitaneus vel alter eorum condempnet eos pro vice qua
libet in pecunia supra nominata. et eadem balista et pallottarum
ei aufferat. et deveniat in comune sicut arma devenient
ut in comune non tenentur ad pecuniam ille cui pecunia invenitur
extra civitatem et burgis. Qualiter puniatur inventus ad fra
cccxx. Si quis inventus fuerit ad frangendum frangendum domum vel came
ram alicuius. rubrica.
domum vel cameram alicuius potestas et capitaneus eum suspendi
faciat in furcis ita quod penitus moriatur. Et probatum fu
erit aliquem ire ad frangendum domum vel cameram possit potestas
et capitaneus eorum albitrio condempnare. Qualiter puniatur qui tenet
cccxxi. Si quis sumptum de aliquo quocumque modo vel aliquo eum faciendi pro se
decimum. rubrica.
posuit eum faciendi pro se decimum et non fuerit eum pro
secutus si pede retraxerit perdat de suo .x. libras. et
decimum quod expensum restituat ei de quo fuerit conquestus.
et sacramento credatur. Et non intelligatur quod decimum fa
cere pro se et pede detrahere si super eum in qua miserit
decimum et non fuerit litem contestatus in terra [illegible]
post [illegible] decimum non pe[illegible] per ferias li
tis contestatio vel [illegible] b aussatio [illegible] pot
tas et [illegible]. Qualiter puniatur qui dimiserit uxorem et
retinuerit amasiam. Et simul uxorem
cccxxii. Si quis uxorem dimiserit et amasiam et amasiam retinuerit et illam
retinuerit potestas et capitaneus aufferat ei qui dimiserit uxorem et reti
nuerit amasiam. rubrica.
pene nomine .x. libras. et amasia .c. solidos. Et si amasia solvere non
poterit verberetur fustigari. Et si quis simul retinuerit uxorem et ama
siam perdat .x. libras denariorum. quas potestas et capitaneus ei aufferre teneantur
et amasie aufferat .c. solidos denariorum. ¶ Item si aliqua mulier de
miserit virum suum et retinuerit amasium perdat pene nomine
x. libras. et amasius debeat perdere .c. solidos denariorum. Et si qua mu
lier simul retinuerit virum et amasium perdat .x. libras denariorum.
quos potestas et capitaneus eis aufferat. pro illi amasio .c. solidos denariorum. de
quibus penis comunis medietas sit comunis et alia habeat accusator
Item simul uxorem et amasiam retinuerit et aliquis consanguine
us retinentis uxorem et amasiam voluerit denuntiare illam
amasiam potestas et capitaneus teneantur eum audire. et teneantur illam ama
siam illius sui consanguinei de civitate comitatu et districtu
pisano expellere. et insuper eidem amasie aufferat pene nomine
x. libras denariorum. Qualiter puniatur qui retinuerit uxorem per aliquod tempus
cccxxiii. Quicumque retinuerit et postea negaverit suam esse uxorem et ma
uxorem per aliquod tempus in domo et postea litem puniatur muli
er qui negaverit eum
negaverit illam suam esse uxorem et cum a pisano esse suum virum cum
quo stetit. rubrica.
probatum fuerit matrimonium presentes vel per instrumentum potestas
et capitaneus aufferat ei pene nomine .l. libras denariorum. et si eadem pecunia
ei aufferre non poterit aufferat ei quantum plus poterit
usque in .x. libras denariorum. et si ille solvere non poterit .x. libras. eum fac
iat exbanniri. ¶ Item qui duas uxores receperit et prima

fuerit per sententiam absolutus .l. libras denariorum. comuni pisano solvere teneatur. Item
si qua mulier retinuerit virum suum per aliquod tempus et postea ne
gaverit illum esse suum virum et cum a pisano probatum fuerit matrimo
nium presentes vel per instrumentum. potestas et capitaneus aufferat ei pene
nomine .l. libras denariorum. Et si eadem pecunia aufferre non poterit auf
ferat ei quantum plus poterit usque in .x. libras. et si .x. libras. sol
vere non poterit eam faciat exbanniri. Item si mulier qui duos viros
receperit et a primo fuerit per sententiam absoluta .l. libras denariorum. comuni pisano cccxxiiii.
solvere teneatur. Qualiter puniatur offendens aliquem pro condempnatione
Si aliquis fuerit vel fuerit condempnatus secundum formam de eo facta. rubrica.
statuti comunis pisani vel secundum spatium vel generaliter et filium pro aliquo male
ficio si offenderit vel offendi fecerit aliquem pisanum civem vel comita
tensem seu districtualem valeat potestas vel capitaneus vel aliquis de eorum
familiis omnia sua bona comunis pisani publicare. Et hoc etiam ca
pitula locum habeat in tempore preterito presenti et futuro. et ceterum
sindici comunis pisani se nullatenus intromittant. De mensuris cccxxiiii.
Omnium eorum quod consules canne pisane et marci lucensis et libre et
deaminstrarii
artium et rectores artium teneantur observare et observari et ipsos
facere ad sotios eorum bona fide sine fraude mensuram canne
pisane et libram lucensem in bono statu et cum Veterano et
cannas et libras teneantur et debeat ambire. ¶ Item mercatores
habere debeant unum marcum lucensem. et rectores aliud. et potestas et capitaneus
pro comune unum habeant [illegible] marci ad iustificare sic et debeat
ita iusti sicut sunt illi predicti. Et consules mercatores teneantur
cannas et libras et pesas omnibus artificibus quibus necesse erit et
esse libre pesse et debeat ita iuste sic sunt illi predicti. Et
consules mercatorum et artium fuerit negligentes ad predicta facie
nda quilibet eorum solvat .x. solidos denariorum. nomine pene. Et si invenerint
aliquem habere cannam pisanam vel libram lucensem non iustam consules
teneantur ei auffere nomine banni .c. solidos denariorum. pro vice qualibet et
plus secundum quod videbitur delictum. Et de his pisanis quod ad iustitiam
cannas et libras salvo si mercatores et partes inter se convene
rint de aliqua canna vel libra quod illud observetur. Et hoc fue
rit in nobis pesis et rebus que vendutur ad podus sal cccxxv.
vis conventionibus factis et statuto [illegible] generet. Qualiter puni
Quicumque derobaverit aliquem vel fuerit derobatus atur qui derobaverit
aliquem in quocumque lo
in foro vel platea comunis pisani vel in viis atris publ co. rubrica.
licet vel in aliis viis vel alibi in quocumque loco secundum delictum ad ar
bitrium et voluntatem potestatis et capitaneus puniatur postquam legitimum
fuerit eis. Et potestas et capitaneus teneantur plateam fori et viias stra
tas in securitate tenere et si non fecerit solvat et solvere teneantur
de eorum salario seu salarium et pro comunis pisani ipsa pecunia de
beat retinere. Et platea fori comunis pisani et compositi re
mota persona publica reparetur seu computet. cccxxvi.
Quicumque mutaverit Qualiter puniatur qui mutaverit sibi
suum nomen in aliquo contractu sive instrumento nomen. rubrica.
testificatione vel aliqua ultima voluntate penam habe cccxxvii.
re debeat in omnibus et poena substineat. Qualiter puniatur castrum
vel villa ubi factum fuerit ho
Si quis fuerit occisus in aliquo castro vel cidium et si non ceperit ho
villa comitatus pisani homines illius castri vel ville ubi factum micida
fuerit maleficium homicidum vel homicidium teneantur capere homicida rubrica.
vel homicidas et ducere et dare potestati et capitaneo vel eorum iudicibus et si
fecerit castrum seu villa fuerit .c. secularium vel maio
ris nostri comunis pisani .c. libras denariorum solvat. et si non fuerit minoris.

ctoniata. ¶ Volumus et super mandamus quod nulla fiat in dicta strata nec super dicta strata vel via ab ecclesia sancti andree usque ad ecclesiam sancti donati. a muro ecclesie predicte sancti andree usque ad murum ecclesie sancti donati a muris domorum ecclesiarum predictarum foris non faciat. Nec fieri debeat nec habere nec mictere aliquid trasanda sive pontem sive aliquid aliud habere nec tenere nec aliquod hedificare nec difficium facere. Et si aliquis fecerit vel faceret illud totum per conservatores fiat et debeat per ipsos facere removeri et tolli cum eorum pro toto strata et via eminerit ab una ecclesia ad aliam. **Qualiter macellatores non accipiant cameram nisi unam capris battalie. R.**

iij.xliij

Nullus macellator debeat accipere aliquam cameram nisi unam que est prope murum capitis battalie ab ecclesia sancti donati usque ad ecclesiam sancti andree in qua camera occidat vel scannet aliquam bestiam. Et si aliquis in aliqua camera extra locum predicto occiderit vel scannaverit aliquam bestiam .x. librarum denariorum pena nomine camere urbis pro vice qualibet solvere teneatur. **Qualiter puniatur in non intradimento terrae ecclesie urbis rome et civitatis urbis**

iij.xliiij

Si quis de civitate aut districtu urbis in veniens consilium ecclesie fuerit in tradimento vel tali tractatu domini ecclesie inimici romane civitatis rome vel communis urbis illi quod loqueretur cum aliquo vel aliis aliquis inimicis romane ecclesie vel civitatis rome vel communis et civitatis urbis vel quod fecerit aliquam proditionem alicuius castri. terre vel fortilitie comitatus et districtus urbis. per conservatores teneatur illum vel illos punire in persona eorum absque alicuius vel illorum teneatur facere devastari quod ipse proditor vel alius pro eo habet vel retinet et de quibus publica fama esset quod esset sua non obstante aliqua contractu ficta donatione in strumento donationis vel alio debito. et hoc capitulum non possit removeri per consilium vel arengam. Et si aliquis dixerit in consilio vel arenga quod dominum capitulum removeatur teneatur communi urbis solvere pene nomine .c. librarum denariorum. et per conservatores predicta omnia fieri tenentur et debeant facere observari. et si conservatores non fecerint de suo salario .c. librarum denariorum nomine pene communi urbis solvere teneantur **Qualiter puniatur castri et ville facientes ordinamenta vel si aliquis contrafaceret et prohibet ne**

Nemini et ordinamus quod si castrum vel villa *gratia urbis posita* extra vel districtum urbis facere vel ordinaret *contra* cum scriptura vel sine scriptura tacite vel expresse aliquid **R.** ordinamentum vel presumeret aliquid contrafacere vel extantiare palam debito vel prediceret alicui quod non veniret cum gratia sua vel blado vel mercato ad civitatem urbis vel compelleret aliquem qui non veniret ad civitatem urbis ad ponendum communem querimoniam in voluntate de quacumque gravamine vel gravamen aliquid imponeret alicui castro vel ville vel si ordinaret vel castrum vel villa vel rectores ipsorum cognoscerent vel intelligerent de aliqua questione a .x. librarum sub. vel si facerent introductionem ingenii vel aque vel cursu in nemore vel laboritu terram. per conservatores tali castro vel ville auferatur pene nomine camere .c. librarum denariorum. et singulis vel rectori ipsius castri vel ville .c. librarum denariorum. si querimonia unde fuit posita coram eis. si autem predicta non possent in quibus vel debitis veritas inveniri propterea per conservatores debeat in ... .v. cum hominibus illius loci, publica terra in veniendo communitate et si contrafactum aliquid fuit aliquis de predictis predictorum consessit dicta pena teneatur auferre exceptis hominibus castri plebis et castri in dicto quod hoc capitulum non cogatur et ad illud tantum de gratia. blado et mercato in veniendo ad civitatem urbis. ¶ Item nulla universitas castri vel ville possit facere aliquid conspirationes vel contractum aliquid in scriptura vel sine scriptura de bonis suis expresse aut faciendis per causam vel qualitate aliquid quod universitas vel aliquid speciale sit de ipsa universitate habere cum aliquo cive urbis sub pena supra contenta. et generale compromissum factum fuit per eorum alicuius terre in aliquo vel aliquas de omnibus questionibus intelligatur factum esse in fraude communis urbis non valeat ullo modo. **Qualiter homines artis regulariorum gerant eorum artem. R.**

iij.xlv

Qualiter homines artis regulariorum communitas et viatores teneantur et debeant ad usitare et corrigere facere eorum artem bene et legaliter ad formam et secundum quam consueti sunt facere usque modo rectores et pictores artis teneantur et debeant ad usitare et corrigere ipsam secundum prout eis videbitur ita quod in bono statu conservet ab hominibus dicte artis sicut in congregatione artium factum olim predictorum et rectores ipsi teneantur non obstante aliqua constitutione eorum que quam contra eius presentes derogetur. **Qualiter per conservatores vel rectores aliquis**

iij.xlvj

Nemo possit eligere *communitatem anenime in sorte tenui aliquam* potare vel rectorem alicuius communitatis que ipsam communem urbis

postularet si nominaverit quibus sorte tenui venerit ipsum eligere teneatur bonum et idoneum sine fraude. Contrafacienti per conservatores auferatur pene nomine .c. librarum. Et si contrafaciens non posset solvere dictam penam auferatur ei quantum plus poterit usque in dictis .c. libris. communi urbis et eorum fraudat exstantium. ¶ Et si per conservatores dictam penam accipere neglexerint .c. librarum denariorum de eorum salario communi urbis solvere teneantur et eandem penam sustineat accusator. Et hoc capitulum sit servatum et sindici communis de penis se ullatenus intromictant. Et si aliquis electus alicuius partis vel alicuius alterius officialis prevaricaretur pro ave aliqua potestas conservatores teneantur ei auferre pene nomine .l. librarum denariorum. et electio quod fecerit nullius sit valoris. Et si per conservatores neglexerint aliter eorum in .c. librarum denariorum communi urbis nomine pene solvere teneantur. **Qualiter puniatur qui dimissa via ibit per terram alienam. R.**

iij.xlvij

Nemini liceat exire de via publica vel viciniali et ire per vineam seu campum vel vineam seu arboretum alterius. contrafacienti per conservatores vel iudices teneantur auferre pene nomine pro vice qualibet .xl. s. et inspecta per per conservatores conditione temporis et qualitate persone. Et si aliquis dicet se habere aliquam viam eundi per illam viam seu per vineam aliquis alius conquereret iniuste vel viam illud dominium non valeat nec admictatur hoc ostenderet per publicum instrumentum manu publica notarii factum se habere illud ius eundi per viam vel terram per quam eundi se asserit ius habere. ¶ Et si aliquis autem cavaverit vel cavari fecerit aliquid ... ita quod fuisset in pedimentum vie. per conservatores teneatur eum cogere ut ipsum suis expensis reficiat. Et nemo de una persona pluribus vicibus conqueratur. sed possit conqueri de omnibus in conpunibus vice eo conquerentes utrumque faciat iuramentum et nemo credatur alicui primo iuramento in prima vice. sed si aliquis conquerens voluit de illa de quo primo querimoniam eruptum cavavit vel cavari fecerit possit conqueri et audiatur. salvo quod si ille de quo fuit posita querela et secundum voluit se defendere per iuramentum si fecit iniuriam de hoc factum unde nullum dampnum debeat sustinere. si vero se defendere noluit credatur iuramento accusatoris quod tenor per conservatores. **Qualiter puniatur qui de sua re in re alterius aliquid fecerit seu cadere fecerit**

iij.xlviij

Quicumque de sua vinea vel terra aliquid alterius **R.** que esset subiecta illa terra vel vinea proiecerit vel iecit fuit in misit seu immicti fecerit seu cadere fecerit teneatur illud tollere et removere ad omnes. dies post preceptum sibi factum audiatur. Et si non elevavit vel removit penam .c. s. denariorum debeat sustinere. si non se defendere noluit credatur suo iuramento et nichilominus tollere illud et removere teneatur. cuius tamen medietas sit communis et alia habeat accusator. **Qualiter puniatur laboratores mictentes vel trictantes vel mictere in regressito domino**

iij.xlix

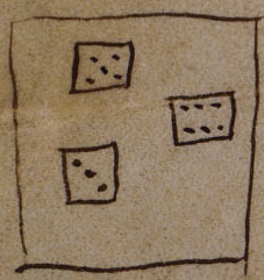
Si colonus vel laborator alicuius mictere vel trictaverit *vel* blada ad granaria duceret vel vinea vindemiaret in requisito domino rei per conservatores teneatur ei pene nomine camere pro vice qualibet .xl. s. denariorum. **Qualiter puniatur vocantes aliquem ad aliam curiam quam ad curiam urbinam. R.**

iij.l

Nemo de dominio civitatis et comitatu audeat vocare aliquem civem vel comitatensem urbis ad aliquam curiam quam ad curiam urbis per aliquam causam civilem vel mercantie nec audeat dare vel concedere in alicuius quod ad hoc vocaverit. contrafacienti per conservatores auferatur pene nomine .l. librarum. et nichilominus dampna et expensas vocato ad aliam curiam vocanti restituere compellatur et si dictam penam solvere non poterit auferatur ei quantum plus poterit et ipsum defectu dicte pecunie faciat forbanniri et super cogatur eum amplius non procedere ad aliam curiam quam predictas si per conservatores auferre neglexerit de suo eandem penam solvere teneatur. Item si aliquis in potestate ad solvendum dictam penam vocaverit aliquem civem vel comitatensem per usum ad aliquam curiam et aliquis civis vel comitatensis urbis daret ei auxilium vel favorem supradictam penam .l. librarum debeat sustinere. ¶ Item notarius quod scripserit citationem qua aliquis citatus ad aliam curiam solvere debeat dictam penam. ¶ Non tamen teneatur notarius qui scripserit citationes quando clericus vocaverit aliquem ad curiam urbis. ¶ Exceptionibus clericis vel laicis in causis matrimonialibus et usurarum excedentium summam debiti pro ultra propterea dictam summam de possessionibus que fuisset pro ... obligata. ¶ Item si aliquis in sua ultima voluntate iusserit usuras restitui vel recolligi seu caucione possint domino episcopo vel sacerdoti ecclesie sue parochie seu fratri

restituere usuris, aliquis cui debuit ipe usure te
stium valuit, conveniri possit ipas usuras in cuiā dni
fferet. opi repetere et de facere eam ea agere. Item nemo
audeat facere aliquem contractu usurarium sine consensu
maioris consilii civitatis. ¶ Condempnatus in sup. vel
in futurum condempnandus pro aliquo maleficio quod fecerit
si deposuit si deposuit armorum ad aliam civitatem q̄ua
ad civitatem pisis vel alius pro eo. .C. lib. d. noīe pene cō
pisis solue teneatur. Et si solue non poterit decem pena cō
tra que huius cōt pisis publicetur. Et in sup pena si ipe
tuo sano de quo expire non ualeat ñ soluit decem pisis
consilia aliquis ei dederit auxilium consilium vel favorem quod ille
uadat ad aliam civitatem quod ad civitatem pisis eadem pena de
beat substinere. Ac potestas capitaneus cui id casus ne condempna
tos decem pena de certis solariis cōt pisis solue teneatur. credo
lusorum. tabernariorum. bibentium post primum sonum campane.

ccclj



Nemo ludat in alia domo ubi et pena contrafacientium
taberna fiat vel vinum uendatur vel albergaria. R.
exerceatur ad aliquem ludum taxillorum vel ad aliquem
alium ludum unde vel per quos pecunia perdi possit. Contra
contrafaciens si fuerit ludens in .xx. sol. d. puniatur. Et ille
qui retinuit tabernam in .l. lib. d. puniatur. ¶ Item
quicumque voluit exercere tabernam vel facere exercere tab.
facere vel uendere vinum vel uendi facere teneatur et debeat se
ueram fideiussorem dare duo. capitaneo quod nullus ludat ad
aliquem ludum supradictum in dicta albergaria vel taberna vel do
mo in qua vinum uendatur de obseruandis predictis et de pena so
luenda supradicta. Et si noluerit dominum fideiussorem dare non po
ssit nec debeat decem tabernam vel albergariam exercere vel face
vinum uendere nec uendi facere. Et non prestita dicta fideiussi
one tabernam vel albergariam exercuit vel exerceri fecerit vel vinum
uenderet vel uendi fecerit soluat et solue teneatur pro uice qualibet
.xx. s. d. Et intelligatur ludus fieri si inueniatur res pa
te ad ludum secundum formam statuti. Et de hiis credatur dicto famu
lis potestatis, capitanei vel alius officialibus super hiis deputandis
qui officiales secrete possint accusare. Et si aliquis maleficium
fuerit commissum in aliqua taberna vel albergaria tabernarius vel qui
tenet tabernam teneatur de continuato maleficium commictere
dicto potestati vel capitaneo ea die vel sequenti quo commissum fuit. Et si non
fecerit pro uice qualibet puniatur in .xxv. lib. d. ¶ Item ne
mo vinum uendere audeat alicui vel retineat aliquem ad bibendum in ea
domo ubi vinum uendetur post primum sonum campane. Et qui contra
fecerit soluat pene noīe .xx. s. d. Et credatur dicto familie po
testatis vel capitanei vel alius officialibus super hiis deputandis ut
supradictum est. salvis forensibus qui hospitantur in ea domo. Et de
predictis penis constantes sindici cōtis pisis se nullatenus intra
mictant. nec cognoscant. Item potestas teneatur dicta edomoda
cōs regere si pena fuerint ut pena exigi possint fideiusse
rit solue debeat decem pena. de tabernariis et vinum uende

cccly

Tabernarii et alii publice uendentes tibus et qualiter uendere debeant
vinum qui noluit de certo mercatum ad minutum uendat et de penis contrafacientium
consedere teneatur. nec possit leuare de salma uel ea. iij. R.
secta ueritate pro domino capitaneo uel familia tam ab emptore quam a
uenditore quam pro salma vini uendatur. Et ipsi uende
toribus detur pretium ad infrascripta formam. Et ipsis
uenditoribus ipsos pretitos de suo emant consuetum signati sint
dni capitanei vel alterius si quis eis placuit que pretia talis
fiat. videlicet quod mallarios cōt de ramo fiat. c. ipi

teri qui sint capitores. medium pretitum et etiam consimiliter et maior
pretium sit talis contra magistrum. qui .l. pretitos faumar tene
at et nō plus ad quos pretitos emit alii ad minuter et pretium mi
ni maior dat dari debeat pro illis d. consuetum .xx.
s. p. c. d. et consuetum .xxx. pro c. s. d. consuetum .xxx. s. d.
c. s. consuetum .xxxx. s. det pro c. s. d. consuetum .xl. s.
pro nona. d. date debeat pretitus et h dicti modum uadat
consuedere debeat. contra teneatur ad pretitum medium etiam consuetum
scribendo etiam. Item nullus tabernarius uadat vel mictat vel mic
ti faciat pro uino vel musto extra districtum pisis. liceat tamen alius
pisinis mustum emere et pisis apportare. Item extra districtum
preter uidemiam usque ad festum omnium sanctorum. pena uero non intel
ligatur si locum habet quando cum dicto sit. cum tenuitatem pe
tuss. ¶ Et id quod dictum est de tabernariis non intelligatur nec
locum habet in illis qui uendunt vinum de sua uinea. ¶ Item tab
narius et publice sint consueti uendere vinum locum habet et
telligatur etiam si habuit vinum de sua uinea quam si emerit
illud. ¶ Item quicumque emerit vinum granem soluat pene
noīe .x. lib. d. et pisis. et pisis apportare. et dictam formam.
Quicumque apportauit dictum vinum pisis soluat .x. lib. d.
Item ille qui uendiderit vinum de certo uineis non debeat habere
pretitos vel minuatis sigillatas vel fideiussorem dare non
teneatur si uero in aliquo intelligatur capitulo si aliqua pena in
telligatur in eis id solum de ludo et maleficio denuntiando in dicto
non intelligatur in eis. ¶ In aliis non tabernarius et publicae
tabernariis uendendi vinum et albergatoribus capitulum locum habet

et intelligatur. ¶ Item nulla putana que publice tenuit
bordellum possit esse ad uendendum soluat pene noīe .xxx. lib.

d. ¶ Item nemo uendat alicui in domo ubi vinum uendere
tenendo illud in domo ad bibendum in domo retineat vel in do
mo post primo sono campane usque ad tertium sonum campane. Et qui contra fece
rit pene noīe .x. lib. d. et ad ipsam penam teneatur qui biberit ibi
tenent ad bibendum. ¶ Et potestas per unum de suis notarios teneatur face
re tabernarios et alios uendentes vinum una uice in domo
dicta et si inuenerit ad aliam mensuram uendere vinum soluat pro
qualibet uice .c. s. d. Et si potestas erit negligens in predictis sol
uat de suo .x. lib. d. Et predicta facienda teneatur facere teneatur
duos ex illis quos inuenerit in domo sua et contraueniunt
dictos eos quas mutare faciat. Et si uendiderit ultra dictum pretium sta
tuti soluat pene noīe .c. s. d. si pena supradicta. Incipit
titulus de portatione armorum et de pena portantium arma

cccly

Quicumque detulerit uetita ad defensionem et offensionem et alia. R.
aliquod genus armorum ad defensionem pro ea traspe. vel pena
sii vel aragiu. vel plubacta. vel cultellum acutum maliciosum
vel macea ferrea vel lingea seu foliata vel turchese vel
falcastrum seu manatose vel manariam vel ensem. vel spuntone.
acceptam. lagoez. spedum seu ferrum longum qui portatur in baculo
vel aliqua alia arma similia supradictis vel aliorum eorum ad offensionem
si fuerit de nocte puniatur pro quolibet genere armorum et qualibet
uice in .xx. lib. si fuerit de die. in .x. lib. d. Et si quis porta
uit bastones grossum maliciosum teneatur solue .c. s. si bastones
sit maliciosum vel non remaneat in prudentia potestatis capitanei. Dum
modo non intelligatur in illis habitantibus qui uadunt post bestias. ¶ Ille
qui non portauerit lapidem maliciosum puniatur in .xx. s. d. secun
cellus vel falcella vel falcem vel manare magistrorum tera
arma intellatos computentur. ¶ Preterea ille qui ibit de ciui
tate in comitatu vel comitatu in ciuitate uenerit possit portare
sine pena eiusdem sponte cum ornamento. planella. tabulaccio





l braquaiola. pageria, gorgeria. In eundo et redeundo. Et si aliquis inde uellet seu ire extra ciuitatem uel districtum perusii in ualternis districtis uel si de alterius districtu ueniret in ciuitatem perusii uel in eius comitatu possit portare licite sine pena omnia arma supradicta nominata. ¶ Similiter possit portare omnia arma predicta quicumque ibit in clusium perusii ad montem gualandrum uel ad castrum nouum uel ad ciuitatem castelli noui uel ad castrum montonis uel ad castrum casecastalde uel ad eius curiam uel ad castrum fossati uel eius curiam uel terra sigilli uel ad eius curiam uel si redierit de locis predictis uel aliquo predictorum. Et ad predictum quod aliquis uadat extra comitatum uel districtum perusii uel de alterius districtu ueniat ad ciuitatem perusii uel eius comitatum uel districtum uel quod uadat in clusium uel ad montem gualandrum uel castrum nouum uel eius curiam uel ad castrum montonis uel ad casacastalde uel eius curiam uel ad castrum fossati uel eius curiam uel terram sigilli uel eius curiam uel quod reddeat de ipsis locis uel aliquo eorumdem sufficiat probatio duorum testium qui probent illos cum arma in uenta fuerit fore debeat in terra. Quinque dies post inuentionem armorum scilicet testes nominare testes per quos uoluit hoc probare. Si fuit in tregua et pena uel offitiale communis quod arma inuenerunt aliter testes nominare nullatenus teneatur. ¶ De clauibus portandis uel non portandis de pena tollenda uel non pro ipsis clauibus in prudentia potestatis debeat remanere. Custodes non carceris communis cum duobus sotiis quos secum assotiare uoluerint possint portare omnia arma ad offensionem et defensionem dum custodiam carceris exercebunt eundo et redeundo ad carcerem ad domos uel domibus eorum ad carcerem dedicata. Dummodo dicti custodes carceris eorum sotii prius que arma portent sollemniter per notarium capitanei uel alium quod eorum. ¶ Preterea homines de curia castri noui eundo et redeundo perusii et ipsam perusii redeundo omnia arma ad offensionem et defensionem portare ualeant sine pena. Dummodo quando ipsi homines de curia castri noui uel aliquis eorum fuerint in ciuitate perusii arma portare non debeant sed ipsa apud hospites eorum debeant deponere sed in reuertendo et redeundo dicta arma portare ualeant sicut supra est expressum. ¶ Preterea ille qui portauit per dictam formam absque licentia capitanei. Pageria uel cerectum, gutturaria ferri, manicas ferri, uel bragaler ferri uel stinaler uel gorgeria uel planella uel tabulacium uel braquaiola puniatur pro pageria et gorgeria, gutturaria ferri, manicis ferri, pro stinalibus ferri in .xl. solidos denariorum, pro stinalibus ferri in .xx. solidos denariorum, pro gorgeria in .xx. solidos, pro planella in .xx. solidos denariorum, pro tabulacio et braquaiola in .xx. solidos. Si extra ciuitatem et burgos per comitatum aut districtum perusii soluat medietatem banni dictorum bannorum. Omnia arma que inuenta fuerint portari ultra dictam formam deueniant in commune. ¶ Liceat domino gualfreduccio domini iacobi palmerii et eius filiis portare planella. Et ipsi domino gualfreduccio portare pageria et gorgeria sine pena. Liceat quod massiolus iohannis deferre planellam in capite sine pena. Saluo eo quod non prius dicere dominum capitaneum illis predictis quod habent licentiam portandi arma contra uel illis armis ad defensionem de quibus ipsam licentiam habeat. Et saluo quod custodes noctis possint portare arma ad defensionem et offensionem per ciuitatem et burgos ad sonum campane usque ad campanam que pulsatur de mane in nocte qua custodire debent tantum. Et quod custodes gratiose seu de nocte possint libere et sine pena portare arma per ciuitatem comitatum seu districtum quum ire uel redire ad custodiam gratiose uel reuertentur de mandato potestatis uel capitanei. ¶ Item quilibet offitialis communis uel alius qui moraretur pro potestate uel capitaneo in seruitio communis possit portare arma sine pena eundo in eundo et redeundo extra ciuitatem suum offitium faciendo et qui mitterentur per potestatem uel capitaneum in aliquam partem ciuitatis uel burgorum seu comitatus uel districtus. ¶ Et saluo quod si aliqua uniuersitas castri uel uille uel aliqua singularis persona propter aliquem malefactorem ducendo ipsum ad curiam perusii et illi cum comitantes possint portare arma eundo et redeundo. Saluis aliis penis statutis maioribus ordinatis per formam alicuius statuti contra illos qui habent licentiam portandi arma si portauerint aliqua arma ultra illam in qua eis concessa fuerit. Qualiter potestas et capitaneus teneatur condempnare portantes arma. .R.

Potestas et capitaneus teneatur condempnare omnes illos quos inuenerint per se uel aliquos de familiis eorum uel alicui eorum dummodo ad inuentionem armorum sit miles uel aliquis iudex uel aliquis notarius potestatis uel capitanei arma portare ultra formam in superiori capitulo denotatam. Infra .x. dies postquam arma inuenta fuerint in maiori ciuitatis consilio condempnare. Et ipsi condempnationes faciende arma que acceperint in tempore consilio massario communis debeat assignare. Et postea ipsa arma massarius teneatur uendere pro communi. Et si potestas et capitaneus ad predicta obseruanda fuerit negligentes .xxv. libras denariorum de suo salario pro quolibet eorum soluere teneatur. Et sindicus communis de condempnationibus que fient contra armorum inuentorum per familiam potestatis uel capitanei ut supra dictum est cognitiones habere non ualeat ullo modo. Qualiter nullus forensis portet aliqua arma. .R. ccc.lvij

Nullus forensis portet aliqua arma prohibita in ciuitate et burgis perusii qui fuerit aspicatus. Et contra faciens puniatur qualibet uice si de die .x. libras denariorum, si de nocte .xx. libras denariorum soluere teneatur. Et albergatores eorum hospites uel famulos eorum denuntient dicant in forensibus uenientibus hospitari uolentibus in eorum domibus quod deponant arma. Et si non deposuerint non recipiat eos in domibus. Et si receperit puniatur qualibet uice qua contra fecerit pena qua debet puniri forensis qui portaret arma. Et omnia arma sic inuenta massario communis perusii debeat presentari. Et ipsa debeat massarius uendere pro communi. De pena non permittentis se rimari uel dicentis iniuriam familie potestatis uel capitanei. .R. cccl.v

Quicumque non permiserit se rimari sollicitanti per aliquem de familia potestatis uel capitanei uel eorum dixerit aliquam iniuriam familie potestatis uel capitanei dictum arma portando inibi offendendo in presenti .xxv. libras denariorum puniatur qualibet soluere teneatur. Et dictus miles iudex uel notarius qui erit cum familia alterius eorum de iure condempnet et iudicare communis et predictis se intromittere non debeat ullo modo. ¶ Si autem aliquis aufugerit quando familia potestatis uel capitanei uellet cercare predictis aufugerit ita quod cercari non possit pro fuga ipsius eodem modo puniatur ac si arma ad offensionem reperta essent eidem. De pena prohibentium in camera alicuius ... camerarii non dicentis. .R. ccc.lvj.

Si deferentes arma prohibita uel inuenti fuerint prope ipsam cameram uel ponticam uel stationem alicuius soluat pene nomine si fuerit de die .x. libras denariorum si fuerit de nocte .xx. libras denariorum. Et si possessores siue camerarii aut stationarii non denuntiauerint non nominauerint illum uel illos qui arma detulit in loco uel aliquo eorum sine precepto soluat pene nomine .x. libras, si si apotecarius uel eius uicinus qui fuit in camera intrare noluerit se nescire uel si potuisse arma in sua apotheca ad fixa aliqua minime teneatur. ¶ Si uero arma dicta prohibita in terra subanco uel alio loco extra domum et ipsa arma inuenta fuerit per familiam potestatis uel capitanei in colligendo dicta arma et fuisse illius cui erat proximiores illis armis tunc eo de ipsis possit condempnare. Et si plures erant prope ipsa arma condempnet omnes de ipsis armis non nominauerit condixerit illum cuius fuerint dicta arma et tunc condempnet solummodo illum nominatum aliis absolutis. Et condempnatio uel predicta omnibus familie potestatis uel capitanei si cum ipsa erit aliquis ex militibus iudicibus uel notariis ipsorum alioquin capitulo de portatione armorum et portatore contra formam. Quod nullus debeat uadere post tertium sonum campane. Si aliquis inuentus erit post tertium sonum de penis tertium factis campane communis que pulsatur de nocte post custodiam. .R. ccc.lvij

[Marginal drawing of a bell beside the rubric]



ciuitatis per potestatem uel capitaneum uel eorum seu aliquem eorum familiares si ue post custodes noctis antequam ipsa campana pulsetur de mane in matutino et fuerit miles uel filius militis puniatur in .xl. solidos et si miles non fuerit sibi nominatim in .xx. solidos. Non tamen credatur uni custodi quod aliquem acusaret. ¶ Ille autem qui inuentus fuerit post tertium sonum campane si fideiussorem dederit de pena soluenda et de re presentando ad palatium potestatis uel capitanei non ducatur. ¶ Cum quando aliquis iret pro medico pro fatuo aut alio casu fortuitu aut alia euidenti necessitate que apportet ... uel qui aliquis de domo alicuius domum suam rediret uel sit aliquis bone fame et bone conditionis et sua fama et conditione credatur dicto consulatui et iuratus solucionis uel non in prudentia potestatis et capitanei debeat remanere in specialiter predictis. ¶ Fornarius aut fornarola et famulus qui iret ad recipiendum panem fieri et ipsorum panem portaret ad furnum uel de furno panem domum suam reportaret et ipse et sua familia in furno coctus fuisset. Et campanarius qui uadunt ad ec

terminas ne possit ad aliquam horam. Et si foret inventus pena soluta minime compellatur. ¶ Ille non qui mittet fuerit post tertium sonum campane in civitate vel burgis pro podom in sua ad hospites domos contra qui penam ingiro portavit et fuerit bone conditionis et fame ad penam solvendam aliquatenus non cogatur. ¶ Et campana ipsa que est in turri palatii domini capitis pulsetur in sero cum mane pulsato matotino sancti Laurentii ita quod quilibet possit ire secure per festum tuis compare sonum et matutino et mane nullus per civitatem et burgos vadat sub dicta pena. ¶ Ille autem qui tenetur tintinabulum portare in dicta turri de nocte debeat iacere cum cubiculo super dicta turri et ipsum tintinabulum pulsare debeat cum tetrochi ita quod bene possit audiri a capite burgi porte sancti Angeli usque ad finem burgi porte sancti Petri. Et hoc capitulum cum statuto ipso debeat concordare. De terreno Lugnanie veniendo in com. Perusii. R.

Dicimus et ordinamus quod terrenum de Lugnania deveniat in com. Perusii salvo iure aliorum personarum ibi habentium in dicto terreno. De monetis portandis et de pena contrafacientium. R.

cclviij

Ut male monete cessaret commercium fieret in futurum tam quam sunt fecit possint provisores tolli debent. Et providit ut predicta fortius effectum monetam cudi fecit et suorum paparinos decet ergo per suos civitatis sue et suorum factorum deputati providit adque nichil statuimus quod quicumque civitatis universitas per hodie vel persona specialis monetam deteriorem seu deteriores novam ab hodie in antea cudi fecerit quam sit paparinum alia prorsus prohibentur quod in civitate Perusii comitatu et ius omnium districtu eius sit hoc non possit nec expendi valeant ullo modo sed ea quasi minus pro falsa manifestatur et dicantur pena contrafacientibus tales ordinatores quicumque invenit fuerit per fortiam et districtum civitatis Perusii ire cum bulgie fore argento pluto vel ramo vel alia re que ad intentam perveniat ad bulgarum in quo detinebit habebat perdat ea et apportauit quorum eorum medietas sit comuni et alia accusatoris. ¶ Item quicumque ad civitatem perduxerit aliam monetam deteriorem novam comportauit quam paparinum quam a hodie in antea ut supra dictum est batates ut supra ut falsatur puniatur. Et ad dictam penam preterea illi de cortona tenentur de hiis sindici se nullatenus intromittant. Et potestas et capitanei in principio sui officii faciat maius consilium et presens capitulum legi faciat teneatur. Et si quis in consilio indebite pro eam sapiat vel licentiis illa civitatis loco et universitates habet personas quam indebite in consilio reget faciat ob manifestate aperte ut cives et habeat ere eorum aperit se debeat abstinere. Nam si hoc capitulum facerent tales puniantur ut pena sit omnibus manifesta. Et si potestas et capitaneus predicta facere fuerint negligentes salvat quilibet. C. lib. den. tam in pena auferendam quam in omnibus observandis. Quod nullus extrahat aliquam grasciam extra districtum Perusii et de pena.

cclx

Statuimus et ordinamus quod nullus extrahat vel extrahi faciat aliquod bladum vel aliqua alia victualia seu comestibilia extra districtum Perusii sine licentia potestatis et capitanei et qui contrafecerit solvat pene nomine comuni Perusii .xxv. lib. den. et eo admittat bladum et alia victualia seu comestibilia in totum que portare in festum et bestias deferentes de hiis medietas sit accusatoris. Hoc ad quod sit .iiii. custodes electi et alii .iiii. alii assumantur suo sacramento aliquem vel aliquos ducentes bladum vel alia victualia seu comestibilia contra formam huius statuti credatur eis. Et intelligatur quilibet ducens seu portans bladum vel alia victualia seu comestibilia que contra presumit ire et facere contra in eodem capitulo de districtu cum fuerit inventus extra terram quorum est in confine districtus Perusii contra directo non esset aliqua terra habitabilis inter confinia per miliare et huius modi ligatur contra predicta qui inter confinia inventus fuerit ducens vel portans per unum miliare ad minus. Salvo quod remaneat in providentia domini capitanei de hiis qui portaverit et duxerint sine fraude in modica quantitate cepas poma oleta et pastum unius bestie vel duorum. Salvo quod si quis duxerit vel duceret voluerit de alieno districtu ad vendendum ad civitatem Perusii aliqua victualia. Dominus capitaneus autem qui intret civitatem vel comitatum Perusii cum dictis victualibus que vult ducere tantum computate bestias et suis capitaneus teneatur remittere curie mercatoris ad videndum bestias quod sunt aliqua terre in comitatu Perusii. Et postquam dicta victualia ducta fuerint sine ullo modo ad civitatem Perusii si illa causa sua vendere non poterit dictas bestias decetur cum licentia predicti domini capitanei ducendas quas vendere non poterit dictas bestias extra districtum Perusii et hoc capitulum teneatur facere potestas. ¶ Ad cuius bladi custodiam et aliorum victualium faciendam necesse extra districtum Perusii extra capitaneus tamen in consilio civitatis Perusii in principio sui officii eligi faciat teneatur .x. custodes per porta qualibet civitatis .s. c. cum equis et .x. sine equis et debeat medietatem banni eorum quas acceperit quoque qualibet die qua invenerit in confinibus predicto officio exercendo quos inde lucrati fuerint quilibet que habeat accusatio. c. s. den. et qualibet pedes. xl. s. den. et quicumque fuerit custos uno anno deinde ad triennium esse non possit. Et quicumque custodum inventus fuerit ducere vel duci facere sentire seu pacti aut alio modo committere aliquod contra formam sui officii vel sui officium possit per capitaneum usque in quantitate. C. lib. condempnari et punietur ab officio sibi dato. ¶ Item quod nemo extra districtum extrahat vel extrahi faciat aliquod bladum victualia seu comestibilia sine licentia capitanei et consilii arcium sub pena .xxv. lib. den. Et nihilominus potestas vel capitaneus possit nec debeat alicui licentiam dare vel paraulam seu licentiam extendi absque licentia predicta. Et si contrafecerit eadem pena puniatur qualibet pacto et hoc capitulum concordet cum statuto ipso. Qualiter puniantur vendentes uvas agrestas iuniis usque ad festum omnium sanctorum. R.

cclxi

Si quis inventus fuerit agrestas vinum usque ad festum omnium sanctorum vendere uvas in civitate et burgis et aliis locis teneatur salvo qualibet vice .x. s. den. et preterea amittat et quibus banni medietas sit comunis et alia sit accusatoris. Qualiter puniantur deferentes uvas vel alias de ferre uvas vel alias seu fructus vel palos de vineis alienis.

Si quis inventus fuerit puniatur deferentes uvas vel alias de ferre uvas vel alias et fructus vel palos de alieno fructos vel palos vinearum nocturno sine licentia domini rei. R.

cclxii

Item sepulchra longitudini vel erga vel de qui non habuit possessione in illa retracta potestas et capitaneus teneatur compellere illum ad dicendum veritatem et si inveniretur eum non fuisse de suo aut de voluntate illius cuius fuerit locus ulterius potestas et capitaneus si fuerit de die .xl. s. den. si de nocte .c. s. den. pene nomine teneatur auferre si eius banni medietas sit comunis et alia accusatoris. Qualiter piscatelli vendentes uvas amidola et nuces.

cclxiii

Statuimus piscatellus vel venditor cogatur assignare piscatelli ita habeant uvas amidola vendere. R. vendita nuces vendere ad vendendum piscatelli et piscatelle

cogantur per capitaneum dicte civitatis ad omnia et si pizicarellus
vel pizicarella non assignaverint non debeant mittere de carnibus
xx. s. d. pene nomine pro vice qualibet teneantur solvere et ipso
casu non habeat exceptionem a forensibus vel a forensibus; contra
personam fructus et vinas emere impune valeant. Dum-
modo cum hora nona non teneatur et hic sit contradicentia capituli
ita quod ipse fructus non sint proprii de [illegible] civium contrate
sive parochie civitatis. ¶ Ad invenienda statuimus quod fiat
sit melior annumerata de victualibus et pizicarellus et pi-
zicarelle in eius se valeat custodire, et quod commu-
nitatis eius potestas et capitaneus in principio regiminis eorum
teneantur in maiori consilio eligi facere teneantur duos cu-
stodes pro eorum qualibet custodire super omnibus victua-
libus; et attendere facere contra formam statuti possit et debeat accu-
sare et dare duos et factis unius dicti custodis et habeat me-
dietatem bannorum illorum quos accusaverit. Qualiter puniatur facientes vel ordinantes aliquid quod esset contra statutum pacificum civitatis Perusii contrarium ad

Si potestas et capitaneus invenerit aliquos
vel aliquos facientes vel committentes vel
ordinantes aliquid quod sit contra pacificum statum communis Perusii et
cccl xiiii habuerit inde aliquod indicium possit illum vel illos
pene in terminis sive curia ita quod bene veritas
inveniatur et licitum sive sit forensis sive paganus aliquo
statuti ipsi non obstante. ¶ Item nullus civis perusinus
vel forensem qui sit suus familiaris audeat retinere et si potestas
et capitaneus invenerit aliquem stare cum aliquo contra formam huius sta-
tuti possit eum pone in terminis ut [illegible] inveniatur a loco
cum ille moratur. Et qui receptus fuit facere contra aliquo
teneatur solvere pene nomine communi perusii c. lib. d. Item si ali-
quis examinatur a quo si iusta suspitio habetur vel aliquis
inventus pro potestate vel capitaneum quod invenerit vel vadat ad potestates
regni collegium vel planitum sive aliquo tractatu sine
expressa licentia potestatis vel capitanei solvat communi perusii pene nomine
ccc. lib. d. Et addito quod non intelligatur de aliquo negotiat-
ione vel progenitore aliqua sive permissione
vel ecclesiastice de aliquo artifex qui utitur arte sue
artis. Qualiter puniatur deffereter licentia alicui pro

cccl xv Si quis inventus fuit deferre artis. 14.
licteras alicui persone vel recepit persone seu alicui trac-
tatu sine licentia potestatis et capitanei licito videat ferre in
preiudicium communis perusii debeat puniri in [illegible]. ita quod moriatur. Et
sindaci communi de penis et bannis recomittis in huiusmodi duobus ca-
pitulis supra statutis se intromittere non valeat ullo modo.
¶ Addimus quod in omnibus supradictis exceptis videat duobus ca-
pitulis sint salva ordinamenta domini capitanei et perusii. Qualiter puniatur macellatores emptores carnes morticinas. Sequitur in hoc capitulo de verberibus vel [illegible] ... 14.

Nullus macellator vendat vel [illegible] ... est in hoc capitulo
cum vendere emat in civitate vel burgis continetur. 14.
cccl xvi [illegible] aliquas carnes morticinas et postea a morte
[illegible] dicitur penultima silaba breve habeat. Et nu-
llus de ipsis carnibus morticinis portet seu ducat ad
vendendum burgos intus vel suis civitatis perusii. Et si
quis fecerit contra pena vel aliquis persona debeat solvere pro
vice qualibet pena nomine c. s. d. quorum medietas sit acu-
satoris et habeat accusator et valeat [illegible] accusatores quilibet ac-
cusator. Item nullus inflet vel inflari faciat sed permittat
vel flatu inmittatur seu sepum vel aliud in aliqua bestia
in qua aliquis credit seu credidit fore carnes vendendi.
Et nullus aliquas carnes de aliqua pelletia seu alia
a vendere debeat corpus sed quilibet carnes sit de sua
non sit sine aliqua corporea tenere debeat ad vendendum.
Et si aliquis fecerit contra pena vel aliquis persona .xx. s. d.
pene nomine pro vice qualibet communi perusii pro potestate et capitaneo qui-
libet communi solvere compellatur. Item nullus macellator nec
aliquis alius a kalendis maii usque ad festum omnium sanctorum emat
aliquam porcam vel scrofam vivam vel mortuam causa re-
vendendi dictis mensibus exceptis a kalendis maii usque ad festum
omnium sanctorum et si aliquis macellator seu venditor in partibus carnes
scrofinas seu ipsis in limitatum vel alio modo in dictis mensibus
per qualibet vice solvat communi perusii pene nomine .xl. s. d.
et in eodem potestas vel capitaneus scrofam vel carnes ipsius accipi
facere teneantur accipere procedi. ¶ Quella eius porcecta
assata sine pena quilibet vendere possit. ¶ Item potestas et
capitaneus de mense maii in principio regiminis eorum
faciant venire coram se omnes rectores macellatorum et
omnes macellatores et macelli facientes coram quibus hoc
capitulum totum legi faciant ipso loco et omnes iurare et
compellant quod omnia et singula que in hoc capitulo continentur plena-
rie observent et faciant observari. ¶ Item statuimus quod macella-
tores carnes scrofinas et porcinas teneantur separatas et non
simul mixtas ita quod volentibus emere una carne ab alia co-
gnoscat et aliquis decipi non valeat neque falli et siquis contra
fecerit solvat pro vice qualibet communi perusii .xl. s. d. et ipse carnes
vel scrofe in eorum perusii debeant devenire. ¶ Item si aliquis
macellator interrogatus non dixerit carnes quas habet esse
illius bestie de qua sunt seu venderit carnes scro-
finas pro porcinas et similibus seu carnes motones vel pe-
cudis pecudibus castrati seu grecum alias carnes quas
dixerit esse alterius bestie quam sint .xl. s. d. pro vice quali-
bet solvere teneatur. Et stetur iuramento illius qui carnes e-
merit seu habuerit ab illo a dicto macellatore dante seu
vendente cuius tamen medietas sit communi et alia esse debeat
accusatoris. ¶ Item statuimus quod si aliquis macellator eme-
rit aliquem porcum seu scrofam in quo appareat granas
sive vel grannosa illius porci vel scrofe carnes vendi non de-
beat. Si potestas et capitaneus illum vel illos cum vel quorum fuit por-
cus vel scrofa compellat restituere precium macellatori tene-
menti macellatori porcum vel scrofam illi a quo emerit
in continenti restituere teneatur. ¶ Ordinamus insuper statu-
tores quod potestas et capitaneus possit teneantur in quarterio quilibet faciat a suis
officialibus de hominibus huius contrate omnia que in hoc capitulo continentur quo-
tiens eis videbitur ut nulla fraus in predictis committatur. ¶ Et
videri hoc faciat in macello occulta fide a suis officiali-
bus vel aliquo eorundem. ¶ Et si aliquis dictorum officialium
aliquem macellatorem contra predicta vel aliquod predictorum invenerit
delinquentem potestati et capitaneo referre teneatur. ¶ Et tunc potestas et
capitaneus delinquentem condempnare teneatur secundum modum et formam de-
licti prout in capitulo super expressum. ¶ Dicimus ad iungen-
tes quod nullus macellator nec aliquis persona vendat nec ven-
dere debeat carnes bufalorum a kalendis maii usque ad festum
omnium sanctorum a festo omnium sanctorum inde possit eas quilibet
vendere sine pena dum modo in partibus carnes vendere teneatur et debeat
signare. Et teneatur vendere eas quod bene cognoscat ab aliis
carnibus sub pena que in dicto capitulo continetur. Qualiter puniantur

Nullus consiliarius communis qui consiliarius et consilium a[l]s amaionice
consilium capituli amanuensis civitatis debeant filio separet
separari. Si ipsum consilium capituli electionis officialium debeat
interesse. consiliariorum non contra predicta potestatis et capitaneo c. lib. d. pro
communi tollere teneatur. Qualiter puniatur entrantes ad consilium si
non fuit de consilio. 14.

Quicumque accesserit ad consilium et non erit de consilio x. lib.
d. pene nomine solvere teneatur salvo quod tamen seu
dicatur publico preconi de mandato potestatis et capitanei que ap-
pellatur nomine ad consilium veniant non tamen ad [illegible] aliquis
ad consilium aliquis accedat ultra terminum teneatur. Qualiter non stetur in

Cum negotium alicuius tractatur consilio cum eorum negotium
habet in consilio civitatis perusii ille cum tractetur. 14.
negotium tractabitur in consilio non debeat interesse nec permit-
tatur ullius vel illorum cum vel quorum in consilio negotium tractare-
tur. Et potestas et capitaneus ullibus communis familiares predictorum qui-
libet predictorum de consilio expellere teneantur. Qualiter puniatur cum

Nemo de nostra civitate recedat ad habitandum ad aliquem lo-
cum qui non subiaceat communi Perusii. 14.
[illegible] aut destructum perusii a civitate ad habitandum

ad aliquem locum qui non fuerat communis si libere habeat [illegible]
in civitate vel districtu [illegible] communis et si aliquis venire ad habitandum ad aliquem locum qui non fuerat communis [illegible] mandato
monitus per potestatem et ipse [illegible] redire ad fundum communis [illegible] si
non fecerit potestas et ipse [illegible] auferat pene nomine
xx. libr. den. [illegible] si solvere non poterit. potestas et ipse in
dampnum [illegible] [illegible]. Qualiter puniatur castrum

cclxviij Si aliquam [illegible] vel castrum villa non fuerit communis [illegible].
vel villa [illegible] aut districtus communis non fuerit
seu recusaverit fuisse communis [illegible] et singulis aliis
omnibus beneficiis communis [illegible] valeat [illegible]
[illegible] nec fuerit communicatus communis [illegible]. Et quicumque
[illegible] fuerit [illegible] communis non [illegible]
beneficiis [illegible] [illegible] nichil [illegible]
[illegible] [illegible] potestas et ipse [illegible]
[illegible] debeat delinquentes. Qualiter habere arbo

cclxviiij Habentes arbores pendentes les pendentes super re al
super terreno alicuius [illegible] potestas et ipse teri debeat incide
vel [illegible] si quomodo inde habeat [illegible] re pro facienda
aspere [illegible] arbore vel arbores pendere vel pendentes
super terrenum alterius [illegible] ad [illegible] dies postquam preceptum
fuerit sibi. Et si ille non fecerit potestas et ipse [illegible]
ferre nomine banni .xl. s. den. et nichilominus illam arborem vel arbo
res incidi faciat. Et si [illegible] ille super cuius terreno arbor
pendet quocumque modo [illegible] illo cuius arbor est non fecerit possit
illa parte arboris que pendet sua terreno [illegible]
[illegible] sine pena [illegible] aliquis. Qualiter [illegible]

cclxx Si aliquis habet arbores in re alterius datur arbores que sunt in rebus alienis. [illegible]
et ille in cuius re fuerint [illegible] potestas et ipse illum cuius
fuerint arbores ad vendendum compellat. Et si ille cuius fue
rint arbores [illegible] noluerit potestas et ipse [illegible]
illum in cuius re arbores [illegible] compellat ad emendum. Et si
venditor et emptor de pretio non possint concordare duo boni
homines eligantur [illegible] qualibet parte [illegible] ad extimationem
arboris vel arborum faciendam. Quam [illegible] debeat di
cta extimatio fiat sine fraude [illegible] potestas
compellat. Et si partes concordes fuerint [illegible] homines [illegible]
re non debeat ad vendendum aliquis [illegible] cogatur. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sive sine [illegible]
[illegible] arborem [illegible]. Qualiter puniatur habentes
hedificium vel pomerium in re alterius si non elevaverit

cclxxi Si quis habet vel habuerit [illegible] [illegible] in termino sibi
hedificium vel aliquid [illegible] dato. [illegible].
super re alterius [illegible] terminum vel [illegible] quod non [illegible] de
[illegible] [illegible] post preceptum sibi factum ad [illegible]
dies debeat elevare et amplius non tenere. Et facienti
potestas et ipse pene nomine .xl. s. den. [illegible] qualibet [illegible]
[illegible] auferre. [illegible] quolibet faciendo. Et
[illegible] [illegible] potestas [illegible] ad locum [illegible] vel quolibet
cum [illegible] magistro [illegible] debeat ad videndum [illegible]
[illegible] questione [illegible] [illegible] ad videndum [illegible]
[illegible] [illegible] debeat. Et sicut ipsi [illegible]
[illegible] [illegible] faciendum [illegible] debeat [illegible]
[illegible] [illegible] pedentibus [illegible] [illegible].
Qualiter puniatur impedientes murum proprium alicuius

cclxxij Si quis [illegible] vel habuerit murum undique videri non
proprium [illegible] videri non possit potestas possit.
[illegible] teneatur [illegible] ad videndum illum murum. [illegible].
[illegible] ad petitionem petentis [illegible] de suis [illegible]
fuerit postulatum. Et si ille [illegible] videbit illum murum
[illegible] [illegible] aliquo [illegible] pro [illegible] faciat ex
[illegible] [illegible] ad [illegible] dies. Et si ille cui preceptum
fuerit non fecerit ad terminum sibi datum [illegible]
teneatur solvere [illegible] qualibet [illegible] pene
nomine .xl. s. den. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] aliud non [illegible]. Et potestas et ipse [illegible]
[illegible] teneatur. Et si [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] muro quod [illegible] videri
non possit [illegible] muro [illegible] non sit aliquid lignum
vel aliquid aliud impedimentum [illegible] [illegible] teneatur [illegible]
[illegible] [illegible] communis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] murum proprium [illegible]
[illegible] teneatur ad [illegible] [illegible] [illegible] abinde [illegible]
[illegible] aliquid non [illegible] [illegible] [illegible] muro
[illegible] illo [illegible] muro [illegible] [illegible] [illegible].
Et si aliquid appareat postea [illegible] [illegible]
[illegible] lingno seu lapide vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Et si aliquis [illegible] seu
[illegible] fecerit seu [illegible] aliquid lignum seu lapidem
vel aliquid aliud [illegible] muro [illegible] super aliqua domo
[illegible] [illegible] seu super aliquo [illegible] vel [illegible]
potestas et ipse [illegible] [illegible] iudicum fuerit postulatum.
Et si talis [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] communis [illegible] [illegible] debeat [illegible]
[illegible] [illegible] vel aliquid [illegible] super re al
terius ut [illegible] [illegible] ad [illegible] dies [illegible] debeat re
movere et tollere [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
Et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qualibet [illegible] relinquat de
beat [illegible] lapide seu lingno [illegible]
[illegible] [illegible] post preceptum sibi factum [illegible] [illegible] non de
beat [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] debeat [illegible]. Qualiter puniatur qui

Nullus de civitate vel comitatu [illegible] aquam de suo cursu. [illegible].
liceat aquam [illegible] currere vel [illegible] pre
[illegible] de suo antiquo consueto cursu [illegible] cclxxiij
[illegible] sua vel alterius [illegible] currat seu vadat aut
[illegible] impedimentum. Et si quis contra fecerit [illegible]
[illegible] potestas et ipse [illegible] [illegible] compellat [illegible]
reducere et removere [illegible] aquam [illegible] et [illegible] unde currere
consuevit aliqua alia [illegible] vel usu non obstante [illegible]
[illegible] illa [illegible] aqua [illegible] [illegible] vel aliquis illius
[illegible] [illegible] potestas et ipse precipiat [illegible] [illegible] debeat
[illegible] [illegible] dies [illegible] non [illegible] auferat [illegible]
[illegible] [illegible] qualibet pene nomine [illegible] [illegible]
compellere debeat [illegible] debeat [illegible] [illegible] [illegible] illis
vel illis [illegible] [illegible] habuit [illegible] aque [illegible]
seu [illegible] de suo antiquo [illegible] cursu. Et [illegible] capitulum
locum habeat [illegible] [illegible] [illegible] aliquo capitulo non ob
stante. Qualiter puniatur impedientes aquam ne libere possit

cclxxiiij Quicumque fuerit [illegible] de alterius terreni [illegible] currere. [illegible].
aqua [illegible] ita quod non possit libere currere seu [illegible]
fundo vel rei alicuius [illegible] impedimentum aliquod facere [illegible] stagnaret [illegible] [illegible] [illegible] seu
potestas et ipse compellat illum vel illos facere [illegible] vel pla
[illegible] ad hoc ut dicta aqua habeat liberum cursum suum [illegible]
[illegible] seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alterius [illegible] non valeat [illegible]. Et si ille cui
preceptum fuerit non adimplebit [illegible] post precep
tum sibi. potestas et ipse [illegible] auferat pene nomine [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] locum faciat [illegible]. [illegible] seu fossa
tum [illegible] [illegible] clausum fuerit aperiri ad hoc ut [illegible] [illegible]
aqua possit decurrere sine impedimento rei alterius seu [illegible]
[illegible]. Et hoc capitulum locum habeat in presenti [illegible] [illegible]
aliquo capitulo non obstante. Qualiter puniatur facientes [illegible]

mortuum et de duplerijs faciendis et de vestibus non mutandis pro mortuo. [illegible]

cclxxv Presenti [illegible] capitulo inviolabiliter [illegible]
quod nemo de [illegible] aliquem mortuum audeat actingere
seu [illegible] facere [illegible] vel aliquem equum [illegible]
aliquo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gaudeat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

pretio qualibet prima vice [illegible]. Sed si contrafaceret in debi-
tur in opera laborare et solvere negant dicta pena pot-
testas compellat eum in dicta quantitate faciat fortiam. ¶ Item
neminis liceat volens facere de paliis tumulando nisi unum
duplerium cere in ponderis .xx. librarum. salvo quod si d.
episcopi vel canonici vel alicui capellanus [illegible] sepul-
ture [illegible] qualiter duo dopleria eiusdem ponderis habere
valeat sine pena. ¶ Nullus in signum pilos in barba
palia intortuo vel quam solitus est portare presumat vel ca-
pillos de capite sibi [illegible] nec vestes mutare non
obstante quod fuisset mortuus consanguineus vel affinis
comprehenditur aliqua linea parentele ascendentis vel colla-
terali. Et si aliquis contrafecerit vel aliquis fecerit venire presumse-
rit solvat pretio qualibet .x. lib. den. salvo quod uxoribus pro
maritis liceat habere vestes lugubres et portare. ¶ Pre-
terea videtur quod nullum cadaver cuiuscumque sexus etatis seu
dignitatis existat seu extitit discoopertum vel inductum de par-
te ad ecclesia aliqua seu ad sepulcrum et sic fuit consuetum
illo qui habitabit domum de qua cadaver exibit teneatur sol-
vere pene nomine .x. lib. den. et potestas compellat dictam penam peni-
tus exigere teneatur. ¶ Item nulla persona postquam cadaver ad
ecclesiam fuit deportatum ad sepulcrum ire debeat post ca-
daver nisi tantum clerici et persone religiose ac illi qui mortuum
deportabunt. Et si quis contrafecerit solvat pene nomine
.x. lib. den. quorum medietas sit communis et alia medietas accusa-
toris et [illegible] valore accusatis. ¶ Item potestas compellat
unum de suis [illegible] mittere teneatur ad ecclesiam sancti laurentii et ad mo-
nasterium sancti petri cotidie quando ad ipsa loca cadavera
deportabuntur ad sepeliendum ad videndum et sciendum illos qui
fecerint contra predicta vel aliquid predictorum. ¶ Item nulla mulier
audeat ascendere scalas prope campanile sancti laurentii nec
ullo modo dum aliquod cadaver in dicta ecclesia permaneat. Et
si aliqua mulier contrafecerit .xx. sol. den. solvere teneatur quo-
rum medietas sit communis et alia accusatoris. ¶ Item cum aliquis
mortuus erit in ecclesia supradicta sacerdotes ad cadaver
ad ipsam ecclesiam perfectum stare debeant de super in coro et
nomine [illegible] et si in dicto coro stare recusaverit aliquis
eorum candelas habere non debeat ullo modo. Et si aliquis [illegible]
defunctum vel aliquis ad dispendium deputatus daret alicui cle-
rico qui non staret in dicto choro ubi altare consistit vel candelas
solvat pro vice qualibet .x. lib. d. cuius tamen medietas sit
communis et alia habeat accusator et possit quilibet accusare. ¶ Item
quidem [illegible] de ecclesia sancti laurentii illud intelligatur de ecclesia
sancti petri et de omnibus aliis ecclesiis civitatis et burgorum. ¶ Sta-
tutum in super [illegible] et [illegible] nolumus [illegible] quod
[illegible] mane [illegible] .x. [illegible] sepultores cul-
tras [illegible] facere teneatur [illegible] faciat .x. co-
lones et bonos sepultores qui [illegible] culcitas et [illegible] colones
homines portare [illegible] ad hoc
debeat retinere et aliquam dictarum culcitarum vel aliquid de-
cretorum colonum nomine prestare debeat retinere. Et [illegible]
quam dictarum culcitarum vel aliquem dictorum colonum nomine
prestare debeat a pauperibus defunctorum [illegible] cum aliquis
[illegible] dicti [illegible] homines debeat et teneatur prestare [illegible] cul-
citam vel colonem pro eorum facultate et condicione defunc-
torum ut cum ea vel eo portare ad ecclesiam et sepulcrum corpora
corpora mortuorum. Cum tamen dicti homines vel aliquis eorum pre-
stiterit culcitam aliquam vel colonem [illegible] faciat
nomine [illegible] acceperit et de qua [illegible] satisfacere tenea-
tur in [illegible] cum dicti homines
non fallant. ¶ Ille autem a dictis hominibus vel aliquo
eorum culcitam vel colonem recipiet pro mortuis apportandis
ut [illegible] expedicto negotio culcitam seu co-
lonem dictis hominibus reportare debeat vel remic-
tere [illegible] habuerit [illegible] facultas et re-

dicatrice culcitre seu colonis [illegible] dicti homines [illegible]
[illegible] restituere [illegible] faciat teneatur
nec aliquis [illegible] possit [illegible] de restitutione [illegible]
possit aliquid [illegible]. ¶ Item videtur firmi-
ter ordinatum quod nemo post mortem alicuius defuncti pro
defuncto mictat nec mictere debeat ad domum heredum
alicuius defuncti et de qua defunctus exivit [illegible] aliquod
vel [illegible]. Et quod contrafecerit solvat pro vice qualibet pene nomine
.c. sol. den.

Qualiter mulieres non debeant reddire ad domum defuncti postquam fuerit predicatum. 14.

Statuimus quod mulieres postquam predicatum
fuerit ad domum alicuius defuncti accedere presumat nec
[illegible] mortem [illegible] usque in [illegible]
quibus reddire liceat [illegible] cum aut due mortue
[illegible] vel mulieribus religiosis non [illegible] debeat
sepelliri.

Qualiter prohibitur retinentes bacas discos vel camistros ante hostium ecclesie sancti laurentii et sancti [illegible]lani. 14.

Nemini liceat retinere bacas
discos vel camistros ante hostium ecclesie sancti [illegible]lani
[illegible] sancti laurentii et cuncta ubi consueti sunt stare
[illegible] [illegible] homines [illegible] accol [illegible] non pos-
sit [illegible] predictum causam [illegible]
[illegible] faciendi potestas compellat [illegible]
qualibet pene nomine .c. sol. den. salvo tamen quod in festo seu
foro omnium sanctorum et diebus sabbati et aliis diebus sartores
et alii possint stare in platea et foro ad eorum comodum et
[illegible]. — CCClxxvi.

Qualiter prohibitur committentes fraudem vel falsitatem in suo officio seu aliquod furtive acceperint de bonis communis. 14.

Si aliquis habuerit aliquod officium a communi
[illegible] vel [illegible] vel a sua porta vel [illegible] vel de aliqua
aministratione [illegible] fuerit defraudare de avere
communis vel sue porte vel [illegible] vel [illegible] vel fraudem fecerit vel
fecisse comprobatum fuerit seu inventum fuerit fecisse ali-
quam falsitatem [illegible] potestas compellat teneatur [illegible]
vel [illegible] de eo [illegible] suum officium furtive abstulisset in ma-
iori consilio consilio civitatis publicare et postea auferat
et pene nomine .c. sol. den. Et insuper illum suo officio priva-
re debeat et alium substituere loco sui.

Qualiter prohibitur portantes res ad vendendum ad mercata comitatus. 14. — CCClxxviii.

Nemo de iurisdictione nostra audeat
portare bladum vel farinam ad vendendum ad merca-
ta [illegible] comitatus sed ad civitatem [illegible] cum contrafacientem pot-
estas compellat. .c. sol. d. nomine pene auferendo [illegible]. — CCClxxx.

Qualiter prohibitur desponsantes mulieres sine licentia parentum et consanguineorum tutoris et curatoris.

Nullus civis vel comitatensis sit
[illegible] audeat vel presumat alicuius
filiam vel neptem carnalem desponsare vel in uxorem ac-
cipere sine suis [illegible] licentia et consensu si patrem habuerit
vel avum paternum si avum habuerit vel sine matris licentia si ma-
trem habuerit et patrem vel avum maternum vel fratrem sive fratres
carnalium. Et [illegible] tutorem vel curatorem non possit ad ali-
quas accipere sine tutoris vel curatoris licentia. ¶ Item
tutor vel curator non possit vel audeat nec debeat illam
alicui facere desponsari seu [illegible] vel alicui tradere
vel concedere quod aliquis eam ducat seu accipiat in uxorem
absque suorum fratrum carnalium licentia et consensu si non fuerit
in etate .xiiii. annorum. Et si aliquis contrafecerit vel aliquid predictorum
[illegible] presumserit vel attentabit .l. lib. nomine pene [illegible]
[illegible] solvere teneatur [illegible] reducere. Et pater
[illegible] secundum [illegible] accipiat [illegible] quod illam fi-
deliter custodiet et salvabit. Et [illegible] non [illegible]
[illegible] decreto fuerunt [illegible] sciens si
[illegible] vel [illegible] eadem [illegible] habebit vel si [illegible]
debuit separari. ¶ [illegible] patre desponsanti filio
non consensit vel acceperit aliquam in uxorem pro filio eandem
penam solvendam [illegible] compellatur. Item si tutor vel

autor pupilla uel adulta sine licentia maioris partis pupille uel adulte alicui dedit in uxorem et aliquid pro[missionem] recipiet seu eum recepisse apparebit a uiro eius maritasse eam uel ab alio pro eo de dando sibi aliquid pecunie gratis uel aliud uel si aliquid acceperit seu accepisse causa dicti matrimonii, post contractum dictum pecuniam uel promissa uel alia dantis uel promittentis restitui faciat et insuper [illegible] pena nomine actoritate predictorum seu alterius rei seu promiserit ipsi dare uel promisse [illegible]. ¶ Item nullus tutor uel curator titulo donationis uel aliquo titulo aliquid presumat habere uel accipere uel retinere debeat pupille uel adulte [illegible] uide [illegible] presumat accipere sine consensu [illegible] maioris [illegible]. Et insuper [illegible] puniatur [illegible] et recepit reddere compellatur et hoc capitulum in omnibus [illegible] locum habeat in masculis et feminis. ¶ Item si aliquis sine tutoris uel curatoris actoritate uel consensu pupillum uel pupillam adultum uel adultam seduxerit uel de domo matris uel tutoris uel curatoris ipse pupille adulte uel adulti [illegible] seductor per fraude soluat [illegible] nomine pene. Et [illegible] inde secutum fuerit [illegible] facto [illegible]. ¶ Item si tutor uel curator alicuius pupilli uel pupille adulti uel adulte a aliquo [illegible] nomine eorum receperit ante contractum matrimonium seu ante contracta sponsalitia aliquid [illegible] sine consultatione uel confirmatione [illegible] uel aliquid facere ad ministrationem uel [illegible] ipse pupille uel pupilli adulte uel adulte [illegible] talis [illegible] ipso iure sit nullus [illegible] secutum fuerit [illegible] nulla [illegible] uel pene apositione uel promissione facta a pupillis uel adultis pupillabus uel adultibus [illegible] non obstante aliqua confessione seu promissione confessione que continentur in contractibus [illegible] talis tutor uel curator uel quicumque alius hoc fecerit [illegible] tione sue administrationis reddere compellatur [illegible] la uel cura [illegible] aliquo contractu confessione sui capitulo non obstante [illegible] locum habeat [illegible] contineatur in presenti [illegible]. ¶ Item si aliqua mulier etatis .xxv. annorum [illegible] aliquid [illegible] ad ministrationem receperit [illegible] fecerit a tutore uel curatore seu ab alio ipsa nec aliquis nec [illegible] possit nec debeat [illegible] administrationis repetere nec ad [illegible] aliqua quomodo. ¶ Volumus insuper quod quelibet mulier que est .xx. annorum possit se cui [illegible] placuerit maritare non obstantibus hiis que in hoc capitulo continentur. Qualiter mulieres dotate non possint recuperare in hereditate uel successione super uiuentibus fi[liis] [illegible] masculis.

Siqua mulier fuerit uel erit [illegible] ccc·lxxv
dotata a patre uel a matre uel a fratre uel aue paterno uel materno aut [illegible] non dotetur nec possit uenire ad hereditatem uel successionem [illegible] eorum quousque superuixerit aliquis filius masculus [illegible] ipsa uel in ipsa hereditate uel successione ad quam ipsa [illegible] uenire uellet. ¶ Item dicimus quod siqua mulier fuit uel fuerit dotata a fratre uel fratribus et aliquis illorum fratrum fuerit mortuus sine filiis [illegible] alius fratres [illegible] succedant uel nepotes [illegible] mulieres excludantur ab hereditate uel successione. Saluo [illegible] ultima uoluntate [illegible]. Et si aliquis [illegible] mulieribus relinqueret [illegible] saluo quod mulieres [illegible] possit [illegible] in hereditate [illegible] illa dote sua quam habuit [illegible]

Ille autem uel illi qui mulieri dotem dederit uel ei seu eorum heredes non possit nec debeat dotem repetere donec uixerit illa mulier dotata [illegible] filii [illegible] uel plures [illegible] possit pro ipsa [illegible] hereditatem [illegible] suorum parentum. Set si de dote alicuius mulieris fiat [illegible] uel [illegible] ipsi mulieri uel quicumque alius excepto patre fuerit ipsi mulieri fine [illegible] seu [illegible] filius uel illi cui dotem suam dimiteret quod ipsam dotem non repetat nulli [illegible] faciat quam dotem libere possit repetere [illegible] ipsa [illegible] ipsi mulieri uel suis filiis non possit aliquo capitulo non obstante. ¶ Item si aliquis receperit aliquam promissionem de dote alicuius mulieris excepto patre siue dotata fuerit illa mulier in instrumento dotis siue non [illegible] ipsi mulieri nec illi cui dimiteret uel [illegible] possit aliquo capitulo non obstante. [illegible] illum uel illos [illegible] dotis recipiente uel recipientes [illegible] compellatur ipsi mulieri uel ad filius cui dimiteret ut dictum est restituere. ¶ Item si quis uel siqua aliquid [illegible] mulieri [illegible] uel in parte de suis bonis [illegible] siue pecuniam dederit uel alias res [illegible] in instrumento publico uel testibus [illegible] in matrimonio disposito inter illam mulierem quam [illegible] cui [illegible] dotem dederit uel dari fecerit siue filius uel [illegible] dotem quam dedit libere possit repetere [illegible] restituere debeat. Et [illegible] dotem ab aliquo [illegible] de suis bonis [illegible] ipsi mulieri nec [illegible] pena [illegible] dotem [illegible] capitulum in [illegible] locum habeat [illegible] capitulo non obstante. ¶ Saluo quod femine possint uenire ad successionem parentum fratrum et aliorum [illegible] ad quorum successionem de iure [illegible] in principio [illegible] heredes masculi [illegible] dotes suas in hereditate. Et mulieres dotate non sint ad successionem [illegible] preuenire. Qualiter fiat instrumenta desponsaliorum. [illegible]

Statuimus quod quando aliquis sponsalitur [illegible] desponsauit uxorem de sponsalitiis fieri faciat publicum instrumentum ut ab aliqua parcium in posterum ualeat non negari. De magnitudine caldarelli olei et qualiter caldarellus olei sit et esse debeat oleum uendatur et qualiter uenderet [illegible] capacitatis et magnitudinis [illegible] facientur. [illegible]

Caldarellus olei [illegible] capacitatis et magnitudinis [illegible] CCC·lxx lxxviii
[illegible] mensura modii caldarelli qui dicitur [illegible] distribuatur in [illegible] mensura que sit octaua pars [illegible] sexta decima pars caldarelli [illegible] seu [illegible] de quolibet caldarello. Et si aliquis contra fecerit soluat pene nomine [illegible] mediatas sit [illegible] et [illegible] oleum [illegible] non fuerit. ¶ [illegible] oleum [illegible] debeat [illegible] ad pondus [illegible] de quolibet caldarello olei [illegible] debeat [illegible]. ¶ Et [illegible] ad pondus debeat [illegible] [illegible] oleum [illegible]. ¶ [illegible] masculus quam femina ad [illegible] in presenti capitulo continetur. Et insuper [illegible]

contineatur. ¶ Item potestas seu capitaneus qualibet eorum teneatur stare in
de loco ubi dictum castrum hedificari debeat sicut per eos
fuit ordinatum. Et si potestas vel capitaneus fuerint neglige
tes quilibet eorum communi pro .l. libras den. pene nomine solvere
teneatur. *Qualiter murietur .l. passus muri castri cir*
cclxxxxv I *circha castrum cerretum potestatis Iavaneti*
capitaneus .l. passus muri ad tabiam calcem et arenam expen
sis hominum ipsius castri muratos facere sit teneatur. Et si homines
dicti castri ipsum murum non fecerint sicut eis per potestatem vel
capitaneum fuit iniunctum et ad terminum qui eis fuit impositus .l.
libras den. nomine pene communi pro solvere teneantur. Et si potestas vel ca
pitaneus predicta fieri facienda fuerint negligentes dictam penam
de suo solvere de salario teneatur. *Qualiter murietur .x. passus*
P *Potestas capitaneus teneantur facere fieri murum castri Casaline. Item*
fieri ab hominibus de Casalina eorum expensis ad tabiam calcem
et arenam .x. passus muri in eorum castro. Et ad predicta
facienda potestas capitaneus sollicitudinem adhibeant plenio
rem. *Qualiter hominibus nostri districtus habentibus possessiones in alieno distric*
tu si per eos cogentur solvere datas et collectas debeant
D *Deinde ordinamus quod si aliquis qui fructus bonorum hominum illius terre*
civis vel comitatensis vel nostri districtus habuit bona vel res *existen*
tes in altero districtu et dominus illius terre vel civitatis distri
cclxxxxvi ctus dictas bona et res cogeret vel cives vel comitatenses *indebite*
seu homines nostri districtus ad solvendum datas et collectas *etc.*
pellere bona et rebus eorum. Illius terre homines bona et res seu
possessiones in nostro districtu fructus illorum bonorum et rerum seu
possessionum existentium in nostro districtu dari debeant dan
nificatis civibus comitatensibus seu districtualibus pro solvendis
collectis et datis que deberent solvi per eos in dicta terra vel
illa terra seu civitate vellet voluntarie et bona voluntate inter
cives comitatenses adactas datas collectas et datarum.
¶ Et si illa terra civitas vel civitas in suo districtu nostros ci
ves seu comitatenses vel districtuales bona et res seu pos
sessiones haberent prohiberet nostris civibus comitatensibus seu di
strictualibus predictis vel aliquid de bonis seu possessionibus potestas et ca
pitaneus teneantur dare nostris civibus seu comitatensibus et districtua
libus predictis quilibet talis prohibitio fieret quod in nostro districtu
reprohibere ad vendendum ad emendum et tenendo loco bona et res et pos
sessiones quas nostri prohiberent dominum civitatis terre que contra
nostros talia facerent de predictis tollendis removendis et non
cedens penitus revocatis. Et potestas et capitaneus seu eorum familie aliqua
absolutionem huius statuti petere non possit sed consilium sit
permissum in qualibus parte sua. *Qualiter quelibet universitas possit*
Q *Quelibet universitas castri seu ville facere castrum suis expensis.*
comitatus pro possit se reducere ad fortilitium castri
facere et murare eorum expensis sine alicuius contradictione et
potestas et capitaneus teneantur eis dare si voluerint suprastantes suis ex
pensis pro operibus faciendis. Et dare debeant illi universitati a
uxilium et favorem contradictione aliqua non obstante. *De ca*
stro faciendo in pertinentiis montis Gualandi. Item
cclxxxxvii C *Cum in pertinentiis videtur Gualandi*
dicti consilium et burgi novi castrum fieri per eos pro habi
tatoribus in contractu predicta utilitas et commodum maximum re
putet et communitati pro honor accrescat ¶ Dictum ordina
mus quod potestas cum sapientibus quos habere voluerit in principio
regiminis potestas de mense madii teneatur accedere ad contra
tas predictas et videre et invenire locum idoneum et convenien
tem pro castro et fortilitia facienda prout habito viso et cognito.
potestas et capitaneus appellant et constringant homines dictorum contrata
rum et locorum predictorum qui in dictis pertinentiis habitant et morantur ad
incipiendum murandum perficiendum unum bonum et utile castrum.
Et locorum predictorum quod dictum castrum perfecte faciat et ei pro homines su
pradictos de mense madii et quam citius poterunt perfici faciat dictum
castrum pro hominibus ante dictis. Hoc consilium sit perfectum. Et predicta per po
testatem et capitaneus fieri debeant. Et si ad hoc facienda fuerint negligentes
quilibet eorum communi pro de eorum salario pene nomine .c. libras den. solvere
teneatur. *Qualiter potestas et capitaneus tractet cum domino episcopo et aliis prelatis*
P *Potestas et capitaneus teneantur* *ut si qua lis esset inter clericos et cives*
cum consulibus, arcium et capitaneis; *pro bono communis sub dicta dicta*
quos secum assumere voluerint habere dominum episcopum archipresbi
terum sancti Laurentii abbatem sancti Petri. abbatem sancti Salvatoris
abbatem sancte Marie vallis Pontis. et abbatem sancti Pauli vallis
Pontis et omnes alios prelatos civitatis comitatus et districtus
pro communi tractet statuat et ordinet sicut eis placuerit vel
alicui eorum quod si qualiter lis esset que sit inter eos et homines
communis pro possit decidi in civitate pro communi vel in aliam civitatem
coram duobus iudicibus quos fuerit de civitate pro communi unum quorum
ponat per se communis et eligat per capitaneum et consules artium et sta
tut pro toto clericato. Qui iudices debeant intelligere
et agnosc. omnes questiones civiles inter ecclesiasticas per
sonas et inter cives comitatenses perusinos secundum iura communia
in prima secunda et tertia causa non obstante aliquo capitulo contrari
cclxxxxvi o communis pro stre qui contrarium loquatur. Et dicti iudices in tal
legati in agendo et defendendo ut est supra nominatum. ¶ Item
statuimus et ordinamus quod potestas capitaneus cum consilio et voluntate
archipresbiteri maioris dicti teneatur et debeant eligere et eligant
unum bonum et sapientem virum in iudicem qui audiat cogno
scat et fine debito decidat sed iura communia summarie
et sine strepitu et figura iudicii omnes et singulas lites
et questiones quas predicti archipresbiter et capitulum ecclesie sancti La
urentii vel pauci eorum sive sindicus aut iconomus mo
verit vel moverint sive contra homines et maneter ecclesie an
dicte. Et quod per ipsum idem fuerit cognitum pronuntiatum
et sindicatum robur habeat perpetue firmitatis in pala
is processibus cognitionibus seu cognitionibus sententia seu fuerit ne
mini pro valeat appellare. Et si aliqua pars duxerit
appellandum appellatio interpendenda non valeat nullumque
teneatur effectum et ea non obstante sententie transe
at in rem iudicatam et executioni mandetur de iure et de fa
cto ac si appellatum non esset. ¶ Hoc insuper adiecto
postquam constiterit seu apparuerit aliquem hominem predictum ma
nentem sive vassallum esse ecclesie predicte et voluerit manu
mitti liberari vel franchitari consentiente ipso ecclesie vel pra
lati memorati archipresbiteri et capituli teneatur et debeant ipsum
vel ipsos manumittere et affranchitare et a sua dicta ecclesie po
testate relaxare sicut manumittitur liberat et affran
cat suos homines cives et comitatenses civitatis pro communi. ¶ Et ne
aliqui predicti prelatores ecclesiarum in tempore quam imbrevium fecerit
presumat alicui laico potestas et capitaneus teneantur et debeant unum
passum iuvare atque in iure suo conservare atque defende
re contra qualibet quod tali laico a predictis vel aliquo predictorum nulla
fortia vel molestia inferatur. Et potestas et capitaneus in tenuta
et possessione rei quam laicus prelatores ecclesie ab ecclesie ipsum laicum
reponere teneantur. Et hoc capitulum locum habeat et intelligatur in omnibus
et singulis clericis et ecclesiasticis personis in civitate comitatu et di
strictu pro communi morantibus et etiam morantis. *Qualiter potestas*
P *Potestas et capitaneus teneantur et capitaneus teneantur manutenere et ob*
servare et manutenere conservare *servare et defendere monasteria*,
cclxxxxviii et facere sub protectione et defensione communis *loca religiosa. Item*
pro communis et eorum monasteria et loca in scripto. ¶ De predicatoribus fra
trum minorum. ¶ Sancti Dominici. ¶ Sancti Augustini. ¶ Sancte
nostre sancte Marie. ¶ Sancti Benedicti. ¶ Monasterium seu
locum cruciferorum. ¶ Et ordinis sancti Spiritus. ¶ Et

locum fratrum heremitarum minorum. ¶ Et monasterium sancte Marie montis lucidi. ¶ sancte Caterine. ¶ sancte Marie de collibus. ¶ sancti Galgani. ¶ Et locum monialium sancti Sperandei. ¶ sancti Francisci [illegible]. ¶ sancte Margarite. ¶ sancti Juliani. ¶ sancte Clare. ¶ sancti Thome. ¶ sancte Cecilie. ¶ sancte Marie de angelis. ¶ sancte Marie de valle viridi. ¶ sancte Marie de monte Morcino. ¶ locum filiarum Ufreducci. ¶ Et hospitale Benedictorum Vitelli. Generaliter omnia loca religiosa de civitate comitatu et districtu Perusii. Et omnes reclusas seu carceratas precipimus ut nullus aliquo illatorum molestet vexet nec [illegible]. Et omnia bona [illegible] spectent [illegible] dominabus in castro sancte Caterine [illegible] alia [illegible] aliorum locorum predictorum religiosorum observare et manutenere penitus teneatur. Qualiter persone religiose sine decimo audiantur. R.

ccLxxxxviij

Omnes persone religiose quibus datum elemosine pro deo omnibus eorum monasteriis in curia Perusii sine decimo audiantur. Et iste [illegible] persone super testamentis codicillis et legatis numerentur et intelligantur et si aliquis voluerit ostendere se solutum non debere possit audiri diebus feriatis non obstante. Et aliquo capitulo non obstante. Quod potestas et capitaneus teneatur manutenere et defendere res et bona hospitalis leprosorum de Colle. R.

.C. iiij.

Pro omnibus et singulis rebus leprosorum hospitalis de Colle et pluribus hospitalis que [illegible] iuste tenet potestas et capitaneus in bono statu manutenere teneatur ac conservare ad utilitatem ipsius loci et specialiter quod datum est vel fuit eidem hospitali a comuni Perusii per publicum instrumentum. Et de bonis eorum [illegible] non permictat. Et si invenerit aliquem leprosum in civitate vel burgis [illegible] ubi ex eo sit publica fama, potestas et capitaneus eum de civitate [illegible] compellat et cogat eum quod ad dictum hospitale ire debeat moraturus. ¶ Rector autem dicti hospitalis tales leprosos missos ad ipsum per potestatem et capitaneum recipere debeat et eodem quicumque per potestatem et capitaneum mictentur. Et si dictus rector nollet eos recipere, potestas et capitaneus ad receptionem faciendam dictum rectorem compellere teneatur. Et si potestas et capitaneus hec fieri non fecerit, [illegible] libras denariorum massario comunis Perusii solvere teneatur. ¶ Nec tamen aliquis leprosus in dicto hospitali recipiatur qui non sit de civitate vel comitatu Perusii et dictus rector eum recipere non debeat. ¶ Et si potestas et capitaneus invenerit dictum hospitale occupatum vel occupari fecisse de possessionibus [illegible] illud [illegible] revocet [illegible] teneatur. ¶ Si autem invenerit aliquem infirmum vel sanum existentem in dicto hospitali qui non sit ad mandatum et obedientiam dicti rectoris [illegible] et suis mandatis [illegible] obediente eum de dicto loco expelli facere teneatur. ¶ Item potestas et capitaneus [illegible] in hospitali predicto unum elemosinarium de familia ipsius hospitalis quem magis idoneum invenire poterunt eligi facere teneatur ad voluntatem fratrum et familie ipsius hospitalis qui simul cum fratribus ipsius hospitalis elemosinas distribuere debeat inter leprosos et sanos prout eis melius videbitur expedire. Qui elemosinarius et prior rationem administrationis eorum officii bis in anno reddere teneatur in maiori consilio civitatis Perusii [illegible] ipsius hospitalis. Et si expositum fuerit [illegible] si videbitur potestati et capitaneo et consilio quod bene administrasset [illegible] habeat que [illegible] fuerint [illegible] aliquis [illegible] fiat sicut fuit per potestatem et consilium ordinatum. ¶ Nullus autem leprosus in dicto hospitali [illegible] habeat super [illegible] in se [illegible] sit loco

habitantes leprosorum. ¶ In domo de burgo [illegible] nulla familia audeat retinere bona et elemosinas pertinentes ad hospitale predictum nec pertinentes in dictum supra notatum. ¶ Prior autem debet et fratres hospitalis non possint facere aliquam alienationem nisi de bonis [illegible] in dictum hospitale sine consensu et voluntate totius familie hospitalis et maioris consilii civitatis Perusii. Si autem contra factum fuerit ipso iure nullum sit et non teneat ullo modo. ¶ Item potestas et capitaneus aliquem leprosum qui non sit de civitate vel comitatu Perusii in toto districtu Perusii stare aliquatenus non permictat. Et nullum leprosum de civitate et comitatu Perusii commorari permictat in alio quam in hospitali supra notato. ¶ [illegible] vel portis [illegible] nullus leprosus mictere audeat ad vendendum sed inter se liceat cuilibet emere. ¶ Liceat tamen leprosis stare in locis eorum scilicet in sancto Casiano [illegible] non obstante. ¶ Leprosi autem et leprose in suo ingressu debeant sua bona mictere in suo hospitali predicto deveniant nisi superessent heres vel eius filii masculi in quo casu bona sua filius remaneant nisi ille in illis aliter disponeret. ¶ Si vero leprosus vel leprosa habent bona communia aliqua cum suis consanguineis illa bona dividantur et pars leprosi eorum bonorum in hospitale veniat supradictum. Si vero leprosus cum aliquo bona dividere non haberet ipsa bona in dictum hospitale deveniant et liceat priori et sindico hospitalis possessionem bonorum ipsorum leprosorum sua auctoritate ingredi [illegible] intelligatur si filius vel filii masculi non superent sicut superius est expressum. ¶ [illegible] autem de bonis leprosorum [illegible] vel quecumque alia alienatio facta vel legata [illegible] in preterito quam in futuro per ipsum leprosum vel leprosam [illegible] dicto hospitali restituere [illegible]. Et similiter dicimus post [illegible]. Et si qui contraxerint predictum leprosum facto ipso iure debeant esse nullius. ¶ [illegible] leprosus vel leprosa dedisset vel reliquisset de suis bonis filiis vel nepotibus ex filiis. Sed si habere fratrem vel sororem relicta parte fratris vel sororis partes tota eorum in hospitale deveniat supradictum aliquo contractu facto de parte sua fratris vel sororis ab eo hospitali predicto aliquo non obstante quin pars sua in hospitale predictum deveniat. Et potestas et capitaneus possidentes et tenentes ipsa bona compellat incontinenti ad restituendum hospitali supra notato. ¶ Item potestas et capitaneus fieri faciant inventarium de omnibus mobilibus et stabilibus dicti hospitalis. Et quecumque ipsi hospitali accreverit vel in ipsum quocumque deveniret [illegible] accreverint vel devenerint in ipso inventario facere teneatur. ¶ Item dicimus non obstante eo quod supra est expressum quod si aliquis leprosus vel leprosa qui vel que intrabit dictum hospitale habebit unicam filiam feminam ipsa filia debeat habere medietatem bonorum [illegible] patris et matris. Si vero duas filias habebit ipse due habeant dictam partem. Si vero plures filios habebit equis portionibus partem habeant secundum numerum personarum eorum. ¶ Leprosi autem et leprose commorantes in aliis hospitalibus quam in hospitali de Colle venire voluerint [illegible] recipi debeant in eodem. Dummodo omnes res eorum quas habuerint ad eundem locum deferant et ipsi hospitali [illegible]. ¶ Item domum predicti hospitalis positam in burgo sancti Petri [illegible] cum [illegible] ipsius hospitalis existentes circa [illegible] burgi [illegible] hospitalis [illegible] olim Francisca [illegible] vel ipso hospitali potestas et capitaneus [illegible] facere teneatur [illegible] aliam [illegible] utilitatem hospitalis supra notati [illegible] hospitale dictum utilitatem [illegible]. ¶ Item potestas et capitaneus teneatur observare et faciat observari omnes contractus [illegible] cessiones [illegible] factas [illegible] et sindico comunis [illegible] hospitalis de Colle de bonis [illegible]

aliquo [illegible] vel [illegible]